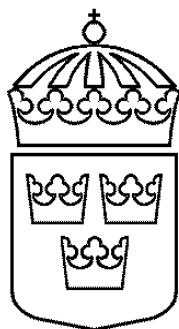

Regeringens skrivelse
2011/12:101

Årsredovisning för staten 2011

Regeringens skrivelse 2011/12:101

Årsredovisning för staten 2011

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 12 april 2012

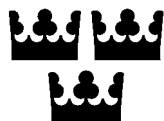
Fredrik Reinfeldt

Anders Borg
(Finansdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för det ekonomiska utfallet i staten 2011. Skrivelsen omfattar en uppföljning av de budgetpolitiska målen, utfallet på budgetens inkomstittlar och anslag samt övriga finansiella befogenheter, resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys, utvecklingen av statsskulden, redovisning och riskanalys av statliga garantier och krediter och nationellt intygande samt avgifter till och bidrag från EU. En redovisning av åtgärder som vidtagits eller avses att vidtas med anledning av Riksrevisionens granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen lämnas. Vidare lämnas information om myndigheter som fått revisionsberättelse med avvikande mening eller reservation.

Sammanfattning

Sammanfattning

Det ekonomiska utfallet för 2011

Den svenska ekonomin uppvisade en stark återhämtning under 2010 och första halvåret 2011. Under slutet av 2011 bromsade dock den svenska ekonomin in kraftigt.

Utfallet för den offentliga sektorns finansiella sparande har efter två år med negativt sparande uppvisat ett litet positivt utfall för 2011.

Utgiftstaket för 2011 klarades med en marginal på 74 miljarder kronor. Utgifterna under utgiftstaket uppgick till 28,3 procent som andel av bruttonationalprodukten (BNP). Överskottet i statens budget uppgick till 68 miljarder kronor, vilket är en förbättring med 69 miljarder kronor jämfört med 2010.

Resultaträkningen uppvisade ett överskott på 37 miljarder kronor. Jämfört med 2010 har resultatet försämrats med 17 miljarder kronor. Statsskulden har minskat med 38 miljarder kronor. Som andel av BNP har statsskulden minskat från 33,4 procent 2010 till 30,8 procent 2011.

I följande tabell redovisas några nyckeltal avseende det ekonomiska utfallet 2011 jämfört med 2010.

Nyckeltal för det ekonomiska utfallet

Miljarder kronor

	Utfall 2011	Procent av BNP ¹	Utfall 2010	Procent av BNP ²
Den offentliga sektorns finansiella sparande	4	0,1	-2	-0,1
Statens budgetsaldo	68	1,9	-1	0,0
Utgiftstak	1 063	30,4	1 024	30,7
Takbegränsade utgifter	989	28,3	986	29,6
Statens nettoförmögenhet	-317	-9,1	-351	-10,5
Statsskuld	1 075	30,8	1 113	33,4
Årets överskott i resultaträkningen	37	1,1	54	1,6
Garantiförbindelser ³	1 595	45,6	1 471	44,2
EU-avgiften ⁴	30,6	0,9	30,4	0,9
Nettoflöde till EU ⁴	18,3	0,5	17,4	0,5

¹ Prel. BNP för 2011 uppgår till 3 495 miljarder kronor (löpande priser).

² Rev. BNP för 2010 uppgår till 3 331 miljarder kronor (löpande priser).

³ Exkl. kapitaltäckningsgarantier och investerarskydd.

⁴ Kassamässiga uppgifter.

Den offentliga sektorns finansiella sparande

Överskotts målet innebär att den offentliga sektorns finansiella sparande ska uppgå till 1 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Utfallet för 2011 blev 4 miljarder kronor, motsvarande 0,1 procent av BNP. Det genomsnittliga sparandet 2002–2011 motsvarade 0,7 procent av BNP. Eftersom denna period kännetecknas av ett resursutnyttjande som var något svagare än normalt bedöms det finansiella sparandet vara i linje med överskotts målet.

Utgiftstaket klarades

Utgiftstaket för staten har sedan det infördes budgetåret 1997 klarats samtliga år. Utgiftstaket omfattar utgiftsområdena 1–25 och 27 samt ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. ingår inte i de takbegränsade utgifterna eftersom riksdagen och regeringen i mycket begränsad utsträckning kan påverka dessa utgifter på kort sikt.

Det av riksdagen slutligt fastställda utgiftstaket för 2011 uppgick till 1 063 miljarder kronor. Enligt utfallet för statens budget uppgick de utgifter som omfattas av utgiftstaket till 989 miljarder kronor. Utgiftstaket klarades därmed med en marginal på 74 miljarder kronor.

Statens resultat- och balansräkningar

Resultaträkningen

Årets överskott, dvs. skillnaden mellan intäkter och kostnader i resultaträkningen, uppgick till 37 miljarder kronor, vilket var en minskning med 17 miljarder kronor jämfört med 2010. Försämringen av resultatet beror bl.a. på att nettokostnaden för statsskulden ökade med 23 miljarder kronor.

Skatteintäkterna uppgick till 996 miljarder kronor och utgjorde 89 procent av de totala intäkterna. Direkta skatter på arbete ökade med 16 miljarder kronor jämfört med 2010. Förändringen förklaras framför allt av att lönesumman ökat med 5,7 procent. Skatte-

reduktionerna ökade med 9,8 miljarder kronor. Arbetsgivaravgifterna ökade med 24 miljarder kronor till följd av lönesummans utveckling.

Skatt på kapital minskade med 4,5 miljarder kronor jämfört med 2010. Skatt på kapital från hushåll minskade med 10,7 miljarder kronor och skatt på företagsvinster ökade med 4,8 miljarder kronor. Skatt på konsumtion och insatsvaror ökade med 6,7 miljarder kronor. Skatt på energi och miljö minskade med 2,7 miljarder kronor.

Kostnaderna för transfereringar, exklusive avsättningar till fonder, uppgick till 837 miljarder kronor, vilket är en ökning med 5,9 miljarder kronor jämfört med 2010. Transfereringar till hushåll har under 2011 netto minskat marginellt. Bland transfereringar till hushåll har kostnaderna för arbetsmarknadsområdet minskat med 5 miljarder kronor. Arbetslöshetsersättningen minskade med 4,6 miljarder kronor och aktivitetsstödet minskade med 0,8 miljarder kronor. Kostnaderna för ålderspensioner vid sidan av statens budget minskade med 0,5 miljarder kronor, vilket beror på den automatiska balanseringen inom pensions-systemet. Kostnaden för sjukpenning ökade med 2,5 miljarder kronor medan aktivitets- och sjukersättningen minskade med 5,6 miljarder kronor. Transfereringarna till kommuner ökade totalt med 3,3 miljarder kronor jämfört med 2010, trots att kommunerna fick ett tillfälligt konjunkturstöd på 13 miljarder kronor 2010. Ökningen förklaras huvudsakligen av en ökning av den kommunalekonomiska utjämnningen med 12,7 miljarder kronor och den s.k. kommunmomsen med 4,2 miljarder kronor. Den kommunalekonomiska utjämnningen har ökat som kompensation för ytterligare sänkning av skatten för pensionärer genom förhöjt grundavdrag. Transfereringar till utlandet ökade med 2,7 miljarder kronor, varav kostnaden för bistånd och andra internationella bidrag ökade med 1,1 miljarder kronor och avgiften till EU ökade med 0,3 miljarder kronor.

Kostnaderna för statens egen verksamhet ökade med drygt 12 miljarder kronor jämfört med 2010. Kostnader för personal ökade med nära 16 miljarder kronor, främst till följd av att avsättningen för tjänstepensioner ökade. Lönekostnader inklusive lagstadgade arbetsgivaravgifter ökade med 3,8 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökning med 3,6 procent.

Resultat från andelar i hel- och delägda företag påverkade utfallet positivt med 36,3 miljarder

kronor, vilket är en minskning med 9,8 miljarder kronor jämfört med 2010. Luossavaara-Kiirunavaara AB förbättrade sitt resultat med 1,9 miljarder kronor. Resultatet för Apoteket AB försämrades med 4,1 miljarder kronor jämfört med föregående år, vilket förklaras av en försäljning av dotterbolag som medförde en realisationsvinst på 4,4 miljarder kronor 2010. Jämfört med 2010 försämrades resultatet för Vattenfall AB med 1,9 miljarder kronor, AB Svensk Exportkredit med 1,5 miljarder kronor och Sveaskog Holding AB med 1,2 miljarder kronor.

Nettokostnaden för statsskulden uppgick till 35,2 miljarder kronor. Det är en kostnadsökning med 23 miljarder kronor jämfört med 2010, bl.a. på grund av minskade realiserade valutavinster.

Balansräkningen

Statens nettoförmögenhet, dvs. skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas bokförda värde (motsvarande eget kapital i ett företag), blev negativ och uppgick till -317 miljarder kronor vid utgången av 2011, vilket motsvarar -9,1 procent av BNP. I förhållande till 2010 förbättrades nettoförmögenheten med 34 miljarder kronor. Den positiva förändringen i nettoförmögenheten är hänförlig till årets överskott på 37 miljarder kronor. Därutöver påverkades nettoförmögenheten negativt med 3 miljarder kronor till följd av enstaka transaktioner som förändrar tillgångars och skuldernas värde utan att de redovisas över resultaträkningen.

Den konsoliderade statsskulden minskade med 38 miljarder kronor till 1 075 miljarder kronor vid utgången av 2011. Lån i svenska kronor minskade med 12 miljarder kronor medan lånen i utländsk valuta minskade med 26 miljarder kronor.

Utfallet för statens budget

Inkomster

Inkomsterna på statens budget uppgick till 872,4 miljarder kronor 2011. Jämfört med beräkningen i statens budget för 2011 blev utfallet av inkomsterna 39,4 miljarder kronor högre.

Statens skatteintäkter beräknas uppgå till 798 miljarder kronor, vilket är 0,8 miljarder kronor högre än budget.

De totala skatteintäkterna beräknas uppgå till 1 556 miljarder kronor, vilket är 17,4 miljarder kronor högre än budget. De största skillnaderna finns under skatt på arbete (16 miljarder kronor), skatt på kapital från hushåll (-9 miljarder kronor), skatt på företagsvinster (7 miljarder kronor) samt mervärdesskatt (4 miljarder kronor).

Utgifter

Utgifter m.m. på statens budget uppgick till 805 miljarder kronor, vilket är 22 miljarder kronor lägre än den beräkning som redovisades i statens budget för 2011. På ändringsbudget anvisades 12 miljarder kronor, varav 10 miljarder kronor avsåg anslaget 1:1 *Räntor på statsskulden*. I förhållande till totalt anvisat (statens budget och ändringsbudget) blev utgifterna 34 miljarder kronor lägre. Det beror framför allt på att posten Kassamässig korrigerings blev 21 miljarder kronor lägre än budget.

Statliga garantier och krediter

Statliga garantiåtaganden ökade med ca 120 miljarder kronor jämfört med 2010 och uppgick till 1 595 miljarder kronor vid utgången av 2011. De statliga garantiåtagandena har som andel av BNP ökat från 44 procent 2010 till 46 procent 2011. Störst är insättningsgarantin som uppgick till 1 139 miljarder kronor, kreditgarantier inklusive exportgarantier summerade till 335 miljarder kronor och garantier om tillförsel av kapital uppgick till 112 miljarder kronor.

Statens externa utlåning med kreditrisk uppgick till 221 miljarder kronor, varav 190 miljarder kronor avser studielån. Drygt 29 miljarder kronor av utlåningen bedöms som osäkra fordringar varav 27 miljarder kronor är hänförliga till studielån.

Nationellt intygande samt avgifter till och bidrag från EU

Intygandet grundas på ansvariga myndigheters intyganden och bedömningar avseende hanteringen av EU-medel samt revisionens utlåtanden från granskningar varpå regeringen lämnar följande intygande:

Rättvisande räkenskaper

Sammanställningen av EU-räkenskaper, omfattande resultat- och balansräkning samt en kassamässig redovisning, har upprättats enligt god redovisningssed. Regeringen bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Betryggande intern styrning och kontroll

Det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen.

Redovisning av EU-medel

Kassamässigt (enligt statens budget) uppgick Sveriges avgift till EU till 30,6 miljarder kronor. Bidragen från EU uppgick till 12,3 miljarder kronor. Det kassamässiga nettoflödet från statens budget till EU uppgick till 18,3 miljarder kronor, vilket är en ökning med ca 0,9 miljarder kronor jämfört med 2010.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	7
Årsredovisningen för staten 2011	21
1 Uppföljning av de budgetpolitiska målen	27
1.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande	27
1.2 Utgiftstak för staten	30
1.3 Budgeteringsmarginalens användning	32
2 Utfallet för statens budget	37
2.1 Statens budgetsaldo 2011	37
2.1.1 Statens budget 2010 och 2011	38
2.2 Inkomster på statens budget 2011	39
2.2.1 Prognosförutsättningar	39
2.2.2 Totala skatteintäkter	42
2.2.3 Övriga inkomster	48
2.3 Utgifter på statens budget 2011	54
2.3.1 Makroekonomiska förutsättningar och beslut	54
2.3.2 Sammanfattning	57
2.3.3 Indragningar	59
2.3.4 Överskridanden	59
2.4 Utfall per utgiftsområde	61
2.4.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	62
2.4.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	64
2.4.3 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution	69
2.4.4 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	71
2.4.5 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan	75
2.4.6 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap	76
2.4.7 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	80
2.4.8 Utgiftsområde 8 Migration	84
2.4.9 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	85
2.4.10 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	88
2.4.11 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	91
2.4.12 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	93
2.4.13 Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	95
2.4.14 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	97
2.4.15 Utgiftsområde 15 Studiestöd	101
2.4.16 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	103
2.4.17 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	108
2.4.18 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	110
2.4.19 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt	112
2.4.20 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	113
2.4.21 Utgiftsområde 21 Energi	116
2.4.22 Utgiftsområde 22 Kommunikationer	118
2.4.23 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	123
2.4.24 Utgiftsområde 24 Näringsliv	125
2.4.25 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	127

2.4.26	Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.....	128
2.4.27	Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen.....	131
2.4.28	Förändring av anslagsbehållningar.....	132
2.4.29	Myndigheters m.fl. in-och utlåning i Riksgäldskontoret, netto.....	134
2.4.30	Kassamässig korrigerings.....	136
2.4.31	Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.....	138
2.5	Underliggande saldo och engångseffekter.....	140
2.6	Realekonomisk fördelning av anslagen på statens budget.....	141
2.7	Beställningsbemyndiganden.....	144
3	Resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys.....	147
3.1	Resultaträkning.....	147
3.1.1	Intäkter.....	148
3.1.2	Kostnader.....	149
3.1.3	Transfereringar.....	149
3.1.4	Kostnader för statens egen verksamhet.....	151
3.1.5	Resultat från andelar i hel- och delägda företag.....	151
3.1.6	Nettokostnad för statsskulden och övriga finansiella intäkter och kostnader.....	151
3.2	Balansräkning.....	151
3.2.1	Nettoförmögenheten.....	153
3.2.2	Övriga förändringar i balansräkningen.....	153
3.3	Finansieringsanalys.....	155
3.3.1	Statens verksamhet.....	155
3.3.2	Investeringar.....	155
3.3.3	Utlåning.....	156
3.3.4	Finansiella aktiviteter.....	156
3.3.5	Statens nettoupplåning.....	156
3.3.6	Samband mellan resultaträkningen och utfallet på statens budget...	156
3.4	Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar.....	157
3.4.1	Redovisningsprinciper samt resultat- och balansräkning.....	157
3.4.2	Utfallet för statens budget.....	164
3.4.3	Skillnader mellan resultaträkningen och statens budget.....	164
3.5	Noter.....	166
3.5.1	Noter till resultaträkningen.....	166
3.5.2	Noter till balansräkningen.....	187
3.5.3	Noter till finansieringsanalysen.....	215
4	Utvecklingen av statsskulden.....	221
4.1	Statsskuldens fördelning och löptid.....	222
4.2	Statsskuldens kostnader.....	224
5	Redovisning och riskanalys av statliga krediter och garantier.....	229
5.1	Statliga garantier.....	229
5.1.1	Garantiportföljens sammansättning.....	230
5.1.2	De olika garantityperna.....	233
5.1.3	Förväntade kostnader i statens samlade garantiportfölj.....	237
5.1.4	Tillgångar i garantiverksamheten.....	238
5.1.5	Jämförelse mellan avsättningar för förväntade kostnader och tillgångar i garantiverksamheten.....	239
5.1.6	Flöden i garantiverksamheten och dess påverkan på statens finanser.....	240

5.2	Statlig utlåning med kreditrisk.....	242
5.2.1	Kreditportföljens sammansättning	242
5.2.2	De olika lånen med kreditrisk	243
5.3	Stabilitetsfonden	245
5.4	Samlad analys av statens risker	246
5.4.1	Fortsatt utvecklingsbehov	247
5.4.2	Kreditrisk – den ordinarie portföljen.....	247
5.4.3	Likviditetsrisk – den ordinarie portföljen	248
5.4.4	Risker i den finansiella sektorn	249
6	Nationellt intygande samt avgifter till och bidrag från EU	253
6.1	Redovisningsskyldighet för EU-medel i den svenska statsförvaltningen.....	253
6.1.1	Innehållet i regeringens intygande avseende EU-medel.....	253
6.2	Räkenskapssammanställning av EU-medel	254
6.2.1	Redovisningsprinciper för räkenskapssammanställningen.....	255
6.2.2	Resultaträkning	256
6.2.3	Balansräkning	257
6.2.4	Redovisning på statens budget – kassamässig redovisning	257
6.3	Bedömning av ansvariga myndigheter	258
6.3.1	Myndighetsledningarnas intygande av räkenskaperna och bedömning av den interna styrningen och kontrollen	258
6.3.2	Ekonomistyrningsverkets iakttagelser	259
6.3.3	Riksrevisionens granskning av myndigheternas årsredovisningar och ledningens förvaltning	260
6.4	Regeringens intygande avseende EU-medel	261
6.5	Europeiska revisionsrättens årsrapport om budgetgenomförandet	261
6.5.1	Väsentliga iakttagelser budgetåret 2010	262
6.5.2	Revisionsrättens iakttagelser gällande Sverige	262
6.5.3	Utgångspunkter för Sveriges agerande avseende revisionsrättens iakttagelser.....	262
6.6	Redovisning av samtliga EU-medel	262
6.6.1	Avgiften till EU:s budget	262
6.6.2	Redovisningen i statens budget.....	263
6.6.3	Redovisning i resultaträkningen.....	265

Bilagor:

- Bilaga 1 Specifikation av inkomster på statens budget
- Bilaga 2 Specifikation av utgifter på statens budget
- Bilaga 3 Beställningsbemyndiganden
- Bilaga 4 Sammanställning av slutbehandlade effektivitetsrapporter
- Bilaga 5 Tabellsamling
- Bilaga 6 Statliga myndigheter m.m.
- Bilaga 7 Ordlista

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 april 2012

Tabellförteckning

1.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande.....	28
1.2 Det finansiella sparandet i delsektorerna.....	28
1.3 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för avstämning mot överskotts målet.....	29
1.4 Utgiftstak för staten.....	30
1.5 Tekniska justeringar av utgiftstaket för staten 2011	31
1.6 Takbegränsade utgifter	32
1.7 Förändring av budgeteringsmarginalen från fastställandet av utgiftstaket för 2011 till utfallet för 2011	32
2.1 Utfallet för statens budget 2011.....	37
2.2 Utfallet för statens budget 2010 och 2011.....	38
2.3 Skattereformer 2011.....	39
2.4 Antaganden i 2012 års ekonomiska vårproposition jämfört med budgetpropositionen för 2011.....	40
2.5 Totala skatteintäkter, skillnad mellan beräknat utfall i årsredovisningen för staten och slutligt utfall.....	41
2.6 Totala skatteintäkter och inkomster på statens budget, jämfört med statens budget för 2010 och 2011	43
2.7 Övriga inkomster, sammanfattning	48
2.8 Inkomster av statens verksamhet, översikt.....	49
2.9 Rörelseöverskott	49
2.10 Ränteinkomster	49
2.11 Aktieutdelning 2010 och 2011.....	50
2.12 Inkomster av försåld egendom	51
2.13 Återbetalning av lån	51
2.14 Kalkylmässiga inkomster	52
2.15 Statliga pensionsavgifter	52
2.16 Bidrag m.m. från EU	53
2.17 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet.....	54
2.18 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	54
2.19 Skillnad mellan utfall och budget för 2011	55
2.20 Makroekonomiska förutsättningar	55
2.21 Utgifter på statens budget 2011	57
2.22 Indragningar 2011	59
2.23 Medgivna överskridanden 2011	60
2.24 Icke medgivna överskridanden 2011	60
2.25.UO 1 Anslag.....	62
2.26 UO 1 Beställningsbemyndiganden	62
2.27 UO 1 Garantier	63
2.28 UO 1 Inomstatliga lån	63
2.29 UO 2 Anslag.....	64
2.30 UO 2 Beställningsbemyndiganden	65

2.31	UO 2 Utlåning.....	65
2.32	UO 2 Garantier.....	65
2.33	UO 2 Inomstatliga lån.....	66
2.34	UO 2 Övriga krediter.....	66
2.35	UO 3 Anslag.....	69
2.36	UO 4 Anslag.....	71
2.37	UO 5 Anslag.....	75
2.38	UO 5 Beställningsbemyndiganden.....	75
2.39	UO 6 Anslag.....	76
2.40	UO 6 Beställningsbemyndiganden.....	77
2.41	UO 6 Garantier.....	77
2.42	UO 6 Inomstatliga lån.....	78
2.43	UO 6 Övriga krediter.....	78
2.44	UO 7 Anslag.....	80
2.45	Utfall för bistånd 2002–2011	81
2.46	UO 7 Beställningsbemyndiganden.....	81
2.47	UO 7 Garantier.....	82
2.48	UO 7 Övriga krediter.....	82
2.49	UO 8 Anslag.....	84
2.50	UO 8 Beställningsbemyndiganden.....	84
2.51	UO 9 Anslag.....	85
2.52	UO 9 Beställningsbemyndiganden.....	86
2.53	UO 10 Anslag.....	88
2.54	UO 10 Beställningsbemyndiganden.....	89
2.55	UO 11 Anslag.....	91
2.56	UO 11 Övriga krediter.....	92
2.57	UO 12 Anslag.....	93
2.58	UO 13 Anslag.....	95
2.59	UO 13 Beställningsbemyndiganden.....	96
2.60	UO 13 Utlåning.....	96
2.61	UO 14 Anslag.....	97
2.62	Arbetslöshet.....	98
2.63	UO 14 Beställningsbemyndiganden.....	99
2.64	UO 15 Anslag.....	101
2.65	UO 15 Beställningsbemyndiganden.....	102
2.66	UO 15 Utlåning.....	102
2.67	UO 16 Anslag.....	103
2.68	UO 16 Beställningsbemyndiganden.....	105
2.69	UO 16 Garantier.....	105
2.70	UO 17 Anslag.....	108
2.71	UO 17 Beställningsbemyndiganden.....	109
2.72	UO 17 Utlåning.....	109
2.73	UO 18 Anslag.....	110
2.74	UO 18 Beställningsbemyndiganden.....	110
2.75	UO 18 Garantier.....	111
2.76	UO 18 Övriga krediter.....	111
2.77	UO 19 Anslag.....	112
2.78	UO 19 Beställningsbemyndiganden.....	112
2.79	UO 20 Anslag.....	113
2.80	UO 20 Beställningsbemyndiganden.....	114
2.81	UO 21 Anslag.....	116

2.82 UO 21 Beställningsbemyndiganden	117
2.83 UO 21 Utlåning	117
2.84 UO 21 Inomstatliga lån	117
2.85 UO 22 Anslag.....	118
2.86 UO 22 Beställningsbemyndiganden	119
2.87 UO 22 Utlåning	119
2.88 UO 22 Garantier	120
2.89 UO 22 Inomstatliga lån	120
2.90 UO 23 Anslag.....	123
2.91 UO 23 Beställningsbemyndiganden	124
2.92 UO 23 Garantier	124
2.93 UO 24 Anslag.....	125
2.94 UO 24 Beställningsbemyndiganden	126
2.95 UO 24 Utlåning	126
2.96 UO 24 Garantier	126
2.97 UO 25 Anslag.....	127
2.98 UO 26 Anslag.....	128
2.99 Räntor på statsskulden 2007–2011, fördelning på anslagets komponenter	129
2.100 Räntor och valutakurser 2007–2011 årsgenomsnitt	129
2.101 UO 27 Anslag.....	131
2.102 Förändringar av anslagsbehållningar exkl. UO 26 Statsskuld räntor m.m. 2007–2011	132
2.103 Specifikation av anslagsbehållningar över 1 000 miljoner kronor under något av åren 2007–2011.....	133
2.104 Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto.....	134
2.105 Myndigheters räntekonto	134
2.106 Stabilitetsfondens konto i Riksgäldskontoret	135
2.107 Kassamässig korrigerings.....	137
2.108 Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.....	139
2.109 Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter 2011	140
2.110 Realekonomisk fördelning av statens budget.....	142
2.111 Beställningsbemyndiganden 2011	144
3.1 Resultaträkning.....	148
3.2 Balansräkning.....	151
3.3 Finansieringsanalys.....	155
3.4 Samband mellan resultaträkningens överskott och utfallet för statens budget 2011	156
3.5 Jämförelse mellan resultaträkningen och statens budget.....	165
4.1 Statliga myndigheters innehav av statspapper 2011	221
4.2 Regeringens riktlinjer för 2011.....	222
5.1 Statliga garantiåtaganden och utfästelser 2011-12-31	230
5.2 Garantiramar och utfärdade garantier 2011-12-31	232
5.3 Avsättningar för förväntade garantikostnader 2011-12-31 (exklusive insättningsgarantin, investerarskyddet, bankgarantier och garantikapital).....	237
5.4 Tillgång i garantiverksamheten 2011-12-31 (exklusive stabilitetsfonden)	239
5.5 Jämförelse mellan avsättningar för förväntade kostnader och tillgångar i garantiverksamheten 2011-12-31 (exklusive insättningsgarantin, investerarskyddet, bankgarantier och garantikapital).....	240
5.6 Anslag vars ändamål omfattade garantiverksamhet 2011	240
5.7 Flöden i garantiverksamheten under 2011.....	241
5.8 Statens utlåning med kreditrisk 2011-12-31	242

5.9 Statens utlåning med kreditrisk efter lånekategori 2011-12-31	243
5.10 Den ordinarie garanti- och kreditportföljens nominella omfattning	248
5.11 Förväntade kostnader och osäkra fordringar i den ordinarie garanti- och kreditportföljen	248
5.12 Förväntade infrianden och mest trolig mängd infrianden för garantierna i den ordinarie portföljen per 2011-12-31	248
6.1 Resultaträkning avseende fleråriga budgetramen 2007-2013	256
6.2 Balansräkning avseende fleråriga budgetramen 2007-2013	257
6.3 Utfall på anslag och inkomstitlar fleråriga budgetramen 2007-2013	257
6.4 Avgift till och återflöde från EU (kassamässigt)	264
6.5 Anslag som motsvaras av återflöde från EU-budgeten (utfall)	265

Diagramförteckning

2.1 Faktiskt och underliggande saldo på statens budget 1991-2011	140
2.2 Procentuell fördelning av utgifter på statens budget 2011, realekonomiskt fördelade	141
2.3 Transfereringar på statens budget fördelade efter mottagarkategori 2011	143
3.1 Statens inkomster	148
3.2 Statens kostnader	149
3.3 Transfereringar per sektor.....	149
5.1 Garantiåtaganden 2007-2011.....	231
5.2 Omfattningen av bankgarantiprogrammet	234
5.3 Återvinningar, statliga subventioner, avgifter, infrianden och administrationskostnader samt saldo för betalningsflödet 2007-2011	241
5.4 Statens utlåning med kreditrisk efter nedskrivning för osäkra fordringar 2007-2011	243
5.5 Stabilitetsfondens utveckling över tiden, inklusive Nordeaaktierna värderade till marknadsvärde.....	246

Årsredovisningen för staten 2011

Årsredovisningen för staten 2011

Regeringen ska varje år senast den 15 april året efter budgetåret lämna en årsredovisning för staten till riksdagen.

Årsredovisningen för staten 2011 har upprättats i enlighet med bestämmelserna i budgetlagen (2011:203) och enligt god redovisningssed. Regeringen bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av det ekonomiska resultatet och ställningen samt förvaltningen av statens tillgångar.

Den konsoliderade redovisningen i årsredovisningen omfattar myndigheterna, inklusive affärsverken, under riksdagen och regeringen. Dessutom ingår Riksbankens grundfond som en tillgång hos staten.

Intäkter och kostnader, tillgångar och skulder samt betalningar som redovisas av Riksbanken och AP-fonderna ingår dock inte. Inte heller ingår premiepensionssystemets tillgångar och skulder med dess avkastning i konsolideringen.

Redovisningen omfattar all verksamhet i de ingående organisationerna oavsett finansiering och baseras på information som de statliga myndigheterna och affärsverken lämnar till statsredovisningen och information som presenteras i myndigheternas årsredovisningar. I fall där informationen inte varit tillräcklig har kompletterande information inhämtats. Underlaget har kompletterats med ekonomiska händelser som inte har redovisats av myndigheterna, framför allt beräkningar av skatteintäkter som ännu inte har debiterats.

Redovisningen utgår från vedertagna redovisnings- och värderingsprinciper som i så stor utsträckning som möjligt hålls oförändrade över tiden. En utveckling av den statliga redovisningen sker dock fortlöpande. Under de drygt

tio år som årsredovisning för staten tagits fram har redovisningsprinciperna i ökad grad tydliggjorts, bl.a. genom att tillgångar i ökad utsträckning invärderats och redovisats samt att redovisning enligt bokföringsmässiga principer vidareutvecklats. Gällande principer och förutsättningar beskrivs i avsnitt 3.4 Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar.

Resultaträkningen ger underlag för bedömning av statens samlade inflöde och förbrukning av resurser. Värdet av statens tillgångar och skulder per den 31 december 2011 redovisas i balansräkningen. Finansieringsanalysen visar statens betalningsflöden. I skrivelsen jämförs utfallet för 2011 i resultat- och balansräkningarna, finansieringsanalys och noter med utfallet för 2010.

Statens budget omfattar samtliga inkomster och utgifter som påverkar statens lånebehov. I skrivelsen jämförs och kommenteras budgetens utfall för 2011 dels med de budgeterade inkomsterna och utgifterna i budgetpropositionen för 2011, dels med utfallet för 2010.

Ekonomistyrningsverket och Riksgäldskontoret har lämnat underlag till denna skrivelse (dnr Fi2012/388).

Olika avgränsningar av staten

Statens ekonomiska utfall redovisas utifrån olika utgångspunkter beroende på att informationen har olika syften. Avgränsningen av staten kan därmed variera. Ett annat skäl till skillnader mellan olika redovisningar är att olika principer tillämpas i räkenskaperna och i statens budget. Beroende på utgångspunkt kan en enskild ekonomisk händelse få delvis olika konsekvenser och

utfallet kan därmed skilja sig åt mellan redovisningarna.

Informationen om det ekonomiska utfallet i staten utgör även underlag för nationalräkenskaperna som är en statistisk sammanställning i kontoform över den samlade svenska ekonomin. Nationalräkenskapernas avgränsning av staten utgår från definitioner etc. som följer rekommendationer från FN samt EU:s förordning (EG nr 2223/96) om det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i gemenskapen. Nationalräkenskapernas avgränsning skiljer sig från årsredovisningen bl.a. genom att affärsverken inte ingår i dess avgränsning av staten.

Förändringar i årets skrivelse

Innehållet i årets skrivelse har setts över med anledning av nya bestämmelser i budgetlagen och omfattar endast sådan redovisning som budgetlagen ställer krav på. Vidare har innehållet strukturerats så att det bättre och tydligare anknyter till riksdagens beslut och utskottens ansvars- och beredningsområden. Redovisningen av utfallet för statens budget per utgiftsområde omfattar därför, utöver utfallet för anslag, även utfallet för beställningsbemyndiganden, utlåning, garantier och övriga krediter. Redovisningen per utgiftsområde omfattar vidare Riksrevisionens iakttagelser med anledning av effektivitetsgranskning som hör till utgiftsområdet samt en redogörelse för de myndigheter som fått revisionsberättelse med reservation eller avvikande mening.

En annan nyhet är att regeringen för första gången i årets skrivelse gör en bedömning av om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild.

Underlag för och kvalitetssäkring av årets skrivelse

Årsredovisningen för staten bygger huvudsakligen på underlag som har lämnats av Ekonomistyrningsverket och Riksgäldskontoret. Ekonomistyrningsverkets underlag omfattar utfallet för statens budget inklusive finansiella befogenheter i form av beställningsbemyndiganden, garantier etc. Vidare omfattar det resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys, statsskuldens

utveckling samt redovisning av avgifter till och bidrag från EU. Riksgäldskontorets underlag omfattar redovisning och riskanalys av statliga garantier och krediter. Redovisningen har i övrigt kompletterats eller tagits fram internt inom Regeringskansliet. Det gäller t.ex. beräkningen av skatteintäkter och uppföljningen av överskottsmålet. Stora delar av skatteintäkterna är beräkningar som fortfarande grundas på en prognos (se avsnitt 3.4.1). Prognosmetoderna som används för att beräkna skatteintäkterna i årsredovisningen för staten är desamma som används för att ta fram prognoser i regeringens budgetpropositioner. När det gäller uppföljningen av överskottsmålet utgår denna dels från officiell statistik från Statistiska centralbyrån, dels från de indikatorer som regeringen använder för att följa upp överskottsmålet i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen. Hur uppföljningen sker beskrivs närmare i regeringens skrivelse 2010/11:79 Ramverk för finanspolitiken.

En granskning av kvaliteten i årsredovisningen för staten sker dels genom Riksrevisionens årliga revision av myndigheterna och deras årsredovisningar, vilka ligger till grund för resultat- och balansräkningarna, finansieringsanalysen samt utfallet för statens budget, dels myndighetsledningarnas intygande om att myndighetens årsredovisning ger en rättvisande bild.

En kvalitetskontroll sker även genom etablerade kvalitetssäkringsrutiner i samband med Ekonomistyrningsverkets konsolideringsarbete och genom Finansdepartementets arbete med att producera skrivelsen. Kvalitetssäkringen innefattar bl.a. kontroller av att myndigheternas rapporterade finansiella information överensstämmer med deras respektive årsredovisningar, formella kontroller, motpartsavstämning av mellanhavanden mellan myndigheter, rimlighetskontroller och analys av poster samt dokumenterade metoder för de beräkningar och förutsättningar som gäller för konsolideringsarbetet.

Riksrevisionens årliga revision

Granskning av myndigheternas årsredovisningar 2011

Riksrevisionen har inom ramen för den årliga revisionen granskat drygt 240 myndigheters årsredovisningar för 2011.

Revisorn uttalar sig med avvikande mening när det finns väsentliga fel som är genomgripande och årsredovisningen som helhet därigenom inte ger en rättvisande bild. Revisionsberättelse med reservation lämnas när revisorn inte kunnat inhämta tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis, men drar slutsatsen att möjliga fel inte är genomgripande. I vissa fall lämnar Riksrevisionen ett uttalande utan reservation eller avvikande mening men vill ändå lyfta fram viktig information och lämnar därför en upplysning i revisionsberättelsen.

För 2011 har Riksrevisionen lämnat två revisionsberättelser med reservation och två med avvikande mening. Fyra myndigheter har erhållit revisionsberättelser med upplysning. De myndigheter som fått revisionsberättelse med avvikande mening, reservation eller upplysning återges utgiftsområdesvis i kapitel 2.

I tabellen nedan redovisas utvecklingen av antalet revisionsberättelser med reservation eller avvikande mening för 2007–2011. Antalet revisionsberättelser med reservation eller avvikande mening har varierat något under perioden men är generellt sett lågt. Det låga antalet bör ses som en indikation på att kvaliteten i myndigheternas årsredovisningar överlag är god och att de ger en rättvisande bild av verksamheten.

Antal revisionsberättelser med reservation eller avvikande mening¹ 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Summa	10	5	12	2	4

¹ Till och med 2009 användes begreppet invändning i revisionsberättelsen.

Granskning av årsredovisningen för staten 2010

Enligt 3 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska Riksrevisionen granska årsredovisningen för staten. Riksrevisionens bedömning avseende Årsredovisningen för staten 2010 var att ”årsredovisningen för staten i allt väsentligt är upprättad i enlighet med 38 § lagen om statsbudgeten och regeringsbeslut 16 december 2010 (Fi2010/5683) avseende normering av avgränsning och former för uppställning av resultat- och balansräkning samt finansieringsanalys”.

I revisionsberättelsen (Fi2011/2494) har Riksrevisionen lämnat upplysningar av särskild betydelse. Dels om att de normer och principer som tillämpats för upprättandet av årsredovisningen inte följer ett enhetligt fastställt regelverk för redovisning upprättat för att uppnå en rättvisande

bild, dels att regeringen inte intygar i årsredovisningen att redovisningen ger en rättvisande bild.

Finansutskottet har kommenterat upplysningen i revisionsberättelsen (bet. 2010/11:FiU33) och konstaterar att skälet till detta inte är att redovisningsprinciperna för årsredovisningen har förändrats utan att Riksrevisionen sedan 2010 tillämpar nya internationella standarder för sin granskning. Finansutskottet förutsätter att regeringen återkommer i Årsredovisning för staten 2011 med en bedömning av hur redovisningen kan utvecklas och anpassas till internationella redovisningsstandarder.

Anpassning till internationella redovisningsstandarder

Regeringen har med anledning av Riksrevisionens synpunkter och finansutskottets påpekanden gett Ekonomistyrningsverket i uppdrag att göra en jämförelse mellan redovisningsregler som tillämpas i årsredovisningen för staten och internationella redovisningsstandarder (IPSAS¹ och IFRS²). Ekonomistyrningsverket ska redogöra för väsentliga avvikelser och där det bedöms lämpligt lämna förslag till kompletteringar i syfte att ytterligare utveckla och anpassa redovisningen i staten till internationella standarder. En lägesrapport lämnades till regeringen den 14 februari 2012 (Fi2012/698). Uppdraget ska slutredovisas till regeringen senast den 15 december 2012.

Regeringen avvaktar med sin bedömning tills Ekonomistyrningsverket har slutredovisat uppdraget. Ekonomistyrningsverkets viktigaste iakttagelser och bedömningar i lägesrapporten sammanfattas nedan.

Generellt kan sägas att det statliga regelverket inte är uppbyggt på samma sätt som de internationella regelverken. De internationella standarderna är mycket mer detaljerade och reglerar många enskilda företeelser, medan de statliga reglerna är mer kortfattade och utformade som en sammanhållen enhet. Författningssamlingsförordningen begränsar möjligheterna att låta de

¹ Redovisningsstandard som ges ut av International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB)

² Redovisningsstandard som ges ut av International Accounting Standards Board (IASB)

statliga reglerna vara beskrivande och innehålla exempel.

Redovisningsreglerna i det statliga regelverket är på vissa punkter allmänt hållna och att i det fall det saknas redovisningsregler eller utfyllande tolkning av reglerna i staten, kan vägledning hämtas från relevanta rekommendationer från nationella och internationella normeringsorgan inom redovisningsområdet. De statliga redovisningsreglerna i främst förordningen om årsredovisning och budgetunderlag och förordningen om myndigheters bokföring bygger till stor del på redovisningsreglerna för privata företag i Sverige, vilka i sin tur bygger på internationella redovisningsstandarder. Det finns således en indirekt koppling till de internationella regelverken, även om det statliga regelverket inte är uppbyggt på exakt samma sätt.

En stor skillnad mellan det statliga regelverket och de internationella regelverken är vilka tilläggsupplysningar som krävs. Kraven på upplysningar i IPSAS, som är starkt påverkade av IFRS, är mycket långtgående och detaljerade. Inriktningen i staten har hittills varit att inte ha med alla detaljerade krav på tilläggsupplysningar som finns i IPSAS-standarderna i det statliga regelverket. Bedömningen har varit att det skulle bli svåröverskådligt och att det är information som inte är efterfrågad.

Ekonomistyrningsverket har gjort följande preliminära slutsatser i lägesrapporten. Den genomgång som har gjorts av ett antal standarder pekar på att de definitioner och redovisningsprinciper som används i staten till stor del överensstämmer med definitioner och redovisningsprinciper enligt IPSAS. Ett eventuellt införande av IPSAS som en enhetlig norm för redovisningen i staten skulle dock innebära stora konsekvenser för regelgivningen i staten och påverka redovisningen inom flera områden.

Ekonomistyrningsverket kommer i det fortsatta arbetet att göra en djupare analys av skillnaderna mellan regelverken och utifrån detta bedöma om det är lämpligt att komplettera det statliga regelverket. Om en sådan komplettering skulle innebära att IPSAS ska tillämpas i sin helhet, är det sannolikt att tidigare principiella ståndpunkter för uppbyggnaden av det statliga regelverket måste omprövas. En sådan ändring bedöms av Ekonomistyrningsverket bli mycket tidskrävande och kostsam. En annan form av komplettering kan innebära att regelverket i vissa delar ytterligare utvecklas utifrån IPSAS medan det nuvarande principbaserade statliga regelverket behålls. Anpassningar kan behövas för att det svenska regelverket i så stor utsträckning som möjligt ska vara jämförbar med regelverket i främst andra EU-länder.

1

Uppföljning av de budgetpolitiska målen

1 Uppföljning av de budgetpolitiska målen

I detta avsnitt redovisas uppföljningen av de budgetpolitiska målen för 2011, den offentliga sektorns finansiella sparande och utgiftstaket för staten. Därutöver finns ett budgetpolitiskt mål för kommunsektorn i form av ett balanskrav som inte följs upp i denna skrivelse, utan i 2012 års ekonomiska vårproposition.

1.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Regeringen angav i 2007 års ekonomiska vårproposition att ett överskottsmål för den offentliga sektorn om i genomsnitt 1 procent av BNP över konjunkturcykeln bör upprätthållas. I regeringens skrivelse Ramverk för finanspolitiken (skr. 2010/11:79) ges en närmare beskrivning av det finanspolitiska ramverket och hur regeringen tillämpar detta.

Definitioner av finansiellt sparande och överskottsmålet

Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn är resultatet av samtliga transaktioner som påverkar den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet. Finansiella transaktioner som köp och försäljning av aktier och andra finansiella tillgångar påverkar således inte det finansiella sparandet. Detsamma gäller värdeförändringar på tillgångar och skulder.

Överskottsmålet är preciserat som att den offentliga sektorns faktiska finansiella sparande ska motsvara 1 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Att målet är formulerat i termer av ett genomsnitt i stället för ett årligt krav på 1 procent av BNP är motiverat av

stabiliseringspolitiska skäl. Om målet om 1 procents sparande skulle gälla för varje enskilt år skulle finanspolitiken behöva stramas åt när konjunktoren försvagas, och därmed bli procyklisk, för att säkerställa att det årliga målet uppnås. Det finns således goda skäl för att formulera ett överskottsmål för det finansiella sparandet som ett genomsnitt över en konjunkturcykel. Genomsnittsformuleringen gör det samtidigt svårare att löpande följa upp om målet uppnås. Eftersom sparandet kan tillåtas avvika från målsatt nivå ett enskilt år är det viktigt att konjunkturläget beaktas när överskottsmålet i efterhand utvärderas. Målet för det finansiella sparandet omfattar hela den offentliga sektorn, vilket inkluderar staten, ålderspensionssystemet och den kommunala sektorn. Affärsverken ingår enligt nationalräkenskapernas definition inte i den statliga sektorn utan räknas till företagssektorn.

Det finansiella sparandet 2011

Den offentliga sektorns finansiella sparande 2011 visade ett överskott på 4 miljarder kronor, motsvarande 0,1 procent av BNP. I budgetpropositionen för 2011 beräknades ett underskott på 14 miljarder kronor eller 0,4 procent av BNP. Det finansiella sparandet blev således 18 miljarder kronor högre än beräknat. Den ekonomiska utvecklingen blev bättre än väntat. En starkare tillväxt främst för 2010 medförde att BNP-nivån 2011 blev 1,5 procent högre än beräknat. Både inkomster och utgifter blev högre än beräknat. Det gäller i synnerhet för den kommunala sektorn, medan statens utgifter blev lägre än beräknat. Den offentliga sektorns skatteintäkter och utgifter blev ungefär lika mycket högre än budgetpropositionen för 2011.

Det högre finansiella sparandet beror främst på att övriga inkomster och då främst kapitalinkomsterna blev högre än beräknat. Utfallet innebär att den offentliga sektorns finanser förstärktes mellan 2010 och 2011 (se tabell 1.1).

Tabell 1.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Miljarder kronor

	2011 BP2011	2011 Utfall	Utfall- BP2011	2010 Utfall
Inkomster	1 704	1 735	31	1 684
Skatter och avgifter	1 531	1 546 ¹	15	1 510
Övriga inkomster	173	190	17	174
Utgifter	1 718	1 731	13	1 686
Finansiellt sparande	-14	4	18	-2
<i>Procent av BNP</i>	-0,4	0,1	0,5	-0,1

Anm.: Nationalräkenskaperna för 2011 är preliminära och kan komma att ändras.

¹ Drygt 40 procent av utfallet för skatter och avgifter för 2011 är fortfarande baserat på prognoser. Det rör t.ex. inkomstskatter för hushåll och företag, avkastningsskatt samt fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift. Regeringens bedömning är att skatteintäkterna för den offentliga sektorn beräknas uppgå till 1 549 miljarder kronor och är därmed ca 3 miljarder kronor högre än publicerade siffror i nationalräkenskaperna (se tabell 2.6).

Källa: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Mer än hela den offentliga sektorns överskott 2011 är hänförligt till ålderspensionssystemet. Statens och den kommunala sektorns finansiella sparande visade underskott. Statens och ålderspensionssystemets finansiella sparande blev bättre än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2011. Jämfört med 2010 förstärktes statens och ålderspensionssystemets finansiella sparande medan den kommunala sektorns finansiella sparande försämrades (se tabell 1.2).

Tabell 1.2 Det finansiella sparandet i delsektorerna

Miljarder kronor

	2011 BP2011	2011 Utfall	Utfall- BP2011	2010 Utfall
Staten	-19	-5	14	-14
Ålderspensionssystemet	13	19	6	6
Kommunala sektorn	-7	-10	-3	6

Anm.: Nationalräkenskaperna för 2011 är preliminära och kan komma att ändras.

Källa: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Principer för uppföljningen av överskottsmålet

För att i efterhand avgöra om det finansiella sparandet i den offentliga sektorn varit i linje med överskottsmålet används ett genomsnitt för det finansiella sparandet under de tio senaste åren för vilka det finns nationalräkenskapsutfall, för närvarande perioden 2002–2011. Syftet med denna redovisning är att bedöma i vilken

utsträckning målet nåtts, och om det funnits systematiska fel i styrningen av finanspolitiken som minskar sannolikheten för att överskottsmålet ska nås i framtiden. Vid bedömningen av detta tioårsgenomsnitt bör hänsyn även tas till det genomsnittliga konjunkturläget under den aktuella perioden.

Därutöver redovisas historiska värden för de två indikatorer regeringen använder i den framåtblickande utformningen av finanspolitiken: ett sjuårigt centrerat glidande medelvärde för det finansiella sparandet och en bedömning av det strukturella sparandet. Syftet med den senare redovisningen är endast att visa dessa indikatorers värden under utfallsåren.

Det sjuåriga glidande medelvärdet för ett visst angivet år omfattar sparandet justerat för större engångseffekter det angivna året, samt tre år före och efter det angivna året. Det sjuåriga glidande medelvärdet för 2008 omfattar följaktligen perioden 2004–2011. En fördel med sjuårsindikatorn är att den är enkel att beräkna och transparent. Den beaktar även konjunkturläget i viss utsträckning eftersom den är beräknad utifrån sparandet under flera år. Enkelheten gör dock att den inte beaktar konjunkturläget på ett mer exakt sätt. Det finns en risk att beräkningen kommer att omfatta fler högkonjunkturår än lågkonjunkturår eller vice versa. Detta gäller särskilt under en period som kännetecknas av en global kris och flera år av svagt resursutnyttjande som den nuvarande. För att värdera indikatorns värden på ett mer korrekt sätt bör därför hänsyn tas till det genomsnittliga resursutnyttjandet under den period för vilken den beräknas. Om det sjuåriga glidande medelvärdet för det finansiella sparandet ligger nära 1, samtidigt som det sjuåriga glidande medelvärdet för BNP-gapet ligger nära noll under samma tidsperiod, indikerar detta att det finansiella sparandet ligger i linje med överskottsmålet.

Regeringen gör också en beräkning av det så kallade strukturella sparandet vilket direkt justerar det faktiska finansiella sparandet för konjunkturläget. Det strukturella sparandet justerar även för större engångseffekter och extraordinära nivåer på hushållens kapitalvinster. Det strukturella sparandet syftar till att visa hur stort det finansiella sparandet skulle vara vid ett normalt konjunkturläge. Exempelvis visar ett positivt strukturellt sparande att det finns ett underliggande överskott i de offentliga

finanserna, även om underskott tillfälligt uppstått till följd av ett svagt konjunkturläge.

Beräkningen av det strukturella sparandet är förknippad med stor osäkerhet. Beräkningen baseras på en bedömning av resursutnyttjandet i form av ett BNP-gap, dvs. skillnaden mellan faktisk BNP och potentiell BNP, och en bedömning av hur de offentliga finanserna påverkas av variationer i resursutnyttjandet. För potentiell BNP redovisas aldrig något utfall, utan varje bedömare gör sin egen uppskattning av dess nuvarande och historiska värden. Ofta revideras synen på BNP-gapet såväl framåt som bakåt i tiden, vilket inte bara beror på en förändrad syn på konjunkturläget utan också på revideringar av utfallsstatistik. Även bedömningen av det offentliga sparandets konjunkturkänslighet är osäker. Den bygger oftast på en empirisk skattning av ett genomsnittligt förhållande under en längre tidsperiod, medan varje enskild konjunkturförändring har egenheter som gör att den avviker från den genomsnittliga utvecklingen. I tabell 1.3 redovisas den bedömning av det strukturella sparandet som regeringen gör i 2012 års ekonomiska vårproposition.

Avstämning av överskottsmålet till och med 2011

År 2011 uppgick det faktiska finansiella sparandet till 0,1 procent av BNP (se tabell 1.3). Det genomsnittliga finansiella sparandet under 2002–2011 uppgick till 0,7 procent av BNP. Under samma period var det genomsnittliga resursutnyttjandet lägre än normalt enligt regeringens uppskattning av BNP-gapet, -0,9 procent av potentiell BNP.

Det konjunkturjusterade tioårssnittet för det finansiella sparandet 2002–2011 beräknas därför till 1,2 procent av BNP vid den bedömda nivån på det finansiella sparandets elasticitet med avseende på BNP-gapet på 0,55 ($0,7 + 0,9 * 0,55 = 1,2$). Det strukturella sparandet 2011 beräknas till 0,7 procent av BNP.

Ett problem vid bedömningen av hur konjunkturen påverkar sparandet i den offentliga sektorn är möjligheten att konjunkturcyklerna inte är symmetriska. Den nuvarande globala konjunkturavmattningen medförde exempelvis negativa BNP-gap 2009 och 2010 som är mycket stora i ett historiskt perspektiv. Resursutnyttjandet bedöms vara svagt även 2011 (se tabell 1.3). Det är osannolikt att dessa stora negativa gap kommer att motsvaras av lika stora positiva gap när konjunkturen åter vänder uppåt. Om BNP-gapen inte är noll i genomsnitt över en konjunkturcykel kan inte det bakåtblickande tioårssnittet justeras fullt ut för det genomsnittliga BNP-gapet om den ska vara en rättvisande indikator för överskottsmålet. Vid bedömningen av om det finansiella sparandet varit förenligt med överskottsmålet måste därför vikt även läggas vid det ojusterade tioårssnittet. En samlad bedömning av det ojusterade och justerade tioårssnittet indikerar då att det finansiella sparandet i genomsnitt var i linje med överskottsmålet 2002–2011.

Tabell 1.3 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för avstämning mot överskottsmålet

Procent av BNP respektive potentiell BNP

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Finansiellt sparande	3,6	1,6	-1,5	-1,3	0,4	1,9	2,2	3,6	2,2	-1,0	-0,1	0,1
Bakåtblickande tioårssnitt										1,2	0,8	0,7
Konjunkturjusterat ¹										1,5	1,3	1,2
Sjuårsindikatorn				0,8	0,9	0,9	1,0	1,2	1,2			
Konjunkturjusterat ¹				1,0	0,9	0,8	1,4	1,7	1,7			
Strukturellt sparande	1,8	1,8	-0,8	-0,2	0,6	1,7	0,8	1,2	1,7	2,8	1,3	0,7
BNP-gap	0,7	-0,5	-0,8	-1,4	-0,7	-0,8	1,7	3,0	0,3	-6,5	-2,7	-1,0
Sjuårssnitt				-0,3	0,1	0,2	-0,6	-0,8	-0,8			
Bakåtblickande tioårssnitt										-0,5	-0,8	-0,9

Anm.: Nationalräkenskaperna för 2011 är preliminära och kan komma att ändras.

¹ Konjunkturjusteringen görs genom att indikatorvärdet adderas med BNP-gapet under motsvarande period multiplicerat med elasticiteten -0,55. Den konjunkturjusterade sjuårsindikatorn är inte identiskt lika med ett sjuårssnitt för det strukturella sparandet eftersom det strukturella sparandet även justeras för extraordinära kapitalvinster. Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 1.3 visar även hur det finansiella sparandet och uppskattningen av BNP-gapet utvecklas mätta som sjuåriga centrerade glidande medelvärden. För 2003–2008 visar tabellen att det genomsnittliga finansiella sparandet under perioderna 2000–2006, 2001–2007, 2002–2008, 2003–2009, 2004–2010 respektive 2005–2011, ligger nära 1 procent av BNP med en viss tendens att öka mot slutet av perioden. Samtidigt beräknas motsvarande sjuåriga medelvärden för BNP-gapet vara nära noll de första åren för att sjunka något mot slutet. Detta kan tolkas som att det finansiella sparandet var i linje med överskottsmålet under den första delen av perioden, och att det finns en viss tendens till att sparandet ligger något över målet mot slutet av perioden, värderat med denna indikator.

Sammantaget bedöms det finansiella sparandet i den offentliga sektorn 2000–2011 vara i linje med överskottsmålet, både mätt med sjuårsindikatorn och det bakåtblickande tioårsnittet.

1.2 Utgiftstak för staten

Utgiftstaket för staten infördes budgetåret 1997. Fastställda utgiftstak har klarats samtliga år (se tabell 1.4).

Den statliga budgetprocessen kännetecknas av ett tydligt medelfristigt uppifrån och nedperspektiv. Utgiftstaket är den tidiga, övergripande restriktionen som i termer av totala utgifter begränsar budgetprocessen från det att taket fastställs till dess att budgetåret är slut. Därmed understryks behovet av prioriteringar mellan olika utgifter. Det

medelfristiga perspektivet skapar dessutom förutsättningar för att undvika att tillfälligt höga inkomster (t.ex. på grund av en god konjunktur) används för att finansiera permanent högre utgifter. I och med detta begränsas också möjligheterna att bedriva en destabiliserande (procyklisk) finanspolitik på budgetens utgiftssida.

Utgiftstaket för staten är därför ett viktigt budgetpolitiskt åtagande som främjar budgetdisciplinen och stärker trovärdigheten i den ekonomiska politiken. En viktig uppgift för utgiftstaket är att ge förutsättningar för att uppnå överskottsmålet, dvs. att skapa förutsättningar för långsiktigt hållbara finanser. Nivån på utgiftstaket bör även främja en önskvärd långsiktig utveckling av de statliga utgifterna. Tillsammans med överskottsmålet är utgiftstaket styrande för det totala skatteuttagets nivå och bidrar till att förhindra en utveckling där skatteuttaget stegvis måste höjas till följd av bristfällig utgiftskontroll.

De utgifter som omfattas av utgiftstaket är utgifterna under utgiftsområdena 1–25 och utgiftsområde 27, samt utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. ingår inte i de takbegränsade utgifterna eftersom riksdagen och regeringen i begränsad omfattning på kort sikt kan påverka dessa utgifter. De takbegränsade utgifterna utgörs av faktiskt förbrukade anslagsmedel, vilket innebär att även myndigheternas utnyttjande av ingående anslagssparande och anslagskredit ingår i de takbegränsade utgifterna.

Tabell 1.4 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Utgiftstaket, ursprungligt fastställt nivå	767	810	847	877	894	931	949	971	989	1 018	1 050
Tekniska justeringar	24	2	-25	-19	-24	-24	0	-14	0	6	13
Reella justeringar ¹							-11				
Utgiftstak, slutligt fastställt	791	812	822	858	870	907	938	957	989	1 024	1 063
Takbegränsade utgifter	786,3	811,6	819,1	855,6	864,3	895,2	910,1	943,4	964,6	985,9	989,0
Budgeteringsmarginal	4,7	0,4	2,9	2,4	5,7	11,8	27,9	13,6	24,4	38,1	74,0
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	0,6	0,0	0,4	0,3	0,7	1,3	3,1	1,4	2,5	3,9	7,5

Anm: För åren 1997–2000 se Årsredovisning för staten 2009

¹Utgiftstaket för 2007 sänktes med 11 miljarder kronor i BP07. Det är inte en teknisk justering, utan en faktisk sänkning av utgiftstaket.

I budgetpropositionen för 2009 föreslog regeringen att utgiftstakets nivå för 2011 skulle uppgå till 1 050 miljarder kronor.³ Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget. Därefter har vissa budgetförändringar föranlett tekniska justeringar av utgiftstakets nivå. Tekniska justeringar syftar till att utgiftstaket ska utgöra en lika stram begränsning för de offentliga utgifterna efter justeringen som före de förändringar som föranleder justeringen. För att föranleda en teknisk justering av utgiftstaket ska den förändring som ger upphov till justeringen inte ha samma nettoeffekt på den konsoliderade offentliga sektorns utgifter eller det offentliga finansiella sparandet, som på de takbegränsade utgifterna. Sedan utgiftstaket infördes 1997 har nivåerna på beslutade utgiftstak justerats tekniskt vid flera tillfällen.

De tekniska justeringar som gjorts sedan utgiftstaket för 2011 ursprungligen fastställdes redovisas i tabell 1.5. Tekniska justeringar görs i budgetpropositionen och det är praxis att de årsvisa justeringarna avrundas till hela miljarder kronor. Sammantaget har utgiftstakets nivå 2011 höjts med 13 miljarder kronor till följd av tekniska justeringar. Flertalet av dem hänför sig till budgetförändringar som föranlett justering av statsbidragen till kommuner och landsting. Till exempel leder en höjning av det särskilda grundavdraget till pensionärer till att kommunernas och landstingens skatteintäkter försämras. Som kompensation höjdes statsbidraget till kommunsektorn i motsvarande mån, en förändring som motiverade en teknisk justering av utgiftstaket.

Tabell 1.5 Tekniska justeringar av utgiftstaket för staten 2011

Miljarder kronor

	2011
Ursprungligt fastställt utgiftstak (BP 2009)	1 050
<i>Tekniska justeringar i BP 2010</i>	
Reglering kommunalekonomisk utjämning pga. höjt särskilt grundavdrag till pensionärer	3,50
Reglering kommunal-ekonomisk utjämning pga. breddad bas kommunal fastighetsavgift	-0,13
Reglering kommunalekonomisk utjämning pga. höjt utjämningsbelopp Sverige-Danmark	0,28
Nivåhöjning statligt utjämningsbidrag till kommuner för LSS-kostnader	0,55
Bruttobudgetering stöd till idrotten	0,76
Sänkning av takbegränsade utgifter till följd av kostnadsmässig budgetering	-0,82
Ny nivå i BP 2010	1 054
<i>Tekniska justeringar i BP 2011</i>	
Reglering kommunalekonomisk utjämning: höjt särskilt grundavdrag till pensionärer	7,50
Bruttoredovisning av avgifter hos Transportstyrelsen	1,09
Reglering kommunalekonomisk utjämning: höjt utjämningsbelopp Sverige-Danmark	0,19
Nivåhöjning statligt utjämningsbidrag till kommuner för LSS-kostnader	0,21
Ny nivå i BP 2011	1 063
<i>Inga tekniska justeringar av utgiftstaket för 2011 i BP 2012</i>	
Slutligt utgiftstak	1 063

Enligt utfallet för statens budget uppgick de utgifter som omfattas av utgiftstaket, de takbegränsade utgifterna, 2011 till 989 miljarder kronor. Därmed underskred utgifterna utgiftstaket med en marginal på 74 miljarder kronor (se tabell 1.6).

De takbegränsade utgifterna blev 16,2 miljarder kronor lägre än den av riksdagen antagna budgeten för 2011. Detta förklaras främst av lägre utgifter inom följande utgiftsområden:

Utgiftsområde	Mdkr
14 Arbetsmarknad	-6,3
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-3,5
15 Studiestöd	-1,7
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	-1,5

³ Regeringen lämnade en bedömning av utgiftstaket för 2011 i 2008 års ekonomiska vårproposition. Den nivå på utgiftstaket som regeringen senare föreslog i budgetpropositionen för 2009 var densamma som bedömningen i 2008 års ekonomiska vårproposition, med undantag för tekniska justeringar.

Inom några områden blev utgifterna högre än den av riksdagen antagna budgeten för 2011:

Utgiftsområde	Mdkr
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	2,0
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	1,0
8 Migration	0,4

I avsnitt 2, Utfallet för statens budget, redovisas skillnader mellan utfall och budgeterade belopp för utgiftsområden och vissa anslag.

Tabell 1.6 Takbegränsade utgifter

Miljarder kronor

	SB 2011 ¹	Utfall 2011	Utfall- SB 2011	Utfall 2010
Utgifter exkl. statskuld räntor	783,0	767,0	-16,0	763
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	222,2	222,0	-0,2	222,9
Takbegränsade utgifter	1 005,2	989,0	-16,2	985,9
Budgeteringsmarginal	57,8	74,0	16,2	38,1
Utgiftstak för staten	1 063	1 063		1 024

¹ Den av riksdagen i december 2010 fastställda budgeten för 2011, dvs. exkl. riksdagens beslut om ändringsbudgetar 2011.

Utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget uppgick till 222 miljarder kronor, vilket är 0,2 miljarder kronor lägre än den beräkning som redovisades i budgeten för 2011.

1.3 Budgeteringsmarginalens användning

Riksdagen fastställde utgiftstaket för 2011 på den nivå som regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2009. Budgeteringsmarginalen uppgick då till 48,7 miljarder kronor. I utfallet för 2011 uppgick budgeteringsmarginalen till 74,0 miljarder kronor. Det betyder att budgeteringsmarginalen har blivit 25,3 miljarder kronor större sedan utgiftstaket för 2011 fastställdes. I tabell 1.7 redovisas hur användningen av budgeteringsmarginalen fördelar sig på effekter av nya förslag, reviderad pris- och löneomräkning, reviderade makroekonomiska förutsättningar, volymförändringar och övriga faktorer.

Tabell 1.7 Förändring av budgeteringsmarginalen från fastställandet av utgiftstaket för 2011 till utfallet för 2011

Miljarder kronor

	2011
Budgeteringsmarginal i budgetpropositionen för 2009	48,7
Reformer	-26,7
Reviderad pris- och löneomräkning	4,4
Övriga makroekonomiska förändringar	11,3
Volymförändringar	9,6
Övrigt ¹	26,7
Total förändring av budgeteringsmarginalen	25,3
Budgeteringsmarginal i utfallet för 2011	74,0

Anm: Negativt förändringstal innebär ianspråktagande av budgeteringsmarginalen, alltså högre utgifter.

¹ Inklusive förändring av anslagsbehållningar

Sedan utgiftstaket fastställdes har riksdagen, på förslag från regeringen, sammantaget anvisat 26,7 miljarder kronor för reformer. I 2009 års ekonomiska vårproposition (prop. 2008/09:100) aviserade regeringen högre statsbidrag till kommunsektorn fr.o.m. 2011 samt högre bidrag till kommunsektorn för läkemedelsbidrag. Förslag i propositionen Åtgärder för jobb och omställning (prop. 2008/09:97) som bl.a. inriktade sig på arbetslösa, medförde högre anvisade medel om knappt en miljard kronor 2011. I budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m.) föreslog regeringen bl.a. ökade resurser till rättsväsendet och utbildningsområdet samt förstärkta insatser till personer som lämnar sjukförsäkringen. I budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m.) föreslog regeringen ett tillfälligt statsbidrag till kommunsektorn på 3 miljarder kronor 2011, samt åtgärder inom bl.a. arbetsmarknadspolitiken, utbildning och hälso- och sjukvård.

Makroekonomiska förändringar har medfört att budgeteringsmarginalen blivit 11,3 miljarder kronor större. De flesta utgiftsdrivande faktorer, så som nivån på priser, löner, marknadsräntor och bruttonationalinkomsten (BNI), har blivit lägre än bedömningen i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m.). Antalet personer i arbetsmarknadspolitiska program, däremot, har blivit högre. I första hand förklaras dessa skillnader mot bedömningen i budgetpropositionen för 2009 av den stora revidering

av de makroekonomiska förutsättningarna i samband med att finanskrisen slog till som presenterades i 2009 års ekonomiska vårproposition.

Sammantaget har t.ex. utgifterna för internationellt bistånd bidragit till att budgeteringsmarginalen blivit ca 2,1 miljarder kronor större, till följd av att nivån på bruttonationalinkomsten 2011 blev lägre än bedömningen i budgetpropositionen för 2009. På motsvarande sätt har utgifterna för sjuk- och aktivitetsersättning inom utgiftsområde 10 blivit lägre, och därmed bidragit till en större budgeteringsmarginal, till följd av att prisnivån och därmed prisbasbeloppet för 2011 blivit lägre. Vidare har utgifterna för studiemedelsräntor inom utgiftsområde 15 blivit lägre till följd av lägre marknadsräntor och utgifterna i pensionssystemet har blivit lägre till följd av att lönesumman och därmed inkomstindex blivit lägre.

Arbetsmarknadsrelaterade utgifter har dock bidragit till att budgeteringsmarginalen blivit mindre till följd av makroekonomiska förändringar. I 2009 års ekonomiska vårproposition reviderades arbetsmarknadsrelaterade utgifter upp kraftigt till följd av högre arbetslöshet. Från och med budgetpropositionen för 2010 har dessa utgifter emellertid successivt reviderats ner när det gradvis blivit klart att de makroekonomiska effekterna av finanskrisen skulle bli förhållandevis begränsade på ett par års sikt och den samlade effekten på budgeteringsmarginalen för 2011 har därmed blivit relativt liten i förhållande till de uppskattningar som gällde i 2009 års ekonomiska vårproposition.

Utgiftsförändringar till följd av ändrade volymer har medfört att budgeteringsmarginalen blivit 9,6 miljarder kronor större. Det är i första hand på två områden som volymerna blivit lägre. Antalet personer med sjukersättning var färre i utfallet för 2011 än bedömningen i budgetpropositionen för 2011. Mätt som helårsekvivalenter uppgick antalet sjukersatta 2011 till ca 354 000 vilket är ca 7 procent färre än bedömningen i budgetpropositionen för 2009. Antalet personer med tilläggspension och personer med inkomstpension uppgick i utfallet för 2011 till 1 807 600 respektive 942 100. Det är ca 1,6 respektive 3,2 procent färre än i budgetpropositionen för 2009.

Utgiftsförändringar till följd av övriga faktorer kan föranledas av nya prognosmetoder, ju-

steringar till följd av ny information, korrigeringar av tidigare gjorda fel samt regeländringar utom regeringens direkta kontroll, t.ex. ändringar i EU:s regelverk. Sammantaget har budgeteringsmarginalen blivit 26,7 miljarder kronor större till följd av övriga faktorer.⁴

En betydande del av utgiftsförändringarna till följd av övriga faktorer härrör från bedömningen av pensionssystemets utgifter. Både i 2009 års ekonomiska vårproposition och i budgetpropositionen för 2010 redovisades pensionssystemets utgifter med olika beräkningstekniska antaganden i avvaktan på ett arbete inom Försäkringskassan och pensionsgruppen med att utreda beräkningsmetoden för balanstalet.

I 2009 års ekonomiska vårproposition redovisades utgifterna i pensionssystemet med ett antagande om ett balanstal på 1,0000.⁵ Mellan vårpropositionen och budgetpropositionen för 2010 hänfördes endast en mindre del av förändringen av den bedömda utgiftsnivån till makroekonomiska faktorer, motsvarande förändringen av inkomstindex. Den del av utgiftsförändringen som var hänförlig till att balanstalet reviderades ned, ca 7 miljarder kronor, redovisades som övriga faktorer.

Även i den följande budgetpropositionen för 2010 var den bedömda utgiftsnivån i pensionssystemet 2011 högre till följd av ett beräkningstekniskt antagande i avvaktan på utredningen av beräkningsmetoden för balanstalet, än den skulle varit om utgifterna beräknats med balansering utan det beräkningstekniska antagandet. I den därpå följande vårpropositionen beräknades utgifterna i pensionssystemet utan beräkningstekniskt antagande. Övergången till att beräkna pensionssystemets utgifter enligt den överenskommelse som pensionsgruppen gjorde bedömdes medföra att utgifterna till följd av övriga faktorer blev ca 6,5 miljarder kronor lägre i 2010 års ekonomiska vårproposition än i budgetpropositionen för 2010.

Under utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen bedömdes utgifterna bli 2,2 miljarder kronor lägre till följd av övriga faktorer. Det berodde dels på att tullavgiften bedömdes bli lägre till följd av lägre tullintäkter

⁴ Inklusiv förändring av anslagsbehållningar.

⁵ Försäkringskassan hade fastställt balanstalet för 2010 till 0,9672.

från tredje land, dels på att Sveriges andel av EU:s samlade BNI minskade.

Vidare har utfallet för 2011 på flera områden blivit lägre, till följd av övriga faktorer, jämfört med ursprungligt anslagna medel för 2011. Sammantaget är det ca 10 miljarder kronor av anslagna medel som under budgetåret inte har utnyttjats, till följd av övriga faktorer. Orsakerna till att medel inte utnyttjats som planerat beskrivs för respektive utgiftsområde i avsnitt 2.

De utgiftsområden som uppvisar störst skillnad mellan anslagna medel och faktiskt utnyttjade medel, till följd av övriga faktorer, är utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet, utgiftsområde 22 Kommunikationer samt utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

2

Utfallet för statens budget

2 Utfallet för statens budget

Enligt 10 kap. 6 § budgetlagen (2011:203) ska årsredovisningen för staten innehålla utfallet på budgetens inkomsttitlar och anslag samt av statens lånebehov. Statens lånebehov är det samma som saldot på statens budget men med omvänt tecken. Ett positivt saldo innebär att staten amorterar på statsskulden. Ett negativt saldo innebär att staten behöver öka sin upplåning.

Med statens budget avses i det följande den ursprungliga budgeten antagen av riksdagen i december 2010 (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FiU10, rskr. 2010/11:144).

När jämförelse görs mot totalt anvisade medel avses såväl statens ursprungliga budget som de ändringsbudgetar som beslutats under året. Indrag av anslagsbelopp framgår inte i detta avsnitt. En mer utförlig redovisning finns i bilaga 1 Specifikation av inkomsterna på statens budget och bilaga 2 Specifikation av utgifterna på statens budget.

2.1 Statens budgetsaldo 2011

Budgetsaldot uppgick 2011 till 68 miljarder kronor (tabell 2.1). I budgeten beräknades saldot till 6 miljarder kronor. Utfallet blev därmed 62 miljarder kronor bättre än beräknat i statens budget.

Inkomsterna beräknades uppgå till 833 miljarder kronor i statens budget. Det slutliga utfallet blev drygt 872 miljarder kronor, således 39 miljarder kronor högre än beräknat. Avvikelsen förklaras främst av att statens skatteinkomster översteg beräkningen i budgeten med 41,5 miljarder kronor. Statens skatte-

intäkter, dvs. periodiserade skatter som avser inkomståret 2011, beräknas bli 0,8 miljarder kronor högre än beräknat i budgeten. Skillnaden mellan statens skatteintäkter och statens skatteinkomster utgörs av periodiseringar. Periodiseringarna beräknas bli 40,7 miljarder kronor högre än budget. De högre periodiseringarna beror på att både uppbördsförskjutningar och betalningsförskjutningar ökar inkomsterna på statens budget. Övriga inkomster blev 2,1 miljarder kronor lägre än beräknat i budgeten. Skillnaden förklaras främst av att avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet blev högre än beräknat.

Tabell 2.1 Utfallet för statens budget 2011

Miljoner kronor

	Statens budget ¹	Ändrings budget	Utfall 2011	Skillnad mot statens budget
Totala inkomster	832 988		872 417	39 429
Statens skatteinkomster	798 460		839 974	41 514
Övriga inkomster	34 528		32 443	-2 085
Totala utgifter	826 784	12 234	804 616	-22 168
Utgiftsområden exkl. statsskuld-räntor m.m.	784 476	1 734	766 987	-17 489
Statsskuld-räntor m.m.	25 970	10 500	34 491	8 521
Förändring av anslags-behållningar	-1 508			1 508
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i RGK, netto	-4 473		1 600	6 073
Kassamässig korrigering	22 319		1 537	-20 782
Budgetsaldo	6 204		67 801	61 597

Det slutliga utfallet för utgifter m.m. på statens budget blev 805 miljarder kronor, vilket är 22 miljarder kronor lägre än den ursprungligen fastställda budgeten. Det beror på olika faktorer, men framför allt att Kärnavfallsfondens inlåning i Riksgäldskontoret ökade med 9 miljarder kronor samtidigt som de lån som Riksbanken tog i Riksgäldskontoret 2009 för att stärka valutareserven har sjunkit med 6 miljarder kronor. Båda dessa lån påverkar posten Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto. Utgifterna för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv blev 6 miljarder kronor lägre än i statens budget eftersom arbetslösheten blev lägre än vad som beräknades i budgeten. Utgifterna för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg blev nästan 4 miljarder kronor lägre än i statens budget. För utgiftsområdet 26 Statsskuld räntor m.m. blev utfallet i stället 8,5 miljarder kronor högre än beräknat i den ursprungliga budgeten. Till stor del förklaras detta av att räntor i svenska lån blev 6 miljarder kronor högre än beräknat och att valutakursförlusterna blev nästan 4 miljarder kronor högre än beräknat i den ursprungliga budgeten. På ändringsbudget anvisades ytterligare 10,5 miljarder kronor för att täcka valutakursförluster och en förändrad låneplan. I samband med bildandet av stabilitetsfonden planerade regeringen att insättningsgarantifonden och stabilitetsfonden skulle slås samman. Vid en sådan sammanslagning förutsattes att insättningsgarantifondens innehav av statsobligationer skulle säljas och likvida medel sättas in på konto i Riksgäldskontoret, vilket skulle medföra en kassamässig korrigering i statens budget 2011. Beroende på överväganden om regelverket inom Europeiska unionen har sammanslagningen inte genomförts. Det medför en skillnad mellan utfall och statens budget på 21 miljarder kronor. Motsvarande skillnad med motsatt tecken har påverkat Riksgäldskontorets nettoutlåning, vilket innebär att detta inte påverkat budgetsaldot.

Saldot på statens budget påverkades positivt av engångseffekter som uppgick till 36 miljarder kronor under 2011. År 2010 var engångseffekterna också positiva men något mindre och uppgick till 23 miljarder kronor. Den största positiva engångseffekten under 2011 avsåg försäljningen av aktier i Nordea Bank AB. Staten avyttrade i februari ca en tredjedel av sitt aktie-

innehav, vilket inbringade 19 miljarder kronor. Kärnavfallsfondens inlåning i Riksgäldskontoret ökade kraftigt, med 9 miljarder kronor, vilket tillfälligt minskade nettoutlåningen och därmed förbättrade saldot på statens budget. En annan positiv engångseffekt under nettoutlåningen avsåg valutavinster på Riksbankens lån i Riksgäldskontoret. Lånet som togs i dollar och euro 2009 för att förstärka valutareserven motsvarade ursprungligen 97 miljarder kronor. Under 2011 har lånet minskat med 6 miljarder kronor till följd av valutakursvinster vid omsättning av underliggande lån. Vidare har Post- och Telestyrelsen vid två tillfällen under 2011 auktionerat ut 4G-tillstånd, vilket sammanlagt inbringade 3 miljarder kronor.

2.1.1 Statens budget 2010 och 2011

I tabell 2.2 redovisas utfallet på statens budget för 2010 och 2011. Statens budget visar för 2011 ett överskott på 68 miljarder kronor jämfört med ett underskott på 1 miljard kronor 2010, en förbättring med 69 miljarder kronor.

Tabell 2.2 Utfallet för statens budget 2010 och 2011

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Utfall 2010	Skillnad mot 2010
Totala inkomster	872 417	779 521	92 896
Statens skatteinkomster	839 974	779 473	60 502
Övriga inkomster	32 443	48	32 395
Totala utgifter m.m.	804 616	780 573	24 043
Utgiftsområden exkl. statsskuld räntor m.m.	766 987	763 028	3 959
Statsskuld räntor m.m.	34 491	23 361	11 130
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	1 600	-9 225	10 825
Kassamässig korrigering	1 537	3 409	-1 871
Budgetsaldo	67 801	-1 052	68 853

De totala inkomsterna ökade med 92,9 miljarder kronor (11,9 procent) mellan 2010 och 2011. Statens skatteinkomster ökade med 60,5 miljarder kronor (7,8 procent).

Direkta skatter på arbete beräknas öka med 15,8 miljarder kronor (3,3 procent), indirekta skatter på arbete beräknas öka med 19,0 miljarder kronor (4,8 procent) och skatt på konsumtion och insatsvaror beräknas öka med

6,7 miljarder kronor (1,5 procent). Statens skatteintäkter, dvs. periodiserade skatter som är hänförliga till 2011, beräknas sammantaget öka med 8,1 miljarder kronor.

Övriga inkomster ökade med 32,4 miljarder kronor jämfört med 2010 varav inkomster av försäld egendom ökade med 23,0 miljarder kronor.

De totala utgifterna ökade med 24 miljarder kronor (3,1 procent) mellan 2010 och 2011. Utgifterna för utgiftsområden exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. ökade med 4 miljarder kronor (0,5 procent). Den största ökningen var inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, som ökade med 12 miljarder kronor (16,3 procent). Utgifterna inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd ökade med knappt 3 miljarder kronor (9,5 procent). Inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad- och arbetsliv minskade i stället utgifterna med 5 miljarder kronor (7,7 procent). Utgifterna inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp minskade med 4 miljarder kronor (4,1 procent) och inom utgiftsområde 24 Näringsliv minskade utgifterna med 3 miljarder kronor (36,9 procent).

Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto ökade med 11 miljarder kronor samtidigt som utfallet för posten Kassamässig korrigerings minskade med 2 miljarder kronor. Nettoutlåningen ökade framför allt till följd av att Apoteket AB:s försäljningsinkomster togs ut från konto i Riksgäldskontoret 2011. År 2010 sattes försäljningsinkomsterna in, vilket ger en skillnad mellan åren på 12 miljarder kronor. Myndigheternas räntekontobehållningar ökade långsammare än 2010, vilket medför en skillnad på 7 miljarder kronor. Skillnaden mellan åren reduceras framför allt av ökad inlåning från Kärnavfallsfonden som påverkar jämförelsen med 9 miljarder kronor åt motsatt håll.

Utgifterna under utgiftsområde 26 Statskuldräntor m.m. ökade med 11 miljarder kronor (47,6 procent). Ökningen beror på flera saker men en stor orsak är högre räntebetalningar på lån i svenska kronor, vilket bland annat förklaras av att de korta räntorna steg jämfört med 2010.

2.2 Inkomster på statens budget 2011

Inkomsterna på statens budget 2011 blev drygt 872 miljarder kronor, vilket är 39 miljarder kronor högre än budget. Statens skatteinkomster uppgick 2011 till 840 miljarder kronor och övriga inkomster uppgick till drygt 32 miljarder kronor.

I tabell 2.6 redovisas totala skatteintäkter och inkomster för 2010 och 2011. I tabellen redovisas även skillnaden mellan utfall och statens budget. Statens budget för 2011 baserades på de prognoser som redovisades i budgetpropositionen för 2011.

2.2.1 Prognosföresättningar

Utfallet för inkomsterna baseras för ett flertal skatter på löpande debiteringar av skatter som avser flera inkomstår. En analys av hur inkomsterna har utvecklats jämfört med budgeten bör beakta utvecklingen av makroekonomin och förändringar i regelverken.

Regeringen föreslog och aviserade i budgetpropositionen för 2011 skattereformer som sammanlagt bedömdes minska skatteintäkterna med 7 miljarder kronor.

Tabell 2.3 Skattereformer 2011

Miljarder kronor

Beslut som bedömdes påverka de totala skatteintäkterna	
Skatt på arbete	-8
Skatt på kapital	2
Skatt på konsumtion och insatsvaror	0
Övriga skatter	-1
Summa skattebeslut	-7

Källa: Egna beräkningar.

Intäkterna från skatt på arbete bedömdes minska med knappt 8 miljarder kronor till följd av förhöjt grundavdrag för pensionärer.

Reformerna inom skatt på kapital bedömdes öka intäkterna med drygt 2 miljarder kronor, varav höjningen av fastighetsskatten på vattenkraftverk stod för 1,5 miljarder kronor och höjningen av stämpelskatt för 0,7 miljarder kronor. För skatt på konsumtion aviserades en rad förändringar. Nettoeffekten på intäkterna bedömdes dock vara mycket liten.

Makroekonomiska förutsättningar

Utvecklingen av skatteintäkterna beror i stor utsträckning på hur ekonomin utvecklas. I tabell 2.4 redovisas några av de makroekonomiska förutsättningar som påverkar skatteintäkterna. De ekonomiska antaganden som redovisas är desamma som i 2012 års ekonomiska vårproposition. I tabellen jämförs dessa med antagandena i budgetpropositionen för 2011.

Tabell 2.4 Antaganden i 2012 års ekonomiska vårproposition jämfört med budgetpropositionen för 2011

Procentuell utveckling om inget annat anges.

	2010	2011
BNP, marknadspris ¹	7,2	4,9
Diff. BP11	1,4	0,0
Arbetade timmar	2,7	3,0
Diff. BP11	0,9	2,0
Timlön ²	0,3	2,6
Diff. BP11	-0,6	0,2
Utbetald lönesumma, skatteunderlag	3,1	5,6
Diff. BP11	0,3	2,1
Arbetslöshet ³	8,4	7,5
Diff. BP11	0,0	-0,5
Arbetsmarknadspolitiska program ⁴	3,7	3,5
Diff. BP11	-0,1	0,2
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	5,1	3,4
Diff. BP11	0,5	-0,5
Kommunal medelutdebitering ⁵	31,56	31,55
Diff. BP11	0,0	0,0
Statslåneränta ⁵	2,8	2,6
Diff. BP11	-0,1	-0,7
KPI juni-juni ⁶	0,9	2,7
Diff. BP11	0,0	1,2
Inkomstbasbelopp ⁷	51,1	52,1
Diff. BP11	0,0	0,0
Prisbasbelopp ⁷	42,4	42,8
Diff. BP11	0,0	0,0
Inkomstindex	139,7	142,3
Diff. BP11	0,0	0,0
Skiktgräns ⁷	372,1	383,0
Diff. BP11	0,0	0,0
Övre skiktgräns ⁷	532,7	548,3
Diff. BP11	0,0	0,0

¹ Löpande priser, procentuell förändring.

² Enligt nationalräkenskapernas definition.

³ Arbetslöshet 15–74 år.

⁴ Procent av arbetskraften.

⁵ Procent.

⁶ Avser juni föregående år t.o.m. juni aktuellt år.

⁷ Tusental kronor.

En viktig variabel för prognosen av skatt på arbete är utvecklingen av lönesumman i ekonomin. Intäkterna påverkas också av konsumentprisindex (KPI), som används för att justera skiktgränserna i skattesystemet.⁶ Om lönerna i samhället ökar mer än KPI, så hamnar en större andel av inkomsterna över skiktgränsen, vilket leder till högre skatteintäkter.

Skatt på energi påverkas av KPI eftersom skattesatserna omräknas med KPI.⁷ Hushållens konsumtionsutgifter påverkar intäkterna från såväl mervärdesskatt som punktskatter.

Lönesumman 2011 blev väsentligt högre än prognosen i budgetpropositionen för 2011. Upprevideringen av lönesumman beror främst på att arbetade timmar blev högre än förväntat. Utfallet för BNP-tillväxten 2011 var helt i linje med prognosen, 4,9 procent.

Bedömningar om utfallet för 2011

För ett antal inkomstitlar under inkomsttypen 1000 Statens skatteinkomster är de redovisade beloppen bedömningar, eftersom utfallen inte är kända vid tidpunkten för publicering av denna årsredovisning. Däremot är det totala beloppet för inkomsttypen 1000 Statens skatteinkomster ett fastställt utfall 2011, eftersom det avser de belopp som har betalats in till staten.

Nedan redovisas berörda inkomstitlar och tidpunkt för fastställt utfall. Om inte annat anges, avses alla inkomstitlarna i inkomstitelgruppen:

1100 Direkta skatter på arbete

1110 Inkomstskatter	nov 2012
1120 Allmän pensionsavgift	nov 2012
1140 Skattereduktioner	nov 2012

1200 Indirekta skatter på arbete

1210 Arbetsgivaravgifter, 1218	aug 2012
1240 Egenavgifter	nov 2012
1270 Särskild löneskatt, 1274	nov 2012
1280 Nedsättningar, 1283-1284	nov 2012

1300 Skatt på kapital

1310 Skatt på kapital, hushåll	nov 2012
--------------------------------	----------

⁶ För skatt på arbete avseende 2011 används förändringen av KPI under perioden juni 2009–juni 2010.

⁷ 2011 års skattesatser ökade med förändringen av KPI under perioden juni 2009–juni 2010.

1320 Skatt på företagsvinster	nov 2012
1340 Avkastningsskatt, 1341-1342	nov 2012
1350 Fastighetskatt	nov 2012
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	
1410 Mervärdesskatt, 1411	aug 2012
1600 Restförda och övriga skatter	
1620 Övriga skatter, hushåll	maj 2013
1630 Övriga skatter, företag	maj 2013
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	
1810 Skatter till andra sektorer	nov 2012
1900 Periodiseringar	
1910 Uppbördsförskjutningar	maj 2013
1920 Betalningsförskjutningar	nov 2012

För huvuddelen av ovanstående inkomstitlar fastställs utfallet i samband med taxeringsutfallet för 2011, vilket blir känt i november 2012.

För arbetsgivaravgifter (inkomstitel 1218) och mervärdesskatt (inkomstitel 1411) fastställs utfallet i augusti 2012, när skattedeklarationerna för juli är kända.

För inkomsthuvudgruppen 1600 Restförda och övriga skatter fastställs utfallet inte förrän i maj 2013, beroende på omprövningar för hushåll (inkomstitel 1621) och företag (inkomstitel 1631). Detta innebär även att uppbördsförskjutningarna (inkomstitel 1911) fastställs lika sent. Beloppen för 2010 och 2011 på inkomstitlarna 1621, 1631 samt 1911 är således fortfarande bedömningar vid tidpunkten för publicering av denna årsredovisning.

Skillnad mellan beräknat utfall i årsredovisning för staten och slutligt utfall

I tabell 2.5 redovisas skillnaden mellan beräknat utfall i årsredovisningen för staten och slutligt

utfall för åren 2005–2009. Skillnaden har uppgått till mellan 0,7 och 13,4 miljarder kronor, vilket motsvarar 0,1 till 1,8 procent av utfallet för statens skatteintäkter.

För 2005 innebär det att skillnaden mellan beräknat utfall i årsredovisningen för staten och slutligt utfall blev 13,4 miljarder kronor, vilket motsvarar 1,8 procent av statens skatteintäkter. Det beror främst på att skatt på kapital blev högre än beräknat.

För 2006 blev skillnaden mellan beräknat utfall i årsredovisningen för staten och slutligt utfall 6,7 miljarder kronor, vilket motsvarar 0,8 procent av statens skatteintäkter. Det förklaras till största delen av att skatt på kapital blev högre vilket till viss del motverkades av att skatt på arbete blev lägre än beräknat.

För 2007 blev skillnaden mellan beräknat utfall i årsredovisningen för staten och slutligt utfall 5,9 miljarder kronor, vilket motsvarar 0,7 procent av statens skatteintäkter. Det förklaras till största delen av att skatt på kapital blev högre än beräknat.

För 2008 blev skillnaden mellan beräknat utfall i årsredovisningen för staten och slutligt utfall 0,7 miljarder kronor, vilket motsvarar 0,1 procent av statens skatteintäkter. Detta är i linje med prognos.

För 2009 blev skillnaden mellan beräknat utfall i årsredovisningen för staten och slutligt utfall 7,9 miljarder kronor, vilket motsvarar 1,1 procent av statens skatteintäkter. Det förklaras främst av att skatt på kapital blev högre än beräknat.

Tabell 2.5 Totala skatteintäkter, skillnad mellan beräknat utfall i årsredovisningen för staten och slutligt utfall

Miljarder kronor

Inkomstår	2005	2006	2007	2008	2009
Skatt på arbete	3,2	-2,1	1,5	3,3	-0,5
Skatt på kapital	10,7	7,8	4,8	-2,3	11,4
Skatt på konsumtion och insatsvaror	-0,9	1,7	0,4	0,1	-0,8
Restförda och övriga skatter	1,9	0,1	0,6	0,5	-0,6
Totala skatteintäkter	14,9	7,4	7,2	1,7	9,5
Avgår: EU-skatter	0,0	0,3	0,1	0,1	0,3
Offentliga sektorns skatteintäkter	14,9	7,1	7,1	1,6	9,2
Avgår: Kommunal inkomstskatt	2,0	0,0	1,4	0,9	0,8
Avgår: Avgifter till ålderspensionssystemet	-0,4	0,5	-0,1	0,1	0,5
Statens skatteintäkter	13,4	6,7	5,9	0,7	7,9
<i>Procent av utfall</i>	1,8	0,8	0,7	0,1	1,1

2.2.2 Totala skatteintäkter

De totala skatteintäkterna beräknas uppgå till 1 556,1 miljarder kronor, vilket är 17,4 miljarder kronor högre än budget. Statens skatteintäkter, dvs. de totala skatteintäkterna exklusive EU-skatter, kommunalskatt och avgifter till ålderspensionssystemet, beräknas uppgå till 797,7 miljarder kronor, vilket är 0,8 miljarder kronor högre än i budgeten.

Det är främst högre intäkter från skatt på arbete som förklarar avvikelserna gentemot budget. I avsnitten som följer förklaras avvikelserna mer utförligt.

I tabell 2.6 nedan redovisas såväl skatteintäkter som inkomster samt avvikelser mot budget.

För de skatteintäkter som ännu inte är slutgiltiga utfall (se föregående avsnitt) redovisas prognoser för 2011.

Skatteintäkter är periodiserade skatter och skatterna har en direkt koppling till den ekonomiska utveckling och de skatteregler som gäller för det aktuella året. Redovisningen är uppdelad på inkomsthuvudgrupperna skatt på arbete, skatt på kapital, skatt på konsumtion och insatsvaror samt restförda och övriga skatter. Summan av dessa skatter utgör de totala skatteintäkterna.

Från de totala skatteintäkterna görs avdrag för de skatter som tillhör EU. Det kvarstående beloppet är den offentliga sektorns skatteintäkter, som i sin tur särredovisas på kommunsektorn, ålderspensionssystemet och staten.

Tabell 2.6 Totala skatteintäkter och inkomster på statens budget, jämfört med statens budget för 2010 och 2011

Miljarder kronor

Inkomstår	Beräknat utfall	Beräknat utfall	Skillnad mot statens budget	
	2011	2010	2011	2010
Skatt på arbete	908,7	873,9	16,3	9,3
<i>Direkta skatter</i>	<i>490,5</i>	<i>474,7</i>	<i>9,2</i>	<i>-2,4</i>
Kommunal inkomstskatt	541,3	522,9	12,8	9,0
Statlig inkomstskatt	45,1	42,5	3,3	0,4
Allmän pensionsavgift	93,7	89,2	0,3	2,0
Skattereduktioner m.m.	-189,6	-179,9	-7,1	-13,8
Artistskatt	0,1	0,1	0,0	0,0
<i>Indirekta skatter</i>	<i>418,2</i>	<i>399,2</i>	<i>7,1</i>	<i>11,7</i>
Arbetsgivaravgifter	428,1	403,9	11,0	11,8
Egenavgifter	13,5	12,2	1,0	0,7
Särskild löneskatt	34,2	33,1	-0,2	1,5
Nedsättningar	-29,7	-24,6	-4,0	-1,7
Skatt på tjänstegrupp	1,0	1,1	0,1	0,0
Avgifter till premiepensionssystemet	-28,9	-26,4	-0,9	-0,7
Skatt på kapital	187,0	191,5	-2,7	34,4
Skatt på kapital, hushåll	23,8	34,5	-9,1	10,6
Skatt på företagsvinster	111,4	106,6	6,6	25,3
Avkastningsskatt	11,5	11,9	0,3	-2,0
Fastighetsskatt och fastighetsavgift	27,7	26,4	0,8	0,4
Stämpelskatt	8,0	9,0	-2,3	0,8
Kupongskatt m.m.	4,6	3,1	1,0	-0,7
Skatt på konsumtion och insatsvaror	456,3	449,6	0,6	32,0
Mervärdesskatt	333,0	324,6	3,8	29,2
Skatt på tobak	11,9	10,6	1,1	-0,7
Skatt på alkohol	12,2	12,1	-0,5	0,0
Energiskatt	40,6	41,2	-1,4	1,0
Koldioxidskatt	25,4	27,3	-1,5	1,2
Övriga skatter på energi och miljö	4,5	4,7	-0,2	-0,3
Skatt på vägtrafik	15,7	16,4	-0,5	0,0
Skatt på import	5,7	5,7	-0,5	0,9
Övriga skatter	7,4	7,1	0,3	0,7
Restförda och övriga skatter	4,1	2,1	3,3	7,1
Restförda skatter	-6,3	-5,7	0,3	3,5
Övriga skatter	10,4	7,8	3,0	3,6
Totala skatteintäkter	1 556,1	1 517,1	17,4	82,8
Avgår, EU-skatter	-7,2	-7,1	0,5	-1,0
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 548,8	1 510,0	17,9	81,8
Avgår, kommunala inkomstskatter	-555,7	-537,0	-12,8	-8,9
Avgår, avgifter till ålderspensionssystemet	-195,4	-183,5	-4,3	-5,0
Statens skatteintäkter	797,7	789,6	0,8	67,9
Periodiseringar	42,3	-10,1	40,7	-9,8
Statens skatteinkomster	840,0	779,5	41,5	58,1
Övriga inkomster	32,4	0,0	-2,1	-1,6
Inkomster på statens budget	872,4	779,5	39,4	56,5

Skatt på arbete

Skatt på arbete utgör ca 60 procent av de totala skatteintäkterna och kan delas in i direkta och indirekta skatter. Löner och andra ersättningar för arbete är underlag för både direkta och indirekta skatter, medan transfereringsinkomster, såsom sjuk- och föräldrapenning, arbetslöshetsersättning och pensioner, endast är underlag för direkt beskattning. Direkta skatter på arbete består till största delen av kommunal och statlig inkomstskatt. Under de direkta skatterna på arbete redovisas också skattereduktionerna.

Gemensamt för merparten av de skatter som ingår i skatt på arbete är att de följer utvecklingen av utbetalda löner och transfereringar.

Posterna under direkta skatter fastställs i taxeringen 2012 och uppgifterna för 2011 är därmed ett bedömt utfall, grundat på en prognos.

År 2011 beräknas skatt på arbete uppgå till 908,7 miljarder kronor. Jämfört med budgeten har intäkterna reviderats upp med 16,3 miljarder kronor.

Den högre lönesummeutvecklingen har medfört att skatteintäkterna från direkta och indirekta skatter (inklusive skattereduktioner) blev 9,2 respektive 7,1 miljarder kronor högre än budgeten. Skattereduktionen för husarbeten blev ca 5 miljarder kronor högre än budgeten, vilket minskar intäkterna från skatt på arbete med samma belopp.

Direkta skatter

De direkta skatterna på arbete består av inkomstskatter till staten och kommuner, allmän pensionsavgift samt skattereduktioner. År 2010 blev utfallet för de direkta skatterna 474,7 miljarder kronor. År 2011 beräknas intäkterna uppgå till 490,5 miljarder kronor. Att utvecklingstakten för de direkta skatterna inte fullt ut följer lönesummans ökningstakt beror på regeländringar i form av ökat grundavdrag för pensionärer samt högre skattereduktioner.

Sammantaget har de direkta skatterna 2011 reviderats upp med ca 9,2 miljarder kronor jämfört med budget, vilket främst beror på att den kommunala inkomstskatten blev 12,8 miljarder kronor högre än beräknat. Denna effekt motverkades dock av att skattereduktionen för husarbeten (ROT- och RUT-avdrag) blev högre än vad som beräknades i budgeten.

Kommunal inkomstskatt

År 2011 beräknas intäkterna från den kommunala inkomstskatten uppgå till 541,3 miljarder kronor. Jämfört med budget har intäkterna för 2011 reviderats upp med 12,8 miljarder kronor. Detta förklaras framförallt av det förbättrade konjunkturläget med fler arbetade timmar som konsekvens.

Statlig inkomstskatt

Intäkterna från statlig inkomstskatt beräknas uppgå till 45,1 miljarder kronor 2011. I jämförelse med 2010 ökar den statliga inkomstskatten med 2,6 miljarder kronor. Prognosen för 2011 är 3,3 miljarder kronor högre än budget, vilket förklaras av att timlöneökningen 2011 blev högre än väntat.

Allmän pensionsavgift

Den allmänna pensionsavgiften tas ut på förvärvsinkomster. Underlaget för avgiften utgörs av pensionsgrundande ersättningar och intäkterna följer därför utvecklingen av skatteunderlaget för direkta skatter. Prognosen för 2011 beräknas bli desamma som i budgeten och beräknas därmed uppgå till 94 miljarder kronor.

Skattereduktioner

År 2011 utgör den totala skattereduktionen 189,6 miljarder kronor, vilket är 7,1 miljarder kronor högre än budget. Avvikelsen beror på högre skattereduktion för husarbeten (ROT- och RUT-avdrag), vilket svarade för 5 miljarder kronor, högre jobbskatteavdrag, vilket svarade för 1 miljard kronor och högre avdrag för allmän pensionsavgift, som svarade för 1 miljard kronor.

I jämförelse med 2010 ökar de totala skattereduktionerna med 9,7 miljarder kronor. Ökningen förklaras av den högre lönesumman som ger ökat avdrag för den allmänna pensionsavgiften, högre jobbskatteavdrag på grund av fler sysselsatta samt högre skattereduktion för husarbeten. Alla skattskyldiga som betalar allmän pensionsavgift får en skattereduktion med 100 procent av pensionsavgiften, vilket innebär att skattereduktion för allmän pensionsavgift beräknas uppgå till 94 miljarder kronor.

Indirekta skatter

De indirekta skatterna på arbete utgör 46 procent av skatt på arbete och beräknas 2011 uppgå till 418,2 miljarder kronor. Jämfört med föregående inkomstår ökar intäkterna med 4,8 procent. Till skillnad från de direkta skatterna, där merparten av intäkterna överförs till kommunerna, tillfaller de indirekta skatterna huvudsakligen staten och ålderspensionssystemet.

Arbetsgivaravgifter

Av de indirekta skatterna utgörs huvuddelen av arbetsgivaravgifter. Prognosen för 2011 är 11 miljarder kronor högre än budget. Det huvudsakliga skälet till de högre intäkterna är en högre lönesumma än beräknat.

Jämfört med 2010 är utfallet 24,2 miljarder kronor högre, vilket motsvarar en ökning med 6,0 procent.

Särskild löneskatt

År 2011 beräknas den särskilda löneskatten bli 34,2 miljarder kronor. Jämfört med budgeten har intäkterna reviderats ned med 0,2 miljarder kronor.

Nedsättningar

Jämfört med budgeten för 2011 beräknas nedsättningarna bli 4 miljarder kronor högre. I huvudsak är det nedsatta socialavgifter för unga som antogs vara lägre i budgeten för 2011.

Nedsättningarna beräknas bli 5 miljarder kronor högre jämfört med 2010.

Skatt på kapital

Skatt på kapital omfattar bland annat skatt på hushållens kapitalinkomster, skatt på företagsvinster samt kommunal fastighetsavgift och statlig fastighetsskatt. År 2011 beräknas skatt på kapital utgöra 12 procent av de totala skatteintäkterna. Skatt på företagsvinster utgör mer än hälften av skatt på kapital.

Skatt på hushållens kapitalinkomster och skatt på företagsvinster är de skatter som uppvisar störst variationer över åren. Det är också för dessa skatter som prognososäkerheten är störst.

De flesta skatter i undergruppen skatt på kapital fastställs i den årliga taxeringen i november året efter inkomståret. Undantagen är kupongskatten och stämpelskatten, som fastställs må-

nadsvis. Detta innebär att intäkterna från skatt på kapital för 2011 fortfarande är en prognos.

Skatt på kapital, hushåll

Underlaget för hushållens skatt på kapital är nettot av kapitalinkomster och kapitalutgifter. Den största delen av kapitalinkomsterna kommer från realiserade kapitalvinster. Kapitalvinsterna kan variera kraftigt mellan åren, vilket leder till att även hushållens kapitalinkomster varierar. Kapitalvinsternas storlek beror på marknadsvärdet av olika tillgångar samt när de ackumulerade vinsterna realiserar.

Utfallet för hushållens skatt på kapital beräknas bli 23,8 miljarder kronor 2011. Det är 9,1 miljarder kronor lägre än budget. Revideringen beror framför allt på att hushållens ränteutgifter blev högre än väntat.

Skatt på företagsvinster

Aktiebolag, ekonomiska föreningar, stiftelser, föreningsbanker, sparbanker m.fl. betalar inkomstskatt på sin beskattningsbara inkomst. Beskattningen utgår från bolagens bokföringsmässiga resultat, men vissa skattemässiga justeringar görs för att få fram den beskattningsbara inkomsten.

Utfallet för skatt på företagsvinster bedöms bli drygt 111,4 miljarder kronor 2011. Jämfört med budgeten har prognosen reviderats upp med 6,6 miljarder kronor. Intäkterna från bolagskatten har återhämtat sig betydligt snabbare efter lågkonjunkturen 2008–2009 än i beräkningen till statens budget för 2011. Intäkterna ökade kraftigt 2010 och bedöms fortsätta öka även 2011, om än i måttligare takt.

Avkastningsskatt

Avkastningsskatt tas ut på sparande i pensions- och kapitalförsäkringar. Förutom värdet på tillgångarna i pensions- eller kapitalförsäkringen beror avkastningsskatten på statslåneräntan året före beskattningsåret. Skattesatsen 2011 var 15 procent på pensionsförsäkringar och 27 procent på kapitalförsäkringar. Från och med 2012 är skattesatsen på kapitalförsäkringar 30 procent.

Intäkterna från avkastningsskatten beräknas bli 11,5 miljarder kronor 2011, vilket är 0,3 miljarder kronor högre än i budgeten.

Kommunal fastighetsavgift och statlig fastighets-skatt

År 2008 avskaffades den statliga fastighetsskatten på bostäder och ersattes av en kommunal fastighetsavgift. Avgiften för småhus uppgick 2011 till 6 512 kronor, dock högst 0,75 procent av taxeringsvärdet, medan avgiften för bostadsdelen i hyreshus uppgick till 1 302 kronor per lägenhet, dock högst 0,4 procent av taxeringsvärdet. Avgiften indexeras genom att knytas till inkomstbasbeloppet.

Intäkterna från den kommunala fastighetsavgiften 2011 beräknas uppgå till 14,9 miljarder kronor, varav knappt 12 miljarder kronor för småhus och drygt 3 miljarder kronor från bostadsdelen i hyreshus. Jämfört med beräkningen till budgeten har prognosen reviderats upp med 0,1 miljarder kronor.

Statlig fastighetsskatt tas ut på den del av hyreshus som avser lokaler samt på industrifastigheter. Den statliga fastighetsskatten för 2011 beräknas uppgå till 12,8 miljarder kronor, vilket är 0,8 miljarder kronor högre än i budgeten.

Stämpelskatt

Stämpelskatt tas ut vid köp av fast egendom och tomträtter och vid beviljande av in-teckningar. Utfallet för intäkterna från stämpelskatt för 2011 blev 8 miljarder kronor, vilket är 2,3 miljarder kronor lägre än i budgeten. Det lägre utfallet beror på en sämre utveckling på fastighetsmarknaden än väntat, både vad gäller priser och omsättning på fastigheter.

Kupongskatt

Kupongskatt utgår på utdelning på aktier i svenska aktiebolag och svenska aktiefonder. Skatten betalas av personer som är bosatta utomlands och som fått utdelning från svenskt aktiebolag.

Kupongskatten uppgick till 4,6 miljarder kronor 2011, vilket är 1 miljard kronor högre än i budgeten.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Mervärdesskatt, punktskatter samt skatt på import bildar tillsammans skatt på konsumtion och insatsvaror. År 2011 uppgick intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror till 456,3 miljarder kronor, vilket är 0,6 miljarder kronor högre än i budgeten. Konjunkturinbromsningen i slutet av 2011 medförde att punktskatterna sjönk men det kompensades av att ökningen i hushållens konsumtion medförde högre skatteintäkter från mervärdesskatten.

Mervärdesskatt

Intäkterna från mervärdesskatten påverkas främst av hushållens konsumtion. Eftersom olika varu- och tjänstegrupper beskattas med olika mervärdesskattesatser beror intäkterna både på den totala konsumtionen och på sammansättningen i konsumtionen. Mervärdesskatt tas ut på varor och tjänsters marknadspris, vilket medför att intäkterna är starkt kopplade till prisökningstakten i ekonomin. Utöver hushållens konsumtion består skattebasen för mervärdesskatt även av offentlig konsumtion, samt förbrukning och investeringar i både privat och offentlig sektor.

Intäkterna från mervärdesskatt uppgick till 333 miljarder kronor 2011, vilket är nästan 4 miljarder kronor högre än budgeten. Det är en följd av att hushållens konsumtion ökade mer än väntat under 2011.

Punktskatter

Avsikten med flertalet punktskatter är att de ska kompensera för de negativa externa effekter för samhället som uppstår i samband med förbrukning av vissa varor och tjänster. Punktbeskattning används för att påverka konsumtionen i en för samhället önskvärd riktning, även om de också har en klar offentligfinansiell betydelse. Punktskatter tas ut på bl.a. tobak, alkohol och energi.

Punktskatterna skiljer sig från exempelvis mervärdesskatten i det avseende att de oftast är baserade på konsumerad kvantitet i stället för på marknadspris.

Intäkterna från punktskatterna uppgick 2011 till 123,4 miljarder kronor, vilket är drygt 3 miljarder kronor lägre än budgeten.

Skatt på tobak

Intäkterna från skatt på tobak uppgick 2011 till nästan 12 miljarder kronor. Det är drygt 1 miljard kronor högre än budgeten och kan förklaras både av en viss bunkringseffekt och att tobaksbolagen skattade av mer tobak innan skattehöjningen som ägde rum efter årsskiftet.

Skatt på alkohol

Skatt på alkohol gav intäkter på 12,2 miljarder kronor 2011, vilket är ungefär 0,5 miljarder kronor lägre än budgeten och förklaras av en något lägre alkoholförsäljning.

Energi- och koldioxidskatt

Intäkterna från energiskatten uppgick till nästan 41 miljarder kronor och intäkterna från koldioxidskatten till drygt 25 miljarder kronor. Intäkterna för båda dessa var ungefär 1,5 miljarder kronor lägre än väntat och förklaras dels av det milda vädret i slutet på året, vilket medförde lägre elkonsumention, dels av den inbromsade konjunkturen, vilket innebar lägre användning av drivmedel och oljeprodukter.

Skatt på import

Skatt på import blev 0,5 miljarder kronor lägre än väntat 2011 och uppgick till nästan 6 miljarder kronor. Det lägre utfallet för skatt på import beror på att varuimporten blev något lägre.

Övriga skatter

Intäkterna från övriga skatter uppgick 2011 till drygt 7 miljarder kronor, vilket är 0,3 miljarder kronor högre än väntat.

Restförda och övriga skatter

Restförda skatter är nettot av restförda och av Kronofogdemyndigheten indrivna skatter. Bland övriga skatter redovisas omprövningar av Skatteverkets tidigare fattade taxeringsbeslut samt diverse inkomster som förs till exempelvis Insättningsgaranti- och stabilitetsfondsavgifter, Avgifter till Kärnavfallsfonden m.fl.

Restförda skatter är 0,3 miljarder kronor högre än budgeten och övriga skatter är 3,0 miljarder kronor högre än i budgeten.

Periodiseringar

År 2011 beräknas periodiseringarna uppgå till 42,3 miljarder kronor. Jämfört med budget har periodiseringarna för 2011 reviderats upp med 40,7 miljarder kronor. De högre periodiseringarna beror på att både uppbördsförskjutningar och betalningsförskjutningar ökar inkomsterna på statens budget. Uppbördsförskjutningarna beror på att lönesumman 2011 och därmed kommunalskatterna utvecklades betydligt bättre än i beräkningen till statens budget. Eftersom utbetalningen av kommunalskatterna avseende 2011 fastställdes i december 2010 bidrar de högre kommunalskatterna till att statens skatteinkomster ökar 2011. Även betalningsförskjutningarna blev högre än beräknat. Huvudförklaringen till detta är att kommunernas skatteunderlag 2009 utvecklades betydligt sämre än i de beräkningar som de preliminära utbetalningarna till kommunerna byggde på. Detta har medfört att kommuner och landsting har betalat tillbaka de för stora förskotten de fått under 2009.

Uppskjuten beskattning

Skattelagstiftningen ger skattebetalarna möjligheter att i vissa fall skjuta upp beskattningen av olika typer av inkomster. Fysiska personer har t.ex. möjligheter att skjuta upp beskattningen av en kapitalvinst som uppkommer vid avyttring av en privatbostad. De stora beloppen för uppskjuten beskattning för fysiska personer avser emellertid pensionerna, eftersom de beskattas när pensionen faller ut och inte när pensionsrätterna tjänas in. Det gäller både det egna privata pensionssparandet, men framför allt avtalspensionerna.

Även företag har möjligheter att skjuta upp beskattningen av inkomster. De kan t.ex. sätta av delar av sin vinst i periodiseringsfonder. Dessutom kan företag göra skattemässiga avskrivningar som är större än den beräknade ekonomiska värdeminskningen (s.k. överavskrivningar).

Enligt de skattepolitiska riktlinjer som antogs av riksdagen våren 2008 (prop. 2007/08:100 avsnitt 5.3, bet. 2007/08:FiU20, rskr. 2007/08:259) bör detta slag av uppskjuten beskattning undvikas.

De fordringar som är kopplade till olika former av uppskjuten beskattning borde egentligen påverka redovisningen av den offentliga sektorns nettoförmögenhet. Anledningen till att detta inte görs är att det inte finns någon samlad redovisning av den uppskjutna beskattningen. Det gäller framför allt avtalspensionerna. Ett ytterligare skäl att inte redovisa skattefordringar är att det är mycket svårt att beräkna den fordran som den offentliga sektorn har. Även om det för ett visst år t.ex. finns uppgift om företagens avsatta medel till periodiseringsfonder vet man inte i vilken utsträckning dessa återföringar kommer att påverka skatteintäkterna. Om återföringen sker under år som företagen har förluster bidrar inte återföringen till ytterligare skatteintäkter. Man måste dessutom nuvärdesberäkna skattefordran vilket gör skattningen än mer osäker.

2.2.3 Övriga inkomster

Övriga inkomster omfattar inkomsttyperna Inkomster av statens verksamhet, Inkomster av försåld egendom, Återbetalning av lån, Kalkylmässiga inkomster och Bidrag m.m. från EU. Dessutom ingår inkomsttyperna Avräkningar i anslutning till skattesystemet och Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto.

Utfallet för 2011 uppgick till totalt 32 443 miljoner kronor och var därmed sammantaget 2 085 miljoner kronor lägre än vad som beräknades budgeten. Övriga inkomster blev 32 395 miljoner kronor högre 2010.

Tabell 2.7 Övriga inkomster, sammanfattning

Miljoner kronor

	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall 2010
Inkomster av statens verksamhet	50 457	55 333	4 876	41 783
Inkomster av försåld egendom	25 000	23 124	-1 876	167
Återbetalning av lån	1 491	1 452	-39	1 687
Kalkylmässiga inkomster	10 927	11 086	158	8 940
Bidrag m.m. från EU	13 092	12 328	-764	12 978
Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-66 315	-70 768	-4 453	-65 528
Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	-125	-112	13	21
Övriga inkomster	34 528	32 443	-2 085	48

Inkomster av statens verksamhet

Under denna inkomsttyp redovisas bl.a. rörelseöverskott från statliga affärsverk, Riksbanken och statens fastighetsförvaltning. Vidare redovisas ränteinkomster, aktieutdelningar från bolag med statligt ägande, offentligrättsliga avgifter, försäljningsinkomster, böter samt övriga inkomster av statens verksamhet. Inkomsterna under denna inkomsttyp uppgick till 55 333 miljoner kronor för 2011 och var därmed 4 876 miljoner kronor (9,7 procent) högre än beräknat i statens budget.

För 2011 blev Inkomster av statens verksamhet 13 550 miljoner kronor (32,4 procent) högre än 2010. De högre inkomsterna beror främst på att Inkomster av statens aktier ökade med 10 050 miljoner kronor (59,6 procent) mellan åren. Övriga inkomster av statens verksamhet ökade med 3 225 miljoner kronor.

Tabell 2.8 Inkomster av statens verksamhet, översikt

Miljoner kronor

	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall 2010
Rörelseöverskott	6 123	6 699	576	6 044
Överskott av statens fastighetsförvaltning	343	313	-30	460
Ränteinkomster	6 134	5 891	-243	6 821
Inkomster av statens aktier	24 000	26 926	2 926	16 876
Offentligrättsliga avgifter	11 799	10 219	-1 580	9 894
Försäljningsinkomster	334	260	-74	65
Böter m.m.	1 214	1 304	90	1 127
Övriga inkomster av statens verksamhet	510	3 722	3 212	497
Inkomster av statens verksamhet	50 457	55 333	4 876	41 783

Rörelseöverskott

Inkomsterna under inkomsthuvudgruppen Rörelseöverskott uppgick till 6 699 miljoner kronor och var därmed 576 miljoner kronor (9,4 procent) högre än beräknat i statens budget. Riksbankens inlevererade överskott uppgick till 6 200 miljoner kronor, vilket är 500 miljoner kronor högre än beräknat i statens budget. Affärsverket Svenska Kraftnät inlevererade utdelning uppgick till 499 miljoner kronor, vilket är 91 miljoner kronor högre än beräknat i statens budget.

Under 2011 blev inkomsterna av Rörelseöverskott 655 miljoner kronor (10,8 procent) högre än 2010.

Tabell 2.9 Rörelseöverskott

Miljoner kronor

	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall 2010
Luftfartsverkets inlevererade överskott	10		-10	
Affärsverket Svenska Kraftnäts inlevererade utdelning och inleverans av motsvarighet till statlig skatt	408	499	91	244
Inlevererat överskott av statsstödd exportkredit	5		-5	
Riksbankens inlevererade överskott	5 700	6 200	500	5 800
Rörelseöverskott	6 123	6 699	576	6 044

Överskott av statens fastighetsförvaltning

Inkomsterna av Överskott av statens fastighetsförvaltning blev 313 miljoner kronor och var därmed 30 miljoner kronor (8,7 procent) lägre än beräknat i statens budget. Överskottet från Statens fastighetsverk uppgick till 168 miljoner kronor och överskottet från Fortifikationsverket uppgick till 145 miljoner kronor. Vad gäller överskottet från Statens fastighetsverk består detta av dels en definitiv inleverans av avkastningskrav för 2010 om 89 miljoner kronor, dels en preliminär inleverans av avkastningskrav för 2011 om 78 miljoner kronor. Vad gäller överskottet från Fortifikationsverket består detta av dels en definitiv inleverans av avkastningskrav för 2010 om 79 miljoner kronor, dels en preliminär inleverans av avkastningskrav för 2011 om 66 miljoner kronor.

Under 2011 blev Överskott av statens fastighetsförvaltning 147 miljoner kronor lägre än 2010.

Ränteinkomster

Utfallet för inkomsthuvudgruppen Ränteinkomster uppgick till 5 891 miljoner kronor för 2011 och var därmed 243 miljoner kronor (3,9 procent) lägre än beräknat i statens budget.

Räntor på skattekonto m.m., netto uppgick till 1 245 miljoner kronor, vilket är en ökning med 133 miljoner kronor jämfört med statens budget. Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1988 uppgick till 4 540 miljoner kronor, vilket är 274 miljoner kronor lägre än beräknat i statens budget.

Ränteinkomsterna blev 930 miljoner kronor lägre än 2010.

Tabell 2.10 Ränteinkomster

Miljoner kronor

	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall 2010
Räntor på näringslån	0	-1	0	-1
Räntor på studielån	4 869	4 591	-278	5 004
Övriga ränteinkomster	1 265	1 300	35	1 818
Ränteinkomster	6 134	5 891	-243	6 821

Inkomster av statens aktier

Inkomster av statens aktier (utdelningar) uppgick till 26 926 miljoner kronor, vilket är 2 926 miljoner kronor (12,2 procent) högre än beräknat i statens budget. Utdelningar, som bolagen betalade ut under 2011, hänför sig till

räkenskapsåret 2010. Utbetalda utdelningar under 2010 och 2011 redovisas i tabell 2.10.

Utdelningen från LKAB uppgick till 5 000 miljoner kronor, vilket är 4 500 miljoner kronor högre än 2010. Enligt bolagets årsredovisning för 2010 är det ekonomiska resultatet det bästa någonsin. Utdelning från Apoteket AB uppgick till 5 400 miljoner kronor, vilket var en extra utdelning till följd av försäljningen av apoteket under 2009. Utdelningen från Apoteksgruppen i Sverige Holding AB uppgick till 203 miljoner kronor. Utdelning från Svenska Exportkredit AB uppgick till 301 miljoner kronor, vilket är 2 107 miljoner kronor lägre jämfört med föregående år. Enligt bolagets årsredovisning framgår att en extra utdelning gjordes i december 2010 med 1 890 miljoner kronor. Utdelningen från TeliaSonera uppgick till 4 604 miljoner kronor, en ökning med 837 miljoner kronor jämfört med 2010. Enligt bolagets årsredovisning framgår beslut om att utdelningen per aktie ökade från 2,25 kr/aktie 2010 till 2,75 kr/aktie 2011. Utdelningen från Vattenfall AB uppgick till 6 500 miljoner kronor, vilket är 1 260 miljoner kronor högre än 2010. Totalt ökade aktieutdelningarna med 10 050 miljoner kronor (59,6 procent) mellan 2010 och 2011.

Tabell 2.11 Aktieutdelning 2010 och 2011

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Utfall 2010	Skillnad
Akademiska Hus	1 207	1 219	-12
Apoteket AB	5 400	0	5 400
Apotek Prod & Lab AB	2	0	2
Apoteksgruppen i Sv Holding AB	203	177	26
Arbetslivsresurs AB	56	0	56
Bostadsgaranti AB	6	12	-6
Green Cargo	0	0	0
Infranord (f.d. Banverket)	0	195	-195
Kasernen	0	0	0
Lernia AB	25	0	25
LKAB	5 000	500	4 500
Metria	12	0	12
Nordea	678	1 248	-570
Nordiska investeringsbanken	0	0	0
Posten Norden AB (Posten AB)	607	874	-267
Preaktio AB	0	8	-8

Rymbolaget	10	1	9
SBAB	0	0	0
SJ	90	153	-63
SKD-företagen AB	0	0	0
SOS Alarm	4	4	0
Specialfastigheter AB	263	310	-47
Statens väg och baninvest AB	0	0	0
Sveaskog Holding AB	756	487	269
Svensk Bilprovning AB	134	3	131
Svensk Exportkredit AB	301	2 408	-2 107
Svenska Geologiska AB	0	0	0
Svevia AB	108	60	48
(Swedcarrier) Jernhusen AB	100	100	0
Swedish Space Corp	0	0	0
TeliaSonera	4 604	3 767	837
Teracom	110	110	0
Vasallen	750	0	750
Vattenfall AB	6 500	5 240	1 260
Summa	26 926	16 876	10 050

Offentlighetsliga avgifter

Inkomsterna under inkomsthuvudgruppen Offentlighetsliga avgifter uppgick till 10 219 miljoner kronor och var därmed 1 580 miljoner kronor (13,4 procent) lägre än beräknat i statens budget. Den största avvikelserna avser Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor. Utfallet blev 4 492 miljoner kronor, vilket är 1 745 miljoner kronor lägre än i statens budget. Arbetslöshetsavgiften, som är en del av finansieringsavgiften från arbetslöshetskassorna, baseras på utbetalda bidrag till arbetslöshetsersättning. Eftersom bidragen till arbetslöshetsersättning blev lägre än vad som ursprungligen beräknades i statens budget har även inbetalda arbetslöshetsavgifter blivit lägre (se även avsnitt 2.4.14 Arbetsmarknad och arbetsliv)

Offentlighetsliga avgifter blev 325 miljoner kronor (3,3 procent) högre än 2010. Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor har minskat med 1 389 miljoner kronor (21,8 procent) jämfört med 2010 medan Avgifter för körkort- och motorfordon ökade med 1 520 miljoner kronor jämfört med föregående år. Det är framförallt inkomsterna från avgifter från luftfarts- och vägtrafikområdet som har ökat. Även inkomsterna från avgifter för järnvägs- och sjöfartsområdet har ökat sedan föregående år bland annat på grund av att

avgifter används för första gången som finansieringskälla. Ökningen beror på att Transportstyrelsen övergått till en ny finansieringsmodell som innebär att samtliga trafikslag finansieras på ett enhetligt sätt.

Försäljningsinkomster

Inkomsterna under inkomsthuvudgruppen Försäljningsinkomster uppgick till 260 miljoner kronor, vilket är 74 miljoner kronor (22,2 procent) lägre än vad som beräknades i statens budget. För inkomsttiteln Offentlig lagring, försäljningsintäkter blev utfallet 201 miljoner kronor, vilket är 79 miljoner kronor lägre än beräknat i statens budget. Om vissa förutsättningar är uppfyllda köper och lagrar Statens jordbruksverk bl.a. spannmål, skummjölksprodukter, nötkött och smör åt EU. Skillnaden mellan utfall och statens budget beror på en minskad försäljning av varor som lagrats.

Under 2011 blev Försäljningsinkomster 195 miljoner kronor högre än 2010. Utfallet för Offentlig lagring, försäljningsintäkter blev 194 miljoner kronor högre.

Böter m.m.

Utfallet för inkomsthuvudgruppen Böter m.m. uppgick till 1 304 miljoner kronor och var därmed 90 miljoner kronor (7,4 procent) högre än beräknat i statens budget. Utfallet för inkomsttiteln Bötesmedel blev 1 112 miljoner kronor, vilket är 58 miljoner kronor högre än vad som beräknades i statens budget. I statens budget beräknades Sanktionsavgifter m.m. uppgå till 50 miljoner kronor, medan utfallet uppgick till 61 miljoner kronor. I statens budget beräknades Kontrollavgifter vid särskild skattekontroll uppgå till 13 miljoner kronor, medan utfallet uppgick till 32 miljoner kronor.

Inkomsterna av Böter m.m. blev 177 miljoner kronor (15,7 procent) högre än 2010.

Övriga inkomster av statens verksamhet

Övriga inkomster av statens verksamhet uppgick till 3 722 miljoner kronor under 2011 och blev därmed 3 212 miljoner kronor högre än vad som beräknades i statens budget. Det högre utfallet beror på inkomster från försäljning av frekvensutrymme för användande av radiosändare (främst tillstånd för 4 G). Auktionsinkomsterna under 2011 uppgick till 3 100 miljoner kronor.

Övriga inkomster av statens verksamhet ökade med 3 225 miljoner kronor jämfört med 2010.

Inkomster av försäld egendom

Under denna inkomsttyp redovisas bl.a. inkomster av försälda byggnader och maskiner, mark och annan egendom som exempelvis gruvegendom och aktier.

Inkomsterna under denna inkomsttyp uppgick till 23 124 miljoner kronor för 2011 och var därmed 1 876 miljoner kronor (7,5 procent) lägre än beräknat i statens budget.

För 2011 blev Inkomster av försäld egendom 22 957 miljoner kronor högre än 2010. De högre inkomsterna hänför sig främst till försäljningen av aktier i Nordea Bank AB med 18 982 miljoner kronor och TeliaSonera med 3 707 miljoner kronor. Staten äger 37,3 procent av aktier i TeliaSonera och deltog i bolagets återköpsprogram av aktier.

Tabell 2.12 Inkomster av försäld egendom

Miljoner kronor				
	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall 2010
Inkomster av försäld egendom	25 000	23 124	-1 876	167

Återbetalning av lån

Under inkomsttypen Återbetalning av lån redovisas återbetalningar av olika typer av lån där den största delen är återbetalning av studiemedel avseende lån tagna före 1989. Under året uppgick återbetalningarna till 1 452 miljoner kronor och var därmed 39 miljoner kronor lägre än beräknat i statens budget.

Återbetalning av lån blev 235 miljoner kronor lägre än 2010.

Tabell 2.13 Återbetalning av lån

Miljoner kronor				
	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall 2010
Återbetalning av näringslån	4	5	1	6
Återbetalning av studielån	1 441	1 402	-40	1 602
Återbetalning av övriga lån	46	46	0	79
Återbetalning av lån	1 491	1 452	-39	1 687

Kalkylmässiga inkomster

Inkomsttypen Kalkylmässiga inkomster består av vissa amorteringar och statliga pensionsavgifter. Inkomsterna uppgick till 11 086 miljoner kronor, vilket är 158 miljoner kronor (1,4 procent) högre än i statens budget. Utfallet för Statliga pensionsavgifter blev 10 534 miljoner kronor, vilket är 154 miljoner kronor högre än budget.

Kalkylmässiga inkomster blev 2 146 miljoner kronor (24,0 procent) högre än 2010. Statliga pensionsavgifter ökade med 2 144 miljoner kronor.

Tabell 2.14 Kalkylmässiga inkomster

Miljoner kronor

	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall 2010
Avskrivningar och amorteringar	547	552	4	550
varav avskrivningar på fastigheter	543	552	9	550
varav uppdragsmyndigheters komplementkostnader	4		-4	
Statliga pensionsavgifter	10 380	10 534	154	8 390
Kalkylmässiga inkomster	10 927	11 086	158	8 940

Statliga pensionsavgifter

Avgifterna för den statliga tjänstepensioneringen uppgick till 8 675 miljoner kronor under 2011. Den särskilda löneskatten på pensionskostnader uppgick till 1 962 miljoner kronor. Administrationskostnaderna för det statliga tjänstepensionssystemet blev 190 miljoner kronor under 2011.

Tabell 2.15 Statliga pensionsavgifter

Miljoner kronor

	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall 2010
Statlig tjänstepensionering		8 675		6 846
Särskild löneskatt på pensionskostnader		1 962		1 547
Statlig grupplivförsäkring		48		86
Premieskatt, gruppliv		37		67
Statlig personskadeförsäkring		9		43
Avdrag för administrationskostnader		-190		-186
Administration, personskadeförsäkring		-8		-11
Statliga pensionsavgifter	10 380	10 534	154	8 390

Bidrag m.m. från EU

Inkomsterna under inkomsttypen Bidrag m.m. från EU omfattar bidrag från EU:s jordbruksfonder, bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen och fiskenäringen, bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden och europeiska socialfonden, bidrag till transeuropeiska nätverk samt övriga bidrag från EU.

Inkomsterna uppgick till 12 328 miljoner kronor och var därmed 764 miljoner kronor (5,8 procent) lägre än i statens budget. Bidragen från EU:s jordbruksfonder uppgick till 8 671 miljoner kronor, vilket var 1 334 miljoner kronor lägre än budget. Bidragen från EU till landsbygdsutvecklingen blev 598 miljoner kronor lägre än väntat och Gårdsstödet blev 331 miljoner kronor lägre än budget. Orsaken till de lägre utfallen är främst att utbetalningar på budgetens utgiftssida förskjutits till 2012 och därmed även bidragen från EU (Se utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.)

Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket blev 237 miljoner kronor lägre än i statens budget. Det lägre utfallet beror på negativa kursdifferenser till följd av kronans förstärkning gentemot euron. Ersättningar för bidrag som Statens jordbruksverk betalat ut i förskott i kronor till bidragsmottagarna, både rekvireras och betalas ut i euro från EU:s jordbruksfonder med viss eftersläpning.

Bidragen från Europeiska regionala utvecklingsfonden samt Europeiska socialfonden blev 404 miljoner kronor respektive 212 miljoner kronor högre än ursprungligen beräknat i statens budget.

Jämfört med 2010 blev bidragen från EU 650 miljoner kronor (5,0 procent) lägre. Bidragen från EU:s jordbruksfonder minskade totalt med 1 558 miljoner kronor. Det är framförallt gårdsstödet som blivit lägre i år (-798 miljoner kronor), Bidragen från EU till landsbygdsutvecklingen minskade med 362 miljoner kronor och bidragen för offentlig lagring minskade med 182 miljoner kronor. Däremot ökade inkomsterna från Europeiska regionala utvecklingsfonden med 909 miljoner kronor.

Tabell 2.16 Bidrag m.m. från EU

Miljoner kronor

	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall 2010
Bidrag från EG:s jordbruksfond	10 005	8 671	-1 334	10 230
varav Gårdsstöd	6 360	6 029	-331	6 827
varav Kompletterande åtgärder perioden 1995-1999		0	0	
varav Övriga interventioner	157	135	-22	217
varav Exportbidrag	10	1	-9	56
varav Djurbidrag	335	307	-28	347
varav Offentlig lagring	33	-75	-108	107
varav Miljö-, struktur- och regionala åtgärder perioden 2000-2006				-2
varav EU:s landsbygdsfond 2007-2013				2 884
varav övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	12	-226	-237	-207
varav bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen	3 099	2 501	-598	
Bidrag från EU till fiskenäringen	73	50	-23	102
Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden	1 440	1 844	404	872
Bidrag från Europeiska socialfonden	976	1 188	212	1 151

Bidrag till transeuropeiska nätverk	350	419	69	391
Övriga bidrag från EU	248	155	-93	232
Bidrag m.m. från EU	13 092	12 328	-764	12 978

Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet

Denna inkomsttyp omfattar tillkommande EU-skatter och utjämningsavgifter för LSS-kostnader (Lagen om stöd- och service för vissa funktionshindrade). Vidare ingår avräkningar, intäkter som förs till fonder och kompensation för mervärdesskatt till statliga myndigheter och kommuner.

I statens budget beräknades avräkningarna uppgå till -66 315 miljoner kronor. Utfallet blev -70 768 miljoner kronor. Skillnaden mot beräkningen i statens budget blev således -4 453 miljoner kronor. Orsaken är främst högre avräkning och kompensation för mervärdesskatt till statliga myndigheter och kommuner.

Jämfört med 2010 har Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet har ökat med 5 240 miljoner kronor, vilket främst beror på högre kompensation för mervärdesskatt till kommuner.

Tabell 2.17 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet

Miljoner kronor

	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall 2010
Tillkommande skatter	10 437	10 285	-153	9 937
EU-skatter	7 629	7 270	-359	7 003
varav Momsbaserad EU-avgift	1 478	1 564	86	1 444
varav Tullmedel	5 834	5 447	-387	5 300
varav Jordbrukstullar och sockeravgifter	317	259	-58	259
varav Avgifter till EU:s omstrukturingsfond för sockersektorn		0	0	0
Kommunala utjämningsavgifter, LSS-kostnader	2 808	3 015	207	2 933
Utgjämningsavgift för LSS-kostnader	2 808	3 015	207	2 933
Avräkningar	-76 752	-81 053	-4 301	-75 465
Intäkter som förs till fonder	-3 812	-4 422	-610	-4 031
Kompensation för mervärdesskatt	-72 940	-76 631	-3 691	-71 434
varav Avräknad mervärdesskatt, statliga myndigheter	-24 986	-26 944	-1 958	-25 965
varav Kompensation för mervärdesskatt, kommuner	-47 955	-49 687	-1 732	-45 469
Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-66 315	-70 768	-4 453	-65 528

Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto

Denna inkomsttyp omfattar utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto. Utfallet för Jämställdhetsbonus blev -113 miljoner kronor, vilket var 12 miljoner kronor lägre jämfört med statens budget. De skattekrediteringar som tidigare redovisades under denna inkomsttyp har upphört eller flyttats till utgiftssidan på statens budget.

Tabell 2.18 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto

Miljoner kronor

	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall 2010
Anställningsstöd		0	0	0
Stöd till utbildningsvikariat		0	0	0
Stöd till utbildning av personal i vård och äldreomsorg		0	0	48
Jämställdhetsbonus	-125	-113	12	-27
Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	-125	-113	12	-27

2.3 Utgifter på statens budget 2011

Utgifterna på statens budget är indelade i 27 utgiftsområden. Därutöver ingår även posterna förändring av anslagsbehållningar (endast vid budgetering), Riksgäldskontorets nettoutlåning och kassamässig korrigering på budgetens utgiftssida.

En större förbrukning än totalt anvisade medel för ett visst år kan finansieras genom att myndigheterna utnyttjar ingående anslagssparande eller anslagskredit eller, i undantagsfall, genom att regeringen beslutar om s.k. medgivet överskridande.

2.3.1 Makroekonomiska förutsättningar och beslut

Skillnaden mellan utfallet och de beräknade utgifterna i den ursprungliga budgeten, som fastställdes av riksdagen den 21 december 2010, redovisas i tabell 2.19.

Utfallet för budgetens utgifter blev 22,2 miljarder kronor lägre än i den ursprungliga budgeten. Denna skillnad kan delas in i tre kategorier; skillnad till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar, skillnad till följd av beslut och skillnad till följd av övriga förklaringsfaktorer.

Tabell 2.19 Skillnad mellan utfall och budget för 2011

Miljarder kronor

	Totalt	Makro- förutsätt- ningar	Beslut	Övrigt ²
Utgiftsområden, exklusive räntor ¹	-16,0	-5,5	0,6	-11,1
Statsskuldräntor m.m.	8,6	9,8	0,0	-1,2
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i RGK ³	-14,7	-7,4	1,0	-8,3
Summa utgifter.	-22,2	-3,1	1,6	-20,7

¹Utgiftsområden som omfattas av det statliga utgiftstaket.²Under Övrigt ingår förändring av anslagsbehållningar med -1,5 miljarder kronor.³RGK:s nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost.

Skillnader till följd av den makroekonomiska utvecklingen

Skillnader till följd av makroekonomiska förutsättningar medförde att utgifterna blev 3,1 miljarder kronor lägre än i statens budget.

Utgifterna för statsskuldräntor blev 9,8 miljarder kronor högre bland annat till följd av högre valutakursförluster än beräknat, trots att kronan i genomsnitt blev något starkare än beräknat mot US-dollar och euron. Utgifterna för räntor på lån i svenska kronor blev också högre än beräknat, även om de genomsnittliga femårs- och sexmånadersräntorna blev lägre. Det utgiftsmässiga utfallet på ränteanslaget påverkas emellertid av många tekniska faktorer till följd av Riksgäldskontorets upplånings- och skuldförvaltningsteknik. Hela skillnaden för statsskuld-räntorna klassificeras som makroberoende utom den del som beror på annat lånebehov än beräknat, vilken redovisas under övrigt.

Utgifterna för Riksgäldskontorets nettoutlåning blev 7,4 miljarder kronor lägre främst till följd av valutakursvinster vid omsättning av Riksbankens lån i Riksgäldskontoret.

Skillnaden mellan utfall och budget för samtliga utgiftsområden exklusive utgiftsområde 26 Statsskuld-räntor m.m. blev -5,5 miljarder kronor. För utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv blev utgifterna 6,1 miljarder kronor lägre än anvisat i statens budget till följd av den makroekonomiska utvecklingen. I huvudsak förklaras detta av att andelen öppet arbetslösa som fick arbetslöshetsersättning blev lägre än beräknat.

Tabell 2.20 Makroekonomiska förutsättningar

Miljoner kronor

	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall 2010
<i>Procentuell förändring från föregående år:</i>				
BNP (fp)	6,1	3,7	3,9	0,2
KPI (årsgenomsnitt)	1,2	1,5	3,0	1,5
Antal sysselsatta, 15-74 år	1,1	1,1	2,1	1,0
<i>Nivåer:</i>				
Öppen arbetslöshet, 16-64 år, procent av arbetskraften ¹	6,0	5,5	5,4	-0,1
Personer i åtgärder, procent av arbetskraften	3,8	3,5	3,6	0,1
SEK/euro	9,6	9,1	9,0	0,0
SEK/USD	7,2	7,1	6,5	-0,6
3-mån ränta, årsgenomsnitt ²	0,5	2,0	1,7	-0,4
5-årig statsobligation, årsgenomsnitt	2,3	2,9	2,3	-0,6
Prisbasbelopp, tkr	42,4	42,8	42,8	0,0

fp=fasta priser, SB=Statens budget.

¹Exklusive heltidsstuderande arbetssökande²Regeringens prognos i budgeten avser 6-månaders ränta

Skillnader till följd av beslut

De totala utgifterna på statens budget blev 1,6 miljarder kronor högre till följd av beslut.

Riksgäldskontorets nettoutlåning blev 1,0 miljard kronor högre till följd av beslut. Det beror på att en planerad sammanslagning av insättningsgarantifonden och stabilitetsfonden inte genomförts. Därmed inbetalades inte heller några insättningsgarantiavgifter till stabilitetsfondens konto i Riksgäldskontoret.

Skillnader till följd av övriga orsaker

De totala utgifterna i statens budget minskade till följd av övriga orsaker med 20,7 miljarder kronor jämfört med den ursprungliga budgeten.

Utfallet för utgiftsområden, exklusive utgiftsområde 26 Statsskuld-räntor m.m., blev 11,1 miljarder kronor lägre än beräknat i budgeten.

För utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap blev utgifterna 1,2 miljarder kronor lägre än anvisat i statens budget, för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg blev utgifterna 3,7 miljarder kronor lägre än anvisat, för utgiftsområde 22 Kommunikationer blev utfallet 2,2 miljarder kronor lägre än anvisat och för utgiftsområde 23

Areella näringar, landsbygd och livsmedel blev utgifterna 1,5 miljarder kronor lägre än anvisat.

Utgifterna för Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret (inklusive kassamässig korrigering) blev 8,3 miljarder kronor lägre än i budgeten. Utgifterna för Riksgäldskontorets nettoutlåning blev 8,5 miljarder kronor lägre än beräknat.

Huvudförklaringen är att Kärnavfallsfondens inlåning i Riksgäldskontoret ökade med 8,9 miljarder kronor.

I avsnitt 2.4 Utfall per utgiftsområde m.m. finns detaljerade kommentarer till skillnaden mellan utfall och anvisat belopp i den ursprungliga budgeten.

2.3.2 Sammanfattning

Tabell 2.21 Utgifter på statens budget 2011
Miljoner kronor

	Statens budget	Ändringsbudget	Totalt anvisat	Utfall	Utfall-Statens budget	Utfall-Totalt anvisat
UO 1 Rikets styrelse	11 333	45	11 378	11 188	-145	-190
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	12 998	2	13 000	12 894	-104	-106
UO 3 Skatt, tull och exekution	10 009	42	10 051	9 910	-99	-140
UO 4 Rättsväsendet	36 758	166	36 924	37 164	406	240
UO 5 Internationell samverkan	2 002	5	2 006	1 892	-110	-114
UO 6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 306		45 306	44 153	-1 153	-1 153
UO 7 Internationellt bistånd	30 513	-650	29 863	29 199	-1 314	-664
UO 8 Migration	7 157	875	8 032	7 572	415	-460
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	60 067	20	60 087	56 538	-3 528	-3 548
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	93 841		93 841	95 800	1 959	1 959
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	40 624	119	40 743	41 590	966	847
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	73 092		73 092	71 994	-1 098	-1 098
UO 13 Integration och jämställdhet	6 028	531	6 558	4 968	-1 060	-1 590
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	69 632	474	70 106	63 285	-6 346	-6 820
UO 15 Studiestöd	23 472	0	23 472	21 813	-1 659	-1 659
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	54 532		54 532	53 685	-846	-846
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 195	15	12 210	11 952	-243	-258
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 282	11	1 293	1 110	-172	-183
UO 19 Regional tillväxt	3 510		3 510	3 222	-288	-288
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	5 129	16	5 144	5 069	-60	-76
UO 21 Energi	2 870	14	2 884	2 918	48	34
UO 22 Kommunikationer	40 125		40 125	38 710	-1 415	-1 415
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 867	25	17 891	16 372	-1 495	-1 520
UO 24 Näringsliv	5 474	26	5 500	5 368	-105	-132
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	88 025		88 025	88 023	-1	-1
UO 26 Statsskuldsräntor m.m.	25 970	10 500	36 470	34 491	8 521	-1 979
UO 27 Avgiften till Europeiska unionen	30 637		30 637	30 596	-42	-42
Förändring av anslagsbehållningar	-1 508		-1 508		1 508	1 508
Summa	808 938	12 234	821 172	801 478	-7 460	-19 694
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	-4 473		-4 473	1 600	6 073	6 073
Kassamässig korrigering	22 319		22 319	1 537	-20 782	-20 782
Summa utgifter på statens budget	826 784	12 234	839 018	804 616	-22 168	-34 402

Anm.: Med statens budget avses här den ursprungliga budgeten antagen av riksdagen i december 2010, exkl. ändringsbudget

Skillnaderna per utgiftsområde i förhållande till anvisade medel redovisas i tabell 2.21.

Utgifterna på statens budget uppgick till 804,6 miljarder kronor och blev därmed 22,2 miljarder kronor (2,7 procent) lägre än beräkningen i statens ursprungliga budget. I förhållande till totalt anvisat (statens budget och ändringbudget) blev utgifterna 34,4 miljarder kronor lägre.

Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto (nettoutlåningen) blev 6,1 miljarder kronor högre än totalt beräknat, vilket kan förklaras av i huvudsak tre orsaker. I samband med bildandet av stabiliseringsfonden planerade regeringen att insättningsgarantifonden och stabilitetsfonden skulle slås samman. Beroende på överväganden om regelverket inom Europeiska unionen har sammanslagningen inte genomförts. Det medför en skillnad mellan utfall och statens budget på 21 miljarder kronor. En annan orsak var att Kärnavfallsfondens inlåning i Riksgäldskontoret ökade med 8,9 miljarder kronor. Under hösten 2011 ersattes inte inlösta eller sålda statsobligationer med nya obligationer, som en följd av det låga ränteläget. I stället placerades stora belopp tillfälligt på konto i Riksgäldskontoret. Kärnavfallsfondens inlåning var inte specificerad i statens budget. En tredje orsak rör det lån som Riksbanken tog i Riksgäldskontoret under 2009 för att förstärka valutareserven. Lånet har under 2011 sjunkit i värde med 5,9 miljarder kronor främst beroende på valutakursförändringar. Lånet var beräknat till noll kronor i statens budget. I avsnitt 2.4.29 Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto redovisas ytterligare orsaker.

Den kassamässiga korrigeringen beräknades till 22,3 miljarder kronor i statens budget. Utfallet blev endast 1,5 miljarder kronor, vilket beror på den uteblivna sammanslagningen av insättningsgarantifonden och stabilitetsfonden som påverkar både den kassamässiga korrigeringen och nettoutlåningen med olika tecken.

Utgifterna för de 27 utgiftsområdena blev 801,5 miljarder kronor, vilket är 7,5 miljarder kronor (0,9 procent) lägre än i beräkningen i statens budget. I förhållande till totalt anvisat (ursprunglig budget och ändringsbudget) blev utgifterna 19,7 miljarder kronor lägre. De största skillnaderna mot totalt anvisat räknas upp nedan.

Utfallet för utgiftsområdet 14 Arbetsmarknad och arbetsliv uppgick till 63,3 miljarder kronor, vilket är 6,3 miljarder kronor (9,1 procent) lägre jämfört med beräkningen i statens budget. Arbetslösheten och därmed utgifterna för arbetslöshetsersättning blev lägre än vad som beräknades i budgeten. Utgifterna för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg blev 56,5 miljarder kronor, vilket är 3,5 miljarder kronor (5,9 procent) lägre än anvisat. I budgeten beräknades stödet för tandvårdsförmåner öka, men utnyttjandet ligger kvar på samma nivå som 2010. Även bidrag till läkemedelsförmånerna blev lägre än beräknat i statens budget eftersom avtalet mellan staten och Sveriges kommuner och landsting inte var klart vid fastställandet av statens budget. Utgifterna för utgiftsområde 15 Studiestöd blev 21,8 miljarder kronor, vilket är 1,7 miljarder kronor lägre än anvisat på statens budget. Förklaringen till det låga utfallet är att antalet studerande med studiebidrag blev lägre än förväntat. Utfallet för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel uppgick till 16,4 miljarder kronor, vilket är 1,5 miljarder kronor lägre än anvisat. Orsaken till det lägre utfallet är att utgifter för anslaget 1:24 *Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* som avser 2011 inte reglerades 2011 utan kommer att belasta budgeten 2012. Utfallet för utgiftsområde 22 Kommunikationer blev 38,7 miljarder kronor, vilket är 1,4 miljarder kronor lägre än anvisat på budgeten. Orsaken till det lägre utfallet är förseningar i såväl investeringar som drift och underhåll av vägar. Exempel på försenade projekt är Bana-väg i Väst, Motala-Mjölby och projektet E4 i Sundsvall.

Högre utgifter än anvisat på statens budget blev det främst inom utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. som uppgick till 34,5 miljarder kronor, vilket är 8,5 miljarder kronor högre än vad som beräknades i den ursprungliga budgeten. På ändringsbudget anvisades 10,5 miljarder kronor för att täcka ökade kostnader för valutakursförluster och en förändrad låneplan. Utgifterna för räntor på lån i svenska kronor blev 6,0 miljarder kronor högre än beräknat, trots att årsgenomsnittet för räntenivåerna blev lägre än väntat. Valutakursförlusterna (netto) blev 3,8 miljarder kronor högre än beräknat, trots att kronan blev starkare än väntat. Utfallet för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och

handikapp blev 95,8 miljarder kronor, vilket är 2,0 miljarder kronor högre än anvisat på statens budget. Det är främst utgifterna för sjukpenning som blev högre än anvisat eftersom antalet sjukpenningdagar blev högre än vad som beräknades i budgeten.

2.3.3 Indragningar

Enligt 3 kap. 12 § budgetlagen (2011:203) får regeringen besluta att medel på ett anvisat anslag inte ska användas, om detta är motiverat av särskilda omständigheter i en verksamhet eller av statsfinansiella eller andra samhällsekonomiska skäl.

Under 2011 har det gjorts indragningar av anslagsmedel uppgående till totalt 39,4 miljarder kronor. Det är en ökning med 6,9 miljarder kronor jämfört med 2010. De 35 största indragningarna svarar för 94 procent av totalbeloppet under 2011. I tabell 2.22 redovisas samtliga indragningar som är större än 100 miljoner kronor.

Den största indragningen uppgick till 16,1 miljarder kronor och avser bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. Den näst största indragningen uppgick till 2,1 miljarder kronor och avser bidrag till lönegarantiersättning. Båda dessa indragningar avser indragning av anslagssparande.

Tabell 2.22 Indragningar 2011

Miljoner kronor

U0/Anslag		
01 4:1	Regeringskansliet m.m.	519
06 1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	219
06 1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	205
06 1:4	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	161
09 1:4	Tandvårdsförmåner m.m.	1 685
09 1:5	Bidrag för läkemedelsförmånerna	133
09 1:8	Bidrag till psykiatri	110
09 4:5	Kostnader för statlig assistansersättning	418
09 5:1	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	139
10 1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	1 691
10 1:2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	635
10 1:4	Arbetskadeersättningar m.m.	142
11 1:3	Bostadstillägg till pensionärer	213

12 1:2	Föräldraförsäkring	289
13 1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande	175
14 1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	16 080
14 1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	969
14 1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	716
14 1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013	1 311
14 1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	2 082
14 22:1 (2008)	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006	213
15 1:2	Studiemedel m.m.	1 343
16 1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	179
16 1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	527
19 1:1	Regionala tillväxtåtgärder	120
19 1:2	Transportbidrag	133
20 1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	177
20 34:10 (2008)	Stöd till klimatinvesteringar	213
21 1:8 (2010)	Stöd för konvertering från direktverkande elvärme m.m.	203
22 1:1	Väghållning	378
22 1:12	Transportstyrelsen	144
23 1:11	Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	1 134
23 1:12	Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	536
23 1:23	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 679
23 1:24	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 010
	Övriga indragningar	2 494
Summa		39 375

2.3.4 Överskridanden

Medgivna överskridanden

Enligt 3 kap. 8 § budgetlagen (2011:203) får ett anslag tillfälligt överskridas genom att en kredit motsvarande högst tio procent av det anvisade anslaget (anslagskredit) tas i anspråk. Följande år ska tillgängliga medel reduceras med ett belopp motsvarande den ianspråktagna anslagskrediten. Med riksdagens bemyndigande får regeringen även besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas, om detta är

nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas. Regeringen fattade efter höständeringsbudgeten beslut om ett medgivet överskridande för 2011.

Tabell 2.23 Medgivna överskridanden 2011

Miljoner kronor

UO/Anslag	Medgivet över- skridande	Utnyttjat medgivet överskridande
Bidrag till lönegaranti- ersättning	300	235
Summa	300	235

I statens budget anvisades 976 miljoner kronor på det under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv uppförda anslaget 1:11 *Bidrag till lönegaranti-ersättning*. På ändringsbudget anvisades ytterligare 474 miljoner kronor. Regeringen medgav dessutom att anslaget fick överskridas med 300 miljoner kronor (regeringsbeslut den 1 december 2011). Hela anslagskrediten på 145 miljoner kronor utnyttjades och av det medgivna överskridandet utnyttjades 235 miljoner kronor.

Icke medgivna överskridanden

Utöver de medgivna överskridandena har ett icke medgivet överskridande av anslag gjorts, vilket redovisas i tabell 2.24.

Totalt anvisade medel på anslaget 1:13 *Bokföringsnämnden* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning uppgick till 11,3 miljoner kronor för 2011. Totalt anvisade medel inklusive anslagskredit på 1,1 miljoner kronor har använts. Utgifterna uppgick till 13,6 miljoner kronor, vilket innebär att anslaget överskreds med 1,2 miljoner kronor. Orsaken är att Bokföringsnämnden i december 2011 fakturerades för retroaktiva pensionspremier, något man inte kunnat förutse.

Tabell 2.24 Icke medgivna överskridanden 2011

Miljoner kronor

UO/Anslag	Ingående överförings- belopp	Årets anvisade medel	Totalt anvisade medel	Utgifter	Anslags- kredit	Utgående överförings- belopp	Icke medgivet över- skridande
02 1:13 Bokföringsnämnden	0,1	11,2	11,3	13,6	1,1 ¹⁾	-2,3	-1,2
Summa	0,1	11,2	11,3	13,6	1,1	-2,3	-1,2

¹⁾ Bokföringsnämndens överskridande i sin egen årsredovisning är -2,0 miljoner kronor eftersom den av regeringen beslutade anslagskrediten var 0,3 miljoner kronor.

2.4 Utfall per utgiftsområde

I följande avsnitt presenteras utfallet per utgiftsområde närmare. Tabellerna över anslagen visar i huvudsak utfallet på de största anslagen inom utgiftsområdet. De visar även anslag vars utfall avviker från statens budget mer än 10 procent. Anslag som anvisats mindre än 100 miljoner kronor visas dock endast om utfallet avviker mer än 50 procent. Inledningsvis kommenteras skillnader mellan budgeterade belopp och utfall. Avslutningsvis jämförs även utfallet för 2011 med utfallet 2010.

Redovisningen per utgiftsområde har utvecklats till att utöver anslagsutfallet även omfatta utfall för de övriga finansiella befogenheter som regeringen har inom respektive utgiftsområde. Dessutom lämnas redogörelser för Riksrevisionens iakttagelser avseende både årlig revision och effektivitetsrevision fördelad på berörda utgiftsområden. På detta sätt erhålls en samlad bild per utgiftsområde över i princip samtliga finansiella befogenheter som lämnats inom området och vilka iakttagelser Riksrevisionen gjort inom detsamma.

Redovisningen av finansiella befogenheter omfattar utfall avseende anslag, beställningsbemyndiganden, statlig utlåning, garantier, inomstatliga lån och övriga krediter. Även utfall för bemyndiganden om kapitaltillskott till bolag eller utvecklingsbanker redovisas. Flertalet av de finansiella befogenheterna lämnas i form av årliga bemyndiganden i samband med budgetpropositionen och ändringsbudgetar. I de fall bemyndigandet har lämnats i budgetpropositionen för 2011 eller i ändringsbudgetarna för detta år görs inte någon hänvisning till riksdagsbeslutet. Om däremot bemyndigandet har lämnats före 2011 görs en hänvisning.

Regeringen tillämpar följande ordning för hantering av Riksrevisionens iakttagelser i årsredovisningen för staten. När det gäller effektivitetsrevisionens rapporter lämnar regeringen en redovisning av de rapporter som lämnats av Riksrevisionen under räkenskapsåret och de rapporter som lämnats tidigare men som regeringen ännu inte slutbehandlat. I de fall regeringen lämnat en skrivelse till riksdagen med anledning av effektivitetsrapporten, vilket alltid

sker enligt den nya ordning som tillämpas fr.o.m. 2011, och regeringen därmed anser frågan slutbehandlad, anges detta. I de fall ytterligare åtgärder vidtagits eller avses vidtas redogörs för detta. När det gäller den årliga revisionens rapporter redovisas dessa i de fall revisionen lämnat en rapport med avvikande mening, reservation eller upplysning. En redogörelse för regeringens åtgärder med anledning av den årliga revisionen lämnas i budgetpropositionen. Redovisningen lämnas per utgiftsområde. I bilaga 4 finns en sammanställning över slutbehandlade slutrapporter.

Efter de 27 utgiftsområdesavsnitten redogörs för posterna Förändring av anslagsbehållningar, Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto och Kassamässig korrigerig, vilka ingår på budgetens utgiftssida. Avslutningsvis redovisas även Ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget.

En mer utförlig redovisning av samtliga anslag finns i bilaga 2 och av samtliga beställningsbemyndiganden i bilaga 3.

2.4.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Anslag

Tabell 2.25.UO 1 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
4:1	Regeringskansliet m.m.	6 251	0	6 106	-145	-2,3	6 305
5:1	Länsstyrelserna m.m.	2 349	0	2 346	-3	-0,1	2 321
2:1	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	832	0	834	2	0,3	800
2:2	Riksdagens förvaltningsanslag	683	0	662	-20	-3,0	657
8:2	Presstödet	567	0	565	-2	-0,4	570
1:1	Kungliga hov- och slottsstaten	122	0	121	-1	-1,2	141
6:1	Allmänna val och demokrati	30	45	57	27	89,8	272
	Övriga anslag	499	1	497	-2	-0,3	591
Summa		11 333	45	11 188	-145	-1,3	11 657

Utgiftsområdet omfattar utgifter för statschefen, riksdagen och Regeringskansliet. Även utgifter för länsstyrelserna, allmänna val och stöd till politiska partier ingår i utgiftsområdet.

Utfallet uppgick till 11 188 miljoner kronor, vilket var 145 miljoner kronor (1,3 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

Utfallet för anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* blev 6 106 miljoner kronor, vilket är 145 miljoner kronor lägre än anvisat i budgeten. Anslaget används för Regeringskansliets förvaltningskostnader. Riksdagen beslutade om en neddragning av anslaget med 300 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag i budgetpropositionen, vilket bland annat lett till att antalet anställda minskat vid Regeringskansliet.

Anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* tillfördes nästan 45 miljoner kronor i vårändringsbudgeten för 2011 för att finansiera Valprövningsnämndens beslut om omval i Västra Götalands läns landsting och i valkretsen Örebro Nordöstra den 15 maj 2011. Av de tillförda medlen avsåg 40 miljoner kronor kostnader för genomförande av valet och 5 miljoner kronor partiernas informationsinsatser.

Under 2011 blev utfallet för utgiftsområdet 468 miljoner kronor (4,0 procent) lägre än 2010. Utgifterna på anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* blev 57 miljoner kronor. Det är 215 miljoner kronor lägre jämfört med 2010,

vilket kan förklaras med att det då hölls allmänna val till riksdagen, kommun- och landstingsfullmäktige. Utgifterna på anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* blev 199 miljoner kronor (3,1 procent) lägre än 2010, vilket beror på att antalet årsarbetskrafter vid Regeringskansliet har minskat med 191 personer till 4 229 årsarbetskrafter under 2011.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.26 UO 1 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
6:1	Allmänna val och demokrati	15	8
6:6	Stöd till politiska partier	170	128
Summa		185	136

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 185 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 136 miljoner kronor.

Garantier

Tabell 2.27 UO 1 Garantier

Garanti	Garantiram	Utestående åtaganden 2011-12-31
Kreditgarantier till UD-anställda ¹⁾		1

¹⁾ Regeringen har beslutat att Riksgäldskontoret får lämna statlig kreditgaranti för banklån till personal inom utrikesförvaltningen inom en ram för samtliga garantiengagemang om 50 miljoner kronor (UD2000/1146/P-AV).

Riksgäldskontoret får lämna statlig kreditgaranti för banklån till personal inom utrikesförvaltningen inom en ram för samtliga garantiengagemang om 50 miljoner kronor. Till täckning för statens kostnader och för förluster på grund av infriade garantiåtaganden ska låntagaren betala en avgift på vid betalningstidpunkten utestående belopp (dnr UD2000/1146).

Inomstatliga lån

Tabell 2.28 UO 1 Inomstatliga lån

Miljoner kronor

Inomstatliga lån	Låneram	Lån 2011-12-31
Riksdagsförvaltningens investeringar som används i verksamheten	100	59
Riksdagsförvaltningens investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar	200	116
Summa	300	175

Inom utgiftsområdet har låneramar beslutats om 300 miljoner kronor för Riksdagsförvaltningen. Utestående lån vid utgången av 2011 var 175 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2009:31 Tillsynen av överförmyndarna – uppföljningsgranskning

Riksrevisionen har granskat länsstyrelsernas tillsyn av överförmyndarna. Granskningen är en uppföljning av den tidigare granskningen Länsstyrelsernas tillsyn av överförmyndare (RiR 2006:5).

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 1 avsnitt 8.5).

Regeringen har därefter lämnat ytterligare förslag till åtgärder i propositionen Ändring av viss länsstyrelseverksamhet (prop. 2011/12:31). I den föreslås att länsstyrelsernas tillsyn över överförmyndarna ska koncentreras till sju länsstyrelser.

Riksdagen har antagit regeringens lagförslag (bet. 2011/12:KU2, rskr. 2011/12:135). Lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2012.

Regeringen har även tillsatt en utredning med syfte att skapa bättre förutsättningar för gode män och förvaltare. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2012.

Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

2.4.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Anslag

Tabell 2.29 UO 2 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:5	Statliga tjänstepensioner m.m.	10 785	0	10 678	-107	-1,0	10 101
1:9	Statistiska centralbyrån	532	0	526	-6	-1,2	493
1:10	Bidragfastigheter	340	0	341	1	0,2	283
1:12	Riksgäldskontoret	307	0	302	-5	-1,5	283
1:11	Finansinspektionen	286	0	299	13	4,6	263
1:15	Riksrevisionen	299	0	287	-12	-4,1	298
	Övriga anslag	449	2	461	12	2,7	423
Summa		12 998	2	12 894	-104	-0,8	12 144

Utgiftsområdet omfattar utgifter för allmän of-
fentlig förvaltning inklusive utgifter för de stat-
liga tjänstepensionerna, statistik, fastighetsför-
valtning, finansiell tillsyn och finansförvaltning
m.m.

Utfallet uppgick till 12 894 miljoner kronor
och blev därmed 104 miljoner kronor (0,8 pro-
cent) lägre än vad som anvisades i statens bud-
get.

Utfallet för anslaget 1:5 *Statliga
tjänstepensioner m.m.* blev 10 678 miljoner
kronor, vilket är 107 miljoner kronor lägre än
vad som anvisats i budgeten. Det beror bl.a. på
att utgifterna för premiebefrielser och person-
skadeförsäkringar blev lägre än vad som beräk-
nades i budgeten.

Utfallet för anslaget 1:9 *Statistiska
centralbyrån* blev 526 miljoner kronor, vilket är
6 miljoner kronor lägre än vad som anvisades i
statens budget. Anslaget ökades tillfälligt 2011
med 15 miljoner kronor för att säkerställa god
kvalitet i Statistiska centralbyråns statistik-
produkter.

På anslaget 1:11 *Finansinspektionen* uppgick
utgifterna till 299 miljoner kronor, vilket är
13 miljoner kronor högre än anvisat i statens
budget. I budgetpropositionen för 2011 anförde
regeringen att arbetet med att stärka regelverket
för och tillsynen över de finansiella företagen har
intensifierats inom Finansinspektionen. Det
gäller även på internationell nivå och inom EU.
Syftet är att

minska risken för allvarliga finansiella kriser.
Detta finansierades med anslagssparande.

För utgiftsområdet blev utfallet 750 miljoner
kronor (6,2 procent) högre än 2010. Utgifterna
på anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.*
ökade med 577 miljoner kronor (5,7 procent).
Det beror främst på att förmånsutbetalningarna
har ökat på grund av att pensionerna har räknats
upp.

Utgifterna på anslaget 1:10 *Bidragfastigheter*
ökade med 58 miljoner kronor till 341 miljoner
kronor (20,4 procent), till följd av ökade under-
hållsåtgärder. Utgiftsökningen var ett resultat av
den anslagsökning med 60 miljoner kronor som
gjordes 2011. Ökningen finansierades genom att
Statens fastighetsverk betalade in en del av sitt
balanserade resultat till staten.

Utfallet för anslaget 1:11 *Finansinspektionen*
ökade med 36 miljoner kronor (13,7 procent) på
grund av det intensifierade arbetet inom
myndighetens område för att minska riskerna
för finansiella kriser.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.30 UO 2 Beställningsbemyndiganden
Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:3	Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	45	0
1:10	Bidragsfastigheter	30	0
Summa		75	0

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 75 miljoner kronor. Inga åtaganden har ingåtts.

Utlåning

Tabell 2.31 UO 2 Utlåning
Miljoner kronor

Utlåning	Låneram	Lån 2011-12-31
Kredit till Lettland ¹⁾	EUR 720	0
Kredit till Island ²⁾	EUR 495	EUR 495
Riksbanken ³⁾		86 367
Premiepensionssystemet		1 042
Riksgäldskontorets övertagande av Venantius statsgaranterade obligationslån m.m. ⁴⁾	4 500	497

¹⁾ prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:FiU2, rskr. 2009/10:163

²⁾ prop. 2008/09:106, bet. 2008/09:FiU34, rskr. 2008/09:177 och prop.

2010/11:132, bet. 2010/11:FiU36, rskr. 2010/11:310

³⁾ Lån till Riksbanken ges med stöd av dåvarande 1 § lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning, numera 5 kap. 1 § budgetlagen (2011:203).

⁴⁾ prop. 2006/07:1, bet. 2006/07:FiU2, rskr. 2006/07:80

Sverige beslutade i samband med finanskrisen 2008 att stödja Island och Lettland med lån för att motverka finanskrisens effekter i dessa länder. Lånet till Lettland har inte betalats ut eftersom Lettlands ekonomiska läge har stabiliserats. Möjligheten för Lettland att utnyttja krediten upphörde den 22 december 2011. Lån till Island lämnades under 2009 och 2010 med 247,5 miljoner euro. I slutet av december 2011 betalades återstående 247,5 miljoner euro ut.

Av de statsgaranterade obligationslånen m.m. som Riksgäldskontoret övertog från Venantius AB 2007 återstår 497 miljoner kronor. Skulden uppgick ursprungligen till drygt 4 100 miljoner kronor och Venantius AB betalade in motsvarande belopp till Riksgäldskontoret, som redovisade mot inkomsttitel. När lånen förfaller

till betalning redovisas återbetalningen mot kassamässig korrigerings.

Garantier

Tabell 2.32 UO 2 Garantier
Miljoner kronor

Garanti	Garantiram	Utestående åtaganden 2011-12-31	Utestående åtaganden utländsk valuta
Insättningsgaranti ¹⁾	Obegränsad	1 138 533	
Garanti till insättare i utländska instituts filialer i Sverige ²⁾	Obegränsad		
Investerarskyddet ³⁾	Obegränsad	-	
Bankgarantier ⁴⁾	Obegränsad	90 735	
Garantikapital, Europeiska investeringsbanken (EIB) ⁵⁾	6 565 EUR	58 721	6 565 EUR
Garantikapital, Nordiska investeringsbanken (NIB)	1 963 EUR	17 562	1 963 EUR
Nordiska investeringsbanken, projektinvesteringslån ⁶⁾	671 EUR	6 000	671 EUR
Garantikapital, Europeiska utvecklingsbanken (EBRD)	542 EUR	4 845	542 EUR
Garantikapital, Europarådets utvecklingsbank (CEB) ⁷⁾	124 EUR	1 107	124 EUR
Pensionsgaranti (inkl efterborgen)			
Akademiska Hus ⁸⁾	Obegränsad	56	
A/O Dom Shvetsii ⁹⁾		100	36
Summa		1 317 595	

¹⁾ Lagen (1995:1571) om insättningsgaranti. Åtagandet för insättningsgaranti avser den 31 december 2010.

²⁾ Garantin innebär endast en möjlighet att skydda dessa insättare.

³⁾ Lagen (1999:158) om investerarskydd. För investerarskyddet saknas uppgifter om storleken på de skyddade tillgångarna.

⁴⁾ Lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut.

⁵⁾ prop. 2008/09:116, bet. 2008/09:FiU36, rskr. 2008/09:200

⁶⁾ prop. 2003/04:162, bet. 2004/05:FiU15, rskr. 2004/05:16

⁷⁾ prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:FiU2, rskr. 2011/12:104. Riksdagens godkännande till kapitalhöjning i CEB avser 2012. Kapitalhöjningen trädde dock formellt sett i kraft redan den 31 december 2011.

⁸⁾ I samband med bolagisering av statliga affärsverk beslutade riksdagen om statliga borgen för överlätna pensionsåtaganden (prop. 1991/92:150, bet. 1991/92:FiU30, rskr. 1991/92:350. Utfallet avser pensionsskulden per den 31/12 2010.

⁹⁾ prop. 1994/95:78, bet. 1994/95:FiU4, rskr. 1994/95:75

En samlad redovisning av statens garantiåtaganden lämnas i avsnitt 5.1.

Inomstatliga lån

Tabell 2.33 UO 2 Inomstatliga lån

Miljoner kronor

Inomstatliga lån	Låneram	Lån 2011-12-31
Statens fastighetsverks investeringar i fastigheter	12 300	11 268
Fortifikationsverkets investeringar i mark, anläggningar och lokaler	9 700	8 981
Riksrevisionen - anläggningstillgångar som används i verksamheten	17	7
7 AP-fondens investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten	5	0
Summa	22 022	20 257

Inom utgiftsområdet har låneramar beslutats om 22 022 miljoner kronor. Utestående lån vid utgången av 2011 var 20 257 miljoner kronor.

Övriga krediter

Tabell 2.34 UO 2 Övriga krediter

Miljoner kronor

Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Kredit	Utnyttjad kredit 2011-12-31
Insättningsgarantin	Obe gränsad	0
Investerarskyddet	Obe gränsad	0
Garantier till banker m.m. för skuldförbindelser	Obe gränsad	0
Kredit för infriande av kapitalgarantier till internationella finansiella institutioner ¹⁾	Obe gränsad	0
Kredit för infriande av Riksgäldskontorets garantier (ordinarie garantireserv) ²⁾	Obe gränsad	0
För Riksgäldskontorets utlåningsverksamhet ²⁾	Obe gränsad	0
7 AP-fondens kredit på räntekonto	185	110
Kammarkollegiets behov av likviditet för inrättande av nya myndigheter	355	0
Statens tjänstepensionsverk - behov av likviditet i pensionshanteringen	100	2
Kammarkollegiets kredit för statliga försäkringssystemet ³⁾	100	0
Summa		112

¹⁾ prop. 2001/02:1 Förslag till finansplan m.m. avsnitt 7.2.3, bet. 2001/02:FiU1 s. 290-292, rskr. 2001/02:34

²⁾ Regeringen har beslutat om en obe gränsad kredit med stöd av dåvarande 1 § lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning, numera 5 kap. 1 § budgetlagen (2011:203).

³⁾ prop. 1995/96:105, bet. 1995/96:FiU11, rskr. 1995/96:191

Inom utgiftsområdet har krediter beviljats för bl.a. insättningsgarantin och investerarskyddet. Ingen av dessa krediter har behövt utnyttjas. Totalt för utgiftsområdet har krediter utnyttjats om totalt 112 miljoner kronor vid utgången av 2011.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2010:3 Från många till en – sammanslagningar av myndigheter

Riksrevisionen har granskat effekterna av sammanslagningarna av Skatteverket, Försäkringskassan och Åklagarmyndigheten under 2004–2005 till s.k. enmyndigheter. Enligt Riksrevisionen har enmyndighetsreformerna skapat bättre förutsättningar för rättslig styrning och fördelning av resurser samt lett till minskade variationer i handläggningstider vid Skatteverket.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 2 avsnitt 3.5.1, utg.omr. 3 avsnitt 2.5, utg.omr. 4 avsnitt 3.6 samt utg.omr. 10 avsnitt 3.7.5).

Riksdagen har därefter genom ett tillkännagivande begärt att regeringen ska återkomma till riksdagen med en redovisning som visar i vilken utsträckning sammanslagningarna av Skatteverket, Åklagarmyndigheten och Försäkringskassan har lett till att rättstillämpningen blivit mer enhetlig (framst. 2009/10:RRS30, bet. 2010/11:KU8, rskr. 2010/11:154).

I regeringens skrivelse Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2011/12:75) uttalar regeringen att den anser att rapporten, i de delar den berör Skatteverket, är slutbehandlad. Regeringen avser därför att lägga de delar av skrivelsen som berör Skatteverket till handlingarna.

RiR 2010:13 Säkerheten i statens betalningar

Riksrevisionen har granskat säkerheten i statens betalningar som en fördjupad granskning och uppföljning av Riksrevisionens rapport Krisberedskap i betalningssystemet (RiR 2007:28).

Regeringens överväganden med anledning av denna rapport redovisades i budgetpropositionerna för 2011 respektive 2012 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 2 avsnitt 10.2 och 10.3 samt

prop. 2011/12:1 utg.omr. 2 avsnitt 10.2 och 10.3).

Riksdagen har med anledning av Riksrevisionens framställan givit tillkänna att regeringen bör återkomma till riksdagen under första kvartalet 2012 med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits för att förbättra säkerheten i statens betalningar (framst. 2010/11:RRS5, bet. 2010/11:FiU22, rskr. 2010/11:167).

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Stärkt säkerhet i statens betalningar (skr. 2011/12:91). Regeringen avser att i kommande budgetpropositioner lämna en övergripande redovisning av ytterligare åtgärder som vidtagits för att förbättra säkerheten i statens betalningar. Av skrivelsen framgår även att en proposition om stärkt krisberedskap i det centrala betalningssystemet planeras. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

RiR 2010:18 Informationsutbyte mellan myndigheter med ansvar för trygghetssystem

Riksrevisionen har granskat om regeringen och myndigheterna har använt de möjligheter för utökat elektroniskt informationsutbyte som lag och teknik erbjuder.

Riksrevisionens rapport kommer att beredas tillsammans med den slutrapport Ekonomistyrningsverket lämnade den 22 februari 2012 från det s.k. Samverkansuppdraget avseende felaktiga utbetalningar som myndigheten har haft det samordnade ansvaret för.

Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för 2013 med redogörelse för de åtgärder som övervägs med anledning av rapporten.

RiR 2011:4 IT inom statsförvaltningen – Har myndigheterna på ett rimligt sätt prövat frågan om outsourcing bidrar till en ökad effektivitet?

Riksrevisionen har granskat om myndigheterna på ett rimligt sätt prövat frågan om outsourcing av IT-verksamhet bidrar till en ökad effektivitet.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens granskning av IT inom statsförvaltningen och statliga IT-projekt (skr. 2010/11:138).

Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

RiR 2011:5 Statliga IT-projekt som överskrider budget

Riksrevisionen har granskat om det är vanligt att statliga IT-utvecklingsprojekt överskrider sin budget.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens granskning av IT inom statsförvaltningen och statliga IT-projekt (skr. 2010/11:138). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:FiU2, rskr. 2010/11:106).

RiR 2011:9 Myndigheternas insatser för finansiell stabilitet – Lärdomar i ljuset av utvecklingen i Baltikum 2005–2007

Riksrevisionen har granskat Riksbankens och Finansinspektionens arbete med finansiell stabilitet under 2005–2007 i ljuset av den risk som bankernas expansion i Baltikum innebär.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens granskning av myndigheternas insatser för finansiell stabilitet (skr. 2010/11:161). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:FiU15, rskr. 2011/12:117).

RiR 2011:11 Tydlighet och transparens i budgetpropositionen för 2011 – redovisningen av finans- och sysselsättningspolitiska ramverk

Riksrevisionen har granskat regeringens redovisning av de finans- och sysselsättningspolitiska ramverken i budgetpropositionen för 2011.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om redovisningen av finans- och sysselsättningspolitiska ramverk i budgetpropositionen för 2011 (skr. 2010/11:148). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:FiU1, rskr. 2011/12:32).

RiR 2011:20 Vad blev det av de misstänkta bidragsbrotten?

Riksrevisionen har granskat om statens arbete med att motverka bidragsbrott är effektivt och om det blivit effektivare sedan bidragsbrottslagen (2007:612) infördes 2007.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om effektiviteten i statens arbete med att motverka bidragsbrott (skr. 2011/12:30). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:SfU7, rskr. 2011/12:173).

RiR 2011:24 Statliga myndigheters tjänsteexport

Riksrevisionen har granskat hur myndigheter bedriver sin tjänsteexport och huruvida regeringens styrning av myndigheternas tjänsteexport ger ett tillräckligt underlag för att kunna förse riksdagen med rättvisande information.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om statliga myndigheters tjänsteexport (skr. 2011/12:52). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

RiR 2011:26 Stabilitetsfonden – Gör den skäl för namnet?

Riksrevisionen har granskat om stabilitetsfondens utformning är effektiv för att uppnå de mål som riksdagen upprättat och om den använts i enlighet med riksdagens intentioner.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om stabilitetsfonden (skr. 2011/12:71). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

RiR 2011:29 Miljökrav i offentlig upphandling – är styrningen mot klimatmålet effektiv?

Riksrevisionen har granskat om regeringen och berörda myndigheter använder styrmedlet miljökrav i offentlig upphandling på ett effektivt sätt så att det bidrar till etappmålet för 2020 för det nationella miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan.

Ärendet bereds inom Regeringskansliet. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen senast den 20 april 2012 med en särskild skrivelse om de eventuella åtgärder som regeringen avser att vidta med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

2011:30 Tillämpningen av det finanspolitiska ramverket – Regeringens redovisning i budgetpropositionen för 2012

Riksrevisionen har granskat om inriktningen av finanspolitiken i budgetpropositionen för 2012 stämmer överens med det finanspolitiska ramverket.

Ärendet bereds inom Regeringskansliet. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen under 2012 med en särskild skrivelse om de åtgärder som regeringen avser att vidta med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

2.4.3 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Anslagsutfall

Tabell 2.35 UO 3 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:1	Skatteverket	6 689	40	6 667	-22	-0,3	6 230
1:2	Kronofogdemyndigheten	1 731	2	1 671	-60	-3,5	1 621
1:3	Tullverket	1 589	0	1 573	-16	-1,0	1 534
Summa		10 009	42	9 910	-99	-1,0	9 385

Utgiftsområdet utgörs av beskattning, uppbörd av skatt, tull och avgifter samt verkställighet och indrivning av skatter och avgifter.

Utfallet uppgick till 9 910 miljoner kronor och blev därmed 99 miljoner kronor (1,0 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

Utfallet för anslaget 1:1 *Skatteverket* blev 6 667 miljoner kronor, vilket är 22 miljoner kronor lägre än anvisat i den ursprungliga budgeten. I höständringsbudgeten tilldelades anslaget ytterligare 40 miljoner kronor med anledning av en ny skatteförändring.

Utgifterna på anslaget 1:2 *Kronofogdemyndigheten* uppgick till 1 671 miljoner kronor, vilket är 60 miljoner kronor lägre än anvisat i budgeten. Anslaget anvisades ytterligare 2 miljoner kronor i höständringsbudgeten för att Kronofogdemyndigheten skulle kunna anpassa IT-stödet till den nya skatteförändringen.

För utgiftsområdet blev utgifterna 525 miljoner kronor (5,6 procent) högre än 2010. Utgifterna på anslaget 1:1 *Skatteverket* ökade med 436 miljoner kronor (7,0 procent). Det beror på att myndigheten nyrekryterat personal, gjort stora it-satsningar samt minskat semesterlöneskulden.

Utgifterna för anslaget 1:2 *Kronofogdemyndigheten* ökade med 51 miljoner kronor (3,1 procent) jämfört med föregående år. Det beror på en organisationsförändring och på stora kostnader för avskrivningar och nedskrivningar avseende immateriella anläggningstillgångar.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2010:3 Från många till en – sammanslagningar av myndigheter

Riksrevisionen har granskat effekterna av sammanslagningarna av Skatteverket, Försäkringskassan och Åklagarmyndigheten under 2004–2005 till s.k. enmyndigheter. Enligt Riksrevisionen har enmyndighetsreformerna skapat bättre förutsättningar för rättslig styrning och fördelning av resurser samt lett till minskade variationer i handläggningstider vid Skatteverket.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 2 avsnitt 3.5.1, utg.omr. 3 avsnitt 2.5, utg.omr. 4 avsnitt 3.6 samt utg.omr. 10 avsnitt 3.7.5).

Riksdagen har därefter genom ett tillkännagivande begärt att regeringen ska återkomma till riksdagen med en redovisning som visar i vilken utsträckning sammanslagningarna av Skatteverket, Åklagarmyndigheten och Försäkringskassan har lett till att rättstillämpningen blivit mer enhetlig (framst. 2009/10:RRS30, bet. 2010/11:KU8, rskr. 2010/11:154).

I regeringens skrivelse Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen (skr. 2011/12:75) uttalar regeringen att den anser att rapporten, i de delar den berör Skatteverket, är slutbehandlad. Regeringen avser därför att lägga de delar av skrivelsen som berör Skatteverket till handlingarna.

**RiR 2011:10 Biodrivmedel för bättre klimat –
Hur används skattebefrielsen?**

Riksrevisionen har granskat i vilken utsträckning och till vilka kostnader skattebefrielsen av biodrivmedel bidrar till att uppnå klimatmålen.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport

om skattebefrielse för biodrivmedel (skr. 2010/11:162). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:SkU5, rskr. 2011/12:138).

2.4.4 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Anslag

Tabell 2.36 UO 4 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:1	Polisorganisationen	19 688	0	19 704	17	0,1	18 883
1:6	Kriminalvården	7 450	0	7 503	54	0,7	7 164
1:5	Sveriges Domstolar	4 742	0	4 816	75	1,6	4 572
1:12	Rättsliga biträden m.m.	1 726	180	2 002	277	16,0	1 804
	Övriga anslag	3 153	-14	3 138	-15	-0,5	3 063
Summa		36 758	166	37 164	406	1,1	35 486

Utgiftsområdet omfattar bl.a. myndigheter inom polisväsendet, domstolsväsendet, åklagarväsendet, kriminalvården och anslaget för rättsliga biträden.

Utfallet uppgick till 37 164 miljoner kronor och blev därmed 406 miljoner kronor (1,1 procent) högre än vad som anvisades i statens budget.

Anslaget 1:12 *Rättsliga biträden* anvisades ytterligare 180 miljoner kronor på ändringsbudget. Det är utgifterna för offentliga försvarare, offentliga biträden, målsägandebiträden, rättshjälp samt utgifter för bevisning, tolkar och parter m.m. som har ökat. Det beror dels på ökat antal omfattande brottmål med många åtalade i respektive mål, dels på att utgifterna för offentliga biträden, rättshjälp och företrädare för barn har ökat.

För utgiftsområdet blev utgifterna 1 678 miljoner kronor (4,7 procent) högre än 2010. Höjningen är en följd av de satsningar som gjorts inom rättsväsendet de senaste åren. Bland annat uppnåddes målet om 20 000 poliser under 2010. Utgifterna på anslaget 1:1 *Polisorganisationen* ökade med 821 miljoner kronor (4,5 procent). Både lönekostnader och driftskostnader ökade vid Polisen under 2011. Utgifterna för anslaget 1:6 *Kriminalvården* ökade med 339 miljoner kronor (4,7 procent), vilket till största delen beror på ökade lokal-kostnader. Under året har nya häkten och avdelningar tagits i drift som bl.a. häkten i Sollentuna, Göteborg och Helsingborg. Dessutom ökade utgifterna på anslagen 1:5 *Sveriges Domstolar* med 245 miljoner kronor

(5,3 procent) och 1:12 *Rättsliga biträden* med 198 miljoner kronor (11,0 procent) under 2011.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2009:12 Hanteringen av unga lagöverträdare – en utdragen process

Riksrevisionen har granskat rättsväsendets hantering av unga lagöverträdare.

Regeringen har vidtagit åtgärder med anledning av rapporten. I regleringsbrevet för 2011 och 2012 har Rikspolisstyrelsen fått i uppdrag att stödja polismyndigheterna att hålla de lagstadgade tidsfristerna avseende ungdoms-ärenden. Vilka åtgärder som vidtagits för att korta handläggningstiderna i dessa ärenden ska också redovisas. Åklagarmyndigheten ska enligt regleringsbrevet för 2011 och 2012 redovisa i vilken utsträckning de lagstadgade beslutsfristerna avseende unga lagöverträdare har hållits. Även vilka åtgärder myndigheten vidtagit för att korta genomströmningstiderna i dessa ärenden ska redovisas. Myndigheternas redovisningar från föregående år framgår av årsredovisningarna för 2011.

Vidare har Brottsförebyggande rådet enligt regleringsbrevet för 2011 fått i uppdrag att ta fram en kunskapssammanställning om strategiska brott bland unga och lämna förslag på hur denna kunskap kan användas i det förebyggande arbetet med att förhindra att unga hamnar i kriminalitet. Uppdraget redovisades i december 2011. Brottsförebyggande rådet ska enligt regleringsbrevet för 2011 och 2012

redovisa handläggningstiderna hos polismyndigheterna, Åklagarmyndigheten och domstolarna för mål och ärenden som avser unga gärningsmän. Myndighetens redovisning från föregående år framgår av årsredovisningen för 2011.

Regeringen beslutade den 3 mars 2011 (dnr Ju2011/1906) att inrätta en pilotverksamhet med sociala insatsgrupper. Insatsgrupperna ska fokusera på att stödja ungdomar som riskerar att bli vanekriminella så att de kan bryta sin kriminella bana. Insatsgrupperna ska dessutom arbeta för att stötta ungdomar som tillhör kriminella gäng att lämna desamma. Uppdraget ska redovisas den 31 oktober 2012.

Riksdagen har genom ett tillkännagivande begärt att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om en snabbare rättslig prövning av ungdomsbrott (bet. 2010/11:JuU12, rskr. 2010/11:175). Regeringen avser att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2013.

RiR 2009:27 Kriminalvårdens arbete med att förebygga återfall i brott

Riksrevisionen har granskat Kriminalvårdens arbete med att förebygga återfall i brott.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 4 avsnitt 3.6). Regeringen har därefter i Kriminalvårdens regleringsbrev för 2011 och 2012 angett att det återfallsförebyggande arbetet är ett prioriterat område. Av regleringsbrevet för 2011 framgår vidare att Kriminalvården bl.a. ska utgå från Riksrevisionens granskning i sitt förbättringsarbete.

Kriminalvårdens åtgärder redovisas i samband med årsredovisningen för 2011 och en bedömning av resultatet av de åtgärder som vidtagits med anledning av de identifierade bristerna kommer att redovisas i årsredovisningen för 2012.

Regeringen bedömer mot bakgrund av detta att granskningen inte föranleder några ytterligare åtgärder från regeringens sida. Rapporten anses därmed vara slutbehandlad.

RiR 2010:3 Från många till en – sammanslagningar av myndigheter

Riksrevisionen har granskat enmyndighetsreformerna av Försäkringskassan, Skatteverket och Åklagarmyndigheten.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 2 avsnitt 3.5.1, utg.omr. 3 avsnitt 2.5, utg.omr. 4 avsnitt 3.6 samt utg.omr. 10 avsnitt 3.7.5).

Riksdagen har därefter genom ett tillkännagivande begärt att regeringen ska återkomma till riksdagen med en redovisning som visar i vilken utsträckning sammanslagningarna av Skatteverket, Åklagarmyndigheten och Försäkringskassan har lett till att rättstillämpningen blivit mer enhetlig (framst. 2009/10:RRS30, bet. 2010/11:KU8, rskr. 2010/11:155).

Regeringen har i likhet med tidigare år i regleringsbreven för 2011 och 2012 ställt krav på Åklagarmyndigheten att analysera skillnader i verksamhetsresultat mellan åklagarkamrar. Regeringen har i regleringsbrevet även ålagt Åklagarmyndigheten att redovisa vilka åtgärder myndigheten vidtagit för att minska skillnaderna mellan åklagarkamrarna både när det gäller verksamhetsresultat och rättstillämpning. Av regleringsbrevet för 2011 framgår också att Åklagarmyndigheten inom ramen för utvecklingen av myndighetens interna styrning och kontroll ska redovisa hur myndigheten fortsatt arbetar för att implementera enmyndighetsreformen fullt ut. Myndighetens redovisning av arbetet under föregående år framgår av årsredovisningen för 2011.

Regeringen har vidare gett Åklagarmyndigheten i uppdrag att inrätta en mer sammanhållen och ändamålsenlig struktur för myndighetens rättsliga tillsyn för att möjliggöra en ökad enhetlighet i rättstillämpningen (dnr Ju2011/4130). Uppdraget redovisades i december 2011.

Regeringen avser, i enlighet med riksdagens beslut, att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2013.

RiR 2010:10 Hanteringen av mängdbrott – en kärnuppgift för polis och åklagare

Riksrevisionen har granskat polisens och Åklagarmyndighetens hantering av mängdbrott.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 4 avsnitt 3.6). Därutöver har regeringen i regleringsbrevet för 2011 gett Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och

Domstolverket i uppdrag att fortsätta förbättra hanteringen av mängdbrott. Uppdraget redovisades i oktober 2011. I regleringsbrevet för 2012 ställs fortsatt krav på Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen att redovisa hur bekämpningen av mängdbrott har utvecklats samt att göra en bedömning av behovet av vilka åtgärder som krävs för att bekämpningen av mängdbrott ska förbättras ytterligare.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga i budgetpropositionen för 2013.

RiR 2010:23 Polisens brottsförebyggande arbete – har ambitionerna uppnåtts?

Riksrevisionen har granskat polisens brottsförebyggande arbete.

Regeringen har vidtagit åtgärder med anledning av granskningsrapporten. Rikspolisstyrelsen och Brottsförebyggande rådet har fått ett gemensamt återrapporteringskrav som framgår av respektive myndighets regleringsbrev för 2011. Myndigheterna ska tillsammans redogöra för hur polisens strategiska brottsförebyggande arbete kan utvecklas.

Brottsförebyggande rådet och Rikspolisstyrelsen har i samband med årsredovisningen för 2011 återrapporterat hur polisens strategiska brottsförebyggande arbete kan utvecklas. Regeringen har i regleringsbrevet för 2011 och 2012 gett Rikspolisstyrelsen i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som vidtagits inom ramen för det brottsförebyggande arbetet.

Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

RiR 2010:26 Statens insatser för att komma åt vinster från brottslig verksamhet – ett bättre samarbete ger högre utbyte

Riksrevisionen har granskat statens insatser mot vinning av brottslighet. Bakgrunden är att ekonomisk vinning är en av de främsta drivkrafterna bakom en stor del av brottsligheten. Genom att öka rättsväsendets möjligheter att ta ifrån gärningsmannen utbytet av brottet i samband med lagföringen, kan drivkrafterna att begå brott minskas.

Riksrevisionens övergripande slutsats är att det finns brister i delar av de statliga insatserna mot vinning av brottslighet. Därmed blir de samlade insatserna inte effektiva och utfallet relativt blygsamt. Även om regeringen och myndigheterna fortlopande har genomfört förbättringar i det system som statens insatser

mot vinning av brottslighet utgör, bedömer Riksrevisionen att ytterligare förbättringar behöver vidtas för att åstadkomma en helhetssyn. Myndigheterna bör också utnyttja möjligheterna i den befintliga lagstiftningen fullt ut, vilket inte sker i dag.

I granskningen pekar Riksrevisionen bl.a. på att insatserna mot vinning av brottslighet genomgående bör tidigareläggas av samtliga granskade myndigheter. Vidare påpekas att det finns en risk för att insatser mot vinning av brottslighet som saknar anknytning till organiserad brottslighet inte prioriteras tillräckligt av myndigheterna. Riksrevisionen anser också att de granskade myndigheterna saknar uppföljning av utfallet av såväl egna som gemensamma insatser mot vinning av brottslighet och att det saknas tillräckligt med kompetens och kunskaper inom myndigheterna om centrala verktyg som myndigheterna kan använda i arbetet mot vinning av brottslighet. Riksrevisionens rekommendationer till regeringen är bl.a. att utveckla styrningen och uppföljningen av insatser mot vinning av brottslighet och att se över reglerna om sekretess och utbyte av information även på andra områden än samverkan mot grov organiserad brottslighet.

Regeringen har vidtagit vissa åtgärder för att komma tillrätta med problemen. Berörda myndigheter har bl.a. ett återrapporteringskrav i regleringsbrevet för 2011 och 2012 som innebär att myndigheterna ska redovisa och analysera de åtgärder som myndigheten har vidtagit för att vidareutveckla arbetet med brottsutbytesfrågor på såväl strategisk som operativ nivå. Myndigheterna ska också redovisa och kommentera det kvantitativa resultatet av myndighetens arbete att spåra, säkra, förverka och återföra vinster av brott. Myndigheternas redovisning av arbetet under föregående år framgår av årsredovisningarna för 2011. Som Riksrevisionen också uppmärksammar i sin granskning, gav regeringen 2009 berörda myndigheter i uppdrag att bilda en myndighetsgemensam nationell specialistfunktion för brottsutbytesfrågor (dnr Ju2008/8737). En utvärdering av brottsutbytesfunktionens verksamhet ska redovisas till regeringen i maj 2012.

Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

RiR 2011:18 Brottsutsatt – myndigheternas hantering av ekonomisk kompensation på grund av brott

Riksrevisionen har granskat hur Åklagarmyndigheten, Sveriges Domstolar, Kronofogdemyndigheten och Brottsoffermyndigheten hanterat brottsskadestånd. Polisens och målsägandebiträdernas insatser berörs till viss del av granskningen. Riksrevisionen har även granskat hur regeringen styr detta område.

Regeringen har redovisat sin bedömning av de iakttagelser som Riksrevisionen har gjort i granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om myndigheternas hantering av ekonomisk kompensation på grund av brott (skr. 2011/12:32). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:JuU7, rskr. 2011/12:129).

RiR 2011:25 IT-stödet i rättskedjan

Riksrevisionen har granskat hur Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och Kriminalvården har skapat förutsättningar för utveckling av ett effektivt IT-stöd i rättskedjan och hur regeringen styr detta område.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i

regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om IT-stödet i rättskedjan (skr. 2011/12:72). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

RiR 2011:27 Att hantera brottmål effektivt – En utmaning för regeringen och rättsväsendet

Riksrevisionen har utifrån de samlade iakttagelserna från granskningarna av effektiviteten i rättsväsendet och brottmålsprocessen analyserat orsakerna till effektivitetsbristerna. Riksrevisionen har särskilt analyserat regeringens och myndigheternas styrning 2000–2011. Analyserna omfattar styrningen utifrån de mest centrala målen för rättsväsendet; minskad brottslighet och minskat antal återfall i brott, kortare genomströmningstider och ökad uppläring. Dessutom har Riksrevisionen granskat styrningen av samverkan samt kompetensförsörjningen, kunskapsstödet och organisationskulturen inom rättsväsendet.

Regeringen har redovisat sin bedömning av de iakttagelser som Riksrevisionen har gjort i granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om att hantera brottmål effektivt – en utmaning för regeringen och rättsväsendet (skr. 2011/12:135). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

2.4.5 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Anslag

Tabell 2.37 UO 5 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:1	Avgifter till internationella organisationer	1 449	0	1 347	-102	-7,0	0
1:4	Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	4	5	8	4	108,4	3
1:1 2010	Bidrag till vissa internationella organisationer	0	0	0	0	0,0	1 475
	Övriga anslag	549	0	537	-12	-2,2	520
Summa		2 002	5	1 892	-110	-5,5	1 998

Utgiftsområdet omfattar frågor som gäller Sveriges förhållande till och överenskommelser med andra stater och internationella organisationer.

Utfallet uppgick till 1 892 miljoner kronor och var därmed 110 miljoner kronor (5,5 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

För 2011 uppfördes det nya anslaget 1:1 *Avgifter till internationella organisationer* på statens budget på grund av ny hantering av valutakursförändringar. På anslaget anvisades 1 449 miljoner. Utgifterna som redovisas på anslaget är avgifter som Sverige är folkrättsligt bundet att betala via sitt medlemskap i bland annat Förenta nationerna (FN), Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), Nordiska ministerrådet och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). Belastningen på anslaget påverkas av såväl valutakursförändringar som antalet freds- och säkerhetsfrämjande insatser.

På anslaget 1:4 *Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet* redovisas bl.a. ekonomiskt bistånd till nödställda svenska medborgare i samband med hemresa vid exempelvis allvarlig sjukdom eller dödsfall. I

höständringsbudgeten anvisades ytterligare nästan 5 miljoner kronor för ökade utgifter beroende på att ett stort antal personer befunnit sig i de krisdrabbade områdena i Nordafrika och Japan.

De totala utgifterna för Internationell samverkan blev 106 miljoner kronor (5,3 procent) lägre än 2010. Utfallet för anslaget 1:1 *Avgifter till internationella organisationer* blev 128 miljoner kronor lägre än 2010.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.38 UO 5 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:9	Svenska institutet	8	2
1:11	Samarbete inom Östersjöregionen	147	89
Summa		155	91

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 155 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 91 miljoner kronor.

2.4.6 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Anslag

Tabell 2.39 UO 6 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	21 175	0	20 583	-592	-2,8	20 581
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	9 126	0	8 799	-327	-3,6	10 324
1:4	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	6 639	0	6 678	38	0,6	6 399
1:2	Fredsfrämjande förbandsinsatser	2 311	0	2 014	-297	-12,9	2 219
2:4	Krisberedskap	1 154	0	1 126	-28	-2,5	1 214
2:5	Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	122	0	291	169	138,5	255
1:7	Officersutbildning m.m.	255	0	214	-41	-16,1	245
2:8	Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF	45	0	2	-43	-96,1	89
	Övriga anslag	4 479	0	4 448	-31	-0,7	4 339
Summa		45 306	0	44 153	-1 153	-2,5	45 665

Utgiftsområdet omfattar utgifter för försvar, samhällets krisberedskap, strålsäkerhet och elsäkerhet.

Utfallet uppgick till 44 153 miljoner kronor och var därmed 1 153 miljoner kronor (2,5 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

Utfallet på anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* blev 20 583 miljoner kronor, vilket är 592 miljoner kronor lägre än anvisat i budgeten. Orsaken är främst att Försvarsmakten under 2011 beslutade att minska övningsverksamheten till en lägre nivå än ursprungligen planerat. Beslutet föranleddes av tidiga signaler om risk för överskridande av anslaget till följd av högre ledighetsskuld, högre pensionsavgifter samt att kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän anställdes tidigare under året än planerat. Av de anvisade medlen drogs 219 miljoner kronor in eftersom de avsåg statlig ålderspensionsavgift baserad på dagersättning för värnpliktiga. Försvarsmakten betalar inte längre denna avgift eftersom värnplikten är vilande.

Utfallet för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* blev 8 799 miljoner kronor, 327 miljoner kronor lägre än anvisat på statens budget. Orsaken är delvis att anslaget var belagt med en utgiftsbegränsning på

300 miljoner kronor, som fick disponeras av Försvarsmakten först efter beslut av regeringen.

Utfallet för anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser* blev 2 014 miljoner kronor, 297 miljoner kronor lägre än anvisat på statens budget. Utgifterna för insatserna i Afghanistan har blivit lägre bl.a. på grund av lägre utgifter för drift och utveckling av baser samt lägre utgifter för transporter. Utgifterna för insatsen i Libyen blev lägre än beräknat, vilket bl.a. beror på att budgeten för ammunition inte utnyttjades, lägre flygtidsuttag och lägre kostnader i basområdet än planerat.

Utfallet för anslaget 2:5 *Gemensam kommunikation för skydd och säkerhet* blev 291 miljoner kronor, 169 miljoner kronor högre än anvisat på statens budget. Det innebär att anslagssparande från 2010 har utnyttjats. Ingående överföringsbelopp uppgick till 308 miljoner kronor. Anslaget har under 2011 i huvudsak finansierat underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten Rakel. Anslutningsgraden till det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel är lägre än förväntat, vilket medför ett underskott i verksamheten. Underskottet uppgick 2011 till 216 miljoner kronor.

Under 2011 blev utgifterna för utgiftsområdet 1 512 miljoner kronor (3,3 procent) lägre än

föregående år. Utfallet på anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* minskade med 1 526 miljoner kronor (14,8 procent), vilket är ca 300 miljoner kronor mer än planerat. Även här är orsaken delvis utgiftsbegränsningen på 300 miljoner kronor. Utfallet för anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser* blev 205 miljoner kronor lägre (9,2 procent) jämfört med föregående år. Anslaget minskades 2011 med 250 miljoner kronor med anledning av den nya personalförsörjningen med färre kontraktsanställda i internationella tjänster. Utfallet på anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* ökade med 279 miljoner kronor (4,3 procent) i enlighet med fastställd investeringsplan.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.40 UO 6 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	44 800	33 515
1:4	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	15 100	13 581
2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	40	35
2:4	Krisberedskap	560	548
3:1	Strålsäkerhetsmyndigheten	90	68
Summa		60 590	47 748

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 60 590 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 47 748 miljoner kronor.

Beställningsbemyndigandet för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* fastställdes i budgeten till 44 800 miljoner kronor. Utestående åtaganden vid årets slut uppgick till 33 515 miljoner kronor, vilket är 11 285 miljoner kronor lägre än beslutat bemyndigande och en minskning med 3 803 miljoner kronor jämfört med 2010. Orsaken till skillnaden är främst att vissa åtaganden krävde regeringens särskilda medgivande. Dessa åtagande var fortfarande under beredning vid utgången av året, vilket innebar att

Försvarsmakten fick skjuta på ett antal större beställningar under 2011.

Bemyndiganderamen för anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* fastställdes i budgeten till 15 100 miljoner kronor. Utestående åtaganden vid årets slut uppgick till 13 581 miljoner kronor, vilket är 1 519 miljoner kronor lägre än beslutat bemyndigande och en minskning med 1 369 miljoner kronor jämfört med föregående år. Orsaken till skillnaden är att Försvarsmakten tidigt under 2011 bedömde att bemyndigandet inte var tillräcklig varför man avvaktade med att göra en större beställning. Försvarsmakten beslutade även i november att generellt avvakta med alla nya åtaganden som inte var nödvändiga, vilket innebar att mycket få beställningar genomfördes i december.

Garantier

Tabell 2.41 UO 6 Garantier

Miljoner kronor

Garanti	Garantiram	Utestående åtaganden 2011-12-31
Stiftelsen Gällöfsta kurscentrum ¹	6,5	12

¹ prop. 1983/84:100 bilaga 6 s.9, bet. 1983/84:FöU15, och bet. 1984/85:FöU4

Hösten 2004 beslutade riksdagen om en statlig garanti på 6,5 miljoner kronor jämte ränta som säkerhet för ett banklån till Stiftelsen Gällöfsta kurscentrum. Lånet avsåg finansiering av en utbyggnad för att få balans mellan service- och lärarkapacitet samt förläggnings- och arbetsutrymmen. Garantins värde vid utgången av 2011 var 12 miljoner kronor.

Inomstatliga lån

Tabell 2.42 UO 6 Inomstatliga lån

Miljoner kronor

Inomstatliga lån	Låneram	Lån 2011-12-31
Beredskapsinvesteringar inom ramen för Myndigheten för samhällsskydd och beredskapsverksamhet	500	229
Beredskapsinvesteringar inom ramen för Socialstyrelsens verksamhet	350	185
Summa	850	414
Krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden	40 000	

Inom utgiftsområdet har låneramar beslutats om 850 miljoner kronor, exklusive den särskilda krediten för krig och krigsfara på 40 000 miljoner kronor. Utestående lån var 414 miljoner kronor vid utgången av 2011.

Övriga krediter

Tabell 2.43 UO 6 Övriga krediter

Miljoner kronor

Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Kredit	Utnyttjad kredit 2011-12-31
Försvarets materielverks behov av rörelsekapital	15 500	2 494
Förvarsexportmyndighetens behov av rörelsekapital	3 000	1 145
Summa	18 500	3 639

Inom utgiftsområdet har räntekontokrediter beviljats om 18 500 miljoner kronor. Utnyttjade krediter uppgick vid utgången av 2011 till 3 639 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Försvarmakten

Försvarmakten har, avseende dess årsredovisning för 2011, fått en revisionsberättelse med *upplysning*. Revisorn lämnar en upplysning när denne vill fästa uppmärksamheten på viktig information i årsredovisningen. Riksrevisionen lämnar följande upplysningar av särskild betydelse.

Riksrevisionen vill fästa uppmärksamheten på sidan 39 i årsredovisningen, som beskriver att Försvarmakten och Försvarets materielverk

under 2011 genomfört omförhandlingar av leverans och fakturering i ett antal materielprojekt. Leveranser för planerade belopp har erhållits genom att förseningar i vissa projekt kompenseras med tidigareläggning av leveranser och fakturering i andra projekt.

Försvarets materielverk

Försvarets materielverk har, avseende dess årsredovisning för 2011, fått en revisionsberättelse med *upplysning*. Revisorn lämnar en upplysning när denne vill fästa uppmärksamheten på viktig information i årsredovisningen. Riksrevisionen lämnar följande upplysningar av särskild betydelse.

Riksrevisionen vill fästa uppmärksamheten på sidorna 17–19 i årsredovisningen, som beskriver att Försvarets materielverk och Försvarmakten under 2011 genomfört omförhandlingar av leverans och fakturering i ett antal materielprojekt. Detta till följd av ändring av verksamhetsmässiga eller finansiella förutsättningar hos Försvarets materielverk, Försvarmakten eller extern leverantör.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2008:29 Skyddet för farligt gods

Riksrevisionen har granskat om regeringen och ansvariga myndigheter har skapat tillräckliga förutsättningar för att farligt gods ska skyddas mot antagonistiska hot, t.ex. terrorism.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i skrivelsen Samhällets krisberedskap – stärkt samverkan för ökad säkerhet (skr. 2009/10:124) och i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 22 avsnitt 3.6).

Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

RiR 2011:13 Leverans på utsatt tid? En granskning av försvarets internationella materielsamarbeten

Riksrevisionen har granskat försvarets internationella materielsamarbeten.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om försvarets internationella materielsamarbeten (skr. 2011/12:14). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:FöU3, rskr. 2011/12:157).

RiR 2011:14 Svenska bidrag till internationella insatser

Riksrevisionen har granskat regeringens styrning av svenska bidrag till internationella insatser.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om svenska bidrag till internationella insatser (skr. 2011/12:18). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:UU13, rskr. 2011/12:144).

RiR 2011:15 Försvarsmaktens stöd till samhället vid kriser

Riksrevisionen har granskat hur Försvarsmakten kan bistå samhället i händelse av kris.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om Försvarsmaktens stöd till samhället vid kriser (skr. 2011/12:19). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har med anledning av regeringens skrivelse givit regeringen tillkänna att styrning och uppföljning av Försvarsmaktens stöd till samhället vid kriser bör förbättras och att regeringen bör säkerställa att samverkan mellan Försvarsmakten och det övriga samhället sker (bet. 2011/12:FöU2, rskr. 2011/12:131).

Frågan bereds inom Regeringskansliet och regeringen avser att återkomma om det fortsatta arbetet i kommande budgetpropositioner.

2.4.7 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Anslag

Tabell 2.44 UO 7 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:1	Biståndsverksamhet	28 101	-666	26 834	-1 267	-4,5	24 304
2:1	Reformsamarbete i Östeuropa	1 332	0	1 309	-23	-1,7	1 308
	Övriga anslag	1 079	15	1 056	-24	-2,2	1 057
Summa		30 513	-650	29 199	-1 314	-4,3	26 669

Utgiftsområdet omfattar internationellt utvecklingsamarbete och reformsamarbete i Östeuropa.

Utfallet uppgick till 29 199 miljoner kronor och var därmed 1 314 miljoner kronor (4,3 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

Utgifterna för anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* uppgick till 26 834 miljoner kronor, vilket är 1 267 miljoner kronor lägre än vad som anvisats i statens budget. Anslaget minskades med 666 miljoner kronor i ändringsbudget för att finansiera ökade utgifter för ersättningar och bostadskostnader under utgiftsområde 8 samt ökade utgifter för Sidas förvaltning. Utgifterna för anslaget 2:1 *Reformsamarbete i Östeuropa* uppgick till 1 309 miljoner kronor, vilket är 23 miljoner kronor lägre än vad som anvisades i statens budget.

För 2011 godkände riksdagen Sveriges medverkan i kapitalhöjningarna i Asiatiska utvecklingsbanken (AsDB), Afrikanska utvecklingsbanken (AfDB) och Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB). Godkännandet för AsDB gavs redan i samband med budgetpropositionen för 2010. Kapitalhöjningarna innebar dels ett bemyndigande att öka de statliga garantiåtagandena, vilka redovisas i tabell 2.47, dels att Sverige skulle inbetala 112 miljoner kronor till AsDB under 2011–2015, 437 miljoner kronor till AfDB under 2011–2018 och 39 miljoner kronor till IDB under 2011–2015. Inbetalningarna belastar anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet*. Under 2011 har 15 miljoner kronor inbetalats till AsDB, 51 miljoner kronor till AfDB och 8 miljoner kronor till IDB.

Vidare har riksdagen för 2011 bemyndigat regeringen att besluta om ett kapitaltillskott på 250 miljoner kronor till Swedfund International AB. Under 2011 har hela beloppet betalats till bolaget. Medlen har belastat anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet*.

År 2011 blev utgifterna för utgiftsområdet 2 530 miljoner kronor (9,5 procent) högre än 2010. Jämfört med 2010 har utgifterna för 1:1 *Biståndsverksamhet* ökat med 2 530 miljoner kronor (10,4 procent). Bland annat har biståndet till Afrika samt utbetalningar till internationella finansieringsinstitut ökat. Utgifterna till globala utvecklingsinsatser har minskat medan organisations- och temastöd tillkommit.

Anslagstilldelningen för utgiftsområdet är huvudsakligen baserad på Bruttonationalinkomstens (BNI) utveckling. Biståndsramens storlek bestäms utifrån den procentsats som riksdagen beslutat om för varje enskilt år och är en procent av BNI. Vid beräkningen av biståndsramen i budgetpropositionen används den senaste tillgängliga BNI-prognosen.

Det totala svenska biståndet under ett år rapporteras årligen till OECD:s biståndskommitté DAC, som ansvarar för att biståndsstatistik. Rapporteringen till DAC görs under senvåren efter avslutat budgetår. I den ingår samtliga kostnader, inklusive kostnader under andra utgiftsområden än utgiftsområde 7, som kan klassificeras som bistånd enligt DAC:s definition. Från biståndsramen görs avräkningar dels för biståndsklassificerade kostnader inom andra utgiftsområden, dels med belopp motsvarande de bilaterala skuldavskrivningarna som Sverige gör. Utgifterna inom andra utgiftsområden avser huvudsakligen kostnader för flyktingar från biståndsländer, administration

Tabell 2.45 Utfall för bistånd 2002–2011

Miljoner kronor

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Totalt utbetalt bistånd ¹	19 554	19 388	19 996	25 120	29 161	29 320	31 607	34 713	32 651	36 380
Totalt bistånd i procent av BNI ²	0,83	0,79	0,78	0,94	1,02	0,93	0,98	1,12	0,97	1,02

¹ Utfallet innehåller samtliga kostnader, inklusive avräkningarna såsom de budgeterats i budgetpropositionen förutom när det gäller avräkningen för Sveriges bidrag till EU:s gemensamma bistånd som finansieras över EU:s reguljära budget där faktiskt utfall som kan klassificeras som bistånd enligt DAC används fr.o.m. 2007.

² Den senast tillgängliga BNI-prognosen vid rapporteringstillfället till DAC används

av bistånd inom Utrikesdepartementet samt den del av Sveriges bidrag till EU:s gemensamma bistånd som finansieras över EU:s reguljära budget. Biståndsramen för 2011 uppgår till 35 160 miljoner kronor, vilket motsvarar en procent av vid budgeteringstillfället beräknad BNI. I tabell 2.45 redovisas DAC-rapporteringen för 2002–2011. Det preliminära utfallet för 2011 är 1,02 procent av BNI enligt DAC:s redovisningsprinciper. Procentandelen för det preliminära utfallet har beräknats med den senaste BNI-prognosen

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.46 UO 7 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:1	Biståndsverksamhet	51 630	45 402
1:5	Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	28	14
2:1	Reformsamarbete i Östeuropa	2 974	1 448
Summa		54 632	46 864

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 54 632 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 46 864 miljoner kronor, vilket är lägre än beslutat bemyndiganden för 2011 och utfallet för 2010. Förklaringarna till lägre åtaganden är flera. Utfallet påverkas av att avtal sluts senare än beräknat, avtalslängd och avtalsbelopp har inte ökat i den omfattning som var planerat samt att det i mottagarländerna inträffar oförutsedda händelser som inverkar på planerade beslut om projekt och program. Det fleråriga åtagandet för påfyllnaden av Globala fonden mot hiv, aids, tuberkulos och malaria uppgick till ett lägre belopp än beräknat.

För anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* har åtaganden i utländsk valuta inte värderats till balansdagens kurs. En sådan värdering hade minskat utestående åtaganden med 1 201 miljoner kronor. Huvuddelen av dessa åtaganden förfaller till betalning under senare år än det närmaste följande budgetåret varför en värdering enligt balansdagens kurs inte bedöms ge en mer rättvisande bild.

Garantier

Tabell 2.47 UO 7 Garantier
Miljoner kronor

Garanti	Garantiram	Utestående åtaganden 2011-12-31	Utestående åtaganden utländsk valuta
Garantikapital, Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken (IBRD) ¹⁾	2 247 USD	11 743	1 696 USD
Garantikapital, Afrikanska utvecklingsbanken (AfDB) ²⁾	937 UoA	9 956	937 SDR
Garantikapital, Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB)	538 USD	3 727	538 USD
Garantikapital, Asiatiska utvecklingsbanken (AsDB) ³⁾	343 SDR	3 647	343 SDR
Garantier inom biståndsverksamheten ⁴⁾	10 220	1 200	
Nordiska investeringsbanken, miljöinvesteringslån	104 EUR	251	28 EUR
Garantikapital, Multilaterala investeringsorganet MIGA ⁵⁾	16 USD	112	16 USD
Summa		30 636	

¹⁾ Regeringen avser att under 2012 besluta om kapitalhöjningen.

²⁾ Bemyndigandet gavs i Units of Accounts (UoA), vilket är den valutaenhet afDB räknar i. Eftersom det är en intern valuta i banken och motsvarar i valör Special drawing rights (SDR), anges utfallet i SDR.

³⁾ prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:UU2, rskr. 2009/10:88

⁴⁾ Av garantiramen för biståndsverksamhet avser 10 miljarder kronor Sidas garantigivning och 220 miljoner kronor garantier för de lån som Europeiska investeringsbanken lämnar inom ramen för Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet.

⁵⁾ prop. 1987/88:9, bet. 1987/88:UU9. Den svenska andelen av MIGA:s kapital är 1,049 % eller 10,49 miljoner SDR. SEK-kursen för SDR var 10,6293 den 30/12 2011.

En samlad redovisning av statens garanti-åtaganden lämnas i avsnitt 5.1.

Övriga krediter

Tabell 2.48 UO 7 Övriga krediter
Miljoner kronor

Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Kredit	Utnyttjad kredit 2011-12-31
Kredit för infriande av kapitalgarantier till internationella finansiella institutioner ¹⁾	Obegränsad	0
Kredit för infriande av Riksgäldskontorets garantier (ordinarie garantireserv) ²⁾	Obegränsad	0
Kredit för infriande av Sidas garantier ²⁾	Obegränsad	0
Summa		0

¹⁾ prop. 2001/02:1 Förslag till finansplan m.m. avsnitt 7.2.3, bet. 2001/02:FiU1 s. 290-292, rskr. 2001/02:34

²⁾ Regeringen har beslutat om en obegränsad kredit med stöd av dåvarande 1 § lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning, numera 5 kap. 1 § budgetlagen (2011:203).

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Styrelsen för internationellt utvecklings-samarbete

Styrelsen för internationellt utvecklings-samarbete har, avseende dess årsredovisning för 2011, fått en revisionsberättelse med *upplysning*. Revisorn lämnar en upplysning när denne vill fästa uppmärksamheten på viktig information i årsredovisningen. Riksrevisionen lämnar följande upplysningar av särskild betydelse.

Riksrevisionen vill fästa uppmärksamheten på

- sidorna 160 samt 85–88 i årsredovisningen som beskriver brister i Sidas interna styrning och kontroll i hanteringen av biståndsinsatser, och
- sidan 160 i årsredovisningen där det framgår att Sidas styrelse inte har gjort en bedömning av den rättvisande bilden för de ekonomiska åtaganden som ingåtts av Regeringskansliet inom de anslagposter som Regeringskansliet beslutar om men som Sida administrerar utbetalningar för.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2011:14 Svenska bidrag till internationella insatser

Riksrevisionen har granskat regeringens styrning av svenska bidrag till internationella insatser.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten regeringens skrivelse i Riksrevisionens rapport

om svenska bidrag till internationella insatser (skr. 2011/12:18). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:UU13, rskr. 2011/12:144).

2.4.8 Utgiftsområde 8 Migration

Anslagsutfall

Tabell 2.49 UO 8 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:2	Ersättningar och bostadskostnader	3 026	875	3 727	701	23,2	3 480
1:1	Migrationsverket	2 417		2 301	-116	-4,8	2 166
1:7	Utresor för avvisande och utvisade	279		239	-40	-14,4	238
1:5	Kostnader vid domstolsprövning i utlänningsärenden	159		130	-28	-17,9	131
1:8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	137		106	-31	-22,8	114
	Övriga anslag	1 139		1 068	-71	-6,2	962
Summa		7 157	875	7 572	415	5,8	7 092

Utgiftsområdet omfattar frågor som rör migration till och från Sverige, flyktingpolitik inklusive mottagande av asylsökande samt utlänningsrätt att vistas i Sverige.

Utfallet uppgick till 7 572 miljoner kronor och var därmed 415 miljoner kronor (5,8 procent) högre än vad som anvisades i statens budget.

Utgifterna på anslaget 1:2 *Ersättningar och bostadskostnader* blev 3 727 miljoner kronor. Det är 701 miljoner kronor (23,2 procent) högre än anvisat i statens budget. Orsaken är dels att fler väljer det dyrare alternativet anläggningsboende i stället för eget boende, dels den ökande bostadsbristen i vissa områden som gör att fler blir kvar längre i mottagandet efter beviljat uppehållstillstånd. Även utgifterna för ensamkommande barn och ungdomars boende ökade mer än väntat. För att finansiera de ökade utgifterna anvisades ytterligare 875 miljoner kronor i ändringsbudget. Utgifterna för anslaget 1:1 *Migrationsverket* uppgick till 2 301 miljoner kronor, vilket är 116 miljoner kronor (4,8 procent) lägre än vad som anvisades i budgeten. Orsaken är främst att rekryteringen av personal för att utöka kapaciteten för asyl- och tillståndsärenden skett i långsammare takt än planerat.

Under 2011 blev utgifterna för utgiftsområdet 480 miljoner kronor (6,8 procent) högre än 2010. Utfallet för anslaget 1:2 *Ersättningar och bostadskostnader* blev 247 miljoner kronor (7,1 procent) högre än 2010. Orsaken är främst

högre utgifter för ensamkommande barn och asylsökandes boende. Utfallet för anslaget 1:1 *Migrationsverket* blev 135 miljoner kronor högre jämfört med föregående år. Anslagsnivån höjdes 2011 med 357 miljoner kronor för att stärka myndighetens kapacitet.

Under året har 29 648 personer ansökt om asyl, vilket är 2 171 färre än 2010. Antalet ensamkommande barn och ungdomar uppgick till 2 657, vilket var 264 (9,9 procent) fler än föregående år. Under 2011 avgjordes 30 404 asylärenden i första instans (Migrationsverket) varav 9 088 personer (30 procent) beviljades asyl. Under samma period 2010 avgjordes 31 267 ärenden varav 8 732 personer beviljades asyl (28 procent). Det genomsnittliga antalet asylsökande inskrivna per dygn i mottagningssystemet har ökat från 34 631 till 35 019 personer (1,0 procent) jämfört med 2010.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.50 UO 8 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	440	244

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 440 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 244 miljoner kronor.

2.4.9 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Anslag

Tabell 2.51 UO 9 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall SB Procent 2011	Utfall 2010
1:5	Bidrag för läkemedelsförmånerna	23 200		22 557	-643	-2,58	23 067
4:5	Kostnader för statlig assistansersättning	20 160		19 860	-300	-1,5	18 879
1:4	Tandvårdsförmåner m.m.	6 694		4 966	-1 729	-25,8	4 909
5:1	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	1 907		1 480	-426	-22,4	1 810
1:9	Prestationsbunden vårdgaranti	1 000		1 000	0	0,0	1 000
1:6	Bidrag till hälso- och sjukvård	945		908	-37	-3,9	490
9:1	Socialstyrelsen	900		881	-19	-2,1	829
1:8	Bidrag till psykiatri	888		748	-140	-15,8	803
1:7	Sjukvård i internationella förhållanden	603	20	650	46	7,6	579
2:7	Alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaks-politiska åtgärder	257		190	-67	-25,9	246
4:1	Personligt ombud	104		92	-13	-12,2	99
2:9	Insatser för vaccinerberedskap	85		0	-85	-99,9	2
2:3	Alkoholsortimentsnämnde	0		0	0	-81,0	0
	Övriga anslag	3 323		3 207	-116	-3,5	3 303
Summa		60 067	20	56 538	-3 528	-5,9	56 015

Utgiftsområdet omfattar Barnrättspolitik, Folkhälsopolitik, Funktionshinderspolitik, Hälso- och sjukvårdspolitik, Socialtjänstpolitik, Stöd till personer med funktionsnedsättning samt Äldrepolitik.

Utfallet uppgick till 56 538 miljoner kronor och var därmed 3 528 miljoner kronor (5,9 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

I budgetpropositionen för 2011 beräknades anslaget 1:5 *Bidrag för läkemedelsförmånerna* uppgå till 23 200 miljoner kronor. Överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om statens ersättning till landstingen för kostnaderna för läkemedelsförmånerna tecknades dock först i juni 2011 och uppgick då till 22 900 miljoner kronor. Ersättningen för 2011 avräknades med 440 miljoner kronor, i enlighet med vinst- och förlustdelningsmodellen i överenskommelsen för 2009 och 2010. Anslagsbelastningen påverkades även av att det är två månaders fördröjning av utbetalningarna. Statens bidrag till landstingen för läkemedelskostnader avseende november 2010 utbetalades således i januari 2011 och bidraget

avseende kostnaderna för december 2010 utbetalades i februari 2011. Utbetalningen från anslag under 2011 uppgick därför till 22 557 miljoner kronor.

Utfallet för anslaget 1:4 *Tandvårdsförmåner m.m.* uppgick till 4 966 miljoner kronor, vilket är 1 729 miljoner kronor lägre än anvisat i statens budget. Orsaken till detta är en lägre efterfrågan än vad som förväntades i budgeten. Utfallet för anslaget 5:1 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* blev 1 480 miljoner kronor, vilket är 426 miljoner kronor lägre än anvisat i budgeten. Avvikelsen hänför sig i huvudsak till anslagsposten Investeringsstöd som redovisas av Boverket. Utfallet för anslaget 1:7 *Sjukvård i internationella förhållanden* blev 650 miljoner kronor, vilket är 46 miljoner kronor mer än vad som anvisades på statens budget. På ändringsbudget anvisades ytterligare 20 miljoner kronor. Utgifterna ökade mer än vad som beräknades i budgeten eftersom flera länder valt att under 2011 debitera Sverige för tidigare års kostnader för pensionärsvård, turistvård och konventionsvård.

Jämfört med 2010 ökade utgifterna för utgiftsområdet med 523 miljoner kronor (0,9 procent).

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.52 UO 9 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:6	Bidrag till hälso- och sjukvård	8	4
1:8	Bidrag till psykiatri	21	17
5:1	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	470	433
8:2	Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap: Forskning	897	827
Summa		1 396	1 281

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 1 396 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 1 281 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap har, avseende dess årsredovisning för 2011, fått en revisionsberättelse med *reservation*. Revisorn uttalar sig med reservation när det finns väsentliga fel, men som inte är genomgripande för årsredovisningen. Som grund för uttalande med reservation anger Riksrevisionen följande.

Myndigheten har felaktigt avräknat anslaget 8:2 *Forskningsrådet för Arbetsliv och Socialvetenskap: Forskning* med ett för högt belopp om 6 950 000 kronor som borde ha finansierats med bidrag. Om kostnaderna inte hade avräknats forskningsanslaget hade det utgående överföringsbeloppet, anslagssparandet, varit 25 881 000 kronor, vilket är 13 928 000 kronor över det enligt regleringsbrevet tillåtna anslagssparandet på 3 procent.

Detta påverkar därmed även poster i resultat- och balansräkningen. I resultaträkningen borde posten Medel som erhållits från statsbudgeten

för finansiering av bidrag redovisats med ett lägre belopp om 6 950 000 kronor och posten Medel från myndigheter för finansiering av bidrag med motsvarande högre belopp. I balansräkningen borde posten Oförbrukade bidrag redovisats till lägre belopp om 6 950 000 kronor och posten Avräkning med statsverket med motsvarande lägre belopp.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2009:10 Psykiatrin och effektiviteten i det statliga stödet

Riksrevisionen har granskat vissa statliga insatser som påverkat landstingens resurser för vården av psykiskt sjuka.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i budgetpropositionen för 2010 och budgetpropositionen för 2011 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 9 avsnitt 3.10 respektive prop. 2010/11:1 utg.omr. 9 avsnitt 3.9).

Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

RiR 2010:19 Förberedelsearbetet i apoteksreformen

Riksrevisionen har granskat om regeringens, myndigheters och bolags förberedelsearbete i apoteksreformen har skapat goda förutsättningar för att uppfylla målen med reformen om ökad tillgänglighet, bättre service, större tjänsteutbud och låga läkemedelskostnader.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i Årsredovisning för staten 2010 (skr. 2010/11:101, s. 265). Regeringen har därefter beslutat att tillsätta en utredning, Vissa frågor om prissättning, tillgänglighet och marknadsförutsättningar inom läkemedels- och apoteksområdet (dir. 2011:55). Utredningen har i uppdrag att göra en översyn av vissa frågor som rör prissättning, tillgänglighet och marknadsförutsättningar inom läkemedels- och apoteksområdet. Frågorna om Apoteket Farmaci och ApoDos kommer att behandlas inom ramen för utredningen. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2012 i de delar som gäller maskinell dosdispensering.

Övriga frågor bereds inom Regeringskansliet.

RiR 2010:21 Statliga stöd i alkoholpolitiken – Påverkas ungas alkoholkonsumtion?

Riksrevisionen har granskat vilket genomslag de båda nationella alkoholhandlingsplaner som funnits sedan 2001 har fått i kommunernas arbete.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens proposition En samlad strategi för alkohol-, narkotika, dopnings- och tobakspolitiken (prop. 2010/11:47). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt Riksrevisionens styrelses redogörelse till handlingarna (2010/11:RRS10, bet. 2010/11:SoU8, rskr. 2010/11:203).

RiR 2011:17 Samordning av stöd till barn och unga med funktionsnedsättning

Riksrevisionen har granskat om offentliga aktörers samordning av stöden till barn och unga med funktionsnedsättning kan göras mer effektiv.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport

om samordning av stöd till barn och unga med funktionsnedsättning (skr. 2011/12:23). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:SoU6, rskr. 2011/12:123).

RiR 2011:19 Rätt information vid rätt tillfälle inom vård och omsorg – samverkan utan verkan?

Riksrevisionen har granskat de statliga insatserna för att vårdpersonal ska ha tillgång till all relevant patientinformation vid rätt tillfälle.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om rätt information vid rätt tillfälle inom vård och omsorg (skr. 2011/12:34). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:SoU7, rskr. 2011/12:130).

2.4.10 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Anslag

Tabell 2.53 UO 10 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall SB Procent 2011	Utfall 2010
1:2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	57 971		58 231	260	0,4	65 295
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	21 965		23 981	2 016	9,2	20 574
2:1	Försäkringskassan	7 364		7 376	12	0,2	7 256
1:4	Arbetskadaersättningar m.m.	4 181		4 155	-26	-0,6	4 496
1:3	Handikappersättningar	1 250		1 244	-6	-0,5	1 226
1:6	Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvård	1 000		715	-285	-28,5	1 000
2:2	Inspektionen för socialförsäkringen	64		52	-12	-18,8	39
1:5	Ersättning för kroppsskador	46		46	0	0,0	48
Summa		93 841		95 800	1 959	2,1	99 933

Utgiftsområdet omfattar ersättning vid sjukdom och handikapp, främst sjukpenning och sjukersättningar. Det innefattar även myndigheterna Försäkringskassan och Inspektionen för socialförsäkringen.

Utfallet för utgiftsområdet uppgick till 95 800 miljoner kronor och blev därmed 1 959 miljoner kronor (2,1 procent) högre än vad som anvisades i statens budget. Det är främst utgifterna för sjukpenning som blev högre än anvisat.

Utgifterna på anslaget 1:2 *Aktivitets- och sjukersättningar m.m.* uppgick till 58 231 miljoner kronor, vilket är 260 miljoner kronor (0,4 procent) högre än anvisat i budgeten. I utfallet ingår 412 miljoner kronor avseende retroaktiva rättelser av avräkning för återkravsfordringar.

Utfallet för anslaget 1:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* blev 23 981 miljoner kronor, vilket är 2 016 miljoner kronor (9,2 procent) högre än vad som anvisades i budgeten. Av den beviljade krediten på 2 124 miljoner kronor för anslagsposten Sjukpenning utnyttjades 2 099 miljoner kronor. Antalet sjukpenningdagar uppgick till 36,0 miljoner nettodagar, vilket är 3,7 miljoner dagar (11,5 procent) högre än vad som beräknades i budgeten. En viktig förklaring till ökningen är de personer som återvänder till sjukförsäkringen efter att ha uppnått maximal tid i antingen förlängd sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning. I utfallet för 2011 ingår 318 miljoner kronor avseende retroaktiva

rättelser av avräkning avseende återkravsfordringar.

I budgeten anvisades 1 000 miljoner kronor på anslaget 1:6 *Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvård*. Utfallet blev 285 miljoner kronor (28,5 procent) lägre än det anvisade beloppet.

Förutsättningarna regleras genom en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Denna omfattar två delar där en del av utbetalningen är direkt kopplad till förändringar i sjukfrånvarons utveckling och den andra delen består av vissa villkor som landstingen måste uppfylla för att få del av de avsatta medlen. Det är inom den senare delen som utbetalningarna av bidrag varit lägre. Det beror främst på att kraven på de medicinska underlagen inte varit uppfyllda.

Utgifterna på anslaget 2:1 *Försäkringskassan* blev 7 376 miljoner kronor, vilket är 12 miljoner kronor (0,2 procent) högre än anvisat i budgeten. Utfallet på anslaget 2:2 *Inspektionen för socialförsäkringen* blev 52 miljoner kronor. Det är 12 miljoner kronor (18,8 procent) lägre än i budgeten.

Utfallet för utgiftsområdet blev 4 133 miljoner kronor (4,1 procent) lägre än 2010. Det beror främst på att utfallet på anslaget 1:2 *Aktivitets- och sjukersättningar m.m.* blev 7 064 miljoner kronor (10,8 procent) lägre än 2010. I december 2011 fick ca 400 700 personer aktivitets- eller sjukersättning. Det är en minskning med ca 42 100 personer (9,5 procent)

jämfört med ett år tidigare. Det finns flera skäl till att antalet personer med sjukersättning minskar. Ett skäl är att antalet nybeviljade sjukersättningar minskar. Ett annat är att utflödet från sjukersättningen ökat. Det beror dels på att personer övergår i ålderspension, dels på att den tidsbegränsade sjukersättningen håller på att fasas ut.

Utfallet på anslaget 1:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* blev däremot 3 407 miljoner kronor (16,6 procent) högre än 2010. I december 2011 fick ca 138 000 personer sjukpenning, vilket är en ökning med ca 12 800 personer eller 10,2 procent jämfört med 2010.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.54 UO 10 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	1 020	1 000
1:6	Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvård	3 000	2 000
2:1	Försäkringskassan	9	6
Summa		4 029	3 006

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 4 029 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 3 006 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2010:3 Från många till en – sammanslagningar av myndigheter

Riksrevisionen har granskat enmyndighetsreformerna av Försäkringskassan, Skatteverket och Åklagarmyndigheten.

Regeringen redovisade vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 10 avsnitt 3.7.5).

Riksdagen har därefter genom ett tillkännagivande begärt att regeringen ska återkomma till riksdagen med en redovisning som visar i vilken utsträckning sammanslagningarna av bl.a. Försäkringskassan har lett till att rätts-

tillämpningen har blivit mer enhetlig (framst. 2009/10:RRS30, bet. 2010/11:KU8, rskr. 2010/11:156).

Regeringen har därefter lämnat ytterligare redovisning i Årsredovisning för staten 2010 (skr. 2010/11:101, s. 262).

En rättssäker socialförsäkring är av högsta betydelse för allmänhetens förtroende för socialförsäkringen. Sammanslagningen av de regionala försäkringskassorna till en myndighet skapade också förbättrade förutsättningar för enhetlig styrning och uppföljning av handläggningen. Under den tid som har följt sedan sammanslagningen har Försäkringskassan strukturerat om organisationen och utvecklat styrningen för ökad likformighet.

Riksrevisionen rekommenderade i sin granskning regeringen att ställa krav på återrapportering. Regeringen gav Försäkringskassan i uppdrag i regleringsbrevet för 2011 att redovisa hur myndigheten arbetar med att säkerställa en likformig tillämpning och att utfallet av handläggningen hos Försäkringskassan inte är beroende av var den försäkrade bor eller var ärendet har handlagts. I uppdraget ingick att redovisa hur myndigheten arbetar med att säkerställa att handläggningens utfall inte påverkas av någon form av diskriminering.

Försäkringskassan anger i sitt svar (dnr S2011/5760) att myndigheten har en policy för likabehandling. Ett av målen är att myndigheten ska bemöta de försäkrade professionellt och på lika villkor oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trostillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Försäkringskassan strävar efter en likformig tillämpning, men varje individ ska också mötas utifrån sina särskilda behov. Försäkringsstyrningen får inte inskränka bedömningen så att man inte tar sådana individuella hänsyn som lagen syftar till. Samtidigt måste handläggarna ges stöd i bedömningarna för att säkerställa likformig tillämpning. Försäkringskassans utgångspunkt är inte att likformighet primärt uppnås genom styr- och stöddokumentens innehåll, utan genom handläggarnas förutsättning att ta till sig dem, och genom arbetsplatslärande och utbildning. Försäkringskassan arrangerar nätverksträffar där handläggarna diskuterar hur lagen ska tillämpas. På så kallade LIKA-seminarier bedömer specialister och handläggare tillsammans specifika ärenden. Framöver avser

Försäkringskassan bl.a. att se över kompetenskraven och vägledningarna för förmåner med stort bedömningsutrymme. I internutbildningarna kommer ökad tonvikt att läggas vid statstjänstemannarollen och vid förhållningssätt och principer i försäkringen. Sedan några år tillbaka finns dessutom ett försäkringsmedicinskt beslutsstöd för hälso- och sjukvården och Försäkringskassan.

Regeringen har även i regleringsbrevet för 2011 gett Försäkringskassan i uppdrag att redovisa eventuella variationer i tillämpningen av lagstiftningen. Försäkringskassan har inkommit med svar på detta uppdrag (dnr S2012/1366). Försäkringskassan anger i sitt svar att myndigheten arbetar kontinuerligt med att öka enhetligheten och likformigheten i handläggning och beslut. Även med en likformig tillämpning kan det dock finnas regionala variationer i utfall, beroende på t.ex. befolkningens sammansättning och ohälsan i en region, men även hur andra aktörer, såsom olika myndigheter, agerar. Försäkringskassan fokuserar på funktionshinder och ohälsa i sin redovisning av variationer i tillämpningen eftersom de är bedömningsintensiva ärendeslag. Inom assistansersättningen verkar beviljandefrekvensen ha blivit mer enhetlig mellan länen på senare år. En undersökning med fiktiva fall visade däremot på att bedömningen inte varierade mellan regioner, men inom och mellan olika lokala försäkringscentra. Här kan det bedömningsinstrument för assistansersättningen som regeringen uppdragit åt Socialstyrelsen att utveckla komma att spela en viktig roll. Inom bilstödet märks en minskad spridning i beviljandefrekvens efter 2006 när handläggningen koncentrerades till en ort. Försäkringskassan sammanfattar att det inom funktionshinderområdet finns variationer i utfall, men att det behövs fördjupade studier för att förklara skillnaderna. Försäkringskassan planerar att utveckla en modell som kan svara på om regionala skillnader beror på olikheter i

handläggning eller olika behov. Försäkringskassan har även initierat ett arbete med att ta fram ett enhetligt medicinskt intyg för funktionshinderförmånerna. Genom rättsfallsanalys av ett antal domar om assistansersättning har nya prejudikat arbetats in i Försäkringskassans vägledning för handläggarna.

Inom ohälsoområdet har likformigheten ökat för de flesta förmåner, dock inte för aktivitetsersättningen där variationen mellan länen har ökat. Inom arbetsskadeförsäkringen finns skillnader i beviljande mellan kvinnor och män. Detta grundar sig dock i att yrkesvalen är könssegrerade, och att den för beviljandet viktiga vetenskapliga evidensen framför allt finns inom manligt dominerade yrken. Försäkringskassan fortsätter utvecklingsarbetet för att säkerställa likformigheten inom ohälsoområdet.

Regeringen bedömer mot bakgrund av detta att granskningen inte föranleder några ytterligare åtgärder gentemot Försäkringskassan från regeringens sida. Rapporten anses därmed vara slutbehandlad i den del som avser Socialdepartementets områden.

RiR 2011:20 Vad blev det av de misstänkta bidragsbrotten?

Riksrevisionen har granskat om statens arbete med att motverka bidragsbrott är effektivt och om det blivit effektivare sedan bidragsbrottslagen (2007:612) infördes 2007.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om effektiviteten i statens arbete med att motverka bidragsbrott (skr. 2011/12:30). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:SfU7, rskr. 2011/12:173).

2.4.11 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Anslag

Tabell 2.55 UO 11 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall SB Procent 2011	Utfall 2010
1:1	Garantipension till ålderspension	18 103		18 485	382	2,1	18 234
1:2	Efterlevandepensioner till vuxna	14 444		14 439	-5	0,0	15 091
21:3	Bostadstillägg till pensionärer	6 986	119	7 594	608	8,7	7 091
2:1	Pensionsmyndigheten	568		538	-31	-5,4	545
1:4	Äldreförsörjningsstöd	523		535	12	2,3	511
Summa		40 624	119	41 590	966	2,4	41 473

Utgiftsområdet omfattar ersättning vid ålderdom (garantipension, bostadstillägg till pensionärer samt äldreförsörjningsstöd) och ersättning vid dödsfall (omställningspension, änkepension och särskild efterlevandepension). Sedan 2010 omfattar utgiftsområdet även Pensionsmyndigheten som inrättades den 1 januari 2010. Inkomstrelaterad ålderspension redovisas under avsnittet 2.4.31 Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Utfallet för utgiftsområdet uppgick till 41 590 miljoner kronor och blev därmed 966 miljoner kronor (2,4 procent) högre än vad som anvisades i statens budget. I ändringsbudget anvisades 119 miljoner kronor.

Utgifterna för anslaget 1:1 *Garantipension till ålderspension* uppgick till 18 485 miljoner kronor vilket är 382 miljoner kronor högre än vad som anvisats. Vid utgången av 2011 var antalet garantipensionärer 29 000 fler än vad som beräknades i budgeten. Utgifterna för anslaget 1:3 *Bostadstillägg till pensionärer* uppgick till 7 594 miljoner kronor, vilket är 608 miljoner kronor (8,7 procent) högre än vad som anvisats. På ändringsbudget anvisades ytterligare 119 miljoner kronor till följd av att det utbetalade medelbeloppet för bostadstillägg till pensionärer blivit högre än beräknat och ändrade redovisningsprinciper för utestående fordringar.

Utfallet för utgiftsområdet blev 117 miljoner kronor (0,3 procent) högre än 2010.

Utgifterna för anslaget 1:1 *Garantipension till ålderspension* blev 251 miljoner kronor högre än föregående år. Ökningen beror på att inkomst-

och tilläggspensionen minskade 2011 som en följd av att den s.k. bromsen i systemet var aktiverad. Garantipensionen avräknas mot inkomst- och tilläggspensionen och den ökar om dessa pensioner minskar i förhållande till prisbasbeloppets förändring. (se även avsnitt 2.4.31 Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget). Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen 2010 och 2011 har höjt garantipensionen för dem som har både inkomstgrundad pension och garantipension. När inkomstpensionen sänks tillkommer det även en del nya garantipensionärer som innan sänkningen låg över brytpunkten för garantipension. De får dock låga belopp i garantipension. Balanseringen i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget har därför en höjande effekt på utgifterna för garantipension. Ungefär 819 000 ålderspensionärer hade garantipension vid utgången av 2011, vilket är 48 000 fler än 2010. Utfallet för anslaget 1:3 *Bostadstillägg till pensionärer* uppgick till 7 594 miljoner kronor vilket är 502 miljoner kronor högre än föregående år. Ökningen beror på att det genomsnittliga årsbeloppet för bostadstillägg ökade med 700 kronor per år till 27 300 kronor till följd av att den inkomstgrundade pensionen sänktes. Även antalet ökade, med 9 000 personer till 264 000 pensionärer som uppbar bostadstillägg 2011. Utfallet för anslaget 1:2 *Efterlevandepensioner till vuxna* uppgick till 14 439 miljoner kronor, vilket är 652 miljoner kronor lägre än föregående år. Änkepension svarar för drygt 90 procent av utgifterna under anslaget. Eftersom änkepensionssystemet är under

avveckling minskar antalet änkepensioner successivt. Antalet änkepensioner minskade mellan 2010 och 2011 med ca 10 000 till 324 000.

I utfallen på anslagen 1:1 *Garantipension till ålderspension*, 1:2 *Efterlevandepensioner till vuxna* och 1:3 *Bostadstillägg till pensionärer* ingår retroaktiva rättelser av avräkning avseende återkravsfordringar med totalt 114 miljoner kronor.

Övriga krediter

Tabell 2.56 UO 11 Övriga krediter

Miljoner kronor

Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Kredit	Utnyttjad kredit 2011-12-31
Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar	9 000	0

Inom utgiftsområdet har en räntekontokredit beslutats om 9 000 miljoner kronor för Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar. Krediten var inte utnyttjad vid årsskiftet. Maximalt utnyttjad kredit under 2011 var 7 225 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Pensionsmyndigheten

Pensionsmyndigheten har, avseende dess årsredovisning för 2011, fått en revisionsberättelse med *upplysning*. Revisorn lämnar en upplysning när denne vill fästa uppmärksamheten på viktig information i årsredovisningen. Riksrevisionen lämnar följande upplysningar av särskild betydelse.

Riksrevisionen vill fästa uppmärksamheten på redovisning av premiepension respektive redovisning av inkomstpension i årsredovisningen.

- Redovisning av premiepension

Av Pensionsmyndighetens regleringsbrev framgår att värdering av placeringsstillgångar (och motsvarande skulder) ska ske enligt bestämmelserna i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag. Det framgår vidare att premiepensionsverksamheten ska redovisas i ett särskilt avsnitt i resultaträkningen som ska utgöra ett sammandrag av resultaträkningen enligt bestämmelserna i lagen om årsredovisning i försäkringsföretag samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS).

- Redovisning av inkomstpension

Av Pensionsmyndighetens regleringsbrev framgår att inkomstpensionens finansiella ställning och utveckling ska redovisas i ett särskilt avsnitt i resultatredovisningen. Redovisningen regleras i Socialförsäkringsbalken (2010:110) samt förordningen (2002:780) om beräkning av balanstal. Detta redovisas i årsredovisningen i avsnitt 8 Resultatredovisning inkomstpensionssystemet. Som framgår av årsredovisningen är redovisningen i detta avsnitt en sammanställning som delvis baseras på uppgifter från andra aktörer än Pensionsmyndigheten, den baseras också delvis på preliminära uppgifter. Revisionen har omfattat uppgifter från och beräkningar utförda av Pensionsmyndigheten. Uppgifter från andra aktörer har inte reviderats av Riksrevisionen.

I avsnitt 8 redovisar Pensionsmyndigheten jämförelsetal från tidigare års Orange rapport. Dessa jämförelsetal har inte reviderats av Riksrevisionen.

I avsnitt 8.3 Prognos balanstalet redovisar Pensionsmyndigheten ett antal prognoser för balanstalets utveckling över ett antal år. Detta avsnitt har inte reviderats av Riksrevisionen.

2.4.12 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Anslag

Tabell 2.57 UO 12 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall SB Procent 2011	Utfall 2010
1:2	Föräldraförsäkring	33 992		33 343	-649	-1,9	31 865
1:1	Allmänna barnbidrag	24 398		24 140	-258	-1,1	23 731
1:7	Pensionsrätt för barnår	5 345		5 345	0	0,0	5 279
1:8	Bostadsbidrag	3 540		3 342	-198	-5,6	3 493
1:6	Vårdbidrag för funktionshindrade barn	2 801		2 849	48	1,7	2 766
1:3	Underhållsstöd	259		2 031	-28	-1,3	2 051
	Övriga anslag	957		943	-14	-1,4	992
Summa		73 092		71 994	-1 098	-1,5	70 177

Utgiftsområdet omfattar bl.a. Allmänna barnbidrag, Föräldraförsäkring och Bostadsbidrag.

Utfallet för utgiftsområdet uppgick till 71 994 miljoner kronor och var därmed 1 098 miljoner kronor (1,5 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

Jämfört med 2010 ökade utgifterna för utgiftsområdet med 1 817 miljoner kronor (2,6 procent). Det är främst utgifterna på anslaget 1:2 *Föräldraförsäkring* som ökade med 1 478 miljoner kronor (4,6 procent) jämfört med 2010. Det beror på att medelersättningen per dag har ökat och dessutom har antalet uttagna föräldrapenningdagar ökat, trots något färre födda barn 2011. Framför allt ökade uttaget av tillfällig föräldrapenning kraftigt (12 procent). Antalet uttagna dagar har totalt ökat med 1,1 procent jämfört med 2010 och andelen föräldrapenningdagar uttagna av män har ökat från 23,1 procent till 23,7 procent 2011.

Utgifterna på anslaget 1:1 *Allmänna barnbidrag* har ökat med 409 miljoner kronor (1,7 procent) jämfört med föregående år. De högre utgifterna beror på att antalet barn från 0 – 12 år ökat, och att nivån för flerbarnstillägg ökade från den 1 juli 2010. Ökningen är 150 kronor fr.o.m. barn nummer 2, därefter ökar det successivt fram till barn nummer fem och fr.o.m. barn nummer sex och uppåt är tillägget 1 250 kronor extra per barn. Utgifterna på anslaget 1:8 *Bostadsbidrag* minskade med 151 miljoner kronor (4,3 procent) till 3 342 miljoner kronor jämfört med 2010. En

orsak till minskningen är att färre hushåll är berättigade till bostadsbidrag på grund av att inkomstgränserna för bostadsbidrag har hållits oförändrade samtidigt som hushållens inkomster ökat.

I utfallen på anslagen 1:2 *Föräldraförsäkring* och 1:6 *Vårdbidrag för funktionshindrade barn* ingår retroaktiva rättelser avseende återkravsfordringar med 93 respektive 13 miljoner kronor under 2011.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2010:22 Underhållsstödet – för barnets bästa?

Riksrevisionen har granskat om underhållsstödet är ett ändamålsenligt verktyg inom den ekonomiska familjepolitiken och om systemet hanteras effektivt.

Regeringen har lämnat en redovisning med anledning av granskningsrapporten i Årsredovisning för staten 2010 (skr. 2010/11:101, s. 267).

Regeringen har därefter gjort en ändring i förordningen (2011:704) med kompletterande bestämmelser till EU:s underhållsförordning. Ändringen innebär att Kronofogdemyndigheten på begäran ska bestyrka ett avtal om underhållsbidrag. Syftet med förändringen är att svenska avtal om underhållsbidrag ska kunna verkställas enligt EU:s underhållsförordning (Rådets förordning nr 4/2009 av den

18 december 2008 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet) i en högre utsträckning än vad som sker i dag. Ändringen träder i kraft den 1 maj 2012.

Sedan redovisningen i Årsredovisning för staten 2010 har utredningen om ekonomi och föräldrasamarbete vid särlevnad, lämnat sitt betänkande Fortsatt föräldrar – om ansvar, ekonomi och samarbete för barnets skull (SOU 2011:51). Utredningen har gjort bedömningen att det bör inrättas en instans som kan bistå föräldrar med råd och stöd för att i större utsträckning komma överens om avtal om underhållsbidrag, i stället för att reglera underhåll via underhållsstödet. Utredningen har också ansett att den nuvarande utformningen av

underhållsstödssystemet bör förändras och i stället ersättas med ett förskottsbidrag som baseras på föräldrarnas civilrättsliga avtal om underhållsbidrag, samt att regeringen bör utreda utformningen av ett sådant system i särskild ordning. Vidare har utredningen lämnat förslag om att en ny bidragsform, växelvisbidrag, för barn som bor växelvis i ett hushåll ska införas inom bostadsbidraget. Samtidigt har utredningen föreslagit att underhållsstöd vid växelvis boende ska avskaffas.

Betänkandet har remissbehandlats och ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen om de åtgärder som regeringen avser att vidta med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

2.4.13 Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Anslag

Tabell 2.58 UO 13 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall SB Procent 2011	Utfall 2010
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 510	530	4 199	-311	-6,9	4 516
1:3	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	522		263	-259	-49,6	0
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	240		208	-32	-13,3	513
1:4	Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	475		121	-354	-74,6	0
1:1	Integrationsåtgärder	128	1	52	-76	-59,7	32
1:5	Hemutrustningslån	9		-9	-18	-207,2	3
	Övriga anslag	144		134	-10	-7,2	128
Summa		6 028	531	4 968	-1 060	-17,6	5 192

Utgiftsområdet omfattar integrationspolitik, politik mot diskriminering samt jämställdhetspolitik.

Utgifterna uppgick till 4 968 miljoner kronor och var därmed 1 060 miljoner kronor (17,6 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Det lägre utfallet förklaras av att utgifterna för kommunersättningarna vid flyktingmottagande och utgifterna för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare tillsammans blev 924 miljoner kronor lägre än anvisat.

Utfallet för anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* blev 4 199 miljoner kronor, vilket är 311 miljoner kronor (6,9 procent) lägre än anvisat. Anslaget anvisades ytterligare 530 miljoner kronor i ändringsbudget p.g.a. att kostnaderna för mottagandet av ensamkommande barn bedömdes bli högre än beräknat. Samtidigt bedömdes antalet kommunmottagna flyktingar bli något lägre än väntat. Utfallet för antalet kommunmottagna flyktingar blev lägre än vad som beräknades i budgeten, vilket förklarar det lägre utfallet mot anvisade medel på statens budget. Kommunerna tog emot 12 938 personer under 2011 enligt preliminär statistik, en minskning med 2 274 personer jämfört med 2010. Antalet kommunmottagna ensamkommande barn var 2 198, vilket däremot är en ökning med 706 barn jämfört med 2010.

Utfallet på anslaget 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* blev 49,6 procent lägre än anvisat. Utgifterna på anslaget

1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* var 74,6 procent lägre än i statens budget. Anledningen till det låga utfallet är att antalet personer i reformen har varit lägre än förväntat, främst under första halvåret och att alla personer med möjlighet att välja en etableringslots inte har gjort det. Även utnyttjandet av övriga programinsatser inom det senare anslaget har varit lågt.

Utfallet på anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder* blev 76 miljoner kronor lägre än anvisat. Det låga utfallet beror främst på den s.k. sfi-bonusen, dvs. det prestationsbaserade bonussystemet för dem som genomgår vissa kurser inom svenskundervisning för invandrare med godkänt betyg inom viss tidsram. Detta bonussystem blev rikstäckande under hösten 2010 efter att ha pågått i försöksverksamhet under 2009 och 2010. På statens budget anvisades 100 miljoner kronor för detta ändamål, utgifterna blev 25 miljoner kronor.

Utfallet på anslaget 1:5 *Hemutrustningslån* blev -9 miljoner kronor vilket är 18 miljoner kronor lägre än anvisat på statens budget. Anledningen är införandet av skärpt kravhantering, vilket inneburit ökade återbetalningar från låntagarna. Under 2011 översteg återbetalningarna utgifterna för nyutlåning. Antalet kommunmottagna flyktingar, vilka är målgruppen för hemutrustningslån, blev dessutom färre än vad som beräknades i budgeten.

Jämfört med 2010 har utgifterna för utgiftsområdet minskat med 224 miljoner kronor

(4,3 procent) under 2011. Utfallet på anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* minskade med 305 miljoner kronor (59,4 procent) mellan åren. Minskningarna är i linje med minskade anvisade medel.

Under 2011 har reformen om etableringsinsatser för nyanlända invandrare på integrationsområdet, som trädde i kraft under december 2010, fortsatt att genomföras. Bland annat har ny verksamhet tillkommit inriktad på etablering för vissa nyanlända invandrare. En ny ersättningsförordning för det statliga stödet till kommuner vid flyktingmottagande har också trätt i kraft. Detta innebär bl.a. att anslagen 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* och 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* är nya på utgiftsområdet från 2010. Anvisade medel till dessa anslag har främst tagits från anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande*. Ytterligare medel har också flyttats från detta anslag till anslag på andra utgiftsområden med anledning av reformen. Sammantaget innebär detta att jämförelser med föregående år ska göras med försiktighet.

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 1 468 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 798 miljoner kronor. Utestående åtagande för anslaget 1:4 *Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare* uppgår till 220 miljoner kronor, vilket är 480 miljoner kronor lägre än beställningsbemyndigandet. Anledningen är att antal personer som blivit hänvisade till en etableringslots har varit lägre än förväntat.

Utlåning

Tabell 2.60 UO 13 Utlåning

Miljoner kronor		
Utlåning	Låneram	Lån 2011-12-31
Hemutrustningslån	1 200	1 037

Inom utgiftsområdet har en låneram för hemutrustningslån beslutats om 1 200 miljoner kronor. Utestående lån vid utgången av 2011 var 1 037 miljoner kronor.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.59 UO 13 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:4	Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	700	220
1:6	Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	48	42
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	720	536
Summa		1 468	798

2.4.14 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Anslag

Tabell 2.61 UO 14 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	36 936		31 002	-5 934	-16,1	37 626
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	16 089		15 537	-552	-3,4	14 500
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 396		6 914	-483	-6,5	7 170
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	5 931		5 775	-156	-2,6	5 852
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	976	474	1 830	854	87,5	1 338
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013	1 346		1 291	-55	-4,1	1 140
	Övriga anslag	957		936	-20	-2,1	930
Summa		69 632	474	63 285	-6 346	-9,1	68 556

Utgiftsområdet omfattar Arbetsmarknad och Arbetsliv. Området består i huvudsak av arbetsförmedling, bidrag till arbetslöshetsersättning och utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser samt arbetsmiljö och arbetsrätt. Vidare ingår bland annat Europeiska socialfonden och bidrag till Samhall AB.

Utfallet uppgick till 63 285 miljoner kronor vilket är 6 346 miljoner kronor (9,1 procent) lägre än vad som anvisats i statens budget. Utgifterna för anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* blev 31 002 miljoner kronor, vilket är 5 934 miljoner kronor (16,1 procent) lägre än vad som anvisats i budgeten. Utgifterna för arbetslöshetsersättningen blev 5 585 miljoner kronor lägre än beräknat. Både arbetslösheten och antalet arbetslösa med arbetslöshetsersättning blev lägre än beräknat i budgeten. Den utbetalda arbetslöshetsersättningen per dag var också lägre än beräknat. Utgifterna för aktivitetsstöd och för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* blev 349 respektive 483 miljoner kronor lägre än anvisat på budgeten, trots att antalet deltagare blev fler än väntat. Utfallet för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* blev 552 miljoner kronor lägre än anvisat i statens budget då antalet personer med lönebidrag blev lägre än beräknat.

Utfallet för anslaget 1:11 *Bidrag till lönegarantiersättning* uppgick till 1 830 miljoner kronor, vilket är 854 miljoner kronor

(87,5 procent) högre än anvisat i den ursprungliga budgeten. I ändringsbudget anvisades 474 miljoner kronor. Regeringen medgav att anslaget fick överskridas med 300 miljoner kronor enligt regleringsbrev 2011-12-01. Av det medgivna överskridandet utnyttjades 235 miljoner kronor för utbetalning av lönegarantiersättning. Hela anslagskrediten på 145 miljoner kronor har utnyttjats (se även avsnitt 2.3.4 om medgivet överskridande). I budgeten bedömdes antalet företagskonkurser och företagsrekonstruktioner minska under 2011. Detta har också skett men antalet personer som fått utbetald lönegarantiersättning har varit fler än tidigare. Dessutom har den genomsnittliga ersättningen per person och antal dagar som ersättning betalats ut ökat vilket har medfört ökade kostnader.

Utfallet för utgiftsområdet blev 5 271 miljoner kronor (7,7 procent) lägre än 2010.

Anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* minskade med 6 623 miljoner kronor. Det är främst utgifterna för arbetslöshetsersättning som minskat. Anledningen är att både arbetslösheten och andelen arbetslösa med arbetslöshetsersättning har minskat mellan åren. De som fått arbetslöshetsersättning har dessutom både haft en lägre inkomst och i lägre utsträckning kvalificerat sig till den högre nivån på ersättningen vilket resulterat i att den

genomsnittliga dagersättningen har minskat jämfört med 2010.

Tabell 2.62 Arbetslöshet

	År 2011		År 2010	
	Antal personer	Procent	Antal personer	Procent
Antal arbetslösa, 15-74 år	377 500		415 600	
- därav heltids-studerande	115 900	30,7	126 700	30,5
- därav personer med utomnordiskt ursprung	122 100	32,3	116 400	28,0
- därav långtids-arbetslösa	113 300	30,0	132 000	31,8
- därav långtids-arbetslösa personer med utomnordiskt ursprung	47 200	12,5	45 800	11,0
- därav ungdomar, 15-24 år	149 300	39,5	161 700	38,9
Arbetslösheten, 15-74 år (arbetslösa som andel av arbetskraften)		7,5		8,4
Ungdomsarbetslösheten, 15-24 år (arbetslösa ungdomar som andel av samtliga ungdomar i arbetskraften)		22,9		25,2

Anm. Statistiken i tabellen avser genomsnitt för helåren 2010 respektive 2011
Källa: SCB

Tabellen visar att det genomsnittliga antalet arbetslösa har minskat med 38 100 personer mellan 2010 och 2011. Även antalet långtids-arbetslösa, dvs. personer som varit arbetslösa i mer än 6 månader, har minskat. Antalet personer med utomnordiskt ursprung i både arbetslöshet och långtidsarbetslöshet har ökat. Ungdomar, som utgör nära 40 procent av samtliga arbetslösa, har minskat något till antalet men är i det närmaste oförändrad som andel av de arbetslösa mellan åren. Som andel av arbetskraften har ungdomsarbetslösheten däremot minskat och uppgick till 22,9 procent under 2011.

Av de arbetslösa var andelen heltidsarbetslösa som var inskrivna vid Arbetsförmedlingen och fick arbetslöshetsersättning 36 procent i slutet av 2011. Det är en minskning med 4 procentenheter jämfört med föregående år. Den genomsnittliga arbetslöshetsersättningen per dag minskade från 578 till 571 kronor per dag. Anledningen till minskningen är att arbetslösa under 2011 i högre utsträckning var personer

med svagare ställning på arbetsmarknaden, främst unga och personer med utländskt ursprung. De som fått arbetslöshetsersättning har haft en lägre inkomst och i lägre utsträckning kvalificerat sig till den högre nivån på ersättningen, den s.k. inkomstrelaterade ersättningen. Av de arbetslösa med ersättning fick 12,4 procent den lägre nivån på ersättningen, det s.k. grundbeloppet. Det är en ökning jämfört med 2010 då samma andel var 10,3 procent.

Av de inskrivna vid Arbetsförmedlingen deltog i genomsnitt 170 951 personer per månad i ett arbetsmarknadspolitiskt program som kvalificerar för aktivitetsstöd. Det är en minskning med 8 806 personer jämfört med 2010. Främst är det antalet deltagare i de två arbetsmarknadspolitiska programmen arbetspraktik och jobbgaranti för ungdomar som minskat. Antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin har däremot ökat med 16,9 procent.

Utgifterna på anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samball m.m.* ökade mellan åren med 1 038 miljoner kronor. Antalet personer med lönebidrag eller andra subventionerade anställningar⁸ ökade med 3 707 personer, i stort sett hela ökningen var inom Trygghetsanställning. Utgifterna för 1:11 *Bidrag till lönegarantiersättning* ökade med 492 miljoner kronor mellan åren. Antalet personer som fick lönegarantiersättning ökade med 7,4 procent trots att antalet företagskonkurser och företagsrekonstruktioner minskade med 6,8 respektive 9,8 procent. Även antalet dagar som ersättning betalades ut och den genomsnittliga ersättningen per person ökade. Den enskilt största förändringen mellan 2010 och 2011 är utgifterna för företagsrekonstruktion av Saab Automobile AB och Saab Automobile Powertrain AB. Under 2011 har 405 miljoner kronor betalats ut till anställda på dessa företag.

I utfallet för anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* ingår retroaktiva rättelser av avräkning avseende återkravsfordringar med totalt 94 miljoner kronor under 2011.

⁸ Med andra subventionerade anställningar avses offentligt skyddat arbete (OSA), utvecklingsanställning och trygghetsanställning.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.63 UO 14 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	3 700	3 274
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	11 000	10 084
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	3 750	3 664
1:7	Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	11	7
2:1	Arbetsmiljöverket	18	18
Summa		18 479	17 048

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 18 479 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 17 048 miljoner kronor. Beställningsbemyndigandet på anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* avser åtaganden mot arbetsgivare som anställer en person med funktionshinder inom ramen för lönebidrag m.m. Åtagandet baseras på beslut om lönebidrag per deltagare och sträcker sig vanligtvis ett år framöver varför majoriteten av de utestående åtagandena infrias kommande år. År 2011 uppgick de utestående åtagandena till 10 084 miljoner kronor. Av dessa avser 7 921 miljoner kronor 2012, 1 734 miljoner kronor 2013 och 430 miljoner kronor 2014.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Statens nämnd för arbetstagens uppfinningar

Statens nämnd för arbetstagens uppfinningar har, avseende dess årsredovisning för 2011, fått en revisionsberättelse med *reservation*. Revisorn uttalar sig med reservation när det finns väsentliga fel, men som inte är genomgripande för årsredovisningen. Som grund för uttalande med reservation anger Riksrevisionen följande.

Årsredovisningen för Statens nämnd för arbetstagens uppfinningar har lämnats till regeringen för sent. Årsredovisningen kom in till regeringen den 6 mars 2012. Enligt 2 kap. 1 § förordningen (2006:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska myndigheten senast den

22 februari lämna en årsredovisning till regeringen.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2010:1 Styrningen inom arbetsmarknadspolitiken – mål, styrkort och modeller för resursfördelning

Riksrevisionen har granskat styrningen inom arbetsmarknadspolitiken. Utifrån granskningen föreslog Riksrevisionens styrelse i framställan (2009/10:RRS28) om styrningen inom arbetsmarknadspolitiken att riksdagen skulle begära att regeringen tar ytterligare initiativ för att utveckla styrningen, uppföljningen och återrapporteringen av Arbetsförmedlingens verksamhet.

Regeringen angav i Årsredovisning för staten 2010 (skr. 2010/11:101, s. 262) att regeringen, i enlighet med riksdagens tillkännagivande (bet. 2010/11:AU2, rskr. 2010/11:126), skulle återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits för att förbättra styrningen.

Regeringen har under de senaste åren utvecklat styrningen, uppföljningen och återrapporteringen av Arbetsförmedlingens verksamhet, vilket bl.a. redovisats i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.4).

Den 30 juni 2011 gav regeringen Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) i uppdrag att genomföra en uppföljningsstudie av jobbcoachning utanför jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar med ett särskilt fokus på privata jobbcoacher som arbetar på uppdrag av Arbetsförmedlingen (dnr A2011/2842). Syftet med uppdraget är att öka kunskapen kring jobbcoacher och studera hur flödena till arbete ser ut.

Den 10 november 2011 gavs Statskontoret i uppdrag att analysera Arbetsförmedlingens användning av sitt förvaltningsanslag (dnr A2011/3920). Syftet med uppdraget är att få bättre information om hur förvaltningsanslaget används och att därigenom möjliggöra en förbättrad uppföljning av hur verksamhetens prestationer utvecklas. Uppdraget ska redovisas senast den 11 maj 2012.

I regleringsbrevet för 2012 har Arbetsförmedlingen fått i uppdrag att senast den

15 juni 2012 redovisa vilka åtgärder myndigheten planerar att vidta för att bl.a. utveckla redovisningen av hur förvaltningsanslaget används och kostnadseffektiviteten (dnr A2011/3992).

Detta är exempel på hur regeringen kontinuerligt arbetar med att utveckla styrningen. Regeringen anser mot bakgrund av detta att rapporten är slutbehandlad.

RiR 2010:18 Informationsutbyte mellan myndigheter med ansvar för trygghetssystemen – har möjligheter till effektivisering utnyttjats?

Riksrevisionen har granskat om regeringen och myndigheterna har använt de möjligheter för utökad elektroniskt informationsutbyte som lag och teknik erbjuder.

Regeringen har bett Arbetsförmedlingen att yttra sig kring Riksrevisionens rapport. Arbetsförmedlingen har svarat regeringen att de, redan då Riksrevisionens arbete med att genomföra den aktuella granskningen pågick, deltog aktivt med att försöka överbrygga problem och öka utbytet av information mellan olika myndigheter (dnr A2009/2076). Arbetsförmedlingen menar därför att rapporten fick funktionen av att förstärka, underlätta och ge legitimitet till myndigheten. Vidare meddelar Arbetsförmedlingen att de arbetar i enlighet med Riksrevisionens rekommendationer och har till regeringen lyft fram flera exempel på utvecklingsområden som myndigheten arbetar aktivt med.

I mars 2011 beslutade regeringen att tillsätta en utredning om personuppgiftsbehandling inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och i tillsynsverksamheten över denna (dir. 2011:23 och tilläggsdirektiv 2011:117). Utredningen redovisade sitt slutbetänkande (SOU 2012:4) i februari 2012 och det bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Vidare beslutade regeringen i oktober 2011 att tillsätta en utredning som ska se över den s.k. registerlagstiftningen och vissa därmed

sammanhängande frågor i syfte att skapa rättsliga förutsättningar för en mer effektiv e-förvaltning (dir. 2011:86). Ett delbetänkande ska redovisas senast den 1 december 2012 och uppdraget ska slutredovisas senast den 1 december 2014.

Riksdagen har efter regeringens förslag under 2011 beslutat om ändringar i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (prop. 2010/11:42, bet. 2010/11:AU4, rskr. 2010/11:163). Dessa ändringar har inneburit utökade möjligheter för Arbetsförmedlingen att både behandla och föra över uppgifter elektroniskt till andra myndigheter. Förändringarna initierades dels genom önskemål från Arbetsförmedlingen, dels med anledning av regeringens reformer som ställde nya krav på elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheter.

Regeringen bedömer mot bakgrund av detta att granskningen som avser Arbetsförmedlingen inte föranleder några ytterligare åtgärder från regeringens sida. De delar av rapporten som berör Arbetsförmedlingen anses därmed vara slutbehandlad.

RiR 2011:1 Säsongsarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen

Riksrevisionen har granskat om regeringen, Arbetsförmedlingen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har arbetat för att de säsongsarbetslösas tid i arbetslöshet inte ska bli onödigt lång.

Regeringen har i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport 2011:1 Säsongsarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen (skr. 2010/11:134) redovisat att den inte har för avsikt att vidta några åtgärder med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:AU2, rskr. 2011/12:88).

2.4.15 Utgiftsområde 15 Studiestöd

Anslag

Tabell 2.64 UO 15 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:2	Studiemedel m.m.	14 012	5	12 414	-1 598	-11,4	12 347
1:3	Studiemedelsröntor m.m.	5 143	-5	5 126	-16	-0,3	5 822
1:1	Studiehjälp m.m.	3 889		3 868	-21	-0,5	4 004
	Övriga anslag	428		404	-24	-5,6	407
Summa		23 472	0	21 813	-1 659	-7,1	22 580

Utgiftsområdet omfattar utgifter för ekonomiskt stöd till enskilda under studier, utgifter för vissa studiesociala insatser och utgifter för hanteringen av studiestöden. Förvaltningen av studiestöden sköts huvudsakligen av Centrala studiestödsnämnden (CSN).

Utfallet uppgick till 21 813 miljoner kronor och var därmed 1 659 miljoner kronor (7,1 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. I ändringsbudget flyttades 5 miljoner kronor från anslag 1:3 *Studiemedelsröntor m.m.* till anslaget 1:2 *Studiemedel m.m.* Skillnaden mellan utfall och anvisade medel beror främst på anslaget 1:2 *Studiemedel m.m.* Utfallet på anslaget var 1 598 miljoner kronor lägre än anvisat i den ursprungliga budgeten. Anslaget används för utgifter för studiebidrag, tilläggsbidrag och pensionsavgifter. Det finns två olika nivåer för studiebidraget, en generell nivå där bidragsdelen är 31,4 procent av totalt studiemedel (studiebidrag och studielån) och en högre nivå där bidragsdelen är 73 procent. Av samtliga med studiebidrag får 92 procent den generella och 8 procent den högre nivån. Förklaringen till det låga utfallet är att både antalet studerande med studiemedel med den generella och den högre bidragsnivån blev lägre än förväntat. Inom gruppen studerande med rätt till den högre bidragsnivån är det främst utgifterna för personer över 25 år och som saknar slutbetyg från grundskola eller gymnasieskola som är lägre än anvisade medel. Dessa kan studera med studiemedel med den högre bidragsnivån vid slutförandet av sina studier. Totalt har 56 procent av anvisade medel i budgeten till detta ändamål använts. En liknande avvikelse finns sedan flera år. Antalet personer

som utnyttjar denna möjlighet ökar dock något varje år.

Även utgifterna för utbetalning av studiebidrag med den generella nivån var något lägre än anvisat i statens budget. Antalet personer med studiemedel antogs öka under 2011, i stället minskade antalet. En anledning till minskningen kan vara de skärpta bestämmelserna för prövning av tidigare studieresultat som infördes sommaren 2010 vilket har lett till en ökad andel avslag på studiemedelsansökningar. Av de studerande som har studiemedel har andelen som tar ut både bidrag och lån minskat sedan studiestödsreformen 2001. Fortfarande tar två av tre studerande ut både bidrag och lån medan en av tre tar ut enbart bidragsdelen.

De totala utgifterna på utgiftsområdet för 2011 blev 767 miljoner kronor (3,4 procent) lägre jämfört med 2010. Anledningen är framförallt utfallet på anslaget 1:3 *Studiemedelsröntor m.m.* som var 696 miljoner kronor lägre under 2011 jämfört med 2010. Detta påverkas dels av att antalet studerande minskade mellan åren, dels av att ränteläget var lägre under 2011 jämfört med 2010. Antalet studerande med studiemedel var 465 136 personer, en minskning med 1 176 personer jämfört med året innan. En anledning till minskningen kan vara att arbetsmarknaden har förbättrats mellan åren, men också skärpta regler för prövning av studieresultat.

Beställningsbemyndiganden**Tabell 2.65 UO 15 Beställningsbemyndiganden***Miljoner kronor*

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:5	Bidrag till vissa studiesociala ändamål	7	2

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 7 miljoner kronor. De utestående åtagandena är 2 miljoner kronor.

Utlåning**Tabell 2.66 UO 15 Utlåning***Miljoner kronor*

Utlåning	Låneram	Lån 2011-12-31
Studielån	172 300	170 153

Låneramen för studielån uppgick till 172 300 miljoner kronor 2011. Utestående lån vid utgången av 2011 var 170 153 miljoner kronor.

2.4.16 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Anslag

Tabell 2.67 UO 16 Anslag
Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	4 348		4 369	20	0,5	4 455
1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	3 660		3 656	-4	-0,1	3 658
1:15	Statligt stöd till vuxenutbildning	3 350		3 030	-320	-9,5	3 195
2:52	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.	2 693		2 680	-12	-0,4	2 579
2:55	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 193		2 194	0	0,0	2 172
2:7	Göteborgs universitet: Grundutbildning	1 770		1 770	0	0,0	1 765
2:5	Lunds universitet: Grundutbildning	1 757		1 757	0	0,0	1 844
2:6	Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning	1 754		1 754	0	0,0	1 733
2:4	Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning	1 717		1 717	0	0,0	1 650
2:9	Stockholms universitet: Grundutbildning	1 601		1 517	-85	-5,3	1 537
2:3	Uppsala universitet: Grundutbildning	1 393		1 401	8	0,5	1 358
2:10	Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning	1 374		1 374	0	0,0	1 336
2:13	Linköpings universitet: Grundutbildning	1 296		1 346	50	3,9	1 340
2:8	Göteborgs universitet: Forskning och forskarutbildning	1 320		1 320	0	0,0	1 285
2:11	Umeå universitet: Grundutbildning	1 207		1 250	43	3,5	1 246
2:16	Karolinska institutet: Forskning och forskarutbildning	1 202		1 202	0	0,0	1 132
2:17	Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning	1 064		1 064	0	0,0	1 121
2:23	Linnéuniversitetet: Grundutbildning	959		1 002	44	4,6	916
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	917		805	-112	-12,2	757
1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	1 046		739	-307	-29,4	841
2:53	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	480		383	-97	-20,2	429
1:6	Särskilda insatser inom skolområdet	420		382	-38	-9,0	493
1:16	Bidrag till vissa handikappåtgärder inom utbildningsområdet m.m.	146		137	-8	-5,6	0
1:8	Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	152		117	-35	-23,0	119
	Övriga anslag	17 916		17 923	7	0,0	17 403
	Summa	54 532		53 685	-846	-1,6	53 234

Utgiftsområdet omfattar förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och skola, vuxenutbildning och annan yrkesutbildning samt högre utbildning och forskning. Området omfattar också myndigheter inom utbildnings- och forskningsområdet.

Utfallet uppgick till 53 685 miljoner kronor och var därmed 846 miljoner kronor (1,6 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

Avvikelsen beror främst på anslagen 1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning,

1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal, 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet och 2:53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. som tillsammans har utfall som är 836 miljoner kronor lägre än anvisat.

Utgifterna på anslaget 1:15 *Statligt stöd till vuxenutbildning* blev 3 030 miljoner kronor. Det är 320 miljoner kronor (9,5 procent) lägre än anvisat på statens budget. Detta anslag har ökat kraftigt de senaste åren till följd av ett flertal riktade satsningar, främst på yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning, s.k. yrkesvux, och på utbildning inom yrkeshögskola. Förklaringen till att utgifterna blev lägre än vad som anvisats i statens budget är bl.a. att antalet deltagare i yrkesvux var lägre än beräknat.

Utgifterna på anslaget 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* blev 739 miljoner kronor, vilket är 307 miljoner kronor (29,4 procent) lägre än anvisats på statens budget. Anledningen är att antalet deltagare i lärarfortbildningen, en satsning inom det s.k. Lärarlyftet, har varit lägre än väntat. Under 2011 deltog 6 700 lärare i lärarfortbildningen, vilket var 2 100 personer färre jämfört med 2010. Lärarlyftet var en satsning som pågick t.o.m. 2011.

Utgifterna för anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* blev 805 miljoner kronor vilket är 112 miljoner kronor (12,2 procent) lägre än anvisat. Det beror framför allt på lägre utfall när det gäller försöksverksamheten, den reguljära gymnasiala lärlingsutbildningen och rektorsprogrammet. Regeringen har också beslutat om medel för specifika projekt i lägre utsträckning än det avsatts medel för i budgeten. Försöksverksamheten med den gymnasiala lärlingsutbildningen bedrevs fr.o.m. 2008 t.o.m. 2011. Den reguljära gymnasiala lärlingsutbildningen startades hösten 2011 som en del av utbildningsreformen inom gymnasieskolan, Gy 2011. Anledningen till att utfallet blev lägre än anvisade medel är att antalet deltagare blev lägre än väntat. En förklaring kan också vara att det inom den reguljära gymnasiala lärlingsutbildningen inte betalas ut något statsbidrag förrän utbildningskontrakt har upprättats mellan lärling, arbetsplats och skola. När det gäller rektorsprogrammet beror det lägre utfallet på färre deltagare i programmet än beräknat.

Utgifterna på anslaget 2:53 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* var 383 miljoner kronor, vilket var 97 miljoner kronor (20,2 procent) lägre än anvisat i statens budget. Anledningen är att regeringen beslutat om medel för specifika projekt i lägre utsträckning än vad som har anvisats i statens budget.

Riksdagen beslutade i vårändringsbudgeten för 2011 om ett kapitaltillskott om högst 200 miljoner kronor till European Spallation Source ESS AB (ESS AB). Av anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: forskning och forskningsinformation* har 150 miljoner kronor använts för detta ändamål.

Utgifterna för utgiftsområdet blev 451 miljoner kronor (0,8 procent) högre än 2010.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.68 UO 16 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:3	Specialpedagogiska skolmyndigheten	12	11
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	130	94
1:6	Särskilda insatser inom skolområdet	37	34
1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	200	83
1:15	Statligt stöd till vuxenutbildning	2 600	2 128
1:16	Bidrag till vissa handikappatgärder inom utbildningsområdet m.m.	77	0
2:4	Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning	5	5
2:18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning	5	5
2:53	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	153	151
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	9 000	8 985
3:2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	873	873
3:4	Rymdforskning	150	150
3:5	Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	1 100	232
4:1	Internationella programkontoret för utbildningsområdet	2	0
Summa		14 343	12 750

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 14 343 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 12 750 miljoner kronor.

För anslaget 1:15 *Statligt stöd till vuxenutbildning* har det beslutats om ett beställningsbemyndigande på 2 600 miljoner kronor som avser utbetalningar av statsbidrag för vissa yrkesinriktade utbildningar som sträcker sig över ett budgetår. Utestående åtaganden är 2 128 miljoner kronor varav 1 295 miljoner kronor avser 2012. Övriga 833 miljoner kronor

avser åtaganden för 2013–2015. Detta är ett överskridande av bemyndigandet. Bemyndigandets beloppsgräns har totalt sett inte överskridits, men förläggningen i tiden går utöver bemyndigandet, dels genom att de belopp som beräknas infrias under 2013 och 2014 är 220 miljoner kronor högre än bemyndigandets beloppsgräns, dels genom att 7 miljoner kronor beräknas infrias under 2015 trots att bemyndigandet endast sträcker sig t.o.m. 2014.

För anslaget 3:5 *Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer* finns det ett beställningsbemyndigande på 1 100 miljoner kronor som främst avser avgifter till vetenskapsprogrammet inom den europeiska rymdorganisationen, ESA. Åtaganden fastställs för flera år i taget. Utestående åtaganden är 232 miljoner kronor varav 115 miljoner kronor avser 2012 och 117 miljoner kronor avser 2013. Avvikelsen beror på att ett ministerråd som skulle resultera i åtaganden över tid blev uppskjutet till 2012. Bemyndigandet för anslaget 3:4 *Rymdforskning* har överskridits med 4 000 kronor till följd av valutakursförändringar.

Garantier

Tabell 2.69 UO 16 Garantier

Miljoner kronor		Utestående åtaganden 2011-12-31
Garanti	Garantiram	
Pensionsgaranti (inkl efterborgen), Chalmers Tekniska Högskola AB ¹	Obegränsad	389

¹ I samband med ombildningen av statlig verksamhet till annan associationsform beslutade riksdagen om statliga borgen för överlätna pensionsåtaganden (prop. 1991/92:150, bet. 1991/92:FiU30, rskr. 1991/92:350). Utfallet avser pensionskulden per den 31/12 2010.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Sameskolstyrelsen

Sameskolstyrelsen har, avseende dess årsredovisning för 2011, fått en revisionsberättelse med *avvikande mening*. Revisorn uttalar sig med avvikande mening när det finns väsentliga fel som är genomgripande och årsredovisningen som helhet därigenom inte ger en rättvisande bild. Som grund för uttalande med avvikande mening anger Riksrevisionen följande.

Riksrevisionen bedömer att Sameskolstyrelsen skulle ha redovisat en avsättning med ett väsentligt belopp för lokal-kostnader i

årsredovisningen 2011. Om avsättning hade redovisats skulle flera delar i årsredovisningen påverkats väsentligt såsom resultaträkning, balansräkning, anslags-redovisning, noter och väsentliga uppgifter samt tabeller och annan information i resultatredovisningen.

Sameskolstyrelsen hyr fem skolfastigheter. I hyresavtalet finns ett avtalsvillkor, vilket innebär att Sameskolstyrelsen ska betala en ersättning till hyresvärden när hyresperioden för någon av dessa lokaler inte längre förlängs. Enligt en sammanställning per den 31 december 2011 som myndigheten erhållit från hyresvärden under 2012, uppgår det sammanlagda beloppet för samtliga fem skolfastigheter till 101 895 000 kronor.

Avtalet och de effekter avtalet får för Sameskolstyrelsen framgår inte av årsredovisningen. Sameskolstyrelsen har ännu inte kvalitetssäkrat hyresvärdens sammanställning per den 31 december 2011. Det föreligger därmed en viss osäkerhet om det totala beloppet. Trots osäkerheten finns det enligt Riksrevisionens uppfattning ett väsentligt belopp som inte är redovisat i Sameskolstyrelsens årsredovisning, som borde ha redovisats som en avsättning i Sameskolstyrelsens balansräkning.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2009:10 Psykiatri och effektiviteten i det statliga stödet

Riksrevisionen har granskat vissa statliga insatser som påverkat landstingens resurser för vården av psykiskt sjuka.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 avsnitt 2.7). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har bifallit regeringens proposition (bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98).

RiR 2009:28 Studenternas anställningsbarhet – regeringens och högskolans insatser

Riksrevisionen har granskat regeringens, Högskoleverkets samt universitets och högskolors insatser för att främja studenternas anställningsbarhet.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1

utg.omr. 16 avsnitt 2.7). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har bifallit regeringens proposition (bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98).

RiR 2010:4 Klassificering av kurser vid universitet och högskolor – regeringens styrning och Högskoleverkets uppföljning

Riksrevisionen har granskat konsekvenserna av regeringens styrning och Högskoleverkets uppföljning av klassificering av kurser vid universitet och högskolor.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 16 avsnitt 2.7). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har bifallit regeringens proposition (bet. 2011/12:UbU1, rskr. 2011/12:98).

RiR 2011:2 Använder lärosätena resurserna effektivt? Effektivitet och produktivitet för universitet och högskolor

Riksrevisionen har granskat hur effektivt universitet och högskolor utnyttjar sina resurser och hur lärosätenas produktivitet har utvecklats.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens granskning av effektiviteten i lärosätenas användning av resurser (skr. 2010/11:136). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:UbU4, rskr. 2011/12:20).

RiR 2011:3 Oförbrukade forskningsbidrag vid universitet och högskolor

Riksrevisionen har granskat ökningen av oförbrukade forskningsbidrag hos universitet och högskolor 2004–2009.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens granskning av oförbrukade forskningsbidrag vid universitet och högskolor (skr. 2010/11:137). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:UbU5, rskr. 2010/11:26).

RiR 2011:16 Statliga insatser för akademiker med utländsk bakgrund – förutsägbara, ändamålsenliga och effektiva?

Riksrevisionen har granskat statliga insatser inom utbildningsområdet som syftar till att tillvarata kompetensen hos akademiker med utländsk utbildning.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om statliga insatser för akademiker med utländsk utbildning (skr. 2011/12:9).

Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:UbU6, rskr. 2011/12:50).

RiR 2011:21 Användningen av basanslagen för forskning och forskarutbildning

Riksrevisionen har granskat hur basanslaget för forskning och forskarutbildning används vid universitet och högskolor.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om användningen av basanslaget för forskning och forskarutbildning (skr. 2011/12:36). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:UbU8, rskr. 2011/12:152).

Riksdagen har med anledning av regeringens skrivelse tillkännagivit att regeringen bör överväga om systemet för fördelning av basanslag är väl avvägt i relation till målet att varje universitet och högskola ska ha förutsättningar att fatta långsiktiga beslut om sin forskning och att värna om lärosätets integritet gentemot sina samarbetspartner.

Regeringen avser att återkomma i frågan.

RiR 2011:23 Lika betyg, lika kunskap? – En uppföljning av statens styrning mot en likvärdig betygssättning i grundskolan

Riksrevisionen har granskat statens insatser för en likvärdig betygssättning i grundskolan.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om statens styrning mot en likvärdig betygssättning i grundskolan (skr. 2011/12:57). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:UbU12, rskr. 2011/12:174).

Riksdagen har med anledning av regeringens skrivelse givit regeringen tillkänna att regeringen bör se till att bedömningsstöd för den nya betygsskalan skyndsamt tas fram och görs tillgänglig där sådant material ännu inte finns.

2.4.17 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Anslag

Tabell 2.70 UO 17 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÅB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
4:1	Bidrag till folkbildningen	3 275	0	3 275	0	0,0	3 260
3:1	Stöd till idrotten	1 705	0	1 455	-250	-14,7	1 204
1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	1 241	0	1 239	-2	-0,1	0
2:1	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	945	0	945	0	0,0	1 018
8:1	Centrala museer: Myndigheter	933	0	926	-6	-0,7	974
10:1	Filmstöd	287	15	302	15	5,2	311
12:2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	250	0	253	3	1,1	98
1:5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	10	0	15	5	53,7	1
2:2 2010	Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	0	0	2	2	0,0	811
	Övriga anslag	3 549	0	3 539	-9	-0,3	3 661
Summa		12 195	15	11 952	-243	-2,0	11 338

Utgiftsområdet omfattar utgifter för bl.a. folkbildning, ungdomsfrågor, det civila samhället, idrott, teater, dans och musik, museer, utställningar samt trossamfund.

Utfallet uppgick till 11 952 miljoner kronor och blev därmed 243 miljoner kronor (2,0 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. I ändringsbudget anvisades anslag 10:1 *Filmstöd* för tidigareläggning av digitalisering av landets biografier ytterligare 15 miljoner kronor. Utgifterna för utgiftsområdet blev 614 miljoner kronor (5,4 procent) högre än 2010.

Utgifterna för anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* ökade med 20,8 procent jämfört med föregående år och det beror på att det s.k. idrottslyftet som tidigare finansierades via Svenska Spel AB från och med 2011 finansieras med anslag. Av de avsatta medlen 500 miljoner kronor har endast 250 miljoner kronor utbetalats.

Anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* är fr.o.m. 2011 ett nytt anslag som används för fördelning av statliga bidrag till regionala kulturverksamheter. Bland annat omfattar anslaget bidrag inom ramen för den s.k. kultursamverkansmodellen som trädde i kraft 2011. Modellen innebär att ett landsting får fördela statsbidrag till regional kulturverksamhet

om en regional kulturplan har upprättats i landstinget i samverkan med länets kommuner och i dialog med det civila samhället och det professionella kulturlivet samt om den överensstämmer med de föreskrifter som regeringen meddelat. Anslaget har tillkommit genom att man överfört medel från ett flertal andra kulturanslag, framför allt från det under 2010 uppförda anslaget 2:2 *Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner*.

Utfallet på anslag 1:5 *Stöd till icke statliga kulturlokaler* blev 15 miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor mer än vad som anvisades i budgeten och 14 miljoner kronor högre än föregående år. Ovanligt lite stöd betalades ut under 2010, vilket resulterade i ett anslags-sparande som nu delvis utnyttjats.

Anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* ökades fr.o.m. 2011 med 165 miljoner kronor. Ökningen berodde på att det bidrag för det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet som beräknats som en andel av det totala överskottet från AB Svenska Spel ersattes med ett stabilt och förutsägbart bidrag inom ramen för ett förhöjt anslag. Genom riksdagens beslut våren 2009 om propositionen Statens stöd till

idrotten infördes denna nya modell för bidraget för det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243).

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.71 UO 17 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9	8
2:2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	100	94
3:2	Talboks- och punktskriftsbiblioteket	5	1
4:2	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	10	5
5:2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	120	88
7:2	Bidrag till kulturmiljövård	100	82
13:2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	32	30
13:5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15	15
13:6	Insatser för den ideella sektorn	65	46
Summa		456	368

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 456 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 368 miljoner kronor.

Utlåning

Tabell 2.72 UO 17 Utlåning

Miljoner kronor

Utlåning	Låneram	Lån 2011-12-31
RIKAB, täcka underskott på distributionskontot för tv-distribution	700	326
Nordiska museet ¹	15	6
Summa	715	332

¹ prop.2004/05:1, bet. 2004/05:FiU11, rskr. 2004/05:54

Inom utgiftsområdet har en låneram för att täcka underskott på distributionskontot för tv-distribution beslutats om 700 miljoner kronor. Därtill beslutade riksdagen en låneram på högst 15 miljoner kronor för lån till viss ombyggnation av Nordiska museet i samband med införandet av fri entré på museer. Utestående lån vid utgången av 2011 var 332 miljoner kronor.

Övriga finansiella befogenheter

Riksdagen beslutade för 2011 att 3 953 miljoner kronor skulle tilldelas Sveriges Television AB (SVT), 2 569 miljoner kronor skulle tilldelas Sveriges Radio AB (SR) och 325 miljoner kronor skulle tilldelas Sveriges Utbildningsradio AB (UR). SR skulle därutöver få ytterligare 5 miljoner kronor. Medlen anvisas från rundradiokontot i Riksgäldskontoret. Riksdagen beslutade även att 530 miljoner kronor skulle överföras från rundradiokontot till det särskilda distributionskontot för finansiering av kostnader för tv-distribution. Vidare beslutades att SVT skulle anvisas 254,4 miljoner kronor och UR 10,9 miljoner kronor från distributionskontot. Samtliga medel har betalats ut till bolagen.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2011:12 Statens stöd till studieförbunden

Riksrevisionen har granskat regeringens rapportering och styrning samt Folkbildningsrådets fördelning, uppföljning, utvärdering och kontroll av statsbidraget till studieförbunden.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om statens stöd till studieförbunden (skr. 2011/12:6). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:KrU2, rskr. 2011/12:132).

2.4.18 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik

Anslag

Tabell 2.73 UO 18 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
2:4	Lantmäteriet	489	17	506	17	3,5	477
1:4	Räntebidrag m.m.	191		177	-14	-7,1	441
2:1	Boverket	175		170	-6	-3,4	198
1:3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	49	-6	1	-48	-97,4	1
1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	100		-1	-100	-100,7	11
	Övriga anslag	279		257	-22	-7,9	431
Summa		1 282	11	1 110	-172	-13,4	1 559

I utgiftsområdet ingår utgifter för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet samt konsumentpolitik.

Utfallet uppgick till 1 110 miljoner kronor och var därmed 172 miljoner kronor (13,4 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

Utfallet för anslaget 1:3 *Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad* blev endast 1,3 miljoner kronor beroende på att endast 14 kommuner beviljades bidrag för 260 hyresgarantier under 2011. Anslaget minskade med 6 miljoner kronor i vårändringsbudgeten eftersom stödet inte efterfrågats i den utsträckning som beräknats.

Utfallet på anslaget 1:2 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* blev minus 1 miljon kronor. Under året redovisades en återbetalning om totalt 2 miljoner kronor under anslaget samtidigt som det endast betalades ut 1 miljon kronor från anslaget.

Under 2011 blev utgifterna för utgiftsområdet 449 miljoner kronor (28,8 procent) lägre än 2010.

Utfallet på anslaget 2:4 *Lantmäteriet* blev 506 miljoner kronor, vilket är 29 miljoner kronor (6,1 procent) högre än 2010. Anslaget anvisades 17 miljoner kronor i vårändringsbudgeten för att täcka omställningskostnaderna som uppstod då Lantmäteriets division Metria bolagiserades den 1 maj 2011. Utgifterna för anslaget 1:4 *Räntebidrag m.m.* blev 177 miljoner kronor, vilket är 264 miljoner kronor (60,0 procent)

lägre än 2010. Stödet i form av räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder och investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder har gradvis avvecklats och inga utbetalningar beräknas ske efter 2012.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.74 UO 18 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	70	8
2:2	Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	15	14
Summa		85	22

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 85 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 22 miljoner kronor.

Garantier

Tabell 2.75 UO 18 Garantier
Miljoner kronor

Garanti	Garantiram	Utestående åtaganden 2011-12-31
Kreditgaranti för ny- och ombyggnad av bostäder inklusive avlösen av kommunala borgensåtaganden	10 000	2 208
Kreditgaranti för förvärv av bostad	5 000	0,1
Summa	15 000	2 208

En samlad redovisning av statens garantiåtaganden lämnas i avsnitt 5.1.

Övriga krediter

Tabell 2.76 UO 18 Övriga krediter
Miljoner kronor

Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Kredit	Utnyttjad kredit 2011-12-31
Kredit för infriande av BKNs garantier ¹⁾	Obegränsad	0

¹⁾ Regeringen har beslutat om en obegränsad kredit med stöd av dåvarande 1 § lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning, numera 5 kap. 1 § budgetlagen (2011:203).

2.4.19 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Anslag

Tabell 2.77 UO 19 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÅB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:1	Regionala tillväxtåtgärder	1 516		1 452	-63	-4,2	1 386
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013	1 545		1 392	-153	-9,9	1 410
1:2	Transportbidrag	449		377	-72	-16,1	366
	Övriga anslag	0		1	1	0,0	16
Summa		3 510		3 222	-288	-8,2	3 179

Utgiftsområdet omfattar i huvudsak medel för hållbara regionala tillväxtinsatser i form av central och regional projektverksamhet och olika former av regionala företagsstöd och utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Utfallet uppgick till 3 222 miljoner kronor och var därmed 288 miljoner kronor (8,2 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

Utfallet för anslaget 1:2 *Transportbidrag* uppgick till 377 miljoner kronor, vilket är 72 miljoner kronor lägre än anvisat. Transportbidrag utgör en kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor m.m. Det lägre utfallet beror delvis på ett fortsatt sämre ekonomiskt läge som påverkar företagens försäljning negativt och som i sin tur bl.a. leder till färre transporter.

År 2011 blev utgifterna för utgiftsområdet 43 miljoner kronor (1 procent) högre än 2010.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.78 UO 19 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:1	Regionala tillväxt- åtgärder	2 400	2 083
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013	4 150	3 967
Summa		6 550	6 050

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 6 550 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 6 050 miljoner kronor.

2.4.20 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Anslag

Tabell 2.79 UO 20 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:3	Åtgärder för värdefull natur	830		826	-4	-0,4	1 748
1:16	Skydd av värdefull natur	742		742	0	0,0	0
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	532		656	125	23,5	414
1:12	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	579		562	-16	-2,8	359
2:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	502		487	-15	-3,0	495
1:1	Naturvårdsverket	375		375	0	-0,1	348
1:2	Miljöövervakning m.m.	295		287	-8	-2,8	303
1:7	Internationellt miljösamarbete	141	16	153	12	8,6	73
1:15	Hållbara städer	30		138	108	360,6	97
1:13	Insatser för internationella klimatinvesteringar	228		82	-146	-63,8	272
	Övriga anslag	875		759	-116	-13,3	1 052
Summa		5 129	16	5 069	-60	-1,2	5 161

Utgiftsområdet omfattar områdena Miljöpolitik, som bl.a. består av natur-, vatten och miljövärd, och Miljöforskning vilket främst består av forskning om miljö- och samhällsbyggande vid Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande.

Utfallet uppgick till 5 069 miljoner kronor och var därmed 60 miljoner kronor (1,2 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

Utfallet för anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* blev 656 miljoner kronor, vilket är 125 miljoner kronor högre än anvisat i statens budget. Det innebär att en del av anslagssparandet från 2010, som uppgick till 334 miljoner kronor, har tagits i anspråk. Anledningen till det höga utfallet är att behovet av saneringsåtgärder är stort och avser projekt som sträcker sig över flera år.

Utfallet för anslaget 1:7 *Internationellt miljösamarbete* uppgick till 153 miljoner kronor, vilket är 12 miljoner kronor högre än den ursprungliga budgeten. På ändringsbudget tillfördes anslaget ytterligare 16 miljoner kronor för att betala Sveriges bidrag till det Europeiska vädersatellitprogrammet, EUMETSAT, där Sverige deltar sedan många år. EUMETSAT går för närvarande in i ett mer operativt skede vad gäller vädersatellitprogrammet i och med att en

ny generation satelliter ska tas i drift. Det innebär att kostnaderna kommer att öka de närmaste åren för att därefter minska.

Utfallet för anslaget 1:15 *Hållbara städer* blev 138 miljoner kronor, vilket är 108 miljoner kronor högre än anvisat. Det innebär att en del av anslagssparandet från 2010, som uppgick till 235 miljoner kronor, har tagits i anspråk. Anslaget används främst till projekt som syftar till en ökad stadsutveckling.

Utgifterna på anslaget 1:13 *Insatser för internationella klimatinvesteringar* blev 82 miljoner kronor, vilket är 146 miljoner kronor lägre än anvisat i budgeten. Statens energimyndighet har sedan 2004 avtal med Nordiska miljöfinansieringsbolaget (NEFCO) om utbetalning av medel till bilaterala projekt och multilaterala fonder. 144 miljoner kronor fick användas först efter särskilt beslut av regeringen. Inget särskilt beslut har fattats.

Utfallet för utgiftsområdet blev 93 miljoner kronor (1,8 procent) lägre än 2010.

Det tidigare anslaget 1:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* omfördelades fr.o.m. budgetåret 2011 till anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur*, till det nya anslaget 1:16 *Skydd av värdefull natur*, till anslaget 1:12 *Åtgärder för Havs- och vattenmiljö* och till det nya anslaget 1:17 *Havs-*

och vattenmyndigheten. Satsningen på åtgärder för biologisk mångfald fortsatte på oförändrad nivå under 2011.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.80 UO 20 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:2	Miljöövervakning m.m.	82	37
1:3	Åtgärder för värdefull natur	260	204
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	1 067	623
1:5	Miljöforskning	102	56
1:10	Klimatanpassning	40	24
1:12	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	130	149
1:13	Insatser för internationella klimatinvesteringar	549	450
1:14	Internationellt miljö- och kärnsäkerhets-samarbete med Ryssland	25	10
1:16	Skydd av värdefull natur	100	9
2:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	1 350	866
Summa		3 705	2 428

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 3 705 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 2 428 miljoner kronor. Beställningsbemyndigandet för anslaget 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* fastställdes till 130 miljoner kronor. Redovisade utestående åtaganden uppgår till 149 miljoner kronor, vilket innebär ett överskridande med 19 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten har, avseende dess årsredovisning för 2011, fått en revisionsberättelse med *avvikande mening*. Revisorn uttalar sig med avvikande mening när det finns väsentliga fel som är genomgripande och års-

redovisningen som helhet därigenom inte ger en rättvisande bild. Som grund för uttalande med avvikande mening anger Riksrevisionen följande.

Havs- och vattenmyndighetens årsredovisning innehåller flera väsentliga felaktigheter som sammantaget är både väsentliga och av avgörande betydelse för årsredovisningen.

Väsentliga brister:

- Det framgår inte hur de i årsredovisningen redovisade bristerna avseende intern styrning och kontroll påverkat årsredovisningen.
- Underlag saknas för ledningens uttalande i årsredovisningen om den interna styrningen och kontrollen.
- Havs- och vattenmyndigheten redovisar immateriella tillgångar om 30,3 miljoner kronor, men dokumentation saknas som styrker att dessa tillgångar uppfyller kriterierna för att redovisas som immateriell tillgång i balansräkningen.
- Balansposten oförbrukade bidrag i årsredovisningen, angiven till 27,1 miljoner kronor, är för högt redovisad med 17,6 miljoner kronor. Delar av posten ska avräknas mot upplupna bidragsintäkter och delar av posten utgör skuld till annan myndighet.
- Som framgår av årsredovisningen, på sidan 59, har tilldelad bemyndiganderam överskridits med 19,3 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2009:21 Vad är Sveriges utsläppsrätter värda? Hanteringen och rapporteringen av Sveriges Kyotoenheter

Riksrevisionen har granskat regeringens förvaltning av Sveriges tilldelade utsläppsutrymme enligt Kyotoprotokollet.

Regeringen har redovisat Sveriges innehav av tilldelat utrymme och uppskattning av ett kommande överskott med anledning av granskningsrapporten i Årsredovisning för staten 2010 (skr. 2010/11:101, s. 261).

Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

RiR 2011:8 Klimatinsatser utomlands – statens köp av utsläppskrediter

Riksrevisionen har granskat statens klimatinsatser utomlands.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens granskning av klimatinsatser utomlands - statens inköp av utsläppskrediter (skr. 2010/11:157) och i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 20 avsnitt 3.8). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:MJU1, rskr. 2011/12:99).

RiR 2011:10 Biodrivmedel för bättre klimat – Hur används skattebefrielsen?

Riksrevisionen har granskat i vilken utsträckning och till vilka kostnader skattebefrielsen av biodrivmedel bidrar till att uppnå klimatmålen.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport

om skattebefrielse för biodrivmedel (skr. 2010/11:162). Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:SkU5, rskr. 2011/12:138).

RiR 2011:29 Miljökrav i offentlig upphandling – är styrningen mot klimatmålet effektiv?

Riksrevisionen har granskat om regeringen och berörda myndigheter använder styrmedlet miljökrav i offentlig upphandling på ett effektivt sätt så att det bidrar till etappmålet för år 2020 för det nationella miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan.

Ärendet bereds inom Regeringskansliet. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen senast den 20 april 2012 med en särskild skrivelse om de eventuella åtgärder som regeringen avser att vidta med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

2.4.21 Utgiftsområde 21 Energi

Anslagsutfall

Tabell 2.81 UO 21 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÅB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:5	Energiforskning	1 316		1 174	-142	-10,8	1 062
1:12	Energieffektiviseringsprogram	270		276	6	2,2	210
1:1	Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	238		240	2	0,8	231
1:11	Elberedskap	250		236	-14	-5,6	235
1:8 2010	Stöd för konvertering från direktverkande elvärme m.m.			210	210	0,0	128
1:3	Insatser för uthållig energianvändning	120		134	14	11,5	102
1:9	Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader	90	14	93	2	2,6	87
1:10	Energiteknik	122		72	-50	-40,9	108
1:7	Planeringsstöd för vindkraft m.m.	20		41	21	105,4	36
	Övriga anslag	444		443	-2	-0,4	506
Summa		2 870	14	2 918	48	1,7	2 704

Utgiftsområdet omfattar frågor om tillförsel, distribution och användning av energi och syftar till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet, vilket hanteras av Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen och affärsverket Svenska kraftnät.

Utfallet uppgick till 2 918 miljoner kronor och var därmed 48 miljoner kronor (1,7 procent) högre än vad som anvisades i statens budget.

Utfallet för anslaget 1:5 *Energiforskning* blev 1 174 miljoner kronor, vilket är 142 miljoner kronor lägre än anvisat. Det beror främst på att flera av projekten inom satsningen på stora anläggningar dragit ut på tiden på grund av statsstöds- och miljöprövningar. Dessa projekt är långsiktiga och tar tid att starta. Satsningen på stora anläggningar handlar exempelvis om framställning av biodrivmedel och biogas samt stöd till elbilar och vågkraft.

Utgifterna på det under 2010 uppförda anslaget 1:8 *Stöd för konvertering från direktverkande elvärme m.m.* uppgick till 210 miljoner kronor. Anslagssparandet från 2010 uppgick till totalt 603 miljoner kronor.

För anslaget 1:3 *Insatser för uthållig energianvändning* blev utfallet 14 miljoner kronor högre än anvisat. Anslaget hade ett ingående anslagssparande på 64 miljoner kronor som har använts till exempelvis insatser för

energieffektivisering i industri och byggnader samt för stöd till kommuner.

På anslaget 1:7 *Planeringsstöd för vindkraft m.m.* blev utfallet 41 miljoner kronor, vilket var mer än dubbelt så högt som anvisade medel. Anslaget hade ett ingående anslagssparande på 52 miljoner kronor. Utfallet för anslaget 1:9 *Energimarknadsinspektionen:*

Förvaltningskostnader blev 2 miljoner kronor högre än anvisat. I vårändringsbudgeten anvisades ytterligare 14 miljoner kronor till Energimarknadsinspektionen med anledning av att myndigheten ansökt om tvångsförvaltning och tvångsinlösen av elnätsverksamheten i Ekfors kraft AB.

Utgifterna på anslaget 1:10 *Energiteknik* blev 72 miljoner kronor mot anvisade 122 miljoner kronor. Det lägre utfallet beror på förskjutning av utbetalningar inom stödet till biogas och andra förnybara gaser. Denna form av investeringsstöd ska främja en effektiv och utökad produktion, distribution och användning av biogas och andra förnybara gaser. Det tar tid för den här typen av projekt att komma igång och utbetalningar kan inte ske förrän projekten har slutförts. Utgifterna för utgiftsområdet blev 214 miljoner kronor (7,9 procent) högre än 2010.

Utfallet för anslaget 1:5 *Energiforskning* ökade med 112 miljoner kronor. Det beror främst på

en större utbetalning till biogasprojektet GoBi-Gas vid Göteborg energi vilket ryms inom satsningen på stora anläggningar. Anslaget avser stöd till forskning, utveckling och innovation inom energiområdet.

Utgifterna på det under 2010 uppförda anslaget 1:8 *Stöd för konvertering från direktverkande elvärme m.m.* blev 83 miljoner kronor högre än 2010. Det beror bl.a. på att utbetalningar till några större projekt gjordes under 2011. Stödet har upphört och de stödberättigade arbetena ska ha slutförts senast den 31 december 2010. De sista utbetalningarna kommer att ske under 2012.

Utfallet för anslaget 1:12 *Energieffektiviseringsprogram* ökade med 66 miljoner kronor. Anslaget är ett femårigt program för energieffektivisering under åren 2010–2014. Det används för förstärkt regionalt och lokalt energi- och klimatarbete och energieffektivisering i kommuner och landsting. Ökningen av anslagsutfallet 2011 medför att utbetalningarna nu är i nivå med anvisade medel.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.82 UO 21 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:2	Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	140	106
1:3	Insatser för uthållig energianvändning	100	54
1:4	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	140	53
1:5	Energiforskning	4 278	2 171
1:10	Energiteknik	135	132
1:11	Elberedskap	330	327
1:12	Energieffektiviseringsprogram	500	456
Summa		5 623	3 300

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 5 623 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 3 300 miljoner kronor. Avvikelsen mellan utfall och beslutat bemyndigande avseende energiforskning förklaras av att avtalslängder och avtalsbelopp inte ökade i den omfattning som var planerat. Avvikelsen förklaras även av att infriade åtaganden blev större än beräknat under 2011.

Utlåning

Tabell 2.83 UO 21 Utlåning

Miljoner kronor

Utlåning	Låneram	Lån 2011-12-31
Delägarlån till bolag i vilka Svenska Kraftnät förvaltar statens aktier	300	0

Låneramen inom utgiftsområdet uppgår till 300 miljoner kronor. Den har inte behövt utnyttjas.

Inomstatliga lån

Tabell 2.84 UO 21 Inomstatliga lån

Miljoner kronor

Inomstatliga lån	Låneram	Lån 2011-12-31
Svenska kraftnäts lån i och utanför Riksgäldskontoret	5 000	2 131

Inom utgiftsområdet har en låneram beslutats om 5 000 miljoner kronor för Svenska Kraftnät. Utestående lån vid utgången av 2011 var 2 131 miljoner kronor.

2.4.22 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Anslag

Tabell 2.85 UO 22 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÅB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:1	Väghållning	20 702		19 361	-1 342	-6,5	20 250
1:2	Banhållning	12 825		13 475	650	5,1	15 041
1:12	Transportstyrelsen	2 258		1 889	-369	-16,3	533
1:3	Trafikverket	1 532		1 416	-116	-7,5	1 124
1:7	Trafikavtal	831		771	-60	-7,2	819
1:10	Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk	349		490	141	40,5	536
1:11	Trängselskatt i Stockholm	833		425	-407	-48,9	262
2:5	Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	120		185	65	54,2	113
1:4	Ersättning för sjöräddning, fritidsbåtsändamål m.m.	143		143	0	0,0	143
	Övriga anslag	532		554	21	4,0	963
Summa		40 125		38 710	-1 415	-3,5	39 784

Utgiftsområdet omfattar transportpolitiken och politiken för informationssamhället.

Utfallet uppgick till 38 710 miljoner kronor och var därmed 1 415 miljoner kronor (3,5 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

Utfallet för anslaget 1:1 *Väghållning* uppgick till 19 361 miljoner kronor, vilket är 1 342 miljoner kronor lägre än anvisat i statens budget. Det lägre utfallet beror på förseningar i såväl investeringar som drift och underhåll. Detta beror på tidsförskjutningar i ett antal investeringsprojekt, t.ex. BanaVäg i Väst, Motala-Mjölby och projektet E4 i Sundsvall.

Utfallet för anslaget 1:2 *Banhållning* uppgick till 13 475 miljoner kronor, vilket är 650 miljoner kronor högre än anvisat. Det högre utfallet beror på att utgifterna för drift, underhåll och trafikledning blev högre än vad som beräknades i statens budget, vilket var i enlighet med den inriktning som regering redovisade i 2011 års ekonomiska vårproposition om att ett utrymme skulle skapas om 800 miljoner kronor för att säkerställa järnvägsnätets funktionssätt (prop. 2010/11:100 avsnitt 2.8).

Utfallet för anslaget 1:12 *Transportstyrelsen* uppgick till 1 889 miljoner kronor, vilket är 369 miljoner kronor lägre än anvisat. Det lägre utfallet beror främst på att det ackumulerade

underskottet vid övergången till brutto-redovisning 2011 endast uppgick till 29 miljoner kronor, vilket var 128 miljoner kronor lägre än beräknat. Vidare beräknades felaktigt anslagsmedel för verksamhet hänförlig till den s.k. undervägsavgiften om 144 miljoner kronor. Denna verksamhet ska dock alltså finansieras med avgifter och således inte redovisas mot budgetens anslag och inkomsttitlar.

Utfallet för anslaget 1:11 *Trängselskatt i Stockholm* uppgick till 425 miljoner kronor, vilket är 407 miljoner kronor lägre än anvisat. Detta med anledning av att beräkningen av anslagsmedel bestäms av hur stort överskott som genereras från trängselskatten och inte av storleken på de årliga investeringarna. Medel för väginvesteringar som inte har utnyttjats överförs som anslagssparande till kommande år.

På anslaget 1:10 *Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk* blev utfallet 490 miljoner kronor, vilket var 141 miljoner kronor mer än anvisade medel. Anslaget hade ett ingående anslagssparande på 314 miljoner kronor.

På anslaget 2:5 *Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation* blev utfallet 185 miljoner kronor, vilket var 65 miljoner kronor mer än anvisade medel. Anslaget hade ett ingående anslagssparande på 82 miljoner kronor.

År 2011 blev utgifterna för utgiftsområdet 1 074 miljoner kronor (2,7 procent) lägre än 2010. Utgifterna för anslaget 1:2 *Banhållning* minskade med 1 566 miljoner kronor. Minskningen beror bl.a. på att det under året inte varit aktuellt att infria betalningsutfästelser avseende villkorat aktieägartillskott till SVEDAB eller kapitaltäckningsgaranti till Arlandabanan Infrastructure AB. Utgifterna för anslaget 1:1 *Väghållning* har minskat med 889 miljoner kronor jämfört med föregående år. Det beror på lägre utgifter för drift och underhåll. Utgifterna för anslaget 1:12 *Transportstyrelsen* har i stället ökat med 1 356 miljoner kronor, vilket beror på att avgiftsintäkter från offentligrättslig verksamhet i huvudsak bruttoredo visas på budgeten från 2011.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.86 UO 22 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:1	Väghållning	41 200	33 627
1:2	Banhållning	80 000	68 531
1:7	Trafikavtal	3 500	2 289
2:2	Ersättning för särskilda tjänster till funktionshindrade	220	133
2:5	Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	95	90
Summa		125 015	104 670

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 125 015 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgår till 104 670 miljoner kronor. Orsaken till avvikelserna mellan bemyndigande och utestående åtagande avseende väghållning och banhållning är tidsförskjutningar i investeringsprojekt, lägre räntenivå än beräknat och att framtida räntekostnader för kommande upplåning inte längre räknas in i bemyndiganderamen.

Utlåning

Tabell 2.87 UO 22 Utlåning

Miljoner kronor

Utlåning	Låneram	Lån 2011-12-31
A-train AB ¹	1 000	1 000
Botniabanan AB för fortsatt utbyggnad av Botniabanan	18 000	16 237
SVEDAB AB ²	5 200	4 961
Swedavia AB ³	3 240	1 608
Summa	26 674	23 806

¹ prop. 1993/94:213, bet. 1993/94:TU36, rskr. 1993/94:436

² prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:TU1, rskr. 2009/10:117. Låneramen för Svedab AB är 3 361 miljoner kronor exklusive kapitaltjänstkostnader och mervärdesskatt.

³ prop. 2009/10:16, bet. 2009/10:TU7, rskr. 2009/10:114.

Inom utgiftsområdet har låneramar för utlåning beslutats om 24 674 miljoner kronor. Utestående lån vid utgången av 2011 var 23 806 miljoner kronor.

Lånet till Svensk-Danska Broförbindelsen SVEDAB AB, får enligt riksdagens beslut uppgå till 3 361 miljoner kronor i 2009 års priser och därutöver mervärdesskatt och s.k. kapitaltjänstkostnader (ränta). Låneskulden uppgår per den 31 december 2011 till 4 961 miljoner kronor. Enligt de beräkningar som SVEDAB AB lämnat uppgår mervärdesskatten till 231 miljoner kronor och räntan till 1 513 miljoner kronor i löpande priser fram till den 31 december 2011. Utnyttjad ram exklusive dessa poster är därmed 3 230 miljoner kronor i löpande priser, vilket således ligger inom låneramen.

När Swedavia AB bildades 2010 tog bolaget över Luftfartsverkets infrastrukturlån om 3 240 miljoner kronor. Under 2010 amorterades 927 miljoner kronor och under 2011 har 705 miljoner kronor amorterats. Återstående del förväntas återbetalas under de kommande två åren.

Garantier

Tabell 2.88 UO 22 Garantier

Miljoner kronor		Utestående åtaganden 2011-12-31
Garanti	Garantiram	
Kreditgaranti, Öresunds- brokonsortiets upplåning ¹	Obegränsad	22 282
Statens Bostadslåne- aktiebolag (SBAB) ²	10 000	0
Kapitaltäckningsgaranti Arlandabanan Infrastructure AB ³	–	–
Kapitaltäckningsgaranti Svensk-Danska Broförbindelsen, SVEDAB AB ⁴	–	–
Pensionsgaranti (inkl. efterborgen), Posten AB (inkl. Posten Logistik AB, Posten Meddelande AB) ⁵	Obegränsad	6 327
Summa		28 609

¹ prop. 1990/91:158, bet. 1990/91:TU31, rskr. 1990/91:379

² prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:FiU2, rskr. 2001/02:129. Garantins löptid var 10 år och den upphörde under 2011.

³ prop. 1995/96:65, bet. 1995/96:TU5, rskr. 1995/96:97

⁴ prop. 1992/93:100 bil.7, bet. 1994/95:TU2, rskr. 1994/95:50

⁵ I samband med bolagisering av statliga affärsverk beslutade riksdagen om statliga borgen för överlåtna pensionsåtaganden (prop. 1991/92:150, bet. 1991/92:FiU30, rskr. 1991/92:350). Utfallet avser pensionsskulden per den 31/12 2010.

En samlad redovisning av statens garantiåtaganden lämnas i avsnitt 5.1.

Inomstatliga lån

Tabell 2.89 UO 22 Inomstatliga lån

Miljoner kronor		
Inomstatliga lån	Låneram	Lån 2011-12-31
Prioriterade vägprojekt m.m.	7 600	6 486
Prioriterade järnvägsprojekt m.m.	12 948	12 400
Sjöfartsverkets lång- och kortfristiga lån i eller utanför Riksgäldskontoret	335	0
Luftfartsverkets lån i och utanför Riksgäldskontoret	1 500	0
Statens järnvägars långfristiga lån inkl. finansiell leasing	6 500	4 634
Summa	28 883	23 520

Inom utgiftsområdet har låneramar för beslutats om 28 883 miljoner kronor. Utestående lån vid utgången av 2011 var 23 520 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2009:16 Underhåll av belagda vägar

Riksrevisionen har granskat Vägverkets underlag för bedömning av underhållsbehov.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i Årsredovisning för staten 2010 (skr. 2010/11:101, s. 260).

Regeringen har därefter genomfört en större samlad genomlysning av underhållet av vägar och järnvägar. Med utgångspunkt i denna genomlysning beslutade regeringen den 9 februari 2012 om ett uppdrag till Trafikverket att införa ett gemensamt styrramverk för drift och underhåll av väg och järnväg (dnr N2012/699).

Regeringen bedömer att granskningen inte föranleder några ytterligare åtgärder från regeringens sida. Rapporten anses därmed vara slutbehandlad.

RiR 2010:16 Underhåll av järnväg

Riksrevisionen har genomfört en granskning av Banverkets underlag för underhållsåtgärder på medellång och lång sikt.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i Årsredovisning för staten 2010 (skr. 2010/11:101, s. 264).

Regeringen har därefter genomfört en större samlad genomlysning av underhållet av vägar och järnvägar. Med utgångspunkt i denna genomlysning beslutade regeringen den 9 februari 2012 om ett uppdrag till Trafikverket att införa ett gemensamt styrramverk för drift och underhåll av väg och järnväg (dnr N2012/699).

Regeringen bedömer att granskningen inte föranleder några ytterligare åtgärder från regeringens sida. Rapporten anses därmed vara slutbehandlad.

RiR 2010:25 Kostnadskontroll i stora väginvesteringar

Riksrevisionen har granskat kostnadskontrollen i Trafikverkets stora väginvesteringar.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i Årsredovisning för staten 2010 (skr. 2010/11:101, s. 268).

Regeringen beslutade under hösten 2008 att ge dåvarande Banverket och Vägverket i uppdrag att införa en ny modell för styrning och uppföljning av stora infrastrukturinvesteringar (dnr N2007/2696, N2008/5663). Regeringen konstaterade i mars 2010 i beslutet om att fastställa den nationella planen för utveckling av

transportsystemet 2010–2021 (dnr N2009/6374 m.fl.) att åtgärdsförslagen i regeringsuppdraget har implementerats i dåvarande Vägverket och nuvarande Trafikverket. Regeringen har därefter följt frågan noga och bedömer att den dialog som förs och de underlag som levereras angående stora väginvesteringar är ändamålsenliga.

Regeringen har vidare utvecklat återrapporteringen till riksdagen inom det aktuella området i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 22 avsnitt 3.5.4).

Regeringen bedömer att granskningen inte föranleder några ytterligare åtgärder från regeringens sida. Rapporten anses därmed vara slutbehandlad.

2010:27 Förvaltningen av samhällsekonomiska metoder inom infrastrukturområdet

Riksrevisionen har granskat förvaltning av samhällsekonomiska metoder inom infrastrukturområdet.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i Årsredovisningen för staten 2010 (skr. 2010/11:101, s. 269) och i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 22 avsnitt 3.6).

Regeringen har den 12 maj 2011 beslutat att ge Trafikverket i uppdrag att redovisa arbetet med utveckling och förvaltning av metoder och modeller för samhällsekonomiska analyser (dnr N2011/3170). Trafikverket rapporterade uppdraget den 1 oktober 2011. Regeringen har vidare den 12 maj 2011 gett Trafikanalys i uppdrag genom att årligen följa och analysera arbetet och rapportera till regeringen (dnr N2011/3224).

Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

RiR 2011:4 IT inom statsförvaltningen – har myndigheterna på ett rimligt sätt prövat frågan om outsourcing bidrar till en ökad effektivitet?

Riksrevisionen har granskat om myndigheterna på ett rimligt sätt prövat frågan om outsourcing av IT-verksamhet bidrar till en ökad effektivitet.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten regeringens skrivelse i Riksrevisionens granskning av IT inom statsförvaltningen och statliga IT-projekt (skr. 2010/11:138).

Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

RiR 2011:5 Statliga IT-projekt som överskrider budget

Riksrevisionen har granskat om det är vanligt att statliga IT-utvecklingsprojekt överskrider sin budget.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens granskning av IT inom statsförvaltningen och statliga IT-projekt (skr. 2010/11:138).

Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2011/12:FiU2, rskr. 2010/11:106).

2011:6 Kostnadskontroll i stora järnvägsinvesteringar?

Riksrevisionen har granskat kostnadskontrollen i Trafikverkets stora järnvägsinvesteringar.

Regeringen beslutade 2008 att ge dåvarande Banverket och Vägverket i uppdrag att införa en ny modell för styrning och uppföljning av stora infrastrukturinvesteringar (dnr N2007/2696, N2008/5663). Regeringen konstaterade i mars 2010 i beslutet om att fastställa den nationella planen för utveckling av transportsystemet 2010–2021 (dnr N2009/6374 m.fl.) att åtgärdsförslagen i regeringsuppdraget har implementerats i dåvarande Banverket och nuvarande Trafikverket. Regeringen bedömer att den nya styrmodellen har utvecklats vidare inom Trafikverket. Regeringen bedömer också att den dialog som förs och de underlag som levereras angående stora järnvägsinvesteringar är ändamålsenliga.

Regeringen följer noggrant Trafikverkets utveckling för att åtgärda de historiska bristerna i dokumentation, analys och verifiering av kostnadsökningar. Trafikverket påtalar att utvecklingsarbete har påbörjats.

Regeringen välkomnar att Trafikverket, i enlighet med Riksrevisionens iakttagelser, avser utveckla användningen av branschindex (banindex) så att dess sammansättning uppdateras regelbundet och att det speglar den sanna prisutvecklingen. Kritiken består i att den verkliga kostnadsutvecklingen inte syns i Trafikverkets redovisningar.

Regeringen har vidare utvecklat återrapporteringen till riksdagen inom det aktuella området i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 22 avsnitt 3.5.4).

Regeringen bedömer att granskningen inte föranleder några ytterligare åtgärder från regeringens sida. Rapporten anses därmed vara slutbehandlad.

2011:7 Trafikverkens produktivitet – hur mycket infrastruktur får man för pengarna?

Riksrevisionen har granskat om Vägverkets och Banverkets redovisning av produktiviteten 1991–2009 för verksamheter inom väg- och banhållning har skett i enlighet med rimliga krav och förväntningar. Även regeringens rapportering till riksdagen och krav gentemot verken har granskats.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens granskning av trafikverkens produktivitet (skr. 2010/11:141).

Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

2011:22 Botniabanan och järnvägen längs Norrlandskusten – hur har det blivit och vad har det kostat?

Riksrevisionen har granskat om Botniabanans ändamål nåtts och kostnaderna för detta.

Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i Riksrevisionens granskning av Botniabanan och järnvägen längs Norrlandskusten (skr. 2011/12:20).

Ett utvecklingsarbete har vidare lett till en ny styrmodell för bättre styrning och uppföljning

av Trafikverkets stora infrastrukturinvesteringar och regeringen avser att utveckla återrapporeringen till riksdagen. Regeringen har tillsatt Produktivitetskommittén (dnr N2009:10) och gett Statskontoret i uppdrag att föreslå mått och mätmetoder för att bl.a. följa produktivitetsutvecklingen i anläggningsbranschen (dnr N2009/7452). Vidare har regeringen under våren 2012 lämnat en proposition om nya planeringsformer för transportinfrastruktur (prop. 2011/12:188). Riksdagen kommer att behandla propositionen under 2012.

Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

2011:28 Medfinansiering av statlig infrastruktur

Riksrevisionen har granskat den medfinansieringssatsning som genomfördes i samband med den senaste åtgärdsplaneringen för transportinfrastrukturen och de senaste årens förskotteringsärenden.

Regeringen har redovisat sin bedömning av de iakttagelser som Riksrevisionen har gjort i granskningsrapporten i regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om medfinansiering av statlig infrastruktur (skr. 2011/12:139). Med de åtgärder som redovisas i skrivelsen anser regeringen att granskningsrapporten är slutbehandlad.

2.4.23 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Anslag

Tabell 2.90 UO 23 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:11	Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	6 599	0	6 348	-251	-3,8	7 119
1:23	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 381	-6	2 991	-390	-11,5	3 018
1:24	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	3 243	0	2 535	-708	-21,8	2 377
1:2	Insatser för skogsbruket	223	0	261	38	17,2	372
1:12	Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	342	0	195	-147	-43,0	471
1:7	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	124	48	162	38	30,2	217
1:21	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	103	-3	87	-17	-16,3	52
	Övriga anslag	3 851	-15	3 793	-58	-1,5	3 821
Summa		17 867	25	16 372	-1 495	-8,4	17 447

Utgiftsområdet omfattar bl.a. verksamhet inom områdena jordbruks- och trädgårdsnäring, fiskerinäring, livsmedel, skog, djur, landsbygd och rennäring samt samefrågor.

Utfallet uppgick till 16 372 miljoner kronor och var därmed 1 495 miljoner kronor (8,4 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

Utfallet för anslaget 1:11 *Gårdsstöd och djurbidrag m.m.* blev 6 348 miljoner kronor, vilket är 251 miljoner kronor (3,8 procent) lägre än anvisat i statens budget. Orsaken är i huvudsak att delar av gårdsstödet betalats ut först 2012.

Utgifterna under anslagen 1:23 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* blev 390 miljoner kronor (11,5 procent) lägre än vad som anvisats i statens budget. Skillnaden mellan budget och utfall avser Landsbygdsprogrammet 2007–2013.

Utfallet för anslaget 1:24 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* blev 2 535 miljoner kronor. Det är 708 miljoner kronor lägre (21,8 procent) än anvisat i statens budget. Orsaken är att alla kostnader som avser 2011 ännu inte har reglerats. Det avser främst kostnader som rör Landsbygdsnätverket och kommer att belasta anslaget 2012.

Utfallet för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* blev 261 miljoner kronor, vilket är 38 miljoner kronor (17,2 procent) högre än vad som anvisades i statens budget. Det är kostnader

för biotopskydd och naturvårdsavtal som blev högre än beräknat. Anslaget hade ett ingående anslagssparande på 60 miljoner kronor.

Utgifterna under anslaget 1:12 *Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter* blev 147 miljoner kronor (43 procent) lägre än anvisat i statens budget. Orsaken är att mängden exportbidrag och volymen varor i offentlig lagring minskade.

Utfallet för anslaget 1:7 *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar* blev 30,2 procent högre än de anvisade medlen i statens budget. På grund av flera utbrott av zoonoser (sjukdom eller smitta som naturligt kan spridas mellan djur och människa) och epizootier (allvarlig djursjukdom som har eller kan misstänkas få stor utbredning) har anslaget anvisats 48 miljoner kronor på ändringsbudget.

Jämfört med 2010 minskade utgifterna inom utgiftsområdet med 1 076 miljoner kronor (6,2 procent).

Beställningsbemyndiganden**Tabell 2.91 UO 23 Beställningsbemyndiganden**

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:2	Insatser för skogsbruket	85	27
1:7	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	3	1
1:11	Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	230	94
1:12	Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	150	80
1:15	Strukturstöd till fisket m.m.	32	26
1:16	Från EG-budgeten finansierat strukturstöd till fisket m.m.	98	98
1:21	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	4	2
1:23	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 605	4 151
1:24	Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 903	4 350
1:28	Främjande av rennäringen m.m.	8	1
1:30	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	1 200	586
Summa		11 317	9 416

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 11 317 miljoner kronor. De utestående åtagandena är 9 416 miljoner kronor.

Garantier**Tabell 2.92 UO 23 Garantier**

Miljoner kronor

Garanti	Garantiram	Utestående Åtaganden 2011-12-31
Programgarantier		10

Utestående programgarantier är utfärdade mellan 1974 och 2001 och avser främst garantier inom jordbruk, men även glesbygd, rennäring och trädgård.

2.4.24 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Anslag

Tabell 2.93 UO 24 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	1 938		1 932	-6	-0,3	1 877
1:5	Näringslivsutveckling m.m.	641	-3	513	-128	-20,0	567
1:25	Avgifter till internationella organisationer	443		443	-19	0,0	0
1:4	Tillväxtverket	359		367	8	2,23	367
1:15	Rymdverksamhet	258	1	274	16	6,1	668
2:3	Exportfrämjande verksamhet	194	22	224	30	15,6	204
1:1	Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader	143		147	4	2,6	138
1:7	Turistfrämjande	140		140	0	0,0	150
1:17	Konkurrensverket	128		130	2	1,4	124
1:24	Bidrag till kommersialisering av kunskap och innovation m.m.	110		110	0	0,0	50
1:20	Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.	43		18	-25	-58,6	34
1:23	Finansiering av rättegångskostnader	10		0	-10	-98,2	0
1:21	Kapitalinsatser i statliga bolag	1		0	-1	0,0	3 063
	Övriga anslag	1 066	7	1 071	5	0,5	1 259
Summa		5 474	26	5 368	-105	-1,9	8 501

Utgiftsområdet omfattar näringspolitik samt utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande.

Utfallet uppgick till 5 368 miljoner kronor och var därmed 105 miljoner kronor (1,9 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

Utgifterna för anslaget 1:5 *Näringslivsutveckling* uppgick till 513 miljoner kronor, vilket är 128 miljoner kronor lägre än anvisat i statens budget. Anslaget används för näringslivsfrämjande åtgärder och till tjänsten Nystartskontoret.

År 2011 blev utgifterna för utgiftsområdet 3 133 miljoner kronor (36,9 procent) lägre än 2010. Jämfört med 2010 har utgifterna för anslaget 1:21 *Kapitalinsatser i statliga bolag* minskat med 3 063 miljoner kronor. Minskningen beror på att några kapitalinsatser inte har gjorts under 2011 medan två sådana genomfördes under 2010 (SAS AB och Inlandsinnovation AB). Utgifterna för det under 2011 nya anslaget 1:25 *Avgifter till internationella organisationer* blev 443 miljoner kronor. År 2010 ingick motsvarande utgifter under anslaget 1:15 *Rymdverksamhet*.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.94 UO 24 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2011-12-31
1:2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	2 000	1 554
1:5	Näringslivsutveckling m.m.	600	379
1:8	Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	6	1
1:9	Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	9	4
1:15	Rymdverksamhet	340	262
1:25	Avgifter till internationella organisationer	1 600	1 477
Summa		4 555	3 677

Inom utgiftsområdet har beställningsbemyndiganden beslutats om 4 555 miljoner kronor. De utestående åtagandena är 3 677 miljoner kronor.

Utlåning

Tabell 2.95 UO 24 Utlåning

Miljoner kronor

Utlåning	Låneram	Lån 2011-12-31
AB Svensk Exportkredit	100 000	0
Civila flygutvecklingsprojekt ¹	1 110	456
Summa	101 110	456

¹ prop. 2007/08:1, bet. 2007/08:FiU11.

Inom utgiftsområdet har låneramar för utlåning beslutats om 101 110 miljoner kronor. Utestående lån vid utgången av 2011 var 456 miljoner kronor.

Garantier

Tabell 2.96 UO 24 Garantier

Miljoner kronor

Garanti	Garantiram	Utestående åtaganden 2011-12-31
Exportkreditgarantier	500 000	208 302
Investeringsgarantier	10 000	2 096
Kreditgaranti, till företag i fordonsklustret för lån i Europeiska investeringsbanken	20 000	1 700
Grundfondsförbindelse Svenska skeppshypotekskassan ¹	350	350
Grundfondsförbindelse Fonden för den mindre skeppsfarten ²	55	55
Pensionsgaranti (endast efterborgen), Sveaskog AB	Obegränsad	620
Pensionsgaranti (endast efterborgen), Vattenfall AB	Obegränsad	471
Pensionsgaranti (inkl efterborgen), Nordea AB (f.d Postgirot)	Obegränsad	332
Pensionsgaranti (endast efterborgen), Svenska Skogsplantor	Obegränsad	25
Pensionsgaranti, SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut	Obegränsad	20
Pensionsgaranti (endast efterborgen), Teracom	Obegränsad	8
Pensionsgaranti, Svensk Maskinprovning AB	Obegränsad	5
Summa		213 579

¹Lagen (1980:1097) om svenska skeppshypotekskassan

²prop. 2003/04:128, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:273

Anm.: I samband med bolagisering av statliga affärsverk beslutade riksdagen om statliga borgen för överlätna pensionsåtaganden (prop. 1991/92:150, bet. 1991/92:FiU30, rskr. 1991/92:350). Utfallet avser pensionsskulden per den 31/12 2010.

En samlad redovisning av statens garantiåtaganden lämnas i avsnitt 5.1.

Riksdagen har för 2011 bemyndigat regeringen att besluta att Exportkreditnämnden får obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret för skadeutbetalningar. Vidare har regeringen beslutat om en obegränsad kredit för Riksgäldskontorets garantiverksamhet (ordinarie garantireserv) med stöd av dåvarande 1 § lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning, numera femte kapitlet 1 § budgetlagen (2011:203).

2.4.25 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Anslag

Tabell 2.97 UO 25 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:1	Kommunalekonomisk utjämning	85 003		85 003	0	0,0	72 749
1:2	Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader	3 017		3 015	-3	-0,1	2 933
1.3	Bidrag till organisationer inom det kommunal-ekonomiska området	4		4	0	0,0	6
48:2 (2006)	Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting	0		1	1	0,0	2
Summa		88 025		88 023	-1	0,0	75 691

Utgiftsområdet omfattar merparten av statens bidrag till kommuner och landsting.

Utfallet uppgick till 88 023 miljoner kronor och var därmed 1,3 miljoner kronor lägre än vad som anvisades i statens budget.

Anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* syftar till att ge kommuner och landsting goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Av de anvisade medlen avsåg ungefär 61 339 miljoner kronor bidrag till kommunerna och 23 664 miljoner kronor bidrag till landstingen.

Anslaget 1:2 *Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader* används för kostnadsutjämning mellan kommuner för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS. Det statliga utjämningsbidraget för LSS-kostnader finansieras med en utjämningsavgift för kommuner, som redovisas på budgetens inkomstsida (inkomstitel 7121, *Utjämningsavgift för LSS-kostnader*).

Under 2011 blev utgifterna för utgiftsområdet 12 332 miljoner kronor (16,3 procent) högre än

2010. Anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* ökades tillfälligt under 2011 med 3 000 miljoner kronor som en stabiliseringspolitisk åtgärd på grund av en relativt svag inkomstutveckling i kommunerna och landstingen. Under 2010 sänktes inkomstskatten för personer som är 65 år och äldre, vilket gjorde att kommunernas och landstingens skatteintäkter beräknas minska med 7 500 miljoner kronor. För att reformen inte skulle påverka kommunerna och landstingen ökades anslaget med motsvarande 7 500 miljoner kronor 2011.

För 2010 fick kommunerna och landstingen ett tillfälligt konjunkturstöd med 13 000 miljoner kronor som belastade statens budget redan 2009 (anslaget 1:4 *Tillfälligt konjunkturstöd till kommuner och landsting*). Beloppet och det tillfälliga anslaget syns därför inte i tabellen ovan. Till landstingen utbetalades 2009 dessutom 1 000 miljoner kronor för influensapandemin. Därutöver ökades anslaget för kommunalekonomisk utjämning tillfälligt med 4 000 miljoner kronor 2010.

2.4.26 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Anslag

Tabell 2.98 UO 26 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÅB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:1	Räntor på statsskulden	25 800	10 500	34 374	8 574	33,2	23 252
1:3	Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	160		118	-42	-26,5	109
1:2	Oförutsedda utgifter	10		0	-10	-99,7	1
Summa		25 970	10 500	34 491	8 521	32,8	23 361

Utgiftsområdet omfattar räntor på statsskulden, Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning samt oförutsedda utgifter. Utgifterna inom utgiftsområdet ingår inte under utgiftstaket för staten. Regeringen får enligt 3 kap. 9 § budgetlagen (2011:203) besluta att anslag för räntor på statsskulden samt andra utgifter för upplåning och skuldförvaltning får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden. Med det senare avses Riksgäldskontorets provisionskostnader.

Utfallet för utgiftsområdet uppgick till 34 491 miljoner kronor och var därmed 8 521 miljoner kronor (32,8 procent) högre än vad som anvisades i statens budget. I höständeringsbudget tillfördes anslaget ytterligare 10 500 miljoner kronor. Tillskottet föranleddes i huvudsak av valutakursförluster och en förändrad låneplan. Dessutom utnyttjades

anslagskrediterna under 2010, vilket reglerades under 2011.

Utgifterna för statsskuldräntor påverkas främst av statsskuldens storlek, räntenivåer och växelkurser. Tekniska faktorer till följd av Riksgäldskontorets upplånings- och skuldförvaltningsteknik påverkar också ränteutgifterna.

Anslagsavräkningen görs enligt utgiftsmässiga principer och är ett netto av inkomster och utgifter i upplåningsverksamheten. Därmed påverkas anslaget av realiserade valutakursdifferenser, men inte orealiserade. Anslaget påverkas inte av Riksgäldskontorets nettoutlåning eftersom anslaget nettoredovisas, dvs. högre ränteutgifter som beror på att statsskulden ökar till följd av större nettoutlåning motsvaras av en lika stor ökning av ränteinkomsterna, som också redovisas under ränteanslaget. Inkomsterna redovisas under posten Räntor på in- och utlåning. Se tabell 2.99.

Tabell 2.99 Räkningar på statsskulden 2007–2011, fördelning på anslagens komponenter

Miljarder kronor

	Utfall 2007	Utfall 2008	Utfall 2009	Utfall 2010	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011
Räkningar på lån i svenska kronor	38,6	39,1	25,0	22,8	23,3	29,3	6,0
Räkningar på lån i utländsk valuta ¹	10,9	9,6	7,7	3,4	2,0	3,2	1,25
Över- (-)/underkurser (+) vid emission	-3,5	-8,0	-10,8	-11,2	-3,5	-6,0	-2,5
<i>Summa räntor</i>	<i>46,0</i>	<i>40,7</i>	<i>21,9</i>	<i>15,0</i>	<i>21,8</i>	<i>26,6</i>	<i>4,8</i>
Räkningar på in- och utlåning ¹	-5,4	-4,8	-6,5	-7,8	-5,0	-5,7	-0,7
Valutakursförluster (+)/vinster (-)	2,5	-6,5	13,9	7,8	0,0	3,8	3,8
Kursförluster (+)/vinster (-)	4,2	3,9	1,6	8,1	9,0	9,8	0,8
Övrigt	-0,1	-0,2	0,2	0,2	0,0	-0,1	-0,1
Summa ränteutgifter	47,2	33,1	31,1	23,3	25,8	34,4	8,6

¹ Räkningar på lån till Riksbanken och på lån till andra länder (1,1 miljarder kronor 2011) är bruttoredovisade, till skillnad från i Riksgäldskontorets årsredovisning.

Utfallet på anslaget 1:1 Räkningar på statsskulden blev 34 374 miljoner kronor, vilket är 8 574 miljoner kronor högre än anvisat i statens budget.

Utgifterna för räkningar på lån i svenska kronor blev 6 042 miljoner kronor högre än beräknat, trots att årsgenomsnittet för räntenivåerna blev lägre än väntat. Räkningarna på lån i utländsk valuta blev 1 230 miljoner kronor högre än väntat. Inkomsterna av överkurser vid emission blev däremot 2 464 miljoner kronor högre än beräknat.

Tabell 2.100 Räkningar och valutakurser 2007–2011 årsgenomsnitt

	Utfall 2007	Utfall 2008	Utfall 2009	Utfall 2010	SB 2011	Utfall 2011
Räkningar 5 år %	4,2	3,8	2,5	2,3	2,9	2,3
Räkningar 6 mån %	3,6	3,9	0,4	0,6	2,0	1,7
TCW- index ¹	125,2	127,1	140,2	129,2	124,3	122,3
SEK/EUR	9,25	9,61	10,62	9,54	9,05	9,03
SEK/USD	6,76	6,59	7,66	7,20	7,07	6,50

¹Total Competitiveness Weights, ett mått på kronans värde mot en korg av andra valutor.

Valutakursförlusterna (netto) blev 3 789 miljoner kronor högre än beräknat, trots att kronan blev starkare än väntat. Hur stora valutakursförluster respektive -vinster det blir beror på när lån i utländsk valuta förfaller och hur valutakurserna rör sig jämfört med när lånen togs upp. Dessutom kan denna post påverkas av eventuella placeringar i utländska valutor.

Även kursförlusterna blev högre än budgeterat, 797 miljoner kronor. Kursförluster uppstår vid förtidsinlösen av lån som har en högre kupongränta än marknadsräntan vid återköpstillfället, medan kursvinster uppstår vid motsatt förhållande.

Utfallet på anslaget 1:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning blev 42 miljoner kronor lägre än anvisat i statens budget.

Utgifterna på anslaget 1:2 Oförutsedda utgifter uppgick till 27 127 kronor. I budgeten för 2011 anvisades 10 miljoner kronor. Anslaget finns upptaget på statens budget för att vid behov kunna användas för oförutsedda utgifter efter beslut av regeringen i varje enskilt fall. Utgifterna för 2011 avsåg en förlikning. För att finansiera denna förlikning ska indrag göras från utgiftsområde 4 Rättsväsendet, anslaget 1:5 Sveriges Domstolar.

Utgifterna för utgiftsområde 26 Stats- skuldräkningar m.m. blev 11 130 miljoner kronor (47,6 procent) högre än 2010. Det högre utfallet kan främst förklaras av att utgifterna på anslaget 1:1 Räkningar på statsskulden blev 11 122 miljoner kronor (47,8 procent) högre än 2010. Ökningen beror i huvudsak på högre räntebetalningar på lån i svenska kronor, vilket bl.a. förklaras av att de korta räkningarna steg jämfört med 2010. Dessutom bidrog lägre inkomster av överkurser vid emissioner till att räntebetalningarna blev högre. Det hänger främst samman med introduktionen av ett nytt tioårigt referenslån under 2011. Kupongräntan på detta lån låg närmare de aktuella marknadsräntorna än motsvarande referenslån 2010. Åt motsatt håll verkade de realiserade valutakursförlusterna som

blev 4 028 miljoner kronor lägre än 2010. Dessutom minskade statsskulden under året, vilket bidrog till lägre ränteutgifter.

Den okonsoliderade statsskulden minskade under 2011 med 43 793 miljoner kronor till 1 107 675 miljoner kronor medan budgetöverskottet uppgick till 67 801 miljoner kronor.

Överskottet var således betydligt större än minskningen av skulden. Detta var främst en följd av stor efterfrågan på svenska statspapper i slutet av året, vilket tillfälligt höjde skulden och resulterade i en ökning av de kortfristiga placeringarna, som Riksgäldskontoret gör av överskottslikviditet, med 27 737 miljoner kronor.

2.4.27 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Anslag

Tabell 2.101 UO 27 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2011	ÄB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall-SB Procent 2011	Utfall 2010
1:1	Avgiften till Europeiska unionen	30 637	10 500	30 596	-42	-0,1	30 407
Summa		30 637		30 596	-42	-0,1	30 407

Utgiftsområdet omfattar avgiften till Europeiska unionen.

EU-budgeten beslutas årligen inom ramen för ett fastställt flerårigt budgettak, den fleråriga budgetramen. Avgiften kan förändras under året och avvika från beräkningen i statens budget beroende på ett flertal faktorer såsom faktisk uppbörd av tullar och importavgifter, revideringar av medlemsstaternas bruttonationalinkomst (BNI), revideringar av baser för mervärdesskatt, förändringar i valutakurser, utfallet av EU-budgeten för tidigare år och ändringsbudgetar på unionsnivå.

Utfallet uppgick till 30 596 miljoner kronor och var därmed 42 miljoner kronor

(0,1 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Utfallet för avgiften blev därmed nästan lika stor som anvisade medel i budgeten.

Jämfört med 2010 ökade avgiften till EU med 189 miljoner kronor (0,6 procent). Den del av avgiften som baseras på tullavgiften ökade med 296 miljoner kronor och den mervärdesskattebaserade avgiften ökade med 120 miljoner kronor. Eftersom avgiften till en tillfällig fond för omstrukturering av EU:s sockersektor upphörde 2010 minskade den delen av avgiften med 136 miljoner kronor.

2.4.28 Förändring av anslagsbehållningar

Tabell 2.102 Förändringar av anslagsbehållningar exkl. UO 26 Statsskuldräntor m.m. 2007–2011

Miljoner kronor

	2007	2008	2009	2010	2011
Ingående ramöverföringsbelopp 2011-01-01	34 593	40 731	37 003	45 320	47 421¹
Anvisat i statens budget (UO 1-27 exkl. UO 26)	733 129	725 519	734 948	787 451	784 476
Ändringsbudget	12 961	38 174	39143	7 487	1 734
Utnyttjade medgivna överskridanden	65	73	108	171	235
Indragningar	-18 112	-25 435	-21 075	-29 959	-39 330
Utfall	721 917	742 057	744 807	763 028	766 987
Utgående ramöverföringsbelopp 2011-12-31	40 719	37 003	45 320	47 443¹	27 550
Förändring av anslagsbehållningar	6 126	-3 727	8 316	2 123	-19 871

¹ Skillnaden mellan utgående överföringsbelopp 2010 och ingående överföringsbelopp 2011 beror på att äldreanslaget 2:33 (2009) Högskolan i Kalmar: Grundutbildning inte har överförts mellan åren i budgetsystemet.

Budgeteringen av förbrukning av anslagsbehållningar är i statens budget inte fördelad per anslag utan tas upp under posten Minskning av anslagsbehållningar. Denna beräknades till 1 508 miljoner kronor i budgeten för 2011. Det innebär en budgeterad ökning av anslagsbehållningarna. Posten utgör ett netto mellan å ena sidan anslagsbehållningar från föregående budgetår och å andra sidan sparade medel från aktuellt budgetår samt utnyttjande av anslagskredit. I redovisningen av det slutliga utfallet ingår förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit i utgifterna för respektive anslag och utgiftsområde.

Nettosumman av förändring av anslagsbehållningar 2011, exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m., framgår av tabell 2.102. Anslagsbehållningarna minskade under 2011 från 47 421 miljoner kronor vid ingången av året till 27 550 miljoner kronor vid utgången av året. De minskade således kraftigt med 19 871 miljoner kronor under året, i stället för en beräknad ökning i budgeten.

Indragningar av anslagsmedel uppgick till 39 330 miljoner kronor under året. Det är en ökning med 9 371 miljoner kronor (31,2 procent) jämfört med 2010.

I tabell 2.103 redovisas de anslag som uppvisade utgående anslagsbehållningar överstigande 1 000 miljoner kronor under något av åren 2007–2011.

Den största anslagsbehållningen i slutet av 2011 hade anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* (5 934 miljoner kronor). Behållningen på detta anslag minskade med 10 146 miljoner kronor under 2011. Hela den ingående anslagsbehållningen på 16 080 miljoner kronor drogs in.

Anslagsbehållningen för anslaget 1:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* minskade från 1 749 miljoner kronor 2010 till -1 958 miljoner kronor 2011. Det är den lägsta anslagsbehållningen, dvs. det största utnyttjandet av anslaget kredit på budgeten.

Den största ökningen av anslagsbehållning mellan 2010 och 2011 har anslaget 1:2 *Väghållning*. Behållningen ökade från 1 077 miljoner kronor 2010 till 2 041 miljoner kronor 2011.

Anslagsbehållningen på anslaget 1:5 *Energiforskning* har ökat successivt och uppgick till 1 071 miljoner kronor i slutet av 2011.

Under respektive utgiftsområde finns förklaringar till större förändringar av anslagsbehållningarna.

Tabell 2.103 Specifikation av anslagsbehållningar över 1 000 miljoner kronor under något av åren 2007–2011

Miljoner kronor

Anslag	2007	2008	2009	2010	2011
06 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	320	697	1 211	53	426
07 1:1 Bistandsverksamhet	1 268	936	970	594	1 117
09 1:4 Tandvårdsförmåner m.m.	-38	1 364	1 778	1 685	1 729
10 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	2 611	3 121	3 649	1 749	-1 958
10 1:2 Aktivitets- och sjukersättning m.m.	-136	1 404	1 137	584	-311
12 1:2 Föräldraförsäkring	737	70	741	278	639
13 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	130	1 061	226	144	810
14 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	8 176	6 546	7 175	16 080	5 934
14 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	504	1 951	2 633	1 109	623
14 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013	290	1 182	1 520	1 475	219
14 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	361	320	672	2 082	-145
15 1:2 Studiemedel m.m.	1 358	1 112	755	1 275	1 535
19 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013	300	1 063	1 214	146	295
21 1:5 Energiforskning	529	702	704	942	1 071
22 1:1 Väghållning	-100	-352	871	1 077	2 041
23 1:11 Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	544	112	79	1 134	251
23 1:23 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 491	1 634	2 129	2 045	750
23 1:24 Från EG-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	990	1 512	2 135	2 409	1 106
27 1:1 Avgiften till Europeiska unionen	2 020	-1 404	3 215	-727	-685

2.4.29 Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto

För att statens budgetsaldo ska överensstämma med statens lånebehov (med omvänt tecken) redovisas posten Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto, dvs. Riksgäldskontorets nettoutlåning, samt en kassamässig korrigeringspost på budgetens utgiftssida. För 2011 blev utfallet för Riksgäldskontorets nettoutlåning 1 600 miljoner kronor. Beräkningen i statens budget uppgick till - 4 473 miljoner kronor. Skillnaden mellan utfall och budgeten blev således 6 073 miljoner kronor. I tabell 2.104 specificeras de största posterna.

Tabell 2.104 Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto

Miljoner kronor

	Utfall 2011	SB ¹ 2011	Utfall- SB 2011	Utfall 2010
Premiepensionsmedel, inbetalning	-31 932	-31 000	-932	-30 203
Premiepensionsmedel, utbetalning	31 533	32 000	-467	30 104
Myndigheters räntekonton, se separat tabell	-1 255	0		-7 815
CSN, studielån m.m.	5 951	6 000	-49	5 895
Investeringslån myndigheter	1 495			1 193
Insättningsgaranti	-8	-22 000	21 992	-109
Kärnavfallsfonden	-8 945			-300
Stabilitetsfonden, se separat tabell	-4 000	-3 000	-1 000	-4 733
Trafikverket	6 980	7 000	-20	5 777
Statliga bolag				
Tillfällig placering Apoteket AB	5 923	6 000	-77	-5 923
Lån till Botniabanan	-429			562
Lån till Svensk- Danska Broförbindelsen AB	-305			160
Lån till Swedavia	-705			2 313
Övriga statliga bolag	176			-223
Affärsverk				
Affärsverket Statens Järnvägar	487			-804
Affärsverket Svenska kraftnät	879			
Luftfartsverket	0			-3 240
Sjöfartsverket	63			142
Övrigt				

Lån till Riksbanken	-5 929	0	-5 929	-4 259
Lån till Island	2 214	3 000	-786	1 552
Övrigt, netto	-594			686
Summa	1 600	-4 473	6 073	-9 225

¹ Endast vissa delposter är specificerade. De budgeterade beloppet för Trafikverket inkluderar lån till Botniabanan.

Riksgäldskontorets nettoutlåning utgörs av Riksgäldskontorets in- och utlåning till myndigheter, affärsverk, vissa statliga bolag och fonder. De största delposterna utgörs normalt av utlåning till Centrala studiestödsnämnden (CSN) för finansiering av studielån samt utlåning för infrastrukturinvesteringar.

Pensionsmyndighetens inbetalningar av premiepensionsmedel beräknades i statens budget uppgå till 31 000 miljoner kronor. Utfallet för inbetalningarna blev 31 932 miljoner kronor, dvs. 932 miljoner kronor högre än i budgeten. Utbetalningarna av premiepensionsmedel inklusive ränta blev 31 533 miljoner kronor, dvs. 467 miljoner kronor lägre än budgetens beräkning på 32 000 miljoner kronor.

Totalt ökade behållningarna på myndigheternas räntekonton och vissa särskilda räntebelagda konton under 2011 med 1 255 miljoner kronor, vilket minskade nettoutlåningen. Ökningen är sammantaget betydligt lägre än föregående år, vilket framgår av tabell 2.105.

Tabell 2.105 Myndigheters räntekonto

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Utfall 2010
Försvarsmakten	-984	1 862
Trafikverket	-760	379
Transportstyrelsen	-532	34
Försvarets materielverk	-492	-2 552
Uppsala universitet	-395	-343
Kriminalvården	-273	-337
Arbetsförmedlingen	-256	-194
Fortifikationsverket	-253	-104
Karolinska universitetet	-250	-497
Rikspolisstyrelsen	-222	-416
Kronofogdemyndigheten	-106	-409
Lunds universitet	-109	-725
Kungliga Tekniska högskolan	-74	-329
Göteborgs universitet	-62	-396
Skatteverket	-1	-541
Regeringskansliet	516	-392
Försvarsexportmyndigheten	1 583	-20

Garantireserver	1 798	-40
Övriga räntekonton	-383	-2 795
Ökning av behållningar, netto	-1 255	-7 815

De myndigheter som ökat sina behållningar mest är Försvarsmakten med 984 miljoner kronor och Trafikverket med 760 miljoner kronor samt Transportstyrelsen, Försvarets Materielverk och Uppsala universitet som ökade sina behållningar med mellan 400 och 500 miljoner kronor.

Försvarsexportmyndigheten minskade däremot sin behållning med 1 583 miljoner kronor, vilket främst avser utnyttjande av kredit för finansiering av rörelsekapital. Räntekonton för garantiverksamhet hos främst Riksgäldskontoret minskade med 1 798 miljoner kronor, i huvudsak beroende på infriandet av en lånegaranti till Europeiska Investeringsbanken avseende Saab AB med 2 115 miljoner kronor. Regeringskansliet minskade sin behållning på räntekonto med 516 miljoner kronor.

Centrala studiestödsnämndens lån i Riksgäldskontoret för studielån och hemutrustningslån beräknades i statens budget öka med 6 000 miljoner kronor. Utfallet blev 5 951 miljoner kronor, dvs. 49 miljoner kronor lägre än beräknat.

Kärnavfallsfondens inlåning i Riksgäldskontoret ökade kraftigt, med hela 8 945 miljoner kronor. Under hösten 2011 ersattes inte inlösta eller sålda statsobligationer med nya obligationer, som en följd av det låga ränteläget. I stället placerades stora belopp tillfälligt på konto i Riksgäldskontoret.

Riksgäldskontoret lånar ut medel till myndigheter för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet. Sådana investeringslån till myndigheter ökade med 1 495 miljoner kronor.

I statens budget för 2011 fanns en post upptagen för sammanslagning av insättningsgarantifonden och stabilitetsfonden. Den skulle ha inneburit att insättningsgarantifondens statsobligationer såldes och medlen sattes in på konto i Riksgäldskontoret, vilket beräknings-tekniskt antogs ske under 2011. Eftersom någon sammanläggning av de båda fonderna inte skett, finns en skillnad mellan budgeten och utfallet på denna punkt med 22 000 miljoner kronor. En del av skillnaden, 1 000 miljoner kronor, avser förväntade inkomster från insättningsgarantivavgifter under året, vilken skulle ha påverkat

nettoutlåningen om den förväntade sammanslagningen hade genomförts. Den del av insättningen som motsvarade sålda statsobligationer skulle inte ha påverkat statens lånebehov och därför skulle en kassamässig korrigering med 21 000 miljoner kronor ha uppstått.

Stabilitetsfonden, som inrättades 2008 för finansiering av stödåtgärder till banker och andra kreditinstitut, ökade behållningen på sitt konto med 4 000 miljoner kronor under 2011. Detta är 1 000 miljoner kronor mer än vad som beräknats i statens budget. I beloppet ingår aktieutdelning från Nordea om 737 miljoner kronor. Avtal om vinstdelning samt en uppgörelse som avslutat rättstvisten runt Carnegie har sammantaget medfört nettoinbetalningar om 168 miljoner kronor. Bankgarantiavgifterna, som också betalas in till stabilitetsfonden, uppgick till 1 488 miljoner kronor och inbetalningar av stabilitetsavgifter uppgick till 1 328 miljoner kronor. De administrativa kostnaderna för verksamheten kopplad till fonden blev 13 miljoner kronor. Ränteinkomster och andra finansiella inkomster uppgick till 292 miljoner kronor. I tabell 2.106 redovisas förändringen av stabilitetsfondens konto under de två senaste budgetåren.

Tabell 2.106 Stabilitetsfondens konto i Riksgäldskontoret

Miljoner kronor		
Typ av transaktion	Utfall 2011	Utfall 2010
Nordea, aktieutdelning	-737	-686
Carnegie	-168	-689
Bankgarantiavgifter	-1 488	-1 979
Stabilitetsavgifter	-1 328	-1 314
Administrativa kostnader m.m.	13	15
Ränteinkomster m.m.	-292	-80
Utfall nettoutlåningen (kontoförändring)	-4 000	-4 733

Trafikverket ökade under 2011 sina infrastrukturlån i Riksgäldskontoret med 6 980 miljoner kronor. Investeringen i Botniabanan finansieras också med lån i Riksgäldskontoret, av det statliga bolaget Botniabanan AB som under 2011 minskade sitt lån med 429 miljoner kronor. Projektet färdigställdes under 2010 och bolaget har sedan andra hälften av 2010 börjat amortera på lånet som i slutet av 2011 uppgick till 16 237 miljoner kronor. I statens budget beräknades en ökning

av lån till infrastrukturinvesteringar på 7 000 miljoner kronor, som innefattade Trafikverkets lån och lån till Botniabanan. Nettoförändringen blev 6 511 miljoner kronor, vilket således är 489 miljoner kronor lägre än beräknat. Botniabanan överlämnades till Trafikverket under 2010, men bolaget finns fortfarande kvar. Under 2012 kommer bolaget att överföras till Trafikverket för att därefter avvecklas.

Luftfartsverket bolagiserade sina flygplatser under 2010 och bildade Swedavia AB som även tog över Luftfartsverkets infrastrukturlån om 3 240 miljoner kronor. Under 2010 amorterades 927 miljoner och under 2011 amorterades 705 miljoner kronor. Återstående del förväntas återbetalas under de kommande två åren.

I juni 2010 placerades Apoteket AB:s försäljningsinkomster om 5 900 miljoner kronor tillfälligt i Riksgäldskontoret, i avvaktan på beslut om utdelning till staten, i enlighet med beslut av regeringen, och beloppet tillfördes därefter ränta med 23 miljoner kronor. Under våren 2011 gjordes en extrautdelning om 5 400 miljoner kronor som tillfördes inkomsttitel och resterande belopp återbetalades till bolaget.

Sverige beslutade i samband med finanskrisen att stödja Island och Lettland med lån för att motverka finanskrisens effekter i dessa länder. Lånet till Lettland har inte betalats ut, eftersom Lettlands ekonomiska läge har stabiliserats. Möjligheten för Lettland att utnyttja krediten upphörde den 22 december 2011. Lån till Island lämnades under 2009 och 2010 med motsvarande 874 respektive 1 552 miljoner kronor. I slutet av december 2011 utnyttjade Island den återstående delen av ramen och motsvarande 2 214 miljoner kronor betalades ut. Totalt har därmed motsvarande 4 641 miljoner kronor lånats ut till Island.

Det lån som Riksbanken tog i Riksgäldskontoret under 2009 för att förstärka valuta-reserven har under 2011 sjunkit med 5 929 miljoner främst beroende på valutakursförändringar. Riksbanken lånade ursprungligen motsvarande 97 000 miljoner kronor i dollar och euro. När Riksgäldskontoret omsätter lån för Riksbankens räkning realiserar valutakursdifferenser, vilket påverkar nettoutlåningen. Det totala lånebeloppet har, i huvudsak till följd av valutakursförändringar,

sjunkit till 85 066 miljoner kronor vid utgången av 2011.

Posten övrigt inkluderar ökad utlåning till Försvarets materielverk med 262 miljoner kronor.

Under 2011 blev utfallet för Riksgäldskontorets nettoutlåning sammantaget 10 825 miljoner kronor högre än 2010. De största skillnaderna avser Apoteket AB:s försäljningsinkomster som togs ut från konto i Riksgäldskontoret 2011 medan samma belopp sattes in 2010, vilket innebär en skillnad på 11 846 miljoner kronor. Därtill ökade myndigheternas räntekontobehållningar långsammare än 2010, vilket medför en skillnad på 6 560 miljoner kronor. Skillnaden mellan åren reduceras framför allt av den ökade inlåningen från Kärnavfallsfonden som påverkar jämförelsen med 8 645 miljoner kronor.

2.4.30 Kassamässig korrigerig

Posten Kassamässig korrigerig ingår i statens budget för att saldot på statens budget ska motsvara statens lånebehov med omvänt tecken. Posten Kassamässig korrigerig utgör skillnaden mellan å ena sidan nettot av vad som redovisats mot budgetens anslag och inkomsttitlar och å andra sidan nettot av in- och utbetalningar över statens centralkonto i Riksbanken. Kassamässiga korrigeringar uppstår dels till följd av periodiseringsskillnader, dels till följd av att det förekommer transaktioner över statens centralkonto som inte har sin motsvarighet på anslag eller inkomsttitlar och vice versa. Utfallet för den kassamässiga korrigeringen är en restpost, men den kan till stora delar specificeras.

För 2011 blev utfallet för Kassamässig korrigerig 1 537 miljoner kronor. Beräkningen i statens budget var 22 319 miljoner kronor. Skillnaden mellan utfall och budgeten blev således 20 782 miljoner kronor, vilket i allt väsentligt motsvarar effekten av den planerade sammanslagning av insättningsgarantifonden och stabilitetsfonden som i budgeten antogs ske under 2011.

Tabell 2.107 Kassamässig korrigerig

Miljoner kronor

	Utfall 2011	SB 2011	Utfall- SB 2011	Utfall 2010
EU-betalningar avgift	-805		-805	2 065
Effekter av övergången till kostnadsmässiga anslag	509	509	0	657
Förskjutningar av betalningar och redovisning mot anslag vid Försvarsmakten och Trafikverket	1 924			
Rättelse, redovisningsprincip för återkravsfordringar	-1 060			
Venantius-lån	810	810	0	604
Ränteperiodisering	-239		-239	-14
Insättningsgarantifonden /stabilitetsfonden	0	21 000	-21 000	
Övrigt	398		398	97
Summa	1 537	22 319	-20 782	3 409

Betalningen av Sveriges avgift till EU medför alltid en viss kassamässig korrigerig. Sverige betalar inte avgiften direkt till EU. Avgiften överförs till ett räntefritt konto hos Riksgäldskontoret inom statens centralkonto. Samtidigt sker redovisning mot anslaget för EU-avgiften. EU rekviderar sedan via Riksbanken medel från kontot hos Riksgäldskontoret. Eftersom tidpunkten för redovisning mot anslag och rekvisition från EU skiljer sig åt, uppstår kassamässiga korrigeringar vid såväl redovisningen mot anslag som vid rekvisitionen. Anslagsbelastning och rekvisition kan ske under olika budgetår. Betalningen av Sveriges avgift till EU medförde 2011 en kassamässig korrigerig på - 805 miljoner kronor till följd av att kommissionen rekviderade ett lägre belopp än de avgifter som redovisades mot anslaget under året.

Övergången till kostnadsmässig redovisning mot anslag för myndigheternas förvaltningsutgifter har medfört en kassamässig korrigerig på 509 miljoner kronor under 2012. Korrigeringen uppstod beroende på att Försvarsmakten under 2009 inte fick hela det belopp som redovisades mot det tillfälliga anslaget 1:4 *Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning*, under utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m., insatt på sitt räntekonto i Riksgäldskontoret. Delar av beloppet har betalats ut till Försvarsmakten under 2010 och 2011 och resterande belopp kommer att betalas ut under 2012 och 2013, varför detta ger upphov till kassamässiga korrigeringar åt

motsatt håll jämfört med 2009. Denna post var medräknad i statens budget.

År 2007 övertog Riksgäldskontoret gäldenärsansvaret för Venantius AB:s lån på drygt 4 100 miljoner kronor. Återbetalningarna av dessa lån medför kassamässiga korrigeringar t.o.m. 2013. Även denna post, som för 2011 uppgick till 810 miljoner, var medräknad i statens budget.

Trafikverket och Försvarsmakten är myndigheter med mycket stora anslag i räntebärande betalningsflöde. Samtidigt har de stor investeringsverksamhet och annan anskaffning där betalningarna kortsiktigt avviker från redovisningen mot anslag. En kassamässig korrigerig uppstår när redovisningen mot anslag inte överensstämmer med insättningen på räntekonto under samma period eller när betalningar i icke räntebärande betalningsflöde inte överensstämmer med tidpunkten för redovisning mot anslag eller inkomsttitel. För dessa båda myndigheter har påverkan på den kassamässiga korrigeringsposten beräknats till 1 924 miljoner kronor under 2011, utöver den effekt som angavs ovan som följd av reformen med kostnadsmässiga förvaltningsanslag, varav 1 239 miljoner kronor vid Trafikverket och 685 miljoner kronor vid Försvarsmakten.

Försäkringskassan och tidigare Riksförsäkringsverket har under lång tid tillämpat en redovisningsprincip som avviker från den som följer av budgetlagens regler, för vissa återkravsfordringar inom socialförsäkringsområdet. När en återkravsfordran bokförts, har anslaget utgifter reducerats, trots att redovisning mot anslag för transfereringar enligt reglerna ska göras det år betalning sker. Bakgrunden till den avvikande tillämpningen var en systemteknisk lösning som valdes i mitten av 1990-talet innan den tidigare budgetlagen trätt i kraft och innan regelverket för detta var helt tydligt, samtidigt som de beloppsmässiga konsekvenserna bedömdes små. Under 2010 uppmärksammades problemet och en utredning gjordes, som visade att beloppen över tid blev betydande. Förutom Försäkringskassan berördes även Pensionsmyndigheten och Arbetsförmedlingen, men med mindre belopp. Under 2011 har felet därför korrigerats, genom att ett antal anslag för transfereringar belastats engångsvis med det ackumulerade beloppet som uppgick till 1 060 miljoner kronor. Det avsåg till största delen anslag under utgiftsområde 10 men även utgiftsområdena 9, 11, 12 och 14 berördes.

Eftersom ingen utbetalning gjordes i samband med rättelserna, gav de upphov till en negativ påverkan på posten Kassamässig korrigerings med samma belopp.

I samband med bildandet av stabilitetsfonden planerade regeringen att insättningsgarantifonden och stabilitetsfonden skulle slås samman. Vid en sådan sammanslagning förutsattes att insättningsgarantifondens innehav av statsobligationer skulle säljas och likviden sätts in på konto i Riksgäldskontoret, vilket skulle medföra en kassamässig korrigerings som beräkningstekniskt togs med i statens budget för 2011. Beroende på pågående överväganden om regelverket inom Europeiska unionen har sammanslagningen inte genomförts. Det medför en skillnad mellan utfall och statens budget på 21 000 miljoner kronor. Motsvarande skillnad med motsatt tecken uppstår under posten Riksgäldskontorets nettoutlåning.

Redovisningen på anslaget för statsskuld-räntor är inte helt kassamässig. En kassamässig korrigerings uppstår därför, främst som följd av att inkomsträntor på vissa delar av Riksgäldskontorets utlåning periodiseras till det kvartal de avser. Denna effekt blev -239 miljoner kronor under 2011.

Posten Övrigt, som uppgick till 398 miljoner kronor, är en restpost som till stor del är hänförlig till nettoskillnader mellan tidpunkten för redovisning mot anslag och tidpunkten för betalning hos andra myndigheter än de som angivits ovan.

Den kassamässiga korrigerings för 2011 blev 1 872 miljoner kronor lägre än 2010. Korrigerings för betalningen av EU-avgiften blev 2 870 miljoner lägre än 2010 och är den största skillnadsposten, medan effekterna av förskjutningar mellan anslag och utbetalningar netto samt rättelser avseende återkravsfordringar förklarar den största delen av den övriga skillnaden.

2.4.31 Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Utgifterna för Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget ingår i de utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten.

Ålderspensionssystemet består av förmånerna inkomstpension, garantipension, tilläggspension och premiepension. Garantipension beviljas till

ålderspensionärer som är 65 år eller äldre och saknar inkomstgrundad pension eller har låg inkomstgrundad pension. Utgifterna för garantipension belastar statens budget och redovisas under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom. Enligt beslut av EU:s statistikorgan Eurostat får fonderade pensionssystem inte räknas till den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna. Det innebär att premiereservdelen av ålderspensionssystemet och utbetalningar av premiepension inte ingår i utgifterna under utgiftstaket för staten. Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget omfattar därför inkomstpension och tilläggspension.

Inkomstpensionen är ett autonomt system, dvs. det ligger helt utanför statens budget. Balans i systemet upprätthålls genom en automatisk balanseringsmekanism som aktiveras om tillgångarna i systemet blir mindre än skulderna. Tillgångarna består av avgiftstillgångar (dvs. beräknade framtida avgiftsinbetalningar) och buffertfonder i form av AP-fonderna. Skulderna består av intjänade pensionsrättigheter. Fördelningssystemets finansiella ställning mäts med balanstalet, vilket förenklat uttryckt är den kvot man får när man delar systemets tillgångar med dess skulder. Balanstalet mäter pensionssystemets finansiella hållbarhet. Om balanstalet är större än 1,0000 är tillgångarna större än skulderna och systemet i balans och klarar långsiktigt sina åtaganden. Om balanstalet är mindre än 1,0000 är skulderna större än tillgångarna och balanseringen aktiveras. En balansering innebär att både pensionsbehållningar och pensioner räknas upp i en lägre takt än normalt och det kan även innebära att de sänks. Vid en balansering indexerar pensionsbehållningarna och pensionerna med förändringen av ett balansindex i stället för med förändringen i inkomstindex. Till skillnad från många andra fördelningssystem (inklusive ATP-systemet) kan systemet genom denna mekanism inte gå med underskott, vilket innebär att skulder inte kan skjutas över på kommande generationer. Balanstalet som användes för omräkning av pensionerna var 0,9549 för 2011 och 0,9826 för 2010.

Inkomstgrundad ålderspension finansieras genom en allmän pensionsavgift och en ålderspensionsavgift (arbetsgivar- och egenavgift) som redovisas som skatt på arbete på inkomstitlar på statens budget samt med en statlig ålderspensionsavgift. Den allmänna pensionsavgiften förs i sin helhet till AP-fonderna. Ålderspensionsav-

giften fördelas mellan AP-fonderna, premiepensionssystemet och statens budget medan de statliga ålderspensionsavgifterna fördelas mellan AP-fonderna och premiepensionssystemet. Inkomstpension och tilläggspension betalas från AP-fonderna.

Inkomstpensionssystemet består av inkomstpension och tilläggspension och belastar fördelningssystemet (AP-fonderna). Inkomstpension betalas till en ålderspensionär med intjänad pensionsrätt som är född 1938 eller senare. En ålderspensionär som är född 1937 eller tidigare får i stället tilläggspension som bland annat baseras på intjänade pensionspoäng i det tidigare ATP-systemet. Även en ålderspensionär som är född under åren 1938–1953 får delar av sin inkomstgrundade pension som tilläggspension.

Vid sidan av AP-fonderna sker en förmögenshetsuppbyggnad inom premiepensionssystemet. Sedan den 1 januari 2010 administreras premiepensionssystemet av Pensionsmyndigheten som ansvarar för hela den allmänna ålderspensionen.

AP-fondernas administrationskostnader ingår i utgifterna för Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. I rörelsens kostnader för Första-Fjärde AP-fonderna ingår samtliga förvaltningskostnader, exklusive courtage, arvoden till externa förvaltare och depåbanksarvoden. Provisionskostnader redovisas som en avdragspost under rörelsens intäkter. Prestationsbaserade avgifter reducerar nettoresultatet för den tillgång som förvaltats.

Förvaltararvoden för onoterade aktier och andelar för vilka återbetalning medges före vinstdelning och där återbetalning bedöms som sannolik, redovisas som en del av tillgångarnas anskaffningsvärde. De ingår inte i de administrationskostnader som redovisas i tabell 2.108. I övriga fall redovisas de som provisionskostnader.

Sjätte AP-fondens gemensamma kostnader och förvaltningskostnader redovisas under posten rörelsens kostnader i tabellen.

Tabell 2.108 Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Miljoner kronor

	SB 2011	Utfall 2011	Utfall-SB 2011	Utfall- SB Procent 2011	Utfall 2010
AP-fonderna, pensionsutgifter	219 754	219 682	-72	0,0	220 204
Administrations- utgifter	2 469	2 322	-147	-6,0	2 694
varav					
Pensionsmyndig- heten m.fl. myndigheter		853			1 029
AP-fonderna, rörelsens kostnader		791			820
AP-fonderna, provisions- kostnader		437			477
AP-fonderna, prestations- baserade avgifter		241			368
Summa	222 223	222 003	-220	-0,1	222 897

I budgetpropositionen för 2011 beräknades utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget uppgå till 222 223 miljoner kronor. Utfallet uppgick till 222 003 miljoner kronor och var därmed 220 miljoner kronor lägre än beräknat. Pensionsutbetalningarna från AP-fonderna uppgick till 219 682 miljoner kronor, varav 6 miljoner kronor överfördes från AP-fonderna till EU:s tjänstepensionssystem för de tjänstemän inom EU som har begärt detta. Pensionsutbetalningarna var 72 miljoner kronor (0,0 procent) lägre än beräknat. Administrationskostnaderna för inkomstpensionen uppgick totalt till 2 322 miljoner kronor, vilket är 147 miljoner kronor lägre än beräknat. Därav uppgick ersättningen från AP-fonderna till Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Konjunkturinstitutet för administration till 853 miljoner kronor (regeringsbeslut 2010-12-16).

Jämfört med 2010 blev utfallet för Ålderspensionssystemet vid sidan av budgeten 894 miljoner kronor (0,4 procent) lägre. Pensionsutbetalningarna från AP-fonderna minskade med 522 miljoner kronor (0,2 procent). Minskningen beror på att pensionerna på grund av indexeringsreglerna räknades ned med 4,3 procent mellan 2010 och 2011. I december 2011 var antalet pensionärer med inkomstgrundad ålderspension 1 837 000 personer.

2.5 Underliggande saldo och engångseffekter

Statens budgetsaldo för 2011 påverkades av betydande engångseffekter.

Tabell 2.109 Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter 2011

Miljarder kronor

	2011
Statens budgetsaldo	67,8
Justering för större engångseffekter	-36,3
<i>varav</i>	
Försäljning av aktier	-22,8
Extra aktieutdelningar	-5,9
Tillfällig placering Apoteket AB	5,9
Återbetalning Swedavia AB	-0,7
Kärnavfallsfonden	-8,9
Lån till Riksbanken	-5,9
Lån till andra länder	2,2
Venantius AB, förfalloprofil övertagna lån	0,8
Infriande lönegaranti, SAAB	2,1
Carnegie	-0,2
Försäljning 4G tillstånd	-3,1
Övrigt, netto	0,2
Statens budgetsaldo justerat för större engångseffekter	31,5

Engångseffekterna beräknas totalt påverka saldot positivt med 36,3 miljarder kronor. Den största positiva engångseffekten under 2011 avsåg försäljningen av aktier i Nordea. Staten avyttrade i februari cirka en tredjedel av sitt aktieinnehav, vilket inbringade 19,0 miljarder kronor. Vidare deltog staten i TeliaSoneras återköpsprogram genom sin ägarandel om 37,3 procent, vilket gav en engångsinkomst på 3,7 miljarder kronor.

Extra utdelningar från statliga aktier betraktas också som engångsvisa inkomster på budgeten. Apoteket AB gjorde 2011 en extrautdelning på 5,4 miljarder kronor till följd av försäljningen av apotek 2009. I avvaktan på beslut om denna utdelning placerades i juni 2010 ett belopp om 5,9 miljarder kronor tillfälligt på konto i Riksgäldskontoret. Beloppet utbetalades från kontot 2011 i samband med redovisningen av utdelningen till inkomsttiteln, vilket påverkade nettoutlåningen med 5,9 miljarder kronor inklusive ränta.

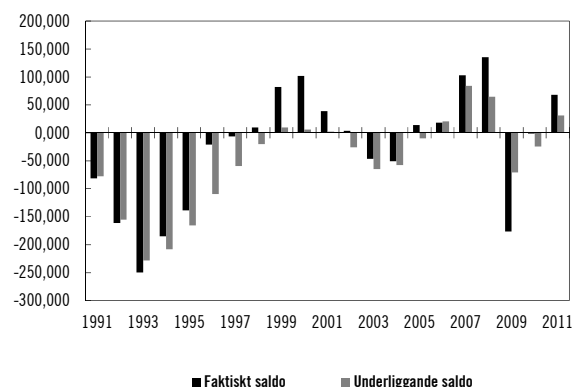
Post- och Telestyrelsen har vid två tillfällen under 2011 auktionerat ut 4G-tillstånd, vilket sammanlagt inbringade 3,1 miljarder kronor.

Under Riksgäldskontorets nettoutlåning uppstod såväl positiva som negativa engångseffekter. Kärnavfallsfondens inlåning ökade kraftigt, med 8,9 miljarder kronor, vilket tillfälligt minskade nettoutlåningen. Myndigheten placerar normalt fondmedlen i statsobligationer men under hösten 2011 och över årsskiftet placerades i stället stora belopp tillfälligt på konto i Riksgäldskontoret. En annan positiv engångseffekt under nettoutlåningen avsåg valutakursvinster på Riksbankens lån i Riksgäldskontoret. Lånet som togs i dollar och euro 2009 för att förstärka valutareserven motsvarade ursprungligen 97,0 miljarder kronor. Under 2011 har lånet minskat med 5,9 miljarder kronor till följd av valutakursvinster vid omsättning av underliggande lån.

Negativa engångseffekter på nettoutlåningen uppstod dels som en följd av den sista utbetalningen, om 2,2 miljarder kronor, av det beviljade lånet till Island, dels infriandet av en lånegaranti till Europeiska Investeringsbanken om 2,1 miljarder kronor avseende Saab Automobile AB till följd av bolagets konkurs i slutet av 2011.

Justerat för engångseffekter uppgick budgetsaldot för 2011 till 31,5 miljarder kronor. När engångseffekterna exkluderats erhålls ett mått på den underliggande saldoutvecklingen (statens budgets underliggande saldo).

Diagram 2.1 Faktiskt och underliggande saldo på statens budget 1991-2011

Under 1990-talets inledande år var staten tvungen att låna stora belopp. Under dessa år var engångseffekterna negativa som en följd av stora utbetalningar av bankstöd. Lånebehovet var som

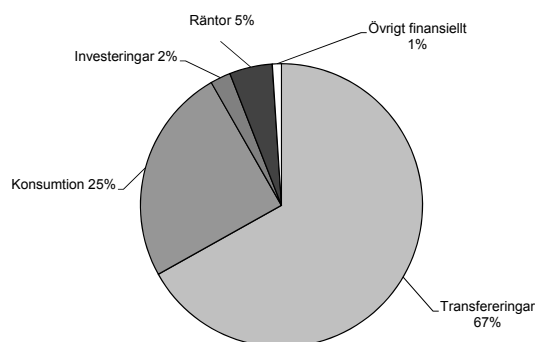
störst 1993 med 250 miljarder kronor. Därefter förbättrades saldot snabbt och vände till överskott 1998. Två år senare uppgick överskottet till 102 miljarder kronor. Nästan hela överskottet bestod emellertid av engångsvisa försäljningsinkomster och överföringar från AP-fonden. I början av 2000-talet försämrades saldon återigen, men underskotten dämpades av positiva engångseffekter även dessa år. Från 2005 visade det faktiska saldot åter överskott och ökade successivt till 2008. För 2009 visade det faktiska såväl som det underliggande budgetsaldot ett underskott. Det faktiska saldot vände från ett rekordstort överskott 2008 på 135 miljarder kronor till ett underskott på 176 miljarder kronor. Detta omslag berodde emellertid till stor del på olika engångseffekter. År 2008 tillfördes statens budget stora inkomster av aktieförsäljningar medan den 2009 belastades med tillfälliga utgifter till följd av insatser mot finanskrisen, främst Riksgäldskontorets upplåning för Riksbankens räkning. Även rensat för engångseffekter försvagades dock saldot, framför allt som en följd av den kraftiga konjunkturunedgången. För 2010 var det faktiska underskottet marginellt negativt, medan det underliggande underskottet var 11,5 miljarder kronor större till följd av positiva engångseffekter även detta år. Från 2010 till 2011 slog det underliggande saldot om från underskott på 11,5 miljarder kronor till ett överskott på 31,5 miljarder kronor, vilket var en följd av den fortsatta konjunkturåterhämtningen.

2.6 Realekonomisk fördelning av anslagen på statens budget

Vid analys av och information om statens budget avseende storlek och påverkan på samhälls-ekonomi fördelas utgifterna även på ett annat sätt än efter utgiftsområden eller anslag. En sådan fördelning är den realekonomiska fördelningen, som baseras på nationalräkenskapernas definitioner. För att skapa jämförbarhet med andra länder upprättas nationalräkenskaperna enligt internationella principer och riktlinjer. Dessa har utarbetats av bl.a. EU.

Den realekonomiska fördelning av utgifterna som redovisas är: transfereringar, konsumtion, investeringar samt räntor och finansiella transaktioner.

Diagram 2.2 Procentuell fördelning av utgifter på statens budget 2011, realekonomiskt fördelade

Tabell 2.110 Realekonomisk fördelning av statens budget

Miljoner kronor

Realekonomisk art	Utfall 2011	Utfall 2010	Förändring 2010-2011	Procentuell förändring 2010-2011
Transfereringar	536 216	530 025	6 191	1,2
<i>varav till</i>				
Hushållssektorn	283 868	288 037	-4 169	-1,4
Kommunala sektorn	136 695	126 412	10 283	8,1
Företagssektorn	33 579	33 611	-32	-0,1
Ålderspensionssystemet	20 771	23 116	-2 345	-10,1
Statliga ideella organisationer	3 745	3 730	15	0,4
Internationell verksamhet	57 558	55 119	2 439	4,4
varav till EU-institutioner	30 596	30 407	189	0,6
Konsumtionsutgifter	198 776	196 332	2 444	1,2
<i>varav</i>				
Löner inklusive sociala avgifter	108 422	105 282	3 140	3,0
Omkostnader för konsumtion	58 859	58 254	605	1,0
Lokaler	16 326	16 260	66	0,4
Utgifter för försvarsändamål	5 327	6 634	-1 307	-19,7
Sociala naturaförmåner	9 842	9 902	-60	-0,6
Investeringsverksamhet	18 751	20 445	-1 694	-8,3
Räntor	39 391	29 087	10 304	35,4
<i>varav</i>				
Räntor på statsskulden	34 374	23 252	11 122	47,8
Finansiella transaktioner	8 344	10 500	-2 156	-20,5
Summa utgiftsområden	801 478	786 389	15 089	1,9

Transfereringar

Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. till stor del utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation. Som transfereringar räknas t.ex. sjukpenning och barnbidrag men även internationellt bistånd och Sveriges bidrag till EU-budgeten. Syftet med transfereringar är att omfördela inkomster mellan olika grupper i samhället, mellan olika regioner i landet eller till internationell verksamhet.

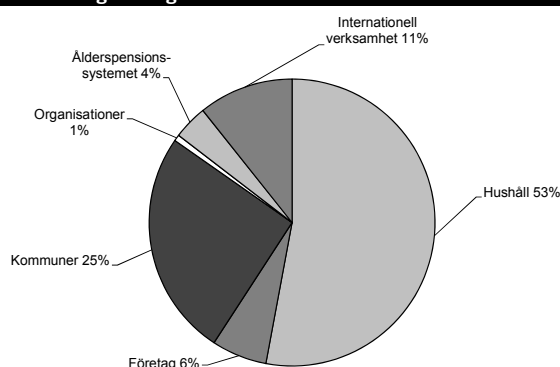
År 2011 utgjorde transfereringarna 67 procent av utgifterna inom budgetens utgiftsområden. Hushållen erhöll 53 procent av de totala transfereringarna. Transfereringarna till hushåll har minskat med 4 169 miljoner kronor (1,4 procent). Det beror framförallt att utgifterna på anslaget 10:2 *Aktivitets- och sjukersättningar m.m.* minskat med 5 435 miljoner kronor till 50 893 miljoner kronor. Anslaget omfattar de

största transfereringarna till hushållen och de minskade för fjärde året i rad. Minskningen beror dels på att antalet nybeviljade sjukersättningar minskat och dels att ett ökat antal personer lämnat sjukersättning för ålderspension. Utgifterna på anslaget 14:1 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* minskade med 5 559 miljoner kronor (16,2 procent). Förklaringen är att utgifterna för arbetslöshetsersättningen blev lägre. Anledningen är att både arbetslösheten och andelen arbetslösa med rätt till arbetslöshetsersättning var lägre än föregående år.

Den kommunala sektorn var den näst största mottagaren av transfereringar 2011. Den kommunala sektorn omfattar kommuner, landsting och kommunalförbund. Under 2011 erhöll kommunsektorn 25 procent av de totala transfereringarna. Transfereringarna till kommunsektorn ökade med 10 283 miljoner kronor (8,1 procent). Ökningen är hänförlig till utgifterna mot anslaget

25:1 *Kommunalekonomisk utjämning* som ökade med 12 254 miljoner kronor (16,8 procent). Anslaget ökades tillfälligt under 2011 med 3 000 miljoner kronor som stabiliseringspolitiska åtgärder på grund av en relativt svag inkomstutveckling i kommunerna. Under 2011 kompenstrades kommunerna med motsvarande 7 500 miljoner kronor på grund av sänkt inkomstskatt för personer som är 65 år och äldre.

Diagram 2.3 Transferringar på statens budget fördelade efter mottagarkategori 2011

Konsumtion

Statlig konsumtion avser förbrukning av resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror, inköp av varor och tjänster, underhåll och reparationer samt försvarets inköp av krigsmateriel som inte kan användas för civilt bruk. I konsumtionsbegreppet ingår även myndigheters köp av varor och tjänster som produceras utanför staten och som levereras direkt till hushållen (sociala naturaförmåner). Detta gäller t.ex. statens utgifter för köp av arbetsmarknadsutbildning och privat tandläkarsvård. Utgifterna för konsumtion uppgick under 2011 till 25 procent av utgifterna inom budgetens utgiftsområden. Utgiftsområdena 6 Försvar och samhällets krisberedskap, 16 Utbildning och universitetsforskning samt 4 Rättsväsendet hade de största utgifterna för konsumtion.

Drygt hälften av utgifterna för konsumtion utgjordes av löner inklusive sociala avgifter. Sociala avgifter avser främst arbetsgivaravgifter och premier för avtalsförsäkringar för statsanställda. Ökningen av

löner inklusive sociala avgifter var 3,0 procent 2011.

Den näst största posten avseende konsumtion är omkostnader för konsumtion, till dessa räknas myndigheternas köp av varor och tjänster. Omkostnaderna för konsumtion ökade med 1,0 procent 2011. Det enskilt största anslaget med omkostnader för konsumtion är 1:1 *Vägbållning* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer. Dessa omkostnader uppgick till 7 814 miljoner kronor 2011, en minskning med 11,3 procent. Det lägre utfallet beror på förseningar i såväl investeringar som drift och underhåll.

Investeringar

Med investeringar avses utgifter för anskaffning av infrastruktur, varaktiga materiella tillgångar såsom byggnader och maskiner, immateriella tillgångar som dataprogram, värdeföremål, finansiella tillgångar och lagerinvesteringar som är ämnade att användas i produktion. Av utgifterna inom budgetens utgiftsområden uppgick investeringarna till 2 procent. Utgiftsområde 22 Kommunikationer var det utgiftsområde som hade den största delen (89 procent) av de totala investeringarna inom budgetens utgiftsområden.

Statliga investeringar finansieras även med lån i Riksgäldskontoret och med finansiell leasing. Utgifterna för dessa investeringar ingår inte under utgiftsområdena utan ingår i Riksgäldskontorets nettoutlåning. Myndigheternas amorteringar och räntor på dessa lån redovisas som finansiella transaktioner.

Räntor och finansiella transaktioner

Den realekonomiska gruppen räntor avser räntor på statsskulden och övriga räntor, t.ex. räntor för studielån. Räntorna uppgick till 5 procent av utgifterna på budgetens utgiftsområden 2011. De två största anslagen var 1:1 *Räntor på statsskulden* och 1:3 *Studiemedelsräntor m.m.* Dessa svarade tillsammans för 99 procent av de totala ränteutgifterna.

2.7 Beställningsbemyndiganden

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för det ändamål och med högst det belopp som riksdagen beslutar, beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare budgetår än det år budgeten avser. De åtaganden som gjorts räknas inte som ekonomiska händelser som ska bokföras mot anslag. När ett bemyndigande utnyttjas ska detta redovisas mot det av riksdagen beslutade bemyndigandebeloppet.

Det totala bemyndigandebeloppet för 2011 var 313 miljarder kronor. Utestående åtaganden den 31 december 2011 uppgick till knappt 260 miljarder kronor.

Utgiftsområdena 22 Kommunikationer, 6 Försvar och samhällets krisberedskap och 7 Internationellt bistånd har störst bemyndiganden. De största beloppen avser anslaget 1:2 *Banhållning*, anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet*, anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* samt anslaget 1:1 *Väghållning*.

Störst avvikelse mellan totalt beställningsbemyndigande och utestående åtagande finns inom utgiftsområdena 22 Kommunikationer med 20 miljarder kronor och 6 Försvar och samhällets krisberedskap med 13 miljarder kronor.

En specifikation med utestående åtaganden den 31 december 2011 per anslag redovisas i bilaga 3 Beställningsbemyndigande och utnyttjandet uppdelat på varje utgiftsområde finns under respektive avsnitt. Stora avvikelser mellan beslutade bemyndiganden och utfall kommenteras i anslutning till bemyndigandetabellen i respektive avsnitt.

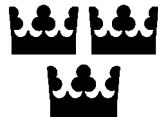
Tabell 2.111 Beställningsbemyndiganden 2011

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Beställningsbemyndiganden	Utestående åtaganden 2011-12-31
UO 01 Rikets styrelse	185	136
UO 02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	75	0
UO 05 Internationell samverkan	155	91
UO 06 Försvar och samhällets krisberedskap	60 590	47 748
UO 07 Internationellt bistånd	54 632	46 864
UO 08 Migration	440	244
UO 09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	1 396	1 281
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	4 029	3 006
UO 13 Integration och jämställdhet	1 468	798
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	18 479	17 048
UO 15 Studiestöd	7	2
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	14 343	12 750
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	456	368
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	85	22
UO 19 Regional tillväxt	6 550	6 050
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	3 705	2 428
UO 21 Energi	5 623	3 300
UO 22 Kommunikationer	125 015	104 670
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	11 317	9 417
UO 24 Näringsliv	4 555	3 677
Summa utgiftsområden	313 105	259 900

3

Resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys

3 Resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys

I resultaträkningen redovisas de totala konsoliderade intäkterna och kostnaderna för de myndigheter som ingår i årsredovisningen.

Konsolideringen innebär att transaktioner mellan myndigheter, t.ex. arbetsgivaravgifter för statligt anställda och bidrag mellan myndigheter, tas bort (elimineras) i resultaträkningen och att fordringar och skulder mellan myndigheter elimineras i balansräkningen. På så vis erhålls en konsoliderad redovisning för staten.

Gällande principer och förutsättningar beskrivs i avsnittet Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar.

3.1 Resultaträkning

Resultaträkningen för 2011 visar ett överskott på knappt 37 miljarder kronor, vilket är en minskning med 17 miljarder kronor jämfört med föregående år.

Tabell 3.1 Resultaträkning

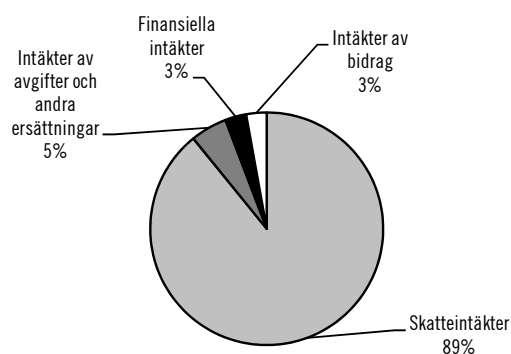
Miljoner kronor

	Not	2011	2010
Intäkter			
Skatteintäkter	1	996 362	964 899
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	56 659	58 351
Intäkter av bidrag	3	31 586	43 073
Summa intäkter		1 084 607	1 066 323
Kostnader			
<i>Transfereringar m.m.</i>			
Transfereringar till hushåll	4	-536 305	-536 593
Transfereringar till företag	4	-39 152	-38 977
Transfereringar till kommuner	4	-204 492	-201 174
Transfereringar till utlandet	4	-57 377	-54 710
Avsättningar till/upplösning av fonder	5	-8 705	-7 802
<i>Summa transfereringar m.m.</i>		<i>-846 031</i>	<i>-839 256</i>
<i>Statens egen verksamhet</i>			
Kostnader för personal	6	-111 294	-95 565
Kostnader för lokaler	7	-17 506	-16 778
Vissa garanti- och kreditkostnader	8	96	-2 466
Övriga driftkostnader	9	-81 856	-84 313
Avskrivningar och nedskrivningar	10	-23 185	-22 339
<i>Summa statens egen verksamhet</i>		<i>-233 745</i>	<i>-221 461</i>
Summa kostnader		-1 079 776	-1 060 717
<i>Saldo före resultat från andelar och finansiella poster</i>			
		<i>4 831</i>	<i>5 606</i>
Resultat från andelar i hel- och delägda företag	11	36 336	46 106
Finansiella intäkter och kostnader			
Nettokostnad för statsskulden	12	-35 242	-12 141
Övriga finansiella intäkter	13	32 712	16 496
Övriga finansiella kostnader	14	-1 464	-2 072
Summa finansiella poster		-3 994	2 283
ÅRETS ÖVERSKOTT		37 173	53 995

Försämringen av resultatet beror bland annat på att nettokostnaden för statsskulden ökade med 23 miljarder kronor och uppgick till 35 miljarder.

Samtidigt gav försäljningen av aktier i Nordea en vinst på 17 miljarder kronor. Skatteintäkterna ökade med 31 miljarder medan bidragsintäkterna minskade med 11 miljarder kronor. Kostnaden för personal ökade med 16 miljarder kronor mest till följd av ökade kostnader för statens tjänstepensioner. Resultatet från andelar i hel- och delägda företag försämrades med 10 miljarder kronor.

3.1.1 Intäkter

Diagram 3.1 Statens inkomster

Skatteintäkterna uppgick till 996 miljarder kronor och utgör 89 procent av statens totala intäkter (se diagram). Statens skatteintäkter ökade med 31 miljarder kronor (3,3 procent) jämfört med 2010.

Direkta skatter på arbete ökade med 16 miljarder kronor jämfört med 2010. Förändringen förklaras framför allt av att lönesumman ökade med 5,7 procent. Skattereduktionerna ökade med 9,8 miljarder kronor varav hälften förklaras av skattereduktion för högre allmän pensionsavgift som är direkt kopplad till lönesumman. Resterande del beror på högre jobbskatteavdrag, vilket främst förklaras av fler sysselsatta och reduktioner för hustjänster. ROT-avdraget (reparation, underhåll, om- och tillbyggnad) förklarar den största delen av ökningen i reduktioner för hustjänster och beräknas uppgå till 13 miljarder kronor. Men även RUT-avdraget (rengöring, underhåll, tvätt) fortsätter att öka och beräknas 2011 ha uppgått till knappt 1,8 miljarder kronor jämfört med 400 miljoner kronor 2008.

Arbetsgivaravgifterna ökade med 24 miljarder kronor (6,0 procent) jämfört med 2010 till följd av lönesummans utveckling. Arbetsgivar-

avgifterna utgörs i princip av avgiftssatsen gånger lönesumman.

Jämfört med 2010 minskade skatt på kapital med 4,5 miljarder kronor. Skatt på kapital från hushåll minskade med 10,7 miljarder kronor (31 procent) framför allt till följd av högre ränteutgifter, vilket ökar skattereduktionerna. Skatt på företagsvinster ökade med 4,8 miljarder kronor (4,5 procent) och förklaras av ökade vinster. Flertalet bolag visade starka resultat 2011 trots att det fjärde kvartalets resultat innebär en svag avslutning på året.

Skatt på konsumtion och insatsvaror ökade med 6,7 miljarder kronor (1,5 procent). Intäkter av mervärdesskatt ökade med 8,4 miljarder kronor. Hushållens konsumtionsutgifter i löpande priser ökade med 3,4 procent. Investeringarna i näringslivet ökade starkt, bland annat ökade bostads-investeringarna, vilket också bidrar till ökade momsintäkter.

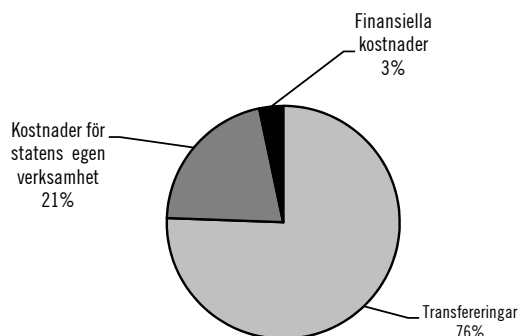
Skatt på energi och miljö minskade med 2,7 miljarder kronor jämfört med 2010. Skatt på alkohol och tobak ökade med 1,4 miljarder kronor medan skatt på vägtrafik minskade med 0,7 miljarder kronor.

Intäkter av avgifter och andra ersättningar har minskat med 1,7 miljarder kronor. Det beror bland annat på att Exportkreditnämndens och Svenska kraftnäts uppdragsintäkter minskat. Arbetslöshetsavgifter för arbetslöshetsförsäkringen minskade också. Däremot tillkom intäkter från spektrumauktioner hos Post- och telestyrelsen med 3,1 miljarder kronor.

Bidragsintäkter har minskat med nästan 12 miljarder kronor. Minskningen förklaras till största delen av minskade intäkter av AP-fondsmedel, som avser AP-fondernas nettobidrag för utbetalningarna av pensioner under året. AP-fondens nettobidrag till staten blev lägre för 2011 eftersom ökningen av socialavgifter och allmänna pensionsavgifter varit betydligt högre än ökningen av utbetalda pensioner.

3.1.2 Kostnader

Diagram 3.2 Statens kostnader

Av statens kostnader utgjordes 76 procent av transfereringar, varav transfereringar till hushåll var den största delen. Kostnaderna för statens egen verksamhet utgjorde 21 procent och nettokostnaden för statsskulden och övriga finansiella kostnader 3 procent.

3.1.3 Transfereringar

Diagram 3.3 Transfereringar per sektor

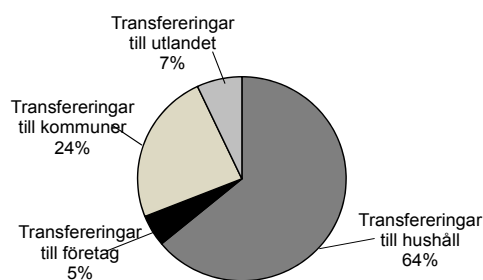

Diagram 3.3 visar transfereringar i form av lämnade bidrag och andra överföringar fördelade på mottagarsektorer enligt nationalräkenskapernas indelning. Den realekonomiska indelningen redovisas även utifrån anslagen på budgeten. Av diagram 3.3 ovan framgår att hushållssektorn är den dominerande mottagaren av statliga transfereringar. Transfereringarna till hushåll innefattar bl.a. ålderspensioner, sjuk-

penning, föräldrapenning, barnbidrag och arbetslöshetsersättning, men även bidrag till organisationer inom t.ex. utbildningsområdet eller biståndsområdet. Kommunerna tar emot 24 procent av transfereringarna i olika former av statsbidrag, företagssektorn 5 procent och utlandet, i form av bistånd och EU-avgifter, tar emot 7 procent av de statliga transfereringarna.

Kostnaderna för transfereringar, exklusive avsättningar till fonder, uppgick till 837 miljarder kronor. De ökade därmed med 5,9 miljarder kronor mellan 2010 och 2011.

Transfereringar till hushåll har under 2011 netto minskat marginellt. Bland transfereringarna till hushåll har kostnaderna för arbetsmarknadsområdet minskat med 5 miljarder kronor. Arbetslöshetsersättningen har minskat med 4,6 miljarder kronor och aktivitetsstöd har minskat med 0,8 miljarder kronor. Lönegarantiersättningen har ökat med 0,6 miljarder kronor främst på grund av SAAB:s rekonstruktion och konkurs.

Transfereringar till hushåll avseende socialförsäkringen minskade med 0,9 miljarder kronor netto. Kostnaderna för ålderspensioner vid sidan av statens budget minskade med 0,5 miljarder kronor vilket beror på den automatiska balanseringen inom pensionssystemet. Premiepensioner har däremot ökat med 0,6 miljarder kronor. Den ökningen beror på att antalet pensionärer ökar på grund av stora årskullar födda i mitten av 1940-talet och på att varje ny årskull som går i pension har större andel i det nya pensionssystemet. Ersättning vid ålderdom, som avser anslagsfinansierade pensioner och stöd som garantipension och bostadstillägg, har endast ökat marginellt jämfört med 2010.

Kostnaden för sjukpenning ökade med 2,5 miljarder kronor (15 procent). Under 2011 har antalet sjukfall ökat något. Orsaken till ökningen av antalet sjukfall är att många av de som tidigare uppnått maximal tid i sjukförsäkringen, och därför en tid varit utan ersättning från sjukförsäkringen, nu på nytt kan söka ersättning. Aktivitets- och sjukersättningen minskade med 5,6 miljarder kronor (10,1 procent). Minskningen förklaras främst av ett fortsatt netto-utflöde till ålderspensionssystemet.

Stöd till personer med funktionsnedsättning inkluderar även kommunernas andel av kostnader för assistansersättning vilken ökade med 1 miljard kronor (4,3 procent). Huvudmannaskapet för personlig assistans innehas av

staten men finansieringsansvaret är delat. De ökade kostnaderna för assistansersättning beror på ökade timkostnader men även på att antalet personer som får assistansersättning ökade. Dessutom ökade antalet timmar per person och vecka.

Inom området ekonomisk trygghet för familjer och barn ökade föräldraförsäkringen med 1,2 miljarder kronor och kostnaderna för barnbidragen med 0,4 miljarder kronor. Utgifterna för socialförsäkringsförmånerna inom familjepolitiken påverkas av flera faktorer såsom antal födda barn, barnkullarnas storlek, föräldrarnas löneutveckling och konjunkturen. Under året har antalet födda barn minskat något. Trots denna minskning har utgifterna för föräldrapenning, barnbidrag och tillfällig föräldrapenning ökat. Det beror bland annat på att det finns fler barn i åldrarna 0–12 år samt på höjda löner vilket påverkar ersättningsnivån. De högre kostnaderna för barnbidrag förklaras också av att nivån för flerbarnstillägg höjdes 2011.

Transfereringar till den kommunala sektorn har fortsatt att öka under 2011 trots att det tillfälliga konjunkturstödet 2010 nu är borta. Det förklaras dels med en ökning av den kommunalekonomiska utjämningen 2011 och stabiliseringspolitiska åtgärder på grund av den relativt svaga inkomstutvecklingen. Den kommunalekonomiska utjämningen har även ökats som kompensation för ytterligare sänkning av skatten för pensionärer genom förhöjt grundavdrag.

Transfereringarna till kommuner ökade totalt med 3,3 miljarder kronor jämfört med 2010. De allmänna bidragen till kommuner ökade med 4 miljarder kronor. Den kommunalekonomiska utjämningen till kommuner och landsting har ökat med 8,8 respektive 3,9 miljarder kronor. Bidrag för läkemedelsförmånerna har minskat med 0,5 miljarder kronor.

Bland transfereringar till utlandet har kostnaden för bistånd och andra internationella bidrag genom Sida och 2010 även Regeringskansliet ökat med 1,1 miljarder kronor. Avgiften till EU ökade med 0,3 miljarder kronor. Avgiften redovisas här periodiserad till skillnad mot redovisningen på statens budget. Avsättningen till fonder ökade med 0,9 miljarder kronor. Avsättningen till Kärnavfallsfonden har ökat med 0,7 miljarder kronor då räntan på reala placeringar och realisationsvinster ökat.

3.1.4 Kostnader för statens egen verksamhet

Kostnaderna för statens egen verksamhet (exklusive arbetsgivaravgifter för statsanställda) uppgick till 234 miljarder kronor 2011, vilket är en ökning med drygt 12 miljarder kronor jämfört med 2010.

Statens personalkostnader ökade med nära 16 miljarder kronor. Ökningen avser framför allt pensionskostnaderna och beror på att dessa var särskilt låga föregående år då avsättningen för pensioner minskade, medan avsättningen ökade under 2011 efter bl.a. förändrade beräkningsgrunder. Lönekostnader inklusive lagstadgade arbetsgivaravgifter ökade med 3,8 miljarder kronor (3,6 procent). Övriga driftkostnader minskade med 2,5 miljarder kronor. Mest minskade Försvarsmyndigheternas materielinköp.

3.1.5 Resultat från andelar i hel- och delägda företag

Resultatet från andelar i hel- och delägda företag minskade med 9,8 miljarder kronor. Det resultat som redovisas baseras främst på bolagens redovisade nettoresultat enligt respektive årsbokslut.

Resultatet för Apoteket AB har försämrats med 4,1 miljarder kronor jämfört med 2010 under vilket försäljning av dotterbolag medförde en realisationsvinst på 4,4 miljarder kronor.

Vattenfalls resultat har minskat med 1,9 miljarder kronor bland annat på grund av minskade volymer och priser. AB Svensk Exportkredit redovisade ett försämrat resultat med 1,5 miljarder och Sveaskog Holding AB redovisade ett försämrat resultat med 1,2 miljarder kronor. LKAB har däremot förbättrat sitt resultat med 1,9 miljarder kronor tack vare högre priser på järnmalm.

3.1.6 Nettokostnad för statsskulden och övriga finansiella intäkter och kostnader

Nettokostnaden för statsskulden ökade med 23 miljarder kronor jämfört med 2010. De orealiserade valutavinsterna har minskat med 20 miljarder kronor samtidigt som

räntekostnaderna för upplåning i svenska kronor har ökat med 7 miljarder kronor och de realiserade valutaförlusterna har minskat med 4 miljarder kronor.

Övriga finansiella intäkter ökade med 16 miljarder till största del beroende på att statens försäljning av aktier i Nordea gav en vinst på 17 miljarder kronor.

3.2 Balansräkning

I balansräkningen redovisas värdet av statens samtliga tillgångar, skulder och kapital per den 31 december 2011.

Tabell 3.2 Balansräkning

Miljoner kronor

TILLGÅNGAR	Not	2011-12-31	2010-12-31
Anläggningstillgångar			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utveckling	15	6 770	6 153
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	16	820	991
Förskott avseende immateriella anläggningstillgångar	17	-	2
Summa immateriella anläggningstillgångar		7 590	7 146
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Statliga väganläggningar	18	108 180	102 667
Statliga järnvägsanläggningar	19	97 773	95 053
Byggnader, mark och annan fast egendom	20	33 992	33 433
Förbättringsutgifter på annans fastighet	21	3 804	3 636
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	22	25 316	23 203
Pågående nyanläggningar	23	93 372	85 439
Beredskapstillgångar	24	93 375	95 908
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar	25	4 323	2 782
Summa materiella anläggningstillgångar		460 135	442 121
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i hel- och delägda	26	349 766	346 525

företag				Skulder m.m.			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	27	46 627	45 233	Leverantörsskulder	46	19 225	19 302
Långfristiga fordringar	28	4 244	3 886	Övriga skulder	47	111 474	93 057
Summa finansiella anläggningstillgångar		400 637	395 644	Depositioner	48	1 210	1 362
Summa anläggningstillgångar		868 362	844 911	Förskott från uppdragsgivare och kunder	49	271	327
Utlåning	29	279 483	275 931	Summa skulder m.m.		132 180	114 048
Varulager m.m.				Periodavgränsningsposter			
Varulager och förråd	30	1 674	1 569	Upplupna kostnader	50	30 214	31 643
Pågående arbeten	31	617	1 345	Öförbrukade bidrag	51	9 626	8 999
Fastigheter	32	176	168	Övriga förutbetalda intäkter	52	45 630	41 212
Förskott till leverantörer	33	53	33	Summa periodavgränsningsposter		85 470	81 854
Summa varulager m.m.		2 520	3 115	SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		1 282 954	1 245 737
Fordringar				Garantiförbindelser	53	1 342 312	1 221 219
Kundfordringar	34	8 490	10 220	Övriga ansvarsförbindelser	54	28 398	16 292
Övriga fordringar	35	64 158	77 985				
Summa fordringar		72 648	88 205				
Periodavgränsningsposter							
Förutbetalda kostnader	36	10 100	10 551				
Upplupna bidragsintäkter	37	1 844	1 377				
Övriga upplupna intäkter	38	11 999	13 267				
Summa periodavgränsningsposter		23 943	25 195				
Kortfristiga placeringar							
Värdepapper och andelar	39	29 711	1 942				
Summa kortfristiga placeringar		29 711	1 942				
Kassa och bank	40	6 287	6 438				
SUMMA TILLGÅNGAR		1 282 954	1 245 737				

KAPITAL OCH SKULDER

	Not		
Nettoförmögenhet	41	-317 042	-351 415
Fonder	42	97 925	89 220
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	43	195 757	185 088
Övriga avsättningar	44	13 194	13 636
Summa avsättningar		208 951	198 724
Statsskulden			
Lån i Sverige		831 322	843 223
Lån utomlands		244 148	270 083
Summa statsskulden	45	1 075 470	1 113 306

3.2.1 Nettoförmögenheten

Statens nettoförmögenhet är lika med skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas bokförda värde. Statsskulden, som i huvudsak motsvarar statsbudgetens ackumulerade underskott över åren, svarar för den övervägande delen av skulderna och därmed den negativa nettoförmögenheten. Vid utgången av 2011 var nettoförmögenheten -317 miljarder kronor, dvs. staten hade en nettoskuld på motsvarande belopp. Det är en förbättring med 34 miljarder kronor jämfört med 2010 då nettoförmögenheten var -351 miljarder kronor.

Nettoförmögenhetens förändring fördelad på balansräkningens olika delar kan sammanfattas enligt nedan:

	Mdkr
Ökning av tillgångar	37
Minskning av skulder	16
Ökningar av avsättningar	-10
Ökning av fonder	-9
Summa	34

Förändringen av nettoförmögenheten kan även beskrivas på följande sätt:

	Mdkr
Årets överskott enligt resultaträkningen	37
Värdeförändringar av aktier och andelar	-3
Summa	34

Förändringen av nettoförmögenheten är i första hand hänförlig till årets överskott i resultaträkningen på 37 miljarder kronor. Därutöver påverkas nettoförmögenheten av enstaka transaktioner som förändrar tillgångars eller skuldernas värde utan att de redovisas över resultaträkningen. En återkommande förklaringspost är förändringar av aktier och andelar som redovisas direkt i balansräkningen, t.ex. förändringar av statligt ägda bolags egna kapital som inte är hänförlig till periodens resultat. Under 2011 uppgick dessa effekter till - 3 miljarder kronor.

Jämförelse med nettoförmögenheten enligt definitionen i nationalräkenskaperna

För att belysa sambandet mellan olika sätt att redovisa statens finansiella ställning görs en jämförelse mellan nettoförmögenheten i balansräkningen och nationalräkenskaperna (NR). NR:s beräkningar finns inte färdigställda för 2011 och jämförelsen görs därför för 2010. NR:s

uppgifter har dessutom kompletterats på några punkter för att öka jämförbarheten. Skillnaden mellan balansräkningens nettoförmögenhet vid utgången av 2010 på - 351 miljarder kronor och den beräkning i anslutning till NR som gjorts i 2012 års ekonomiska vårproposition på 240 miljarder kronor innebär att NR-beräkningen visar en positiv nettoförmögenhet som är 591 miljarder kronor högre än vad som redovisas i balansräkningen.

Skillnaderna beror dels på olika värderingsprinciper, dels på olika avgränsning av staten. Den enskilt största skillnaden beror på att fasta reallgångar i NR värderas till återanskaffningsvärdet, dvs. restvärdet efter avskrivningar räknas upp med prisindex samt med moms medan fasta reallgångar i balansräkningen värderas till ursprungligt anskaffningsvärde. Detta står för 53 procent av skillnaden i förmögenheten. En annan stor del beror på att NR använder marknadsprisvärdering där sådan finns tillgänglig, t.ex. för vissa aktieinnehav och för skulder i form av bl.a. statsobligationer. Beredskapstillgångar ingår endast till den del det inte avser krigsmateriel och kringutrustning till krigsmateriel. I fråga om avgränsning ingår Riksbanken som kapitalandel i NR och inte endast med grundfonden. Dessutom finns andra mindre skillnader. För tillgångar och skulder i övrigt tas främst vissa stora myndigheter med omfattande finansiell verksamhet med i NR. Fordringar och skulder av löpande karaktär är till största delen inte med i NR. I anslutning till not 41 visas de viktigaste skillnaderna för 2010 och 2009.

3.2.2 Övriga förändringar i balansräkningen

Under räkenskapsåret 2011 ökade de totala tillgångarna med 37 miljarder kronor till 1 283 miljarder kronor.

De materiella anläggningstillgångarna ökade med 18 miljarder kronor. Väganläggningar har under året invärderats som färdigställda till ett värde av drygt 9 miljarder kronor. Större objekt som öppnats för trafik under året är Partihallsförbindelsen vid Tingstadstunneln i Göteborg, E4 Enånger-Hudiksvall, Tvärleden Osby-Markaryd, Väg 31 förbi Tenhult, Riksväg 25 Eriksmåla-Boda samt väg 68 Norberg-Avesta.

Värdet av järnvägsanläggningar som färdigstälts under året uppgår till 5,6 miljarder kronor. Större projekt som färdigstälts under året är Uppsala bangård inklusive resecentrum, Malmö bangård samt ökad kapacitet på Malmbanan.

Pågående nyanläggningar har ökat med nära 8 miljarder kronor. Ökningen avser till största delen järnvägsprojekt vid Trafikverket vilket bl.a. omfattar Citybanan i Stockholm, Väst kustbanan inklusive tunnel genom Hallandsåsen, Norge/Vänernbanan och Ådalsbanan.

De finansiella anläggningstillgångarna ökade med 5 miljarder kronor. Andelar i hel- och delägda företag ökade med 3 miljarder kronor. Ökningen av andelsvärdet för Vattenfall AB uppgick till 5,3 miljarder kronor. Förändringen utgörs främst av årets resultat som uppgår till 11,1 miljarder kronor samt kassaflödessäkring med en positiv påverkan med 1,6 miljarder kronor. Kassaflödessäkringen avser huvudsakligen orealiserade värdeförändringar av el-derivat som används för prissäkring av framtida försäljning. Kapitalandelen har påverkats negativt främst av utdelning av 6,5 miljarder kronor till staten.

LKAB:s resultat för året uppgick till 11 miljarder kronor, vilket bidragit till andelsvärdets ökning med 4,5 miljarder kronor. Utdelning av 5,0 miljarder kronor har reducerat värdet. Apoteket AB har minskat andelsvärdet med 5,0 miljarder kronor främst förklarad av utdelning till staten av 5,4 miljarder kronor. Årets resultat uppgick till 0,4 miljarder kronor. Övriga fordringar har minskat med 14 miljarder kronor jämfört med föregående år. Vid utgången av 2010 redovisade Skatteverket en fordran på 17 miljarder kronor på kommuner och landsting avseende slutreglering av kommunalskatt för inkomståret 2009. För 2011 redovisar Skatteverket en skuld på 8,8 miljarder kronor. Slutavräkningen av kommunalskatt kan variera starkt mellan åren. Slutavräkningen görs i januari månad andra året efter inkomståret. Då justeras de totala slutliga kommunalskattebidragen mot de preliminära medel som betalades ut till kommuner och landsting under inkomståret. Skatteverkets fordringar på skattekontot har ökat med 3 miljarder kronor.

Värdepapper och andelar har ökat med 28 miljarder kronor och ökningen avser Riksgäldskontorets kortfristiga placeringar. Dessa placeringar utgörs i huvudsak av andra

låneinstituts obligationer (25 miljarder kronor) och placerade dagslån i svenska kronor (2,5 miljarder kronor). Riksgäldskontoret redovisade inga kortfristiga placeringar för 2010.

Fonder ökade med 8,7 miljarder kronor jämfört med 2010 och mest ökade Stabilitetsfondens behållning (4 miljarder kronor). Avsättningar för pensioner ökade med 11 miljarder kronor hos Statens tjänstepensionsverk. De viktigaste faktorerna som påverkade avsättningen var ändrade beräkningsgrunder med 6,4 miljarder kronor, basbeloppsindexering (värdesäkring) med 1,6 miljarder kronor, nyintjänad pension med 5,5 miljarder kronor samt grundränta (uppräknings enligt de försäkringstekniska riktlinjerna), netto, med 2,9 miljarder kronor medan avsättningen minskade med 8,3 miljarder kronor på grund av utbetalade förmåner.

Statsskulden minskade med 38 miljarder kronor och uppgick vid 2011 års utgång till 1 075 miljarder kronor. Lån i svenska kronor minskade med 12 miljarder kronor och lån i utländsk valuta minskade med 26 miljarder kronor. Den andel av statsskulden som upptas i utländsk valuta minskade något, från 24 till 23 procent. För en närmare beskrivning av statsskuldens utveckling, se kapitel 4 Statsskuldens utveckling.

Övriga skulder ökade med 18 miljarder kronor främst vid Riksgäldskontoret. Riksgäldskontoret tar upp lån i svenska kronor och genom skuldbytesavtal (kron/valutaswappar) omvandlas lånen till skuld i utländsk valuta. Genom dessa swaptransaktioner uppstår en kreditrisk och för att hantera denna ingår man s.k. CSA-avtal. Storleken på säkerheterna beror på marknadsvärderingen på de underliggande derivaten den aktuella dagen och varierar kraftigt över tid. Vid utgången av 2011 var de 13 miljarder kronor högre än 2010. Skatteverkets skulder till kommuner och landsting avseende slutreglering av kommunalskatt står för 8,8 miljarder kronor av ökningen.

3.3 Finansieringsanalys

Finansieringsanalysen visar statens betalningar fördelade på avsnitten statens verksamhet, investeringar, utlåning och finansiella aktiviteter. Finansieringsanalysen visar även förändringen av respektive avsnitts påverkan på statens nettouplåning under redovisningsperioden. Statens nettouplåning definieras som förändringen av statsskulden justerad för realiserade valutakursförändringar.

Uppgifterna avseende finansieringsanalysen har hämtats från resultat- och balansräkningarna samt från den information som myndigheterna rapporterat in till statsredovisningssystemet eller från myndigheternas årsredovisningar med eventuella kompletteringar.

Tabell 3.3 Finansieringsanalys

Miljoner kronor

	Not	2011	2010
Statens verksamhet			
Skatter	55	1 030 893	955 670
Avgifter och andra ersättningar	56	83 505	74 939
Intäkter av bidrag		31 586	43 073
<i>Summa justerade intäkter</i>		<i>1 145 984</i>	<i>1 073 682</i>
Transfereringar	57	-833 542	-830 610
Statens egen verksamhet	58	-200 227	-201 861
<i>Summa justerade kostnader</i>		<i>-1 033 769</i>	<i>-1 032 471</i>
Justeringar till betalningar	59	-22 304	39 053
Saldo statens verksamhet		89 911	80 264
Investeringar			
Finansiella investeringar	60	-4 187	-11 910
Materiella investeringar		-38 061	-47 504
Immateriella investeringar		-2 425	-2 281
<i>Summa investeringsutgifter</i>		<i>-44 673</i>	<i>-61 695</i>
Försäljning av anläggningstillgångar		23 695	11 365
Summa investeringsverksamhet		-20 978	-50 330
Utlåning			
Nyutlåning	61	-18 528	-14 904
Amorteringar		12 180	15 395
Summa nettoutlåning		-6 348	491
Finansiella aktiviteter			
Finansiellt netto för statens upplåning	62	-36 740	-33 694
Övrigt finansiellt netto	63	13 070	12 947

Justeringar till betalningar	64	-2 577	4 802
Summa finansiella aktiviteter		-26 247	-15 945
Totalt		36 338	14 480
Statens nettouplåning			
Förändring av statsskulden		-37 836	-36 033
Orealiserade valutakursförändringar		1 498	21 553
Totalt		-36 338	-14 480

3.3.1 Statens verksamhet

Kassaflödet i den del som avser statens verksamhet, dvs. intäkter, transfereringar och statens egen verksamhet enligt resultaträkningen, uppgick under 2011 till 90 miljarder kronor, vilket netto är 10 miljarder kronor högre än föregående år. Inbetalningarna avseende skatter m.m. har ökat med 75 miljarder kronor. Kassaflödet påverkas negativt av att förändringar av fordringar och skulder som redovisas under posten Justeringar till betalningar är 61 miljarder kronor lägre jämfört med 2010. Det beror på ökning av Riksgäldskontorets kortfristiga placeringar men också att skulderna ökade kraftigt 2010.

3.3.2 Investeringar

Summa investeringsutgifter under 2011 uppgick till knappt 45 miljarder kronor, vilket är en stor minskning med 17 miljarder kronor jämfört med 2010. De finansiella investeringarna har minskat vilket främst beror på aktieförvärvet i Swedavia AB samt kapitaltillskott till SAS AB och Inlandsinnovation AB under 2010.

De materiella investeringarna har sjunkit med drygt 9 miljarder kronor, där den största skillnaden avser sista etappen av Botniabanan som redovisades bland investeringar med 6,4 miljarder kronor under 2010. Investeringarna i försvarssektorn har också fortsatt att minska.

Det negativa kassaflödet från investeringsverksamheten har begränsats av inkomster från försäljning av finansiella anläggningstillgångar. Det avser främst aktier i Nordea Bank AB men även TeliaSonera AB.

3.3.3 Utlåning

Statens nettoutlåning har ökat, från att ha varit särskilt låg under 2010. Årets nyutlåning, förutom studielån, avser främst lån till Island samt en tillfällig utökning av lånet till Riksbanken.

3.3.4 Finansiella aktiviteter

Nettobetalingar för finansiella aktiviteter under 2011 uppgick till -26 miljarder kronor, vilket innebär att det negativa kassaflödet från finansiella aktiviteter ökade med 10 miljarder kronor. Det negativa kassaflödet från statens upplåningsverksamhet har ökat och skulderna har minskat framför allt som följd av att förutbetalda överkurser vid upplåning har minskat jämfört med 2010.

3.3.5 Statens nettoupplåning

Statens nettoupplåning visar förändringen av statens upplåning justerad för valutakursförändringar i utländsk valuta. Statens nettoupplåning under 2011 var åter negativ, dvs. staten har minskat sina lån som följd av det positiva budgetsaldot. Statsskulden minskade med 38 miljarder kronor och orealiserade valutakursförändringar påverkade upplåningen endast i begränsad omfattning.

3.3.6 Samband mellan resultaträkningen och utfallet på statens budget

I nedanstående tabell visas sambandet mellan resultaträkningens överskott och saldot i statens budget 2011. Tabellen visar de huvuddelar som skiljer resultaträkningen från statens budget, nämligen poster som finns med i resultaträkningen men inte medför betalningar, förändringar av fordringar och skulder samt övriga transaktioner som medfört betalningar. Posterna finns med i finansieringsanalysen, men i en annan struktur. Genom dessa tre delar är det möjligt att gå från resultaträkningens saldo till finansieringsanalysens saldo. Därefter visas justeringsposter hänförliga till statsskulden som utgör skillnaden mellan finansieringsanalysens saldo och saldot i statens budget.

Tabell 3.4 Samband mellan resultaträkningens överskott och utfallet för statens budget 2011

Miljoner kronor

Resultaträkningens överskott	37 173
Justeringar för poster som ej medför betalningar	8 160
Justeringar för förändringar av fordringar och skulder	-8 515
Övriga transaktioner som påverkar betalningar	-480
Finansieringsanalysens saldo	36 338
Justeringar hänförliga till statsskulden	31 463
Förändring av Riksgäldskontorets kortfristiga placeringar	27 737
Förändring av inomstatliga innehav av värdepapper, skuldkorrigeringar samt övriga poster	3 726
Statens budgetsaldo	67 801

Transaktioner som ingår i resultaträkningen men inte medför betalningar omfattar resultatandelar i hel- och delägda företag som är intäkter som inte betalats och som för 2011 uppgår till 36 miljarder kronor samt orealiserade valutavinster med knappt 2 miljarder kronor. Kostnader som inte medför betalningar omfattar avskrivningar, nedskrivningar med 27 miljarder kronor och avsättningar och fondering med 19 miljarder kronor åt motsatt håll.

Förändringar av fordringar och skulder har medfört betalningar, men inte påverkat resultaträkningen. Skulderna avseende främst skatter har ökat vilket ger en positiv påverkan på likvida medel. Fordringarna har ökat avseende främst kortfristiga placeringar hos Riksgäldskontoret, vilket ger en negativ påverkan. Nettoförändringen av fordringar och skulder ger en negativ påverkan på likvida medel med nära 9 miljarder kronor.

Övriga transaktioner som påverkar betalningar är investeringar som gav ett utflöde av likvida medel netto, med hänsyn till sålda tillgångar, med 21 miljarder kronor. Statens utlåning, netto, påverkade kassaflödet negativt med nära 9 miljarder kronor, medan utdelningar från statliga bolag gav ett inflöde på knappt 27 miljarder kronor. Nettoeffekten av dessa transaktioner är därför endast -0,5 miljarder kronor.

Justeringar som är hänförliga till statsskulden

Finansieringsanalysens saldo var positivt med 36 miljarder kronor, vilket dock är 31 miljarder kronor lägre än överskottet i statens budget på 67 miljarder kronor. Att nettoupplåningen därmed är negativ innebär att staten amorterat på sina lån. Skillnaden mellan statens nettoupplåning och saldot på statens budget beror på att det finns transaktioner som påverkar statsskulden men som inte påverkar budgetens saldo. Å andra sidan finns transaktioner som påverkar budgetens saldo men som påverkar statsskulden först i efterföljande perioder, t.ex. kortfristiga placeringar.

Ökning av Riksgäldskontorets kortfristiga placeringar medfört att statsskulden har ökat nära 28 miljarder kronor utan att saldot på statens budget har påverkats. Andra poster har påverkat lånebehovet men inte statsskulden, det avser förändring av myndigheters innehav av statspapper och skuldskötselåtgärder vilket sammantaget påverkat statsskulden med 4 miljarder kronor.

3.4 Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar

Årsredovisningen för staten upprättas enligt bestämmelserna i 10 kap. budgetlagen (2011:203). Den grundas på de statliga myndigheternas årsredovisningar, vilka upprättas enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

3.4.1 Redovisningsprinciper samt resultat- och balansräkning

Räkenskapsåret utgörs av kalenderår.

Kostnader och intäkter redovisas enligt bokföringsmässiga grunder, dvs. oberoende av när betalning sker.

De konsoliderade resultat- och balansräkningarna och finansieringsanalysen är uppställda enligt reglerna i 10 kap. 9 och 10 §§ budgetlagen och de mer detaljerade regler som regeringen beslutat i 13-15 §§ förordningen (2011:231) om underlag för årsredovisning för staten.

Budgetlagen och förordningen om årsredovisning och budgetunderlag reglerar grundläggande principer. Dessa utgör, tillsammans med den praxis som utvecklats i årsredovisningen för staten och de praktiska ställningstagandena som varit nödvändiga vid upprättandet, de tillämpade redovisningsprinciperna. Denna praxis består av de lösningar för olika områden som, när de inte bedömts oväsentliga, anges nedan under rubrikerna Omklassificeringar av poster och Kommentarer till särskilda poster. När nya områden redovisas i årsredovisningen för staten, för vilka inomstatlig reglering eller praxis ännu inte utvecklats, hämtas i förekommande fall vägledning från principer som framgår av internationella redovisningsstandarder för offentlig sektor respektive principer som tillämpas i den privata eller kommunala sektorn. Flera företeelser är dock specifika för statlig verksamhet i Sverige och ställningstaganden måste därför göras i enskilda fall.

Årsredovisningen för staten upprättas med de statliga myndigheternas årsredovisningar som grund och med information som rapporterats särskilt till statsredovisningen. Principerna för värdering och klassificering av intäkter och kostnader samt tillgångar och skulder utgår därigenom från bestämmelserna i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag. Undantag kan finnas om en myndighet har medgetts undantag från dessa regler och sådana fall där särskilda principer tillämpas på den konsoliderade nivån.

Årsredovisningen för staten upprättas med de statliga myndigheternas årsredovisningar som grund och med information som rapporterats särskilt till statsredovisningen. Principerna för värdering och klassificering av intäkter och kostnader samt tillgångar och skulder utgår därigenom från bestämmelserna i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag. Undantag kan finnas om en myndighet har medgetts undantag från dessa regler och sådana fall där särskilda principer tillämpas på den konsoliderade nivån.

Transfereringar

Transfereringar redovisas enligt bokföringsmässiga grunder, dvs. det är kostnaden hänförlig till. I de flesta fall anses kostnaden sammanfalla med utbetalningen. Periodisering görs endast när kostnaden är tydligt hänförlig till ett visst år.

Skatter

Skatteinkomsterna redovisas fullt periodiserade, dvs. det är intäkterna hänförlig till. Eftersom många skatter taxeras i efterhand per kalenderår, är det slutliga utfallet från taxeringen inte känt förrän drygt ett år efter det aktuella årets utgång. Redovisningen av skatter i årsredovisningen för staten grundas därför till viss del på

bedömningar av förväntat taxeringsutfall och inbetalningar.

Metoden för beräkning av periodiserade skatter bygger på modeller för olika skatteslag och för totalsammanställningar som under lång tid byggts upp inom Finansdepartementet och Ekonomistyrningsverket och har utvecklats och anpassats successivt. Denna struktur ger bättre information om skatterna för året än löpande skatteinbetalningar, eftersom metoden beaktar den makroekonomiska utvecklingen och förändringar i skattereglerna redan det år dessa avser och inte först när betalning sker.

Skatteverket och andra berörda myndigheter redovisar löpande debiterade och betalda skatter. Skatterna kan delas in i två huvudkategorier. Den första är skatter som hänförs till period (månad) i nära anslutning till inbetalningen eller deklarationen, vilket gäller för mervärdesskatt, socialavgifter och de flesta punktskatter. Den andra är skatter som beslutas vid den årliga inkomsttaxeringen och där den löpande inbetalningen endast är preliminär. Det gäller hushållens och företagens inkomstskatter, fastighetsskatt, skattereduktioner m.m. När uppgifterna för årsredovisningen för staten för ett visst år tas fram, finns ett i det närmaste korrekt slutligt utfall för många av de nämnda skatterna som redovisas månadsvis.

Metoden innebär däremot att framför allt för hushållens och företagens inkomstskatter grundas det redovisade utfallet på en bedömning grundad på kontrolluppgifter, redovisade preliminärskatter, den ekonomiska utvecklingen, utvecklingen på aktie- och fastighetsmarknaden och annan information. Utifrån den informationen görs en prognos på de intäkter som slutligt kommer att betalas in för året och den ligger till grund för beräkning av den redovisade intäkten. Även för övriga skatter tas dock hänsyn till förväntade tilläggsdebiteringar, omprövningar m.m. som avser skatter för den aktuella redovisningsperioden.

Resultaträkningens skatteintäkter skiljer sig från de periodiserade skatterna i statens budget för det aktuella året på några punkter. Skillnaden mellan fjolårets beräknade periodiserade skatt och det utfall som nu finns tillgängligt hänförs i resultaträkningen till det senaste året, medan det periodiserade utfallet per år revideras i budgetens utfall. För varje skatteslag redovisas dock den senaste beräkningen i not till resultaträkningen. En annan skillnad är att avgifterna till ålders-

pensionssystemet och premiepensionssystemet läggs till, eftersom dessa avgifter ingår i skatterna så som de avgränsas i resultaträkningen. Kommunala utjämningsavgifter och inkomstutjämningsavgifter tillförs som följd av principen att bruttoredovisa dessa i årsredovisningen för staten. Slutligen avgår de eliminerings som görs i årsredovisningen för staten.

Avgränsning av redovisningsenheten

Balans- och resultaträkningen samt finansieringsanalysen omfattar statens samtliga intäkter och kostnader, tillgångar och skulder samt betalningar som påverkar statens nettoupplåning. Riksbankens grundfond anses i detta sammanhang utgöra en tillgång hos staten.

Intäkter och kostnader, tillgångar och skulder samt betalningar som redovisas av Riksbanken samt Första, Fjärde, Sjätte och Sjunde AP-fonden omfattas inte. Inte heller ingår premiepensionssystemets tillgångar och skulder eller dess avkastning i resultat- och balansräkningen. Budgetlagens bestämmelser på denna punkt har preciserats i förordningen (2011:231) om underlag för årsredovisning för staten, i enlighet med den bedömning som redovisades för riksdagen i prop. 2010/11:40 En reformerad budgetlag. För premiepensionsmedlen gäller det särskilda egendomsskyddet enligt 2 kap. 15 § regeringsformen. De är därför inte statens medel och att ta in dem i statens balansräkning skulle medföra att redovisningen inte gav en rättvisande bild. Riksbanken anses vara ett eget rättssubjekt med egna tillgångar och skulder och ska därför inte omfattas. AP-fonderna, utöver den del som tillhör premiepensionssystemet, undantas dels eftersom ålderspensionssystemet bör hanteras på ett enhetligt sätt, dels av praktiska skäl, eftersom de följer ett annat regelverk för redovisningen än övriga myndigheter, vilket skulle göra det alltför omständligt att konsolidera dem.

Konsolidering

Redovisningen utgör med angivna undantag en konsolidering av årsredovisningarna hos myndigheterna under riksdagen och regeringen. Det innebär att balans- och resultaträkningarna slås samman efter det att interna mellanhavanden i form av fordringar, skulder, intäkter och kostna-

der mellan myndigheterna eliminerats. Finansieringsanalysen upprättas därefter med den konsoliderade resultat- och balansräkningen som underlag.

En förteckning över vilka organisationer som omfattas av staten med denna avgränsning, och som ingår i den konsoliderade resultat- och balansräkningen och finansieringsanalysen, återfinns i bilagan Statliga myndigheter m.m.

Värderingsprinciper

Myndigheter tillämpar normalt generella värderingsprinciper i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Det finns dock myndigheter som på grund av verksamhetens särart, genom dispens, särskilt regeringsbeslut eller av annat särskilt skäl avviker från dessa. Sådana avvikelser förekommer dock i mycket liten omfattning och bedöms därför inte ha någon väsentlig påverkan på årsredovisningen för staten.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångar värderas enligt lägsta värdeprincip. Detta innebär att de tas upp till anskaffningsvärdet eller till det verkliga värdet om detta är lägre.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar. Avskrivningstider anpassas till respektive tillgångs förväntade ekonomiska livslängd.

Infrastrukturella anläggningstillgångar

Samtliga investeringar i väg- och järnvägsanläggningar redovisas som tillgång i balansräkningen. Anläggningarna värderas till full produktionskostnad oberoende av finansieringsform. Anskaffningskostnad för mark avseende järnvägsanläggningar ingår i det redovisade värdet för järnvägsanläggningar. Kostnader för vägrätter och servitut aktiveras som en del av produktionskostnaden för anläggningstillgången och skrivs av i samma takt som tillgången i övrigt.

Trafikverket har träffat avtal om finansiell leasing gällande Botniabanan och vissa eldriftsanläggningar. Dessa anläggningar tas upp som tillgångar i balansräkningen. Leasade tillgångar skrivs av enligt de principer som gäller för Trafikverkets egna anläggningstillgångar.

Avskrivningstid för väganläggningar är 40 år och för järnvägsanläggningar tillämpas differentierade avskrivningstider på 25 – 110 år.

Produktionskostnad i pågående investeringsprojekt tas upp som pågående nyanläggningar. Överföring från pågående nyanläggning görs normalt i samband med att anläggningen tas i bruk.

Aktier och andelar

Aktier och andelar i hel- och delägda företag värderas enligt kapitalandelsmetoden. Metoden innebär att statens andel av företagets egna kapital tas upp som en tillgång i balansräkningen. Årets andel av företagets resultat redovisas i resultaträkningen. Även affärsverkens hel- och delägda företag redovisas enligt kapitalandelsmetoden.

Omklassificeringar av poster

Vissa typer av transaktioner omklassificeras i årsredovisningen för staten i förhållande till myndigheternas redovisning. Anledningen till detta är att de ur statens perspektiv har en annan innebörd än för den enskilda myndigheten. De fall som bedömts påverka årsredovisningen för staten i väsentlig mening är följande:

- Kostnaderna för tjänstepensioner till statligt anställda redovisas i statens resultaträkning bland personalkostnader, medan de i Statens tjänstepensionsverks årsredovisning redovisas i ett eget avsnitt för tjänstepensionsrörelsen i resultaträkningen.
- Pågående arbeten i försvarssektorn (framför allt i Försvarets materielverk) och motsvarande förutbetalda intäkter läggs samman med militära beredskapstillgångar, eftersom de till övervägande del avser arbeten för Försvarmaktens räkning.
- För myndigheter med en uppställningsform för balans- och resultaträkning som avviker från den generellt föreskrivna, främst Exportkreditnämnden, de affärsdrivande verken, Riksgäldskontoret, Statens tjänstepensionsverk och Statens fastighetsverk, hänförs respektive post i resultat- och balansräkningen i årsredovisningen för staten så som de hade gjorts om myndigheten i fråga hade följt de generella uppställningsformerna. Vanligen görs det direkt genom de inrapporteringskoder som används vid rapportering till statsredovisningen.
- Ett antal intäktsposter klassificeras om utifrån utgångspunkten att Skatteintäkter avgränsas i enlighet med den definition av

skatter som gäller i statens budget och i nationalräkenskaperna. I flera fall redovisar berörd myndighet intäkterna som avgifter eller andra ersättningar (exempel vissa socker- och jordbruksavgifter vid Statens jordbruksverk eller lokalradioavgift vid Myndigheten för radio och TV), som medel för finansiering av bidrag (exempel insättningsgarantiavgifter vid Riksgäldskontoret och Kärnavfallsfondens avgifter), som resultatandelar från hel- och delägda företag (exempel Systembolagets inlevererade överskott som redovisas av Kammarkollegiet) eller enbart i balansräkningen (inleverans av överskott från Svenska Spel AB som redovisas av Kammarkollegiet). Dessa redovisas i stället som Skatteintäkter i den konsoliderade resultaträkningen.

- Finansiella korrigeringar avseende EU-medel redovisas vanligen som kostnad i myndighetens resultaträkning (främst Statens jordbruksverk) eftersom de redovisas som utgifter på anslag enligt beslut om statens budget. I den konsoliderade resultaträkningen omklassificeras de till intäktsreduktioner, eftersom de avser återbetalningar av eller avdrag på erhållna bidrag från EU.

Ändrade redovisningsprinciper m.m.

Den gemensamma brytdagen för statliga myndigheter har ändrats från den 10 till den 5 januari avseende 2011. Brytdagen är i första hand en teknik för att kunna stämma av mellanhavanden mellan myndigheter, men förändringen påverkar även externa kundfordringar, leverantörsskulder och periodavgränsningsposter. Kundfordringar och leverantörsskulder bedöms ha minskat något, medan upplupna kostnader och intäkter i motsvarande grad har ökat. Jämförelsetalen har inte ändrats eftersom effekterna bedöms begränsade samtidigt som det vore administrativt krävande och inte bedöms påverka årets överskott i resultaträkningen.

För att ge en mer rättvisande bild av tillgångar och investeringar i försvarssektorn, har pågående arbeten i Försvarets materielverk (FMV), omklassificerats och redovisas nu under (militära) Bredskapstillgångar. Pågående arbeten

består både av upparbetade kostnader hos FMV och förutbetalda intäkter som Försvarmakten betalat till FMV och de senare måste beaktas för att få en rättvisande tillgångsredovisning. Tidigare hänfördes de till Pågående nyanläggningar i årsredovisningen för staten, och förändring av posten påverkade redovisade investeringar i finansieringsanalysen, samtidigt som viss nettoredovisning gjordes. Den nya metoden är mer konsekvent och visar bättre de faktiska tillgångarna i försvaret, eftersom många tillgångar byggs upp under lång tid inom FMV och därefter överförs till Försvarmakten. Jämförelsetalen för föregående år har ändrats, vilket även innefattar viss korrigering, så att Pågående nyanläggningar ökat med 1,3 miljarder kronor, Bredskapstillgångar minskat med 2,3 miljarder kronor och Pågående arbeten ökat med 1,0 miljarder kronor.

Ändrade redovisningsprinciper hos vissa myndigheter

Utöver ändringar i principerna för årsredovisningen för staten som sådan, förekommer att ändrade principer hos vissa myndigheter påverkar årsredovisningen för staten i mindre omfattning. I de fall berörd myndighet ändrat jämförelsetal, ändras jämförelsetalen även i årsredovisningen för staten såvida inte beloppet är oväsentligt. Har myndigheten inte ansett detta möjligt har inte heller jämförelsetalen i årsredovisningen för staten ändrats.

Exportkreditnämnden (EKN) och Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) har ändrat redovisningsprincip för avsättning för förluster i garantiverksamhet. Avsättning görs för förväntade förluster. Tidigare gjordes även avsättning för s.k. oförväntade förluster (koncentrationsrisker). Ändringen är en anpassning till den princip som gäller för statens garantiverksamhet i övrigt och har inneburit att avsättningen minskat. Föregående års jämförelsetal för posten Övriga avsättningar har sänkts med sammanlagt 7,4 miljarder kronor (jfr not 43), för posten Andra långfristiga fordringar med 0,3 miljarder kronor och för posten Övriga fordringar med 0,1 miljarder kronor. I resultaträkningen har garantikostnaderna sänkts med 1,3 miljarder kronor och posten Transfereringar till utlandet i resultaträkningen har justerats marginellt (0,03 miljarder kronor).

Nettoförmögenheten har därmed förbättrats för föregående år med 7,0 miljarder kronor.

Affärsverket Svenska kraftnät har ändrat redovisningsprincip för erhållna bidrag till markinvesteringar. Dessa redovisades tidigare bland Övriga skulder, men redovisas nu som Oförbrukade bidrag. Jämförelsetalen har ändrats (0,5 miljarder kronor).

Korrigeringar av jämförelsetal avseende föregående år har även gjorts mellan Upplupna bidragsintäkter och Övriga upplupna intäkter avseende Tillväxtverket samt mellan Balanserade utgifter för utveckling och Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar avseende Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Andra ändringar av jämförelsetal har förekommit hos myndigheter, men inte bedömts väsentliga i årsredovisningen för staten.

Ändringar av jämförelsetal för årets överskott

De förändringar av jämförelsetal som påverkar 2010 års överskott avser omräkningar kopplade till de ändrade principerna i garantiverksamhet vid Exportkreditnämnden och Sida.

Miljoner kronor

Resultaträkningens saldo enligt	
Årsredovisningen för staten 2010	52 706
Justering	
Minskning av garantikostnader vid exportkreditnämnden	1 317
Ökning av transfereringskostnader vid Sida	- 28
Resultaträkningens saldo enligt	
Jämförelsekolumnen i	
Årsredovisningen för staten 2011	53 995

För specifikationer i noter förekommer förändringar mellan delbelopp inom noterna. De kan bero på omorganisationer av verksamhet, att ny information tillkommit eller korrigeringar.

Undantag från generella principer m.m.

Vissa väsentliga undantag från generella principer som tillämpas för enskilda myndigheter beskrivs nedan.

Pensionsmyndigheten redovisar marknadsvärden för sina tillgångar i premiepensionssystemet (s.k. placerings-tillgångar) enligt de regler som gäller för försäkringsföretag. Premiépensionssystemets tillgångar ingår inte i årsredovis-

ningen för staten, men marknadsvärden används även för främst obligationer som förvaltas för bl.a. den frivilliga pensionsförsäkringen, vilka finns med i årsredovisningen för staten. Dessutom räknas upplupna ränteintäkter in i värdepapperets bokförda värde. I årsredovisningen för staten har dessa tillgångar värderats till upplupet anskaffningsvärde samtidigt som upplupna räntor särredovisas, i enlighet med den princip som gäller i staten i övrigt. Årsredovisningen för staten skiljer sig således från myndighetens årsredovisning på denna punkt.

Skatteverket har enligt regeringsbeslut den 10 december 1998 dispens från kravet på att redovisa fordringar och skulder avseende uppbörd som redovisas på annat sätt än via skattekontot. Den utnyttjas för närvarande för ej restförda uppbördsfordringar redovisade genom de gamla uppbördssystemen, för arvs- och gåvoskatt samt för systemet för punktskatter m.m.

Statens fastighetsverk har för bidragsfastigheter undantag från regler vilka innebär att kapitalutgifter för bidragsfastigheterna inte beaktas som anläggningstillgång.

Undantag från regler på finansieringsområdet, exempelvis rätten eller formerna för att ta ut avgifter eller för att ta emot bidrag och donationer, förekommer, men eftersom dessa inte påverkar årsredovisningen för staten annat än indirekt redovisas de inte här.

Viss verksamhet eller vissa balansposter hos myndigheter med koppling till det försvars- och säkerhetspolitiska området är hemlig, och redovisas därför på ett förenklat sätt i årsredovisningen för staten. Så långt det är möjligt görs dock redovisningen i dessa fall på ett sätt som är jämförbart med redovisningen i övrigt, och på samma sätt mellan åren, varför de inte bedöms påverka årsredovisningen för staten i någon väsentlig grad.

Kommentarer till särskilda poster

Nedan kommenteras vissa poster i de konsoliderade resultat- och balansräkningarna. Det rör poster som i de flesta fall är unika för statens verksamhet och där kännedom om metoden för att ta fram uppgifterna kan ge ökad förståelse för postens innebörd. Samtidigt har beskrivningen bedömts vara alltför omfattande för att passa direkt i kommentarer till utfallet.

Statsskulden

Statsskulden värderas till det belopp som kommer att betalas ut på förfallodagen (nominellt slutvärde) och inte till det belopp som erhållits. Dessutom värderas den inklusive derivatinstrument, som skuldbytesavtal och valutaterminer. Måttet överensstämmer med hur skulden mäts i EU-sammanhang, bl.a. inom ramen för förfarandet vid alltför stora underskott. I balansräkningen redovisas den konsoliderade statsskulden, dvs. efter avdrag för statliga myndigheters innehav av statspapper, till skillnad från Riksgäldskontorets redovisning av den okonsoliderade statsskulden (se även kap. 4 Utvecklingen av statsskulden).

Transfereringar m.m. med koppling till skattesystemet

Kommunernas mervärdesskatt nettoredovisas på statens budget. Kommunernas kompensation för ingående mervärdesskatt i icke skattepliktig verksamhet redovisas på särskild inkomsttitel vilket minskar inkomsterna i statens budget. I den konsoliderade resultaträkningen bruttoredovisas dessa medel som lämnade bidrag och skatteintäkter, vilket bedömts ge den mest rättvisande informationen (se not 1).

Den kommunalekonomiska utjämningen nettoredovisas under anslag på statens budget. I den konsoliderade resultaträkningen i årsredovisningen för staten har det bedömts mest rättvisande att bruttoredovisa den kommunalekonomiska utjämningen som skatteintäkter och transfereringar till kommuner (se not 1).

I några fall görs transfereringar i stället för att göras i form av utbetalda bidrag, genom kreditering av en skattskyldigs (t.ex. ett företag) skattekonto hos Skatteverket. Den skattskyldige får således en skattereduktion. Denna subvention redovisas bland transfereringarna i resultaträkningen, för att på ett transparent sätt visa statens stöd till olika verksamheter i samhället och samtidigt redovisas även skatteintäkterna brutto, dvs. opåverkade av subventionen. Omfattningen av detta har minskat och för 2011 avser det enbart jämställdhetsbonus med 113 miljoner kronor.

Momskompensation till statliga myndigheter

Statliga myndigheter ges kompensation för ingående mervärdesskatt i sin verksamhet enligt bestämmelserna i förordningen (2002:831) om myndigheters rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt. I statens budget och i nat-

ionalräkenskaperna bruttoredovisas skatten som en del av statens skatteintäkter. I den konsoliderade resultaträkningen däremot, nettoredovisas skatteintäkten liksom motsvarande kostnad, eftersom det inte är en extern kostnad att staten ger kompensation till sig själv.

Bruttoredovisning av utbetalningarna av allmän pension

I nationalräkenskaperna redovisas premiepensionssystemet i hushållssektorn, i enlighet med de principer för denna typ av systemet som fastställts inom EU. Inkomstpensionssystemet (de pensioner som finansieras via AP-fonderna, med undantag för sjätte AP-fonden) redovisas i den s.k. socialförsäkringssektorn.

I statens budget dras de arbetsgivaravgifter och egenavgifter som förs till premiepensionssystemet av från intäkterna, så att skatterna redovisas exklusive dessa avgifter. De avgiftsintäkter som ska föras till inkomstpensionssystemet redovisas brutto på inkomsttitlar och ingår i den offentliga sektorns skatteintäkter, men dras av vid framräkningen av statens skatteintäkter. Bland utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, redovisas utbetalda pensioner exklusive premiepensioner.

I den konsoliderade resultaträkningen redovisas däremot ålderspensionerna, liksom i Pensionsmyndighetens redovisning, i sin helhet, som en del av statens transfereringar (se not 4). Avgifterna till både inkomstpensionssystemet och premiepensionssystemet redovisas som skatteintäkter (se not 1). Det har bedömts ha ett värde att ge en bild av de totala pensionsutbetalningarna från staten och motsvarande avgifter på både kostnads- och intäktssidan. I not 1 Skatteintäkter, har sambandet med motsvarande belopp i statens budget tydliggjorts.

Överföringar till och från pensionssystemet

Eftersom AP-fonderna och premiepensionssystemets medel i övrigt inte konsolideras i årsredovisningen för staten, utgör de överföringar som görs mellan dessa fonder och staten i övrigt externa transaktioner.

Socialavgifter och allmänna pensionsavgifter som inbetalas till staten redovisas brutto som Skatteintäkter i resultaträkningen. Dessa utbetalas löpande till AP-fonderna och premiepensionssystemet tillsammans med statliga ålderspensionsavgifter från vissa anslag för bl.a. transfereringar, enligt särskilda regler för fördelningen. Löpande rekvirerar därefter Pensions-

myndigheten medel för utbetalningarna av pension. Pensionsutbetalningarna redovisas i sin helhet som transfereringar i resultaträkningen.

I den konsoliderade resultaträkningen för staten elimineras de löpande överföringarna till och från pensionsfonderna. För inkomstpensionssystemet är avgifterna lägre än utbetalda pensioner. Mellanskillnaden mellan avgifter till AP-fonderna och rekvirerade medel från fondsystemet redovisas som en transferering från ålderspensionssystemet (se not 3) för inkomstpensionssystemets del. För premiepensionssystemet är avgifterna betydligt högre än utbetalda pensioner. För premiepensionssystemet redovisas därför mellanskillnaden som en transferering till hushåll, eftersom premiepensionssystemet ses som en del av hushållssektorn.

Stabilitetsfonden

Stabilitetsfonden som bildades efter beslut av riksdagen 2008 (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16, rskr. 2008/09:17) ska finansiera det stödsystem som införts i lagen om statligt stöd till kreditinstitut. Fonden tillförs en särskild stabilitetsavgift där samtliga kreditinstitut deltar i finansieringen. När fonden bildades tillfördes den 15 miljarder kronor från anslag på statens budget. Överföringen gjordes direkt i balansräkningen, eftersom fonden är avsedd att i betydande grad finansiera inte kostnader utan olika slag av finansiella tillgångar i samband med kapitaltillskott och köp av bolag. De kostnader som uppkommer avses i första hand avräknas mot de avgifter som kommit in, samt mot fondens avkastning, och då med upplösning av fond som motsvarande tillförsel av medel. Först om fondens kapital går under 15 miljarder kronor är avsikten att resultaträkningens saldo ska påverkas. Regeringen kommer att bevaka utvecklingen så att redovisningsmetoderna långsiktigt ger en rättvisande bild av händelserna. Under 2011 har fonden fortsatt öka med bankgarantiavgifter, stabilitetsavgifter samt fondens avkastning och det är således för närvarande ingen oklarhet i denna fråga.

Fordran/skuld på Rundradiorörelsen hos Riksgäldskontoret

Riksgäldskontoret redovisar i sin årsredovisning en fordran för TV-licensmedel uppgående till 838 miljoner kronor och en skuld avseende s.k. distributionsmedel på 1 346 miljoner kronor, netto en skuld på 508 miljoner kronor, till den

s.k. Rundradiorörelsen. Riksgäldskontorets fordran och skuld har tagits bort i årsredovisningen för staten eftersom posterna är interna i staten samtidigt som Rundradiorörelsens redovisning inte ingår i någon statlig redovisningsenhet som redovisas som motpart till Riksgäldskontoret.

Sveriges förväntade överskott av utsläppsrätter

Parter med kvantitativa åtaganden i klimatkonventionens Kyotoprotokoll har tillgodoskrivits en tilldelad mängd utsläppsutrymme (assigned amount) för perioden 2008–2012. Parterna ska se till att de sammanlagda antropogena utsläppen av de växthusgaser som är angivna i protokollets bilaga A inte överstiger deras tilldelade mängder. Sverige har för den första åtagandeperioden 2008–2012 tilldelats 375 864 317 enheter tilldelad mängd (AAU) dvs motsvarande 104 procent av 1990 års utsläpp för vart och ett av åren 2008–2012. För att Sverige ska uppfylla sitt åtagande enligt Kyotoprotokollet för år 2008–2012 ska de faktiska svenska utsläppen inte överstiga den tilldelade mängden, där denna justerats i enlighet med protokollets artikel 3.

Aktuella beräkningar tyder på att Sverige kommer att få ett överskott i innehav av tilldelad mängd jämfört med de faktiska utsläppen. Det är dock inte möjligt att exakt uppge hur stort överskottet kommer att bli. Orsaken är att utsläppen för åren 2011 och 2012 ännu inte är kända.

Även i jämförelse med det av riksdagen beslutade och mer ambitiösa nationella målet om en utsläppsminskning på 4 procent under perioden 2008–2012 jämfört med nivån år 1990 förväntas det uppstå ett överskott. En del av det svenska AAU-innehavet är kopplat till innehav av utsläppsrätter (EUA) hos de företag som är anslutna till EU:s utsläppshandelssystem. Denna del förfogar inte staten över. En mindre del AAU:er ska också avräknas mot projekt för gemensamt genomförande. Det förväntade överskottet för staten att hantera uppskattas nu uppgå till ca 43 miljoner AAU i förhållande till Kyotoåtagandet och ca 16 miljoner AAU i förhållande till det nationella delmålet.

Det uppskattade svenska överskottet utgör en liten del av det förväntade sammanlagda

internationella överskottet som har kalkylerats till omkring 10 miljarder AAU, främst i Ryssland och Ukraina. Sedan 2008 har det skett en viss handel med AAU: er mellan parter med åtaganden under Kyotoprotokollet. Handeln har dock än så länge varit begränsad och överlåtelsepriserna vid transaktionerna är inte offentliga. Dessa förhållanden gör att en värdering av ett förväntat överskott av AAU:er är högst osäker. En tendens till fallande priser förväntas allmänt mot bakgrund av det stora potentiella utbudsöverskottet.

Någon värdering av överskottet har således inte kunnat göras och därmed har inte någon tillgång redovisats i balansräkningen.

3.4.2 Utfallet för statens budget

Statens budget redovisas enligt de principer som följer av budgetlagen (2011:203) och riksdagens beslut om budget.

Avgränsningen är den som följer av riksdagens budgetbeslut. Enligt budgetlagen omfattar statens budget alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Statens inkomster och utgifter ska budgeteras och redovisas brutto på inkomstitlar och anslag med undantag för inkomster som riksdagen har beslutat ska specialdestineras till en viss verksamhet.

Utgifter på statens budget redovisas mot anslag. Inkomsterna redovisas mot inkomstitlar. Utgifter för transfereringar redovisas det år då betalning sker medan förvaltningsutgifter redovisas det år som kostnaderna hänför sig till. Övriga utgifter redovisas det budgetår som utgifterna hänför sig till. Enligt budgetlagen redovisas inkomster av skatter och avgifter det år intäkterna hänför sig till. Budgetåret 2011 redovisas dock enligt övergångsbestämmelse till budgetlagen inkomster av avgifter mot inkomstitel det år inkomsten hänför sig till. Övriga inkomster redovisas det budgetår som inkomsterna hänför sig till.

Universitet och högskolor tillämpar en särskild modell för redovisning mot anslag. Andra avvikelser från generella principer kan förekomma enligt riksdagens beslut. Till skillnad mot vad som gäller för resultat- och balansräkningen, där olika redovisningsmetoder och principer för specifika poster förklaras i bilaga, finns för budgetens anslag och inkomstitlar

riksdagsbeslut och motiveringar har redovisats för riksdagen i budgetpropositionen eller andra propositioner. Därför redovisas inte den typen av specifik information här.

Utöver anslagen och inkomstitlarna innehåller statens budget en post för Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost. Riksgäldskontorets nettoutlåning utgörs av Riksgäldskontorets in- och utlåning till myndigheter, affärsverk, vissa statliga bolag och fonder respektive andra stater. Den kassamässiga korrigeringsposten på utgifts- sidan är nödvändig för att budgetens saldo ska visa statens lånebehov. Ett negativt budgetsaldo ger ett positivt lånebehov, dvs. en ökning av statsskulden medan ett positivt budgetsaldo ger ett negativt lånebehov, dvs. i de flesta fall en minskning av statsskulden.

3.4.3 Skillnader mellan resultaträkningen och statens budget

Statens budget och resultaträkningen skiljer sig åt avseende såväl avgränsning och struktur som redovisningsprinciper.

Ett exempel på skillnader i avgränsningen är affärsverken som ingår i resultaträkningen men till helt övervägande del ligger utanför statens budget. Ett annat exempel är att avgifter och bidrag som får disponeras i verksamheten redovisas i resultaträkningen medan de endast påverkar budgeten till den del dessa verksamheter har en inverkan på statens lånebehov. Detsamma gäller affärsverkens verksamheter.

Redovisningsprinciperna i statens budget är blandade. Den innehåller redovisning av in- och utbetalningar (kassamässigt) och för vissa anslag eller inkomstitlar kostnader och intäkter eller utgifter och inkomster. Redovisningen i resultaträkningen sker i sin helhet enligt bokföringsmässiga grunder, dvs. den består av intäkter och kostnader.

I nedanstående tabell sammanfattas några av skillnaderna mellan resultaträkningen och statens budget.

Tabell 3.5 Jämförelse mellan resultaträkningen och statens budget

	Resultaträkningen	Statens budget
Skatt	Intäkt	Intäkt och betalning
Offentligrättsliga avgifter på inkomstittel	Intäkt	Inkomst (fr.o.m. 2012 intäkt)
Avgift av tillfällig natur eller mindre omfattning	Intäkt	Kostnadsreduktion på anslag
Övriga avgifter	Intäkt	Ingen påverkan på anslag eller inkomstitlar
Erhållna bidrag som används i verksamheten	Intäkt	Ingen påverkan på anslag eller inkomstitlar
Transfereringar (lämnade bidrag m.m.)	Kostnad	Utbetalning
Avsättningar för framtida åtaganden	Kostnad (intäkt)	Kostnad
Löner, varor och tjänster	Kostnad	Kostnad
Andel av företagsvinst/förlust	Intäkt/kostnad enligt kapitalandelsmetoden	Inkomst vid utdelning
Orealiserad valutavinst/förlust och upplupen ränta	Intäkt/kostnad	Ingen påverkan på anslag eller inkomstitlar

Statens budget har en ändamålsstruktur där anslagen är grupperade i utgiftsområden och inkomstitlarna i inkomsttyper. Resultat

räkningen är däremot indelad i intäkts- och kostnadsslag. Jämförelser av poster i resultaträkningen och statens budget låter sig därmed ofta inte göras, utan dokumenten kompletterar varandra.

Resultaträkningen visar verksamhetens totala kostnader och intäkter under året. Balansräkningen visar den ekonomiska ställningen, dvs. tillgångar och skulder per den 31 december. För vissa kapitaltransaktioner som anslag för investeringar och utlåning, eller inkomstitlar för återbetalning av lån, påverkas endast balansräkningen av händelser i statens budget medan resultaträkningen är oförändrad.

En stor principiell skillnad är att i resultaträkningen elimineras alla ekonomiska mellanhavanden mellan myndigheter. I statens budget bruttoredo visas sådana transaktioner i de flesta fall som utgifter på anslag och inkomster på inkomstittel. En annan stor skillnad är att ålderspensionsavgifterna från andra än statliga myndigheter bruttoredo visas som intäkt i resultaträkningen samtidigt som de faktiska utbetalningarna av pensioner i ålderspensionssystemet redovisas som kostnader. I statens budget nettoredo visas däremot ålderspensionsavgifterna efter avdrag för utbetalningarna till pensionssystemet inklusive premiepensionssystemet, medan utbetalningarna av pensioner inte framgår av budgeten.

3.5 Noter

3.5.1 Noter till resultaträkningen

Not 1

Skatteintäkter

Miljoner kronor

	2011	2010
Direkta skatter på arbete		
Inkomstskatter	586 373	565 325
Skattereduktioner m.m.	-189 650	-179 890
Övriga direkta skatter på arbete	93 800	89 264
<i>Summa Direkta skatter på arbete</i>	<i>490 523</i>	<i>474 699</i>
Indirekta skatter på arbete		
Arbetsgivaravgifter	428 092	403 863
Övriga indirekta skatter på arbete	18 975	21 778
Avgifter till premiepensionssystemet	-28 877	-26 423
<i>Summa Indirekta skatter på arbete</i>	<i>418 190</i>	<i>399 218</i>
Skatt på kapital		
Skatt på kapital, hushåll	23 835	34 543
Skatt på företagsvinster	111 401	106 631
Fastighetsskatt och fastighetsavgift	27 658	26 384
Övriga skatter på kapital	24 110	23 898
<i>Summa Skatt på kapital</i>	<i>187 004</i>	<i>191 456</i>
Skatt på konsumtion och insatsvaror		
Mervärdesskatt	333 033	324 612
<i>varav kommunmoms</i>	<i>49 687</i>	<i>45 469</i>
Skatt på alkohol och tobak	24 073	22 720
Skatt på energi och miljö	70 416	73 151
Skatt på vägtrafik	15 724	16 400
Inlevererat överskott från AB Svenska Spel	5 007	4 766
Skatt på import	5 660	5 674
Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror	2 370	2 298
<i>Summa Skatt på konsumtion och insatsvaror</i>	<i>456 283</i>	<i>449 621</i>
Restförda och övriga skatter		
Restförda skatter m.m.	-351	-1 898
Intäkter som förs till fonder	4 422	4 031
<i>Summa Restförda och övriga skatter</i>	<i>4 071</i>	<i>2 133</i>
<i>summa Totala skatteintäkter före justering</i>	<i>1 556 071</i>	<i>1 517 127</i>
Justering till belopp enligt ÅRS 2010		-9 718
Totala skatteintäkter	1 556 071	1 507 409

Avgår: Kommunal inkomstskatter	-555 727	-536 950
Avgår: Avgifter till ålderspensionssystemet (inkomstpension)	-195 423	-183 497
Avgår: EU-skatter	-7 224	-7 118
<i>summa Statens skatteintäkter före justering</i>	<i>797 697</i>	<i>779 844</i>
Justering till belopp enligt ÅRS 2010		-2 857
Statens skatteintäkter enligt avgränsning i statens budget	797 697	776 987
Tillkommer, avgränsningsskillnader m.m.		
Skatter hänförliga till tidigare år		
varav 2010	7 122	8 975
varav 2009	-897	-281
Avgifter till ålderspensionssystemet	195 423	183 497
Avgifter till premiepensionssystemet	28 877	26 424
EU-skatter	7 224	7 118
Kommunala utjämningsavgifter LSS	3 015	2 933
Inkomstutjämningsavgift, kostnadsutjämningsavgift	13 680	13 282
Elimineringar		
Eliminering av statliga myndigheters avräknade moms	-26 944	-25 965
Eliminering av statens arbetsgivaravgifter	-25 568	-24 822
Eliminering av särskild löneskatt på pensionskostnader	-3 235	-3 462
Eliminering av myndigheters skatter och nystartstöd	-32	-48
<i>Summa total före justering</i>	<i>996 362</i>	<i>964 638</i>
Justering till belopp enligt ÅRS 2010		261
Total summa	996 362	964 899

Skatteintäkterna ökade med 31 miljarder kronor (3,3 procent) jämfört med 2010. Eftersom många skatter fastställs per kalenderår är det slutliga utfallet för taxeringen inte känt förrän i december året efter det aktuella årets utgång. Redovisningen av skatteintäkter grundas därför till viss del på bedömningar. Även om det vid tidpunkten för årsredovisningen går att göra en någorlunda säker bedömning av intäkterna från skatt på arbete och skatt på konsumtion är osäkerheten fortfarande stor vad gäller skatt på kapital. Historiskt ligger avvikelser mellan den bedömning som redovisas i årsredovisningen och de slutliga utfallen på i storleksordningen 0,5 till 1 procent av de totala skatteintäkterna.

Direkta skatter på arbete ökade med 16 miljarder kronor jämfört med 2010. Förändringen förklaras framför allt av att lönesumman ökat med 5,7 procent. Timlönen ökade med 3,3 procent medan antalet arbetade timmar ökade med 2,3 procent mellan åren. Ökningen av timmarna kan jämföras med sysselsättningen, vilken ökade med 2,1 procent. Skattereduktionerna ökade med 9,8 miljarder kronor varav hälften förklaras av skattereduktion för högre allmän pensionsavgift som är direkt kopplad till lönesumman. Resterande del beror på högre jobbskatteavdrag, vilket främst förklaras av fler sysselsatta och högre reduktioner för hemtjänster. ROT-avdraget (reparation, underhåll, om- och tillbyggnad) förklarar den största delen av ökningen och beräknas uppgå till 13 miljarder kronor. Men RUT-avdraget (renhållning, underhåll, tvätt) fortsätter att öka och beräknas 2011 ha uppgått till knappt 1,8 miljarder kronor jämfört med 400 miljoner kronor 2008.

Arbetsgivaravgifterna ökade med 24 miljarder kronor (6,0 procent) till följd av lönesummans utveckling. Arbetsgivaravgifterna utgörs i princip av avgiftssatsen gånger lönesumman. De statliga myndigheternas arbetsgivaravgifter är inomstatliga och har eliminerats vid beräkning av skatteintäkterna. Elimineringen bruttoredovisas i tabellen ovan.

Jämfört med 2010 minskade skatt på kapital med 4,5 miljarder kronor. Skatt på kapital från hushåll minskade med 10,7 miljarder kronor (31 procent) framför allt till följd av högre ränteutgifter, vilket ökar skattereduktionerna. Skatt på företagsvinster ökade med 4,8 miljarder kronor (4,5 procent) och förklaras av ökade vinster. Flertalet bolag visar på ett starkt resultat 2011 trots att det fjärde kvartalets resultat innebär en svag avslutning på året.

Skatt på konsumtion och insatsvaror ökade med 6,7 miljarder kronor (1,5 procent). Av detta ökade intäkter av mervärdesskatt med 8,4 miljarder kronor. Hushållens konsumtionsutgifter i löpande priser ökade med 3,4 procent. Investeringarna i näringslivet ökade starkt, bl.a. ökade bostadsinvesteringarna, vilket också bidrar till ökade momsintäkter. Mervärdesskatt redovisas av Skatteverket och Tullverket. I beloppet mervärdesskatt, 332 miljarder kronor, ingår återbetald mervärdesskatt till statliga myndigheter med 27 miljarder kronor. Det beloppet utgör en

inomstatlig transaktion som elimineras för att inte påverka det konsoliderade utfallet.

Skatt på energi och miljö minskade med 2,7 miljarder kronor. Det beror på att bensinförsäljningen minskade med cirka 7 procent vilket medförde lägre intäkter från både energi- och koldioxidskatt. Skatt på alkohol och tobak ökade 1,4 miljarder kronor medan skatt på vägtrafik minskade 0,7 miljarder kronor.

Den del av skatteintäkterna som avser kommunala inkomstskatter och går till kommunerna ökade med 19 miljarder kronor. Även de avgifter som går till ålderspensionssystemet ökade. Ökningen uppgick till 12 miljarder kronor.

Den offentliga sektorns samtliga skatter tas in till staten främst genom Skatteverket och redovisas både i statens resultaträkning och i statens budget. De skatter och avgifter som avser kommunsektorn och ålderspensionssystemet utbetalas av staten löpande för att sedan regleras när slutlig taxering är fastställd. Den redovisning av skatteintäkter som görs i resultaträkningen avviker på några punkter från den som görs på inkomstsidan i statens budget. I budgeten görs omföringar och en finare indelning av vissa poster för att tydligare redovisa fördelningen mellan olika skatteslag etc. Den del av ålderspensionsavgiften som går till premiepensionssystemet läggs i resultaträkningen till skatteintäkterna trots att systemet ses som en del av hushållssektorn i nationalräkenskaperna (se avsnitt Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar). En annan väsentlig skillnad jämfört med statens budget är att skatter och arbetsgivaravgifter som staten betalat till sig själv elimineras i resultaträkningen.

I resultaträkningens skatteintäkter ingår den kommunalekonomiska utjämningen som netto-redovisas på utgiftssidan i statens budget. Inkomstutjämningsavgift och kostnadsutjämningsavgift från kommuner och landsting på sammanlagt 14 miljarder kronor redovisas under anslaget för kommunalekonomisk utjämning vilket innebär att utgifterna för statsbidrag till kommunerna minskats med motsvarande belopp på statens budget. I resultaträkningens skatteintäkter ingår också mervärdesskatt med 50 miljarder kronor för kommuner och landsting som netto-redovisas på inkomstsidan i statens budget (netto-redovisningen går mot en inkomsttitel som inte ingår i statens skatteintäkter/skatteinkomster). I resultaträkningen har den kommunalekonomiska utjämningen och

kommunmomsen bruttoredovisats, vilket innebär att både inkomster och transfereringar till kommuner är 63 miljarder kronor högre än i statens budget för 2011.

I kolumnen för jämförelsetalen från 2010 redovisas för varje skatteslag de utfall för 2010 som beräknats under våren 2012 efter det att taxeringen avseende 2010 års inkomster slutförts och som överensstämmer med motsvarande uppgifter i redovisningen av utfallet på statens budget. Dessa avviker något för varje enskilt skatteslag från de belopp som beräknades när resultaträkningen för 2010 togs fram eftersom de baseras på ett senare taxeringsutfall. Tre justeringsbelopp har lagts till i ovanstående tabell så att överensstämmelse även uppnås med de periodiserade skatter som redovisades i årsredovisningen för staten 2010.

Skatteintäkterna 2010 är 7,1 miljarder kronor högre jämfört med den beräkning av 2010 års skatt som gjordes våren 2011. Skatt på kapital för hushåll och skatt på företagsvinster blev 4,8 respektive 4,4 miljarder kronor högre än beräkningen våren 2011. De kommunala inkomstskatterna som går till kommunerna blev 2,6 miljarder lägre

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Miljoner kronor

	2011	2010
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>		
Transportstyrelsen	2 512	2 313
Kronofogdemyndigheten	1 633	1 403
Trafikverket	1 134	907
Lantmäteriet	832	842
Rikspolisstyrelsen	687	567
Centrala studiestödsnämnden	553	567
Läkemedelsverket	508	507
Bolagsverket	474	421
Finansinspektionen	347	278
Elsäkerhetsverket	316	313
Patent- och registreringsverket	293	278
Strålsäkerhetsmyndigheten	284	313
Affärsverk		
Lufffartsverket	1 867	2 165
Sjöfartsverket	1 432	1 452
Svenska kraftnät	10	7

Statens järnvägar	2	2
Övriga	1 544	1 410
<i>Summa offentligrättslig verksamhet</i>	<i>14 428</i>	<i>13 745</i>
<i>Uppdragsverksamhet</i>		
Trafikverket	6 156	4 880
Riksgäldskontoret	1 718	2 110
Statens institutionsstyrelse	1 295	1 280
Exportkreditnämnden	1 251	3 448
Pensionsmyndigheten	763	915
Statens fastighetsverk	603	556
Karolinska institutet	463	463
Skatteverket	442	454
Statens jordbruksverk	432	424
Lantmäteriet	421	561
Lunds universitet	420	402
Göteborgs universitet	340	342
Affärsverk		
Svenska kraftnät	8 671	9 973
Lufffartsverket	386	810
Sjöfartsverket	141	173
Statens järnvägar	72	116
Övriga	7 362	7 291
<i>Summa uppdragsverksamhet</i>	<i>30 936</i>	<i>34 198</i>

Andra ersättningar

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	4 957	6 242
Post- och telestyrelsen	3 107	1
Rikspolisstyrelsen	946	914
Skatteverket	280	123
Centrala studiestödsnämnden	237	268
Trafikverket	209	194
Karolinska institutet	197	217
Kronofogdemyndigheten	152	146
Fortifikationsverket	132	169
Affärsverk		
Lufffartsverket	29	1 018
Sjöfartsverket	20	3
Statens järnvägar	12	36
Svenska kraftnät	12	33
Övriga	1 005	1 044
<i>Summa andra ersättningar</i>	<i>11 295</i>	<i>10 408</i>
Total summa	56 659	58 351

Intäkter av avgifter och andra ersättningar har minskat med 1,7 miljarder kronor eller 2,9 procent. Det beror i huvudsak på att Exportkreditnämndens och Svenska kraftnäts uppdragsintäkter samt arbetslöshetsavgiften för arbetslöshetsförsäkringen, som redovisas under rubriken Andra ersättningar, minskade. Andra ersättningar, redovisade av Post- och telestyrelsen, ökade däremot på grund intäkter från spektrumauktioner.

Intäkter av avgifter utgör ersättning som betalas till staten för en motprestation. Avgifterna utgör ersättning för kostnader som staten via myndigheterna har för att tillhandahålla varor och tjänster. Andra ersättningar som redovisas i noten utgör ersättningar som inte betraktas som avgifter.

I noten delas intäkterna upp beroende på om de genererats i offentligt verksamhet, uppdragsverksamhet eller är att betrakta som annan ersättning.

Offentligt rättsliga avgifter

De offentligt rättsliga avgifterna är så kallade tvingande avgifter där riksdagen beslutar att verksamhet ska bedrivas och att den ska vara avgiftsbelagd. En avgift betraktas som offentligt rättslig om den innebär ett ingrepp i enskildas ekonomiska förhållanden.

Under 2011 uppgick dessa intäkter till 14,4 miljarder kronor vilket är en ökning med 0,7 miljarder kronor jämfört med föregående år. Totalt redovisar omkring 130 myndigheter offentligt rättsliga avgifter vilka tas ut i en mängd verksamheter.

Transportstyrelsens offentligt rättsliga avgifter omfattar avgifter inom normerings-/regelgivnings-, tillstånds- och tillsynsverksamheten inom sjöfarts-, luftfarts-, järnvägs- och vägtrafikområdet. Avgifter tas också ut för registerhållningsverksamhet inom vägtrafikområdet och avgifter för undervägsverksamhet från Eurocontrol, flygtrafiktjänstverksamhet (ANS) och gemensam avgift för säkerhetskontroll (GAS) inom luftfartsområdet. Därtill kommer uppbörd av trängselskatt, felparkeringsavgifter m.m. inom vägtrafikområdet. Även registerhållningsavgifter, körkortavgifter och avgifter för registrerings skyltar redovisas av Transportstyrelsen. Intäkterna har under året ökat med 199 miljoner kronor, vilket i huvudsak beror på nya avgiftsintäkter inom trafikslag järnväg och vägtrafik.

Kronofogdemyndighetens offentligt rättsliga avgifter omfattar huvudsakligen grundavgifter i allmänna och enskilda mål och avgifter i mål om betalningsföreläggande m.m. De ökade intäkterna med 230 miljoner kronor beror på en utökad bokföring av upplupna intäkter avseende grundavgifter i enskilda mål samt värdering av dessa. Bokföringen är en anpassning till nya regler för hur avgifter och andra liknande ersättningar ska redovisas.

Trafikverkets offentligt rättsliga avgifter omfattar huvudsakligen banavgifter för trafik på statens järnvägsanläggningar, förarprovsavgifter och ansökningsavgifter. Ökningen på 227 miljoner kronor beror i huvudsak på att intäkter från bantillträdestjänster, dvs. avgifter som tågoperatören betalar för att nyttja järnvägen, har ökat.

Lantmäteriet redovisar offentligt rättsliga avgifter inom fastighetsbildningsområdet och expeditonsavgifter som ska finansiera inskrivningsverksamheten, t.ex. ansökan om lagfart vid köp av fastighet.

Rikspolisstyrelsen tar ut offentligt rättsliga avgifter för stämmningsmannadelgivning, passhantering, nationella ID-kort och ansökan om prövning av olika ärenden.

Centrala studiestödsnämnden tar ut avgift bl.a. för att bevilja studiestöd och för att administrera återbetalningen av studielånen.

Läkemedelsverket tar ut avgifter för kontroll och tillsyn av läkemedel, medicintekniska produkter och vissa andra produkter som med hänsyn till egenskaper eller användning står läkemedel nära.

Bolagsverket tar ut avgifter för bolagsregistreringar.

Finansinspektionens (FI:s) offentligt rättsliga avgifter omfattar avgifter för tillstånd och anmälningar, exempelvis auktorisationer, ägarprövningar, bolagsordningsändringar, ledningsprövningar, prospektgranskning och gränsöverskridande verksamhet. Finansinspektionen tar även ut årliga avgifter från alla som står under FI:s tillsyn eller är registrerade hos FI.

Elsäkerhetsverkets offentligt rättsliga avgifter omfattar elsäkerhetsavgifter, elberedskapsavgifter och nätövervakningsavgifter. Dessutom tar myndigheten emot avgifter på elområdet t.ex. behörighetsavgifter och ersättning för provade produkter s.k. provningsavgifter.

Patent- och registreringsverket tar ut avgifter för patent- och varumärkesregistreringar.

Strålsäkerhetsmyndighetens offentligrättsliga avgifter omfattar dels avgifter från anläggningar som har tillstånd att bedriva kärnteknisk verksamhet och dels avgifter från de som i sin yrkesverksamhet använder utrustning med icke-joniserande strålning bl.a. för lasrar och röntgenutrustning.

Luftfartsverkets offentligrättsliga avgifter omfattar i huvudsak undervägsavgifter. Sjöfartsverkets intäkter omfattar främst farleds- och lotsavgifter Svenska kraftnät redovisar avgift för elcertifikat som offentligrättslig avgift. Statens järnvägars intäkter omfattar intäkter av leasingadministration.

Uppdragsverksamhet

Uppdragsverksamhet omfattar samtliga avgifter som inte klassificerats som offentligrättsliga, i regel försäljning av sådana varor och tjänster som är frivilligt efterfrågade. Till uppdragsverksamhet räknas också den verksamhet som avses i det generella bemyndigandet i 4 § avgiftsförordningen (1992:191). Enligt paragrafen får myndigheten själv besluta om att ta ut en avgift för till exempel publikationer, uthyrning av lokaler, utbildning eller konsultuppdrag när verksamheten bedrivs i mindre omfattning eller är av tillfällig natur. Under 2011 minskade intäkterna av uppdragsverksamhet med 3,3 miljarder kronor och det är cirka 200 myndigheter som redovisar sådan avgiftsbelagd verksamhet.

Trafikverkets uppdragsverksamhet består huvudsakligen av försäljning av järnvägsmaterial till de entreprenörer som bygger och underhåller de statliga järnvägarna. Trafikverket säljer också el till de olika bolag som bedriver tågtrafik. I samband med de stora järnvägs- och vägprojekten händer det att Trafikverket bygger stationer och andra anläggningar som säljs till bl.a. kommuner. Exempel på några större projekt är Citybanan och Hagastaden i Stockholm samt E18 Hjulsta-Kista. De ökade avgiftsintäkterna beror främst på ökad försäljning av järnvägsmateriel samt en högre upparbetningstakt jämfört med 2010 i ovan nämnda projekt.

Riksgäldskontorets uppdragsverksamhet avser i huvudsak bankgarantiavgifter, som har minskat jämfört med 2010.

Statens institutionsstyrelse ansvarar för vård och behandling på landets LVM-hem (lagen om vård av missbrukare) och särskilda ungdomshem. Den del av verksamhetens kostnader som

inte täcks av myndighetens anslag ska finansieras med avgifter från kommuner.

Exportkreditnämnden har till uppgift att stödja svensk export och utveckla svenskt näringsliv genom att erbjuda konkurrenskraftiga exportkreditgarantier och investeringsgarantier. Premieintäkterna (avgifterna) ska täcka garantitagarnas eventuella framtida kundförluster. Garantin är frivillig för företagen och premiens storlek sätts på marknadsmässiga grunder. Intäkterna minskade med 2,2 miljarder kronor på grund av att tidigare års förväntade premieintäkter inte infriats och därmed bokats av under 2011. De faktiska inbetalda premierna steg dock från 1,9 miljarder kronor 2010 till 2,6 miljarder kronor 2011.

Pensionsmyndighetens intäkter från uppdragsverksamhet omfattar ersättning från AP-fonden för administration av inkomstpensionssystemet samt ersättning från premiepensionssystemet. Intäkter av avgifter från AP-fonderna för administration av inkomst- och tilläggs pension har minskat med 151 miljoner kronor till 476 miljoner kronor.

Statens fastighetsverk tar huvudsakligen ut hyror och arrenden (avgifter) från hyresgäster men bedriver även annan uppdragsverksamhet, såsom konsultverksamhet inom byggenheten.

Karolinska institutet bedriver huvudsakligen uppdragsverksamhet inom medicinsk utbildning och forskning.

Skatteverkets uppdragsintäkter avser ersättning från AP-fonderna och premiepensionssystemet för arbete med uppbörd av ålderspensionsavgifter m.m.

Statens jordbruksverks uppdragsverksamhet avser huvudsakligen distriktsveterinärorganisationen. Lantmäteriets avgiftsbelagda verksamhet omfattar bl.a. grundläggande geografisk information och fastighetsinformation.

Lunds universitet redovisar intäkter avseende uppdragsverksamhet i samband med uppdragsutbildning och forskning, tidskrifter och publikationer samt rådgivning och annan liknande service.

Göteborgs universitet redovisar främst uppdragsforskning, uppdragsutbildning och övrig försäljning enligt 4 § avgiftsförordningen.

I Svenska Kraftnäts nätverksamhet säljs överföringskapacitet för transport av elektricitet via stamnätet och utlandsförbindelserna. Svenska Kraftnät har dessutom ansvaret för att balansera den nationella produktionen och förbrukningen

av el. Detta sker genom att ett antal företag (balansansvariga) åtagit sig att planera sin tillförsel av el (produktion och inköp) och sitt uttag (förbrukning) så att dessa balanserar varandra. Svenska Kraftnät gör i efterhand en ekonomisk reglering av obalanserna vilka redovisas som köpt respektive såld balanskraft i Svenska kraftnäts resultaträkning. Balanskraft redovisas under verksamhetsgrenen Systemansvar för el hos Svenska kraftnät. Uppdragsintäkterna minskade totalt med 1,3 miljarder kronor, vilket främst förklaras av lägre elpriser på systemansvarssidan.

Intäkter i Luftfartsverkets uppdragsverksamhet består i huvudsak av hyror och arrenden samt konsulttjänster. Minskningen med 0,4 miljarder kronor beror på att Luftfartsverket delades den 1 april 2010 och att flygplatsverksamheten bolagiserades.

Sjöfartsverkets intäkter från uppdragsverksamhet härrör bl.a. från försäljning av sjökort, sjömätning och från konsultuppdrag inom affärsverkets kompetensområde.

Affärsverket Statens järnvägars intäkter består i huvudsak av leasingavgifter för uthyrning av tåg.

Andra ersättningar

Andra ersättningar är oftast intäkter utan motprestation. Dessa intäkter har under året ökat med 0,9 miljarder kronor.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen redovisar finansieringsavgifter och arbetslöshetsavgifter från arbetslöshetskassorna. Minskningen med 1,3 miljarder kronor kan förklaras av att den utbetalda arbetslöshetsersättningen minskade, vilket i sin tur gav en lägre arbetslöshetsavgift.

Den största ökningen av intäkter från andra ersättningar avser intäkter från spektrumauktioner, dvs. försäljning av tillstånd för radiosändare, som endast förekommit med små belopp 2010. Under 2011 redovisade Post- och telestyrelsen sådana intäkter med 3,1 miljarder kronor.

Rikspolisstyrelsen redovisar i huvudsak böter som andra ersättningar. Skatteverket redovisar skadeståndersättningar som andra ersättningar.

Centrala studiestödsnämnden redovisar återkravsintäkter. Om en studerande avbrutit studierna utan att meddela CSN eller har en högre inkomst än vad som meddelats i ansökan, skapas ett återkrav.

Trafikverket redovisar i huvudsak intäkter från försäkringsbolag avseende skadeersättningar på väganläggningar som andra ersättningar.

Karolinska institutet redovisar intäkter för fakturerade pensionskostnader och lönekostnader mellan Karolinska institutet och Karolinska sjukhuset som andra ersättningar.

Kronofogdemyndigheten redovisar till största delen bötesmedel som andra ersättningar.

Fortifikationsverket redovisar huvudsakligen intäkter för försäljningar av fastigheter som andra ersättningar.

Under Luftfartsverket redovisas främst EU-bidrag till utvecklingsprojekt som andra ersättningar. Minskningen med 989 miljoner kronor beror på att år 2010 erhöll staten realisationsvinst vid försäljning av materiella tillgångar i samband med bildandet av Swedavia AB.

Sjöfartsverket redovisar till största delen erhållna realisationsvinster vid försäljning av anläggningstillgångar och erhållna skadestånd som andra ersättningar.

Statens järnvägar redovisar leasinglösen hos företaget State street som andra ersättningar. Svenska kraftnät redovisar investeringsbidrag bland andra ersättningar.

Not 3 Intäkter av bidrag

Miljoner kronor

	2011	2010
AP-fondsmedel	4 151	16 190
EU-bidrag		
Statens jordbruksverk		
- gårdsstöd och djurbidrag	6 140	7 104
- miljöstöd m.m.	2 402	2 378
- övriga stöd	-278	183
- finansiella korrigeringar	-68	-867
<i>Summa Statens jordbruksverk</i>	<i>8 196</i>	<i>8 798</i>
Tillväxtverket och Länsstyrelsen i Jämtlands län		
- bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013	1 403	1 222
Rådet för Europeiska Socialfonden i Sverige		
- bidrag från Europeiska socialfonden period 2007-2013 m.m.	988	857
Trafikverket		

- bidrag till transeuropeiska nätverk	419	386
Övriga EU-bidrag	1 723	1 706
<i>Summa EU-bidrag</i>	<i>12 729</i>	<i>12 969</i>
Erhållna bidrag vid universitet och högskolor (exklusive EU-bidrag)	5 771	5 409
Försäkringskassan		
- assistansersättning	4 425	4 309
- underhållsstöd	1 384	1 499
Erhållna bidrag vid övriga myndigheter	3 126	2 697
Total summa	31 586	43 073

Intäkter av bidrag är intäkter som inte är relaterade till utförda prestationer. Bidragsintäkterna har totalt sett minskat med 11,5 miljarder kronor.

Posten AP-fondsmedel avser det nettobidrag till staten från Allmänna pensionsfonden som uppkommer som skillnaden mellan å ena sidan de medel som löpande erhålls från AP-fonden för utbetalning av ålderspensioner och å andra sidan de inbetalda ålderspensionsavgifter (socialavgifter från arbetsgivare och egenföretagare), allmänna pensionsavgifter och statliga ålderspensionsavgifter som överförs till AP-fonden för förvaltning. För 2011 har ökningen av socialavgifter och allmänna pensionsavgifter (jfr not 1) varit betydligt högre än ökningen av utbetalda pensioner, vilket leder till att AP-fondens nettobidrag till staten blir lägre.

Intäkter av bidrag från EU har totalt minskat med 0,2 miljarder kronor. Statens jordbruksverk redovisar en stor del av bidragen från EU och dessa intäkter minskade totalt med 0,6 miljarder kronor. Bland annat har gårdsstödet och djurbidragen minskat med 1,0 miljard kronor jämfört med föregående år. Posten finansiella korrigeringar för 2011 visar de återbetalningskrav som kommissionen har eller förväntas besluta om efter anmärkningar mot den svenska tillämpningen av de olika stödformer som finansieras av EU-medel och som administreras av Statens jordbruksverk.

Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden redovisas främst av Tillväxtverket och har ökat med 0,2 miljarder kronor jämfört med 2010.

Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) administrerar bidrag från EU:s socialfond period 2007–2013, och redovisar en intäkt med 1,0 miljarder kronor.

Försäkringskassan redovisar intäkter från kommuner för kommunernas andel av kostnaden för statlig assistansersättning samt intäkter avseende underhållsstöd från bidragsskyldiga.

Bidragen till universitet och högskolor avser huvudsakligen forskning och lämnas från t.ex. företag inom och utom Sverige samt från olika forskningsstiftelser. Statliga bidrag från t.ex. forskningsråd är eliminerade. Utöver angivna belopp för universitet och högskolor utgör nästan 0,9 miljarder kronor av övriga EU-bidrag i sammanställningen bidrag till universitet och högskolor.

Not 4 Transfereringar

Miljoner kronor

	2011	2010
Socialförsäkring	452 272	453 656
Allmänna bidrag till kommuner	151 385	147 434
Arbetsmarknad	51 952	55 610
Överföring till premiepensionssystemet	29 893	28 524
Avgiften till Europeiska gemenskapen	30 389	30 108
Bistånd och andra internationella bidrag, migration	35 043	33 412
Utbildning, studiestöd	29 430	26 643
Övrigt	56 962	56 067
Summa	837 326	831 454

Transfereringar	2011	2010
-----------------	------	------

Transfereringar till hushåll inkl. hushållens övriga organisationer

Socialförsäkring

Pensioner

Ålderspensioner vid sidan av statens budget	219 673	220 224
Premiepensioner	2 022	1 412
Ersättning vid ålderdom	41 052	40 928
Övrig Socialförsäkring (Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten)		
Ersättning vid sjukdom och handikapp m.m.	77 761	81 123
varav sjukpenning och rehabilitering	19 890	17 369

m.m.			Utbildningspolitik, Bidrag till enskilda utbildningssamordnare, Kammarkollegiet	2 413	2 393
varav aktivitets- och sjukersättning	49 271	54 834			
Stöd till personer med funktionsnedsättning	24 450	23 447	Tillväxtverket	1 367	1 457
Ekonomisk trygghet för familjer och barn (FK, PM)	64 757	63 457	Forskning och utveckling m.m., Verket för innovationssystem	1 043	1 135
<i>Summa socialförsäkring till hushåll</i>	<i>429 715</i>	<i>430 591</i>	Miljöpolitik, Naturvårdsverket	914	761
<i>Arbetsmarknadspolitik</i>			Energiforskning m.m., Statens Energimyndighet	822	768
Arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	28 422	33 803	Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning, Mynd för yrkeshögskolan	772	696
varav Arbetsförmedlingen	13 058	17 645	Trafikupphandling, Trafikverket, Rikstrafiken 2010	771	802
varav Försäkringskassan	15 364	16 157	Transportstyrelsen	710	607
Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, Arbetsförmedlingen	4 231	4 482	Mediefrågor, Presstödsnämnden	565	659
Övrigt arbetsmarknad, Arbetsförmedlingen	2 225	2 120	Räntebidrag m.m., Boverket	536	834
Lönegarantiersättning, Kammarkollegiet	1 909	1 358	Regionala tillväxtåtgärder m.m., länsstyrelserna	520	518
<i>Summa arbetsmarknad till hushåll</i>	<i>36 787</i>	<i>41 763</i>	Kultur, Statens kulturråd	381	604
			Övriga transfereringar till företag	4 545	4 426
			Summa transfereringar till företag	39 152	38 977
<i>Utbildningspolitik</i>			Transfereringar till kommuner		
Studiestöd, Centrala studiestödsnämnden	14 426	14 626	<i>Allmänna bidrag till kommuner</i>		
Kostnad resp. återföring av reservation för förluster i utlåningsverksamheten, Centrala studiestödsnämnden	3 098	-107	Kommun- och landstingsmoms, Skatteverket	49 687	45 469
Bidrag till folkbildningsorganisationer, Kammarkollegiet	3 275	3 260	Utjämningsbidrag LSS, kommuner, Skatteverket	3 015	2 933
<i>Bistånd m.m., migration och integration</i>			Kommunalekonomisk utjämning till kommuner, Skatteverket	71 323	62 553
Bistånd och andra internationella bidrag (bidrag till organisationer), Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	3 292	2 746	Kommunalekonomisk utjämning till landsting, Skatteverket	27 360	23 479
Migrationsverket	1 044	1 105	Tillfälligt konjunkturstöd till kommuner	-	9 100
			Tillfälligt konjunkturstöd till landsting	-	3 900
Nettoöverföring till premiepensionssystemet	29 893	28 524	<i>Summa allmänna bidrag till kommuner</i>	<i>151 385</i>	<i>147 434</i>
Övriga transfereringar till hushåll	14 775	14 085	Socialförsäkring (Hälsa- och sjukvårdspolitik), Bidrag till läkemedelsförmånerna m.m., Kammarkollegiet, 2010 Socialstyrelsen	22 557	23 067
Summa transfereringar till hushåll	536 305	536 593	Tandvårdsförmåner m.m. (Hälsa- och sjukvårdspolitik), Försäkringskassan	1 534	1 519
Transfereringar till företag			<i>Arbetsmarknadspolitik</i>		
<i>Arbetsmarknad</i>			Arbetsmarknad, Arbetsförmedlingen	3 008	2 993
Lönebidrag och Samhall m.m., Arbetsförmedlingen	6 210	5 364	varav: Lönebidrag och Samhall m.m.	2 332	2 226
Lönebidrag och Samhall m.m., Kammarkollegiet	4 405	4 405	<i>Summa arbetsmarknadspolitik till kommuner</i>	<i>3 008</i>	<i>2 993</i>
Köp av arbetsmarknadsutbildning m.m., Arbetsförmedlingen	1 414	1 043	<i>Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning, skolverket</i>		
Anställningsstöd, Skatteverket	128	42	Maxtaxa i barnomsorgen,	3 655	3 657
<i>Summa arbetsmarknad till företag</i>	<i>12 157</i>	<i>10 854</i>	Statligt stöd till vuxenutbildning	1 179	1 205
Gårdsstöd, landsbygdsåtgärder m.m., Statens jordbruksverk	11 636	12 463	Fortbildning av lärare och forskolepersonal	497	512

Övrigt, Skolverket	888	1 097
<i>Summa Skolverket till kommuner</i>	<i>6 219</i>	<i>6 471</i>
Migration, Migrationsverket	7 309	7 310
Ersättning vid sjukdom och handikapp, Försäkringskassan	2 051	1 997
Övrigt	10 429	10 383
Summa transfereringar till kommuner	204 492	201 174
Transfereringar till utlandet		
BNI-baserad avgift, Kammarkollegiet	24 312	24 323
Mervärdesskattebaserad avgift, Skatteverket	1 564	1 444
Storbritanniens budgetreduktion, Kammarkollegiet	297	349
Tullavgift, Tullverket	4 192	4 103
Sockeravgifter m.m., Jordbruksverket	24	-111
<i>Avgiften till Europeiska gemenskapen</i>	<i>30 389</i>	<i>30 108</i>
Bistånd och andra internationella bidrag, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	23 373	11 545
Bistånd och andra internationella bidrag, Regeringskansliet	25	10 706
Övrigt	3 590	2 351
Summa transfereringar till utlandet	57 377	54 710
Total summa transfereringar	837 326	831 454

Transfereringar utgörs av medel som staten via myndigheterna förmedlar till olika mottagare. I huvudsak sker transfereringar från anslag på statens budget. Transfereringar kännetecknas av att staten inte erhåller någon motprestation.

Många transfereringar är dock förknippade med någon form av villkor. Ett exempel är aktivitetsstöd inom arbetsmarknadspolitiken där kravet är att mottagaren deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Noten inleds med en sammanfattande tabell med transfereringar uppdelade i delområden. Därefter specificeras transfereringarna utifrån mottagarkategori, syfte och utbetalande myndighet. Mottagarkategorierna visar de sektorer som erhållit transfereringen och är hushåll, företag, kommuner och utlandet. Hushåll innefattar enskilda personer, ideella organisationer och föreningar tillhörande hushållssektorn samt premiepensionssystemet.

Till socialförsäkring har hänförs transfereringar som hanteras av Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan.

Här ingår ålderspensioner, ekonomisk trygghet för familjer och barn, ersättning vid sjukdom och handikapp som sjukpenning, aktivitets- och sjukersättning, arbetsskadeersättning samt vissa stöd till personer med funktionsnedsättning. Dessutom ingår bidrag till landsting för läkemedelsförmånerna som utbetalas av Kammarkollegiet.

De totala kostnaderna för transfereringar i form av lämnade bidrag m.m. ökade med 5,9 miljarder kronor mellan 2010 och 2011.

Transfereringar till hushåll

Transfereringar till hushåll har under 2011 minskat marginellt.

De transfereringar som redovisas avser utbetalningar exklusive statlig ålderspensionsavgift. Statlig ålderspensionsavgift ingår i budgetens utgifter för t.ex. sjukpenning och är en betalning från anslag till pensionssystemet för att finansiera pensionsrätterna för bl.a. de personer som uppbär sjukpenning och andra sociala förmåner. Den del av den statliga ålderspensionsavgiften som går till premiepensionssystemet (14,0 procent 2011) finns med bland transfereringar till hushållssektorn men redovisas separat. Nettoöverföringen till premiepensionssystemet är 30 miljarder kronor 2011, 1,4 miljarder kronor mer än 2010. Överföringarna till och från AP-fonderna ingår inte i transfereringar till hushåll, utan nettoöverföringen som är negativ redovisas som bidrag från AP-fonden (socialförsäkringssektorn), se not 3.

Bland transfereringarna till hushåll har kostnaderna för arbetsmarknadsområdet minskat med 5 miljarder kronor. Arbetslöshetsersättningen har minskat med 4,6 miljarder kronor och aktivitetsstöd har minskat med 0,8 miljarder kronor. I genomsnitt under året var 8,3 procent av den registerbaserade arbetskraften arbetslösa att jämföra med 9,0 procent 2010. År 2011 var 4,5 procent öppet arbetslösa och 3,7 procent i program med aktivitetsstöd. År 2010 var det 5,1 respektive 4,0 procent. Lönegarantiersättningen har ökat 0,6 miljarder kronor främst på grund av SAAB:s rekonstruktion och konkurs.

Transfereringar till hushåll avseende socialförsäkringen minskade med 0,9 miljarder kronor netto. Kostnaderna för ålderspensioner vid sidan av statens budget minskade 0,5 miljarder kronor vilket beror på den automatiska balanseringen

inom pensionssystemet. Premiepensioner har däremot ökat 0,6 miljarder kronor. Den ökningen beror på att antalet pensionärer ökar på grund av stora årskullar födda i mitten av 1940-talet och att varje ny årskull som går i pension har större andel i det nya pensionssystemet. Ersättning vid ålderdom, som avser anslags-finansierade pensioner och stöd som garantipension och bostadstillägg, har endast ökat marginellt. Kostnaden för sjukpenning ökade med 2,5 miljarder kronor (15 procent). Under 2011 har antalet sjukfall ökat något. Orsaken till ökningen av antalet sjukfall är att många av de som tidigare uppnått maximal tid i sjukförsäkringen, och därför en tid varit utan ersättning från sjukförsäkringen, nu på nytt kan söka ersättning. Aktivitets- och sjukersättningen minskade med 5,6 miljarder kronor (10,1 procent). Minskningen förklaras främst av ett fortsatt nettoutflöde till ålderspensionssystemet.

Stöd till personer med funktionsnedsättning inkluderar även kommunernas andel av kostnad för assistansersättning och ökade med 1 miljard kronor (4,3 procent), se vidare avsnitt 5.6 Realekonomisk fördelning av statens budget. De ökade kostnaderna för assistansersättning beror på ökade timkostnader men även på att antalet personer som får assistansersättning ökar. Dessutom ökar antalet timmar per person och vecka.

Inom området ekonomisk trygghet för familjer och barn ökade föräldraförsäkringen med 1,2 miljarder kronor och kostnaderna för barnbidragen med 0,4 miljarder kronor. Utgifterna för socialförsäkringsförmånerna inom familjepolitiken påverkas av flera faktorer såsom antal födda barn, barnkullarnas storlek, föräldrarnas löneutveckling och konjunkturen. Under året har antalet födda barn minskat något. Trots denna minskning har utgifterna föräldrapenning, barnbidrag och tillfällig föräldrapenning ökat. Det beror bland annat på att det finns fler barn i åldrarna 0–12 år och höjda löner vilket påverkar ersättningsnivån.

Nettoöverföring till premiepensionssystemet redovisas som en transferering till hushåll mot bakgrund av att systemet ses som en del av hushållssektorn i nationalräkenskaperna (se avsnitt 3.4 Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar). Beloppet avser de socialavgifter, allmänna pensionsavgifter och statliga ålderspensionsavgifter som överförts till

premiepensionssystemet, med avdrag för utbetalda premiepensioner (2 miljarder kronor), vilka ingår i utbetalda ålderspensioner.

Centrala studiestödsnämndens (CSN) kostnad för förlust i utlåningsverksamheten ökade och uppgick till 3 miljarder. Ökningen beror på att CSN nu beräknat förlust även för personer med pågående studier.

Transfereringar till företag

Transfereringar till företag har ökat något. Inom området arbetsmarknad ökade kostnaderna för lönebidrag och Samhall med 0,8 miljarder kronor och köp av arbetsmarknadsutbildning med 0,4 miljarder kronor. Transfereringar finansierade med EU-medel avseende gårdsstöd, landsbygdsåtgärder m.m. minskade med 0,8 miljarder kronor. Kostnaderna för räntebidrag minskade 0,3 miljarder kronor.

Transfereringar till kommuner

Transfereringar till den kommunala sektorn har fortsatt att öka under 2011 trots att det tillfälliga konjunkturstödet 2010 nu är borta. Det förklaras dels med en ökning av den kommunalekonomiska utjämningen 2011 och stabiliseringspolitiska åtgärder på grund av den relativt svaga inkomstutvecklingen. Den kommunalekonomiska utjämningen har ökats som kompensation för ytterligare sänkning av skatten för pensionärer genom förhöjt grundavdrag.

Transfereringarna till kommuner ökade totalt med 3,3 miljarder kronor. De allmänna bidragen till kommuner ökade med 4 miljarder kronor. De innefattar den kommunalekonomiska utjämningen som nettoredovisas på statens budget varvid det generella statsbidraget sammanförts med utjämningssystemet. Inkomstutjämningsavgift och kostnadsutjämningsavgift från kommuner och landsting på sammanlagt 14 miljarder kronor redovisas under anslaget för kommunalekonomisk utjämning varför statsbidragen till kommunerna minskat med motsvarande belopp i statens budget. I de allmänna bidragen till kommuner ingår också mervärdesskatt för kommuner och landsting som nettoredovisas på statens budgets inkomstsida. Samtidigt justeras statsbidragen till kommuner ned med motsvarande belopp. Kommunernas kompensation för ingående mervärdesskatt i icke skattepliktig verksamhet redovisas på inkomsttitel, vilket minskar kommunbidragen och skatteintäkterna på statens budget med 50 miljarder kronor. I re-

sultaträkningen har den kommunalekonomiska utjämningen och kommunmomsen bruttoredo-visats, vilket innebär att både transfereringar till kommuner och skatteintäkter är 63 miljarder kronor högre än i utfallet på statens budget.

Den kommunalekonomiska utjämningen till kommuner och landsting har ökat med 8,8 respektive 3,9 miljarder kronor.

Bidrag för läkemedelsförmånerna har minskat med 0,5 miljarder kronor.

Transfereringar till utlandet

Bland transfereringar till utlandet har kostnaden för bistånd och andra internationella bidrag genom Sida och 2010 även Regeringskansliet ökat med 1,1 miljard kronor. Avgiften till EU ökade med 0,3 miljarder kronor. Avgiften redovisas här periodiserad till skillnad mot redovisningen på statens budget.

Not 5

Avsättning till/upplösning av fonder

Miljoner kronor

	2011	2010
Insättningsgarantifonden	2 009	1 852
Stabilitetsfonden	4 204	4 044
Kärnavfallsfonden	2 483	1 820
Försäkringskassans fonder	24	24
Batterifonden	-22	11
Övriga fonder	7	51
Summa	8 705	7 802

Avsättning till fonder i staten avser främst Stabilitetsfonden, Insättningsgarantifonden och Kärnavfallsfonden.

Stabilitetsfonden bildades 2008 och tillfördes då 15 miljarder kronor från anslag på statens budget. Avsättningen till fonden under 2010 uppgick till 4 204 miljoner kronor, vilket är nära hälften av den totala avsättningen till fonder under året. Under 2011 har bankgarantiavgifter tillförts fonden med 1 488 miljoner kronor och stabilitetsavgifter med 1 328 miljoner kronor. Finansiella intäkter, netto, uppgår till 1 400 miljoner kronor, varav utdelning på fondens innehav av aktier i Nordea 737 miljoner kronor. Inga bidrag har betalats ut från fonden under året. Fonden redovisas av Riksgäldskontoret.

Avsättningen till Insättningsgarantifonden, även den hos Riksgäldskontoret, är direkt kopplad till det ekonomiska resultatet i garantiverksamheten. Intäkterna från insättningsgarantiavgifter uppgick till 1 133 miljoner kronor, vilket är en ökning med 187 miljoner kronor. Det finansiella nettot uppgick till 911 miljoner kronor.

Avsättningen till Kärnavfallsfonden har ökat med 663 miljoner kronor. Avgifterna från reaktorinnehavarna som bestäms årligen av regeringen, uppgick till 1 040 miljoner kronor, vilket var en marginell ökning jämfört med föregående år. Nettot av de finansiella intäkterna och kostnaderna uppgick till 2 844 miljoner kronor vilket är en ökning med 746 miljoner kronor. Främst har räntan på reala placeringar och realisationsvinsterna ökat. Ersättningar till reaktorinnehavarna ökade med 67 miljoner kronor till 1 321 miljoner kronor.

Övriga fonder i staten har under de två senaste åren förändrats helt marginellt. Fondernas ändamål och vilka myndigheter som redovisar olika fonder, framgår i övrigt av not 42.

Not 6

Kostnader för personal

Miljoner kronor

	2011	2010
<i>Lönekostnader inklusive arbetsgivaravgifter</i>		
Rikspolisstyrelsen	12 785	12 436
Försvarsmakten	10 238	9 839
Försäkringskassan	5 013	5 021
Arbetsförmedlingen	4 689	4 808
Skatteverket	4 646	4 461
Kriminalvården	4 031	4 012
Trafikverket	3 864	3 613
Lunds universitet	3 467	3 059
Domstolsverket	3 254	3 112
Regeringskansliet	3 238	3 371
Uppsala universitet	2 773	2 503
Göteborgs universitet	2 722	2 508
Karolinska institutet	2 291	2 141
Stockholms universitet	2 277	2 133
Umeå universitet	1 958	1 854
Kungl. Tekniska högskolan	1 860	1 688
Linköpings universitet	1 720	1 617
Sveriges lantbruksuniversitet	1 607	1 498
Migrationsverket	1 418	1 318

Statens institutionsstyrelse	1 371	1 370	Utbetalda pensioner	8 767	8 199
Riksdagsförvaltningen	1 344	1 034	Förändring av försäkringstekniska avsättningar	11 431	-3 104
Tullverket	1 016	991	Eliminering av premieintäkt för statliga ålderspensioner m.m.	-12 576	-9 635
Lantmäteriet	1 009	1 097	<i>Summa pensionskostnader</i>	<i>22 454</i>	<i>10 056</i>
Affärsverk			<i>Övriga personalkostnader</i>		
Luffartsverket	1 026	1 285	Försvarsmakten	435	380
Sjöfartsverket	649	633	Regeringskansliet	302	320
Svenska kraftnät	183	185	Rikspolisstyrelsen	254	219
Statens järnvägar	4	4	Trafikverket	160	177
Övriga myndigheter	29 764	28 807	Kriminalvården	145	151
<i>Summa lönekostnader inklusive arbetsgivaravgifter</i>	<i>110 217</i>	<i>106 398</i>	Karolinska institutet	142	131
Eliminering av arbetsgivaravgifter	-25 568	-24 822	Domstolsverket	137	118
<i>Summa lönekostnader efter eliminering av arbetsgivaravgifter</i>	<i>84 649</i>	<i>81 576</i>	Stockholms universitet	127	120
<i>Pensionskostnader</i>			Arbetsförmedlingen	126	136
Rikspolisstyrelsen	1 853	1 784	Uppsala universitet	121	121
Försvarsmakten	1 602	1 512	Försäkringskassan	120	111
Försäkringskassan	599	597	Lunds universitet	113	108
Regeringskansliet	555	590	Kungl. Tekniska högskolan	111	97
Skatteverket	544	612	Skatteverket	102	81
Trafikverket	538	529	Affärsverk		
Arbetsförmedlingen	530	544	Luffartsverket	94	64
Lunds universitet	456	418	Sjöfartsverket	20	20
Domstolsverket	440	418	Svenska kraftnät	19	18
Göteborgs universitet	368	323	Statens järnvägar	0	0
Kriminalvården	354	377	Övriga myndigheter	1 663	1 561
Uppsala universitet	351	325	<i>Summa övriga personalkostnader</i>	<i>4 191</i>	<i>3 933</i>
Karolinska institutet	349	330	Total summa kostnader för personal	111 294	95 565
Stockholms universitet	308	256			
Umeå universitet	272	253			
Linköpings universitet	224	216			
Kungl. Tekniska högskolan	222	206			
Sveriges lantbruksuniversitet	202	182			
Försvarets materielverk	191	158			
Migrationsverket	144	142			
Lantmäteriet	133	150			
Affärsverk					
Luffartsverket	295	394			
Sjöfartsverket	218	220			
Svenska kraftnät	48	35			
Statens järnvägar	27	4			
Övriga myndigheter	4 009	4 021			
Statens tjänstepensioner:					

Statens kostnader för personal ökade med nära 16 miljarder kronor. Ökningen avser framför allt pensionskostnaderna och beror på att dessa var särskilt låga föregående år då avsättningen för pensioner minskade, medan avsättningen ökade under 2011 efter bl.a. förändrade grunder.

Löner

Lönekostnader inklusive lagstadgade arbetsgivaravgifter ökade med 3,8 miljarder kronor, vilket motsvarar 3,6 procent. Lagstadgade arbetsgivaravgifter uppgick under 2011 till 31,42 procent av lönesumman, vilket är samma procentsats som för 2010. Myndigheternas inbetalda arbetsgivaravgifter, löneskatter m.m. är statsinterna transaktioner och således inga kostnader för staten och har därför eliminerats.

Rikspolisstyrelsens lönekostnad ökade med 2,8 procent. Medelantalet anställda har ökat med 800 mellan 2010 och 2011 och vid utgången av 2011 uppgår antalet till 28 382, varav 20 398 poliser.

Försvarsmaktens lönekostnader ökade 0,4 miljarder kronor eller drygt 4 procent. Antalet årsarbetskrafter under 2011 har varit drygt 2000 fler än under 2010. Merparten av dessa avser personalkategorin gruppbefäl, soldater och sjömän, vilket är en följd av det nya personalförsörjningssystemet. Försvarsmakten har i sin årsredovisning angett att det finns osäkerhet i beräkningen av semesterlöneskuld. Eftersom myndighetens skuld för semester och annan upplupen lön uppgår till 1 miljard kronor skulle denna osäkerhet kunnat påverka personalkostnaderna med flera hundra miljoner kronor om beräkningen visade sig felaktig.

Försäkringskassans lönekostnad är i princip oförändrad. Antalet anställda och årsarbetskrafter har minskat marginellt under året, efter att ha minskat markant de senaste åren i samband med bildandet av Pensionsmyndigheten och olika rationaliserings- och besparingsåtgärder.

Antalet årsarbetskrafter vid Arbetsförmedlingen har minskat med cirka 600 eller knappt 6 procent, vilket gjort att lönekostnaderna minskat. Här bör noteras att antalet anställda ökade relativt kraftigt 2010 i samband med regeringsuppdrag och den höga arbetslösheten.

Vid Trafikverket har lönekostnaderna ökat med cirka 7 procent efter att ha minskat kraftigt 2010 i samband med bolagiseringen av de tidigare produktionsenheterna i Banverket och dessförinnan Vägverket. Medelantalet anställda (oavsett tjänstgöringsgrad) har varit i princip oförändrat, men antalet årsarbetskrafter har ökat.

Antalet anställda vid Lunds universitet har ökat med cirka 500 personer eller 8 procent, vilket tillsammans med löneutvecklingen lett till ökade lönekostnader med 13 procent. Det är antalet lärare och forskare som ökar och störst procentuell ökning har antalet postdoktorer och doktorander.

Lönekostnaderna vid Regeringskansliet har minskat med cirka 4 procent, som följd av att antalet anställda minskat med cirka 200 eller drygt 4 procent.

Pensionskostnader

För statens tjänstepensionsåtagande beslutade Statens tjänstepensionsverk (SPV) under 2011 att öka skulden inom äldre förmåner med 1,5 miljarder kronor för att kompensera för att personer lever längre än vad som antagits vid skuldberäkningen. Under året har även en avsättning gjorts för icke aktuella särskilda pensionsersättningar. Dessa två avsättningar, tillsammans med effekten av att räntan sänkts till 1,7 procent (1,9 procent föregående år) per den 1 januari 2011, har ökat skulden med 6,5 miljarder kronor för 2011. Under 2010 sänktes omkostnadsbelastningen på räntan, vilket då minskade skulden med 2,5 miljarder kronor. Skillnaden mellan åren blir därmed 9 miljarder kronor. En mer detaljerad beskrivning av de faktorer som ingår i förändringen av pensionsavsättning finns i not 43.

Myndigheternas pensionskostnader utgörs främst av premier för statens avtalsenliga tjänstepensioner, vilket utöver premien till SPV innefattar avgifter till kompletterande ålderspension (Kåpan) och den individuella ålderspensionen (Iåp). Pensionspremierna påverkas av åldersfördelningen och löneläget hos personalen vid respektive myndighet. Premier för avtalsförsäkringar betalas till och hanteras till största delen av SPV och har därför eliminerats i resultaträkningen. Däremot hanteras den kompletterande och individuella ålderspensionen av särskilda organ som inte är myndigheter och dessa avgifter elimineras därför inte. Detsamma gäller också för några myndigheter som gör egna pensionsavsättningar. Kostnaderna för dessa ingår ovan och elimineras inte.

På myndighetsnivån har både Försvarsmakten och Rikspolisstyrelsens pensionskostnader ökat med 6 respektive 3,9 procent vilket hänger samman med ökningen av antalet anställda.

Övriga personalkostnader

Övriga personalkostnader utgörs av kostnader för personalutbildning, traktamenten m.m. De har sammantaget ökat med 6,5 procent.

Årsarbetskrafter

I nedanstående tabell visas antalet årsarbetskrafter vid de myndigheter som ingår i den konsoliderade resultaträkningen och därmed i de redovisade personalkostnaderna.

	2011	2010
Rikspolisstyrelsen	25 342	25 044
Försvarsmakten	19 557	17 297
Försäkringskassan	11 461	11 653
Arbetsförmedlingen	10 208	10 826
Skatteverket	9 584	9 149
Kriminalvården	9 056	9 020
Lunds universitet	6 289	5 814
Trafikverket	6 197	5 795
Domstolsverket	5 515	5 262
Göteborgs universitet	5 128	4 978
Uppsala universitet	4 996	4 661
Regeringskansliet	4 229	4 420
Karolinska institutet	4 109	3 944
Stockholms universitet	3 986	4 395
Umeå universitet	3 885	3 714
Linköpings universitet	3 579	3 469
Kungl. Tekniska högskolan	3 157	3 157
Statens institutionsstyrelse	3 066	2 719
Sveriges lantbruksuniversitet	2 992	2 863
Migrationsverket	2 814	2 699
Lantmäteriet	1 966	2 176
Kronofogdemyndigheten	1 976	2 013
Tullverket	1 918	1 887
Luftfartsverket	1 134	3 285
Övriga myndigheter	49 922	51 279
Totalt	202 066	201 519

Mättet årsarbetskrafter ska visa de anställdas arbetsvolym under ett räkenskapsår räknat i antalet heltidstjänster. Som anställd räknas inte den som bara är uppdragstagare (konsult) även om denna arbetar med samma uppgifter som anställda. Anställda i utlandet, vars löner betalas med myndighetens medel, ska ingå när antalet årsarbetskrafter räknas fram.

Den arbetstid som inräknas ska vara den tid som myndigheten utbetalt lön eller annan ersättning för i utbyte mot arbete. Omräkning till heltidstjänster innebär att deltidsanställd personal ingår i summa antal personer med den procentandel av en heltidstjänst som deras tjänstgöring utgör. Uppgifterna i tabellen bygger på myndigheternas rapportering i statens informationssystem Hermes. Under 2011 har antalet årsarbetskrafter totalt ökat marginellt med 0,3 procent. Det är främst Försvarsmakten som ökat i samband med omläggningen av personalförsörjningssystemet. Den viktigaste minskningen avser Luftfartsverket, vilket hänger samman med bolagiseringen av flygplatsverksamheten under 2010 som syns i tabellen eftersom uppgiften avser antal årsarbetskrafter under hela året.

Not 7 Kostnader för lokaler

Miljoner kronor

	2011	2010
Försvarmakten	2 465	2 395
Rikspolisstyrelsen	1 927	1 893
Kriminalvården	1 475	1 282
Regeringskansliet	1 291	1 306
Lunds universitet	862	826
Domstolsverket	763	699
Stockholms universitet	720	658
Försäkringskassan	643	665
Göteborgs universitet	630	606
Uppsala universitet	623	611
Kungl. Tekniska högskolan	622	541
Karolinska institutet	586	565
Skatteverket	577	562
Arbetsförmedlingen	568	558
Migrationsverket	556	487
Linköpings universitet	432	433
Trafikverket	367	284
Umeå universitet	348	338
Sveriges lantbruksuniversitet	344	280
Statens institutionsstyrelse	276	312
Linnéuniversitetet	198	182
Försvarets materielverk	183	193
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	174	171
Luleå tekniska universitet	167	165
Örebro universitet	162	162
Malmö Högskola	158	160
Tullverket	147	146
Affärsverk		
Sjöfartsverket	53	27
Luftfartsverket	41	40
Svenska kraftnät	37	34
Statens järnvägar	2	2
Övriga myndigheter	4 562	4 601
Eliminering av inomstatliga lokalkostnader	-4 453	-4 406
Summa	17 506	16 778

Som kostnader för lokaler redovisas myndigheters kostnader för hyrda lokaler. Redovisning görs brutto och inkluderar hyra till andra statliga myndigheter. Elimineringarna utgörs av myndigheternas lokalkostnader som

betalas till Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk.

Kriminalvårdens lokalkostnader har ökat med 193 miljoner kronor. Ökningen beror främst på nya häkten och avdelningar som har tagits i drift t.ex. häktena Sollentuna, Göteborg, Helsingborg och anstalten Kumla. Dessutom belastas resultatet av en retroaktiv hyra för anstalten Västervik.

Not 8 Vissa garanti- och kreditkostnader

Miljoner kronor

	2011	2010
<i>Exportkreditnämnden</i>		
Skadekostnader	374	400
Förändring av försäkringstekniskt beräknat nettovärde på skadefordringar	33	164
Förändring i avsättningar för försäkringstekniskt beräknad risk i engagemang	-27	1 382
<i>Summa Exportkreditnämndens kostnader i garantiverksamheten</i>	<i>380</i>	<i>1 946</i>
<i>Riksgäldskontoret</i>		
Kostnad för infriade garantiåtaganden	2 116	-
Intäkter, regressfordringar	-2 114	-
Reservering/återföring av reservation för framtida förlustrisker	-519	542
Övrigt	92	-
<i>summa Riksgäldskontoret</i>	<i>-425</i>	<i>542</i>
Statens Bostadskreditnämnd	-51	-22
Summa	-96	2 466

Under posten vissa garanti- och kreditkostnader redovisas kostnader för statlig garanti- och utlåningsverksamhet som inte redovisas bland transfereringar. Kostnaderna skiljs från övriga driftskostnader eftersom de kan variera kraftigt mellan åren och därför stör jämförelser mellan åren, samtidigt som de har en annan karaktär än de flesta myndigheters driftskostnader i övrigt.

Exportkreditnämndens kostnader i garanti- verksamheten minskar med 1 566 miljoner kronor och merparten avser förändring i avsättningar för försäkringstekniskt beräknad risk i engagemanget som minskar med 1 409 miljoner kronor. Förändring av försäkringstekniskt nettovärde på skadefordringar har minskat med 131 miljoner kronor sedan föregående år och

skadekostnaderna har minskat med 26 miljoner kronor.

Riksgäldskontoret redovisar kostnader för infriade garantiåtaganden till i allt väsentligt Saab AB på 2 116 miljoner kronor, samtidigt som intäkterna för regressfordringar i samband med dessa uppgår till 2 114 miljoner kronor. Reserveringen för framtida förlustrisker är negativ eftersom reserveringarna minskat efter infriandet av garantier och att andra garantier förfallit under året.

Statens bostadskreditnämnd redovisar en kostnadsreduktion avseende förändring av avsättningar för garantier.

Not 9 Övriga driftkostnader

Miljoner kronor

	2011	2010
<i>Övriga driftkostnader - tjänster</i>		
Trafikverket	37 421	37 394
Försvarsmakten	13 912	13 233
Försvarets materielverk	5 936	4 820
Rikspolisstyrelsen	2 016	1 733
Kärnavfallsfonden	1 340	1 273
Fortifikationsverket	1 340	1 248
Statens fastighetsverk	1 332	1 256
Försäkringskassan	1 204	1 165
Karolinska institutet	1 177	1 157
Skatteverket	1 174	995
Transportstyrelsen	1 155	1 124
Göteborgs universitet	1 018	991
Naturvårdsverket	995	860
Lunds universitet	980	937
Kriminalvården	793	795
Regeringskansliet	782	796
Umeå universitet	747	695
Uppsala universitet	729	647
Pensionsmyndigheten	699	822
Arbetsförmedlingen	667	777
Statens skolverk	604	482
Domstolsverket	566	536
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	551	605
Kronofogdemyndigheten	478	512
Övriga myndigheter	16 998	13 033
<i>Summa tjänster</i>	<i>94 614</i>	<i>87 886</i>

Övriga driftkostnader - varor

Försvarets materielverk	7 680	11 056
Trafikverket	4 536	4 831
Försvarsmakten	3 285	4 399
Rikspolisstyrelsen	922	734
Fortifikationsverket	496	552
Kriminalvården	419	409
Karolinska institutet	375	359
Uppsala universitet	303	345
Lunds universitet	296	289
Skatteverket	262	169
Statens fastighetsverk	247	259
Stockholms universitet	216	185
Göteborgs universitet	212	202
Kungl. Tekniska högskolan	187	193
Transportstyrelsen	186	166
Sveriges lantbruksuniversitet	184	183
Migrationsverket	155	117
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	140	106
Umeå universitet	137	127
Arbetsförmedlingen	134	127
Regeringskansliet	113	134
Statens jordbruksverk	107	114
Statens institutionsstyrelse	102	98
Kustbevakningen	100	87
Övriga myndigheter	1 862	1 942
<i>Summa varor</i>	<i>22 656</i>	<i>27 183</i>
<i>Affärsverk, övrig drift – varor och tjänster</i>		
Svenska kraftnät	7 088	8 315
Sjöfartsverket	1 147	1 139
Luftfartsverket	466	822
Statens järnvägar	13	54
<i>Summa affärsverk, övrig drift – varor och tjänster</i>	<i>8 714</i>	<i>10 330</i>
<i>Övriga driftkostnader - reparationer, diverse m.m.</i>		
Försvarsmakten	2 011	2 471
Trafikverket	652	726
Kriminalvården	272	272
Rikspolisstyrelsen	228	242
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	221	194
Regeringskansliet	195	216
Försvarets materielverk	151	144
Lunds universitet	136	127
Arbetsförmedlingen	134	117
Stockholms universitet	108	100
Försäkringskassan	107	92

Riksdagsförvaltningen	98	99
Migrationsverket	97	85
Sveriges lantbruksuniversitet	95	111
Karolinska institutet	93	98
Kustbevakningen	92	104
Domstolsverket	92	74
Umeå universitet	92	88
Uppsala universitet	91	88
Affärsverk		
Svenska kraftnät	260	231
Luftfartsverket	116	157
Sjöfartsverket	65	66
Statens järnvägar	6	10
Övriga myndigheter	1 638	1 654
<i>Summa övriga driftskostnader-reparationer, diverse m.m -</i>	<i>7 050</i>	<i>7 566</i>
.		
<i>Aktivering utveckling av anläggningstillgångar i egen regi</i>		
Trafikverket	-23 812	-24 874
Myndigheter i försvarssektorn	-3 319	-3 216
Försäkringskassan	-350	-288
Transportstyrelsen	-241	-130
Skatteverket	-83	-57
Rikspolisstyrelsen	-74	-12
Naturvårdsverket	-69	-53
Kronofogdemyndigheten	-47	-95
Affärsverk		
Sjöfartsverket	-249	-298
Övriga myndigheter	-336	-302
<i>Summa Aktivering utveckling av anläggningstillgångar i egen regi</i>	<i>-28 580</i>	<i>-29 325</i>
Eliminering av inomstatliga transaktioner		
	-22 598	-19 327
Total summa övriga driftskostnader	81 856	84 313

Övriga driftkostnader utgörs av myndigheternas köp av tjänster, varor, reparationer och diverse andra driftkostnader. Elimineringarna avser köp av varor och tjänster mellan myndigheterna.

Trafikverket upphandlar entreprenader och konsulter för byggande och underhåll av vägar och järnvägar samt för planering och projektering. Trafikverkets övriga driftskostnader har minskat avseende köp av varor. Trafikverket har aktiverat 1,1 miljarder kronor mindre än före-

gående år för investeringar i anläggningstillgångar i egen regi. Aktiveringarna avser järnvägsanläggningar, produktionsanläggningar samt väganläggningar. Aktiveringarna för Trafikverket innebär att kostnader för köp av varor och tjänster avseende produktion av väg- och bananläggningar förs bort från resultaträkningen och tas upp som investering i balansräkningen.

Försvarsmaktens ökade kostnader för tjänster förklaras till största delen av ökade konsultkostnader och övriga externa tjänster. Försvarsmaktens minskade kostnader för varor beror i huvudsak på lägre kostnader för ammunition.

Försvarets materielverks ökade kostnader för tjänsteprodukter avser framför allt flyg- och sjöområdena. Inom flygområdet är det huvudsakligen JAS-Gripen som har ökade kostnader och inom sjöområdet avser kostnadsökningen framför allt Korvettfartyg. Försvarets materielverks kostnader för varor har minskat. Aktiveringarna hos myndigheter i försvarssektorn har ökat något jämfört med föregående år.

Polisens övriga driftskostnader avseende köp av tjänster har ökat. Den största ökningen avser köp av datatjänster till följd av en ökad satsning inom polisens verksamhet för IT-utveckling. Även kostnaderna för köp av varor har ökat. Det beror på att fler tillgångar kostnadsförts då beloppsgränsen för aktivering av anläggningstillgångar har höjts. Ökningen avser främst datorer och kommunikationsutrustning.

Svenska kraftnät har minskade övriga driftkostnader vilket främst förklaras av lägre kostnader för köpt balanskraft.

Luftfartsverket har också minskade övriga driftkostnader vilket beror på att en del av verksamheten bolagiserades 1 april 2010.

Not 10**Avskrivningar och nedskrivningar***Miljoner kronor*

	2011	2010
Trafikverket	7 258	6 871
Försvarsmakten	7 133	7 026
Fortifikationsverket	805	640
Rikspolisstyrelsen	762	779
Försäkringskassan	722	701
Statens fastighetsverk	388	380
Skatteverket	334	366
Kriminalvården	322	174
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	317	181
Domstolsverket	264	265
Lunds universitet	237	219
Affärsverk		
Svenska kraftnät	522	512
Luftfartsverket	210	461
Sjöfartsverket	259	140
Övriga myndigheter	3 652	3 624
Summa	23 185	22 339

Trafikverkets avskrivningar har under 2011 ökat med nästan 0,4 miljarder kronor och består till största delen (94,6 procent) av avskrivningar på väg- och järnvägsanläggningar. Försvarsmaktens avskrivningar avser främst beredskapsinventarier som stridsfordon, självgående pjäser, fartyg och båtar.

Not 11**Resultat från andelar i hel- och delägda företag***Miljoner kronor*

	2011	2010
Resultat från andelar i företag med bestämmande statligt inflytande		
Vattenfall AB	11 083	12 997
Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB)	10 960	9 083
Akademiska Hus AB	2 394	2 124
AB Svensk Exportkredit	1 400	2 891
Sveaskog Holding AB (Sveaskog AB)	899	2 055
PostNord AB (Posten Norden AB)	742	625
Specialfastigheter Sverige AB	686	804
Apoteket AB	390	4 516
Swedavia AB	375	15

SBAB Bank AB (Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB)	341	577
Jernhusen AB	176	492
Teracom Holding AB (Teracom AB)	168	201
Samhall AB	126	156
Apoteksgruppen i Sverige Holding AB	82	285
AB Svensk Bilprovning	56	50
RISE Holding AB	40	57
SJ AB	36	294
Vectura Consulting AB	33	-6
Almi Företagspartner AB	27	-75
Inlandsinnovation AB	13	-
Apotek Produktion & Laboratorier AB	9	19
Green Cargo AB	9	-140
Arbetslivsresurs AR AB	7	65
Kungliga Operan AB	7	9
Statens Bostadsomvandling AB	4	-3
Voksenåsen A/S	2	1
Preaktio AB	0	8
AB Göta Kanalbolag	0	0
AB Svenska miljöstyrningsrådet	0	0
Svenska Spel AB	-	-
Svensk-Danska Broförbindelsen AB (SVEDAB)	-	-
Apotekens Service AB	-2	2
Ersättningsmark i Sverige AB	-3	-
Swedesurvey AB	-4	-5
Metria AB	-5	-
Kungliga Dramatiska Teatern AB	-5	-3
Lernia AB	-28	96
Swedfund International AB	-45	-64
Infranord AB	-62	19
Fouriertransform AB	-77	5
Systembolaget AB	-83	-43
Innovationsbron AB	-87	-136
Vasallen AB	-88	472
Svevia AB	-101	169
Svenska Rymdaktiebolaget	-122	62
European Spallation Source ESS AB	-131	-48
Övriga företag som redovisas av Kammarkollegiet	-1	-1
Summa Kammarkollegiet	29 221	37 625
Affärsverk		
Svenska kraftnät - SwePol Link AB m.fl.	30	24
Luftfartsverket - LFV Holding AB	4	152
Sjöfartsverket - Sjöfartsverket Holding AB	-121	-
Övriga myndigheter	-1	-19
Summa resultat från andelar i företag	29 133	37 782

med bestämmande statligt inflytande

Resultat från andelar i företag med väsentligt statligt inflytande

TeliaSonera AB	6 840	7 927
Nordiska Investeringsbanken NIB	710	798
AB Bostadsgaranti	4	44
SOS Alarm Sverige AB (SOSAB)	5	1
VisitSweden AB	-4	9
Norrland Center AB	0	0
SAS AB	-361	-475

Affärsverk

Svenska kraftnät - Nord Pool ASA m.fl.	9	20
--	---	----

Summa resultat från andelar i företag med väsentligt statligt inflytande

	7 203	8 324
--	--------------	--------------

Resultat från andelar i hel- och delägda företag - totalt

Resultat från andelar i företag med bestämmande statligt inflytande	29 133	37 782
---	--------	--------

Resultat från andelar i företag med väsentligt statligt inflytande	7 203	8 324
--	-------	-------

Total summa	36 336	46 106
--------------------	---------------	---------------

Med bestämmande statligt inflytande avses när statens ägarandel överstiger 50 procent. Med väsentligt statligt inflytande avses när statens ägarandel uppgår till högst 50 och lägst 20 procent.

Det resultat som redovisas ovan baseras på det redovisade nettoresultatet hos bolagen enligt årsbokslut för respektive år, utom i några fall då ett tidigare delårsbokslut använts. Resultatandelarna har minskat med 9,8 miljarder kronor jämfört med 2010.

Vattenfalls resultat har minskat med 1,9 miljarder kronor. Bl.a. ingår kostnader för nedskrivning och avveckling av kärnkraftverk i Tyskland med 10,4 miljarder kronor. Även föregående år belastades dock med nedskrivningar i samma storleksordning. Realisationsvinster på 4,8 miljarder kronor har förbättrat resultatet och avser försäljning av verksamhet främst i Belgien, Tyskland och Polen. Resultatet från rörelsen har minskat med 6,7 miljarder kronor främst på grund av minskade volymer och priser.

Resultatet för LKAB har förbättrats med 1,9 miljarder kronor, vilket främst förklaras av ökade intäkter på grund av högre priser för järnmalm. Resultatet inkluderar avsättning för kostnader på 1,2 miljarder kronor relaterade till

påverkan av gruvbrytning på samhällena Kiruna och Malmberget, vilket är en minskning med 2,7 miljarder kronor.

Akademiska hus AB visar 0,3 miljarder kronor högre resultat än föregående år. Värdeförändringarna på fastigheter är fortsatt positiva, vilket förbättrat resultatet med 0,4 miljarder kronor. Ett förbättrat resultat från fastighetsförvaltningen har kompenserat för ökade finansierings- och skattekostnader.

AB Svensk Exportkredit redovisar försämrat resultat med 1,5 miljarder kronor. Föregående års resultat inkluderar en realiserad vinst på 2,6 miljarder kronor från försäljning av aktieinnehav i Swedbank AB. Ökade intäkter från realiserade vinster vid försäljning av fordringar samt från försäljning av ett dotterföretag har påverkat resultatet positivt.

Sveaskog AB har minskat resultatet med 1,2 miljarder kronor främst hänförligt till en minskad positiv värdeförändring på skog.

Resultatet för Apoteket AB har försämrats med 4,1 miljarder kronor. Föregående års försäljning av dotterbolag medförde en realisationsvinst på 4,4 miljarder kronor.

Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB har försämrat resultatet med 0,2 miljarder kronor, vilket främst beror på försämrat räntenetto.

Specialfastigheter Sverige AB har minskat resultatet med 0,1 miljarder kronor främst beroende på negativ värdeförändring av derivatinstrument.

Resultatet från PostNord AB har förbättrats med 0,1 miljarder kronor. Resultatförbättringen förklaras främst av minskade avskrivningar samt förbättrat finansnetto. Minskade intäkter har till största delen kompenserats av minskade kostnader.

Jernhusen AB har försämrat resultatet med 0,3 miljarder kronor, främst avseende negativa värdeförändringar på finansiella instrument.

Vasallen AB har minskat resultatet med 0,6 miljarder kronor. Försämringen avser främst värdeförändringar på fastigheter.

SVEDAB redovisar en förlust på 0,6 miljarder kronor, vilket är en försämring med 0,5 miljarder kronor avseende främst värdeförändringar på den finansiella nettoskulden. Resultatet redovisas dock inte som resultatandel så länge det egna kapitalet är negativt.

Resultatet i Svenska Spel AB uppgår till 5,0 miljarder kronor, vilket är en förbättring med

0,2 miljarder kronor. Resultatet behandlas inte som resultat från andelar i årsredovisningen för staten utan redovisas som skatteintäkt i samband med utdelning till staten.

Resultatandelen från Systembolaget har ökat något. Andelen har reducerats med respektive års betalda utdelning på 0,3 miljarder, som istället betraktas som skatteintäkt. Resultatet före denna omförelse har försämrats med 0,1 miljarder kronor.

Sjöfartsverket Holdings resultatandel inkluderar en nedskrivning med 0,1 miljarder kronor avseende negativt eget kapital i ett förvärvat företag.

Resultatet från TeliaSonera har minskat med 1,1 miljarder till 6,8 miljarder kronor. Den främsta förklaringen utgöres av minskat resultat från intresseföretag och joint ventures i bl.a. den turkiska verksamheten.

Nordiska Investeringsbanken NIB har försämrat sitt resultat med 0,1 miljarder kronor. Det är främst resultatet från finansiella instrument som försämrats, vilket delvis uppvägts av en minskad kostnad avseende reservering för kundförluster.

SAS har minskat sin förlust med 0,1 miljarder kronor, vilket främst härrör från ett förbättrat rörelseresultat. Nedskrivning avseende ett spanskt flygbolag har påverkat resultatandelen negativt med 0,3 miljarder kronor.

Not 12 Nettokostnad för statsskulden

Miljoner kronor

	2011	2010
Finansiella intäkter för förvaltning av statsskulden		
Ränteintäkter avseende upplåning i svenska kronor	15 252	14 920
Överkurs vid emission (netto)	9 163	7 010
Ränteintäkter avseende upplåning i utländsk valuta	4 142	5 193
Orealiserade valutavinster (netto)	1 498	21 553
Intäktsförda, preskriberade obligationer m.m.	43	63
Summa finansiella intäkter för förvaltning av statsskulden	30 098	48 739
Finansiella kostnader för förvaltning av statsskulden		
Räntekostnader avseende upplåning i svenska kronor	45 020	37 556
Realiserade kursförluster (netto)	9 798	8 136
Räntekostnader avseende upplåning i utländsk valuta	6 484	6 847
Realiserade valutaförluster (netto)	3 964	8 199
Provisioner till banker m.fl.	74	142
Summa finansiella kostnader för förvaltning av statsskulden	65 340	60 880
Nettokostnad för förvaltning av statsskulden	35 242	12 141

Finansiella intäkter och kostnader för förvaltning av statsskulden redovisas av Riksgäldskontoret. De innefattar även intäkter respektive kostnader för skuldskötselåtgärder.

Under 2011 uppgick nettokostnaden för statsskulden (räntor, över- och underkurser och valutakursförändringar m.m.) till 35 miljarder kronor, vilket innebär att nettokostnaden ökat med 23 miljarder kronor.

Intäkterna minskade med 19 miljarder kronor vilket i huvudsak beror på att de realiserade valutavinsterna minskat med 20 miljarder kronor samt att ränteintäkterna avseende upplåning i utländsk valuta minskat med 1 miljard kronor. Samtidigt har dock överkurserna vid emission ökat med 2 miljarder kronor.

Kostnaderna ökade med drygt 4 miljarder kronor. Räntekostnaderna för upplåning i svenska kronor har ökat med 7 miljarder kronor och de realiserade kursförlusterna ökade med 1 miljard kronor. Detta uppvägs dock till en del

av att de realiserade valutaförlusterna minskade med 4 miljarder kronor.

Not 13

Övriga finansiella intäkter

Miljoner kronor

	2011	2010
Reavinster vid försäljning av aktier	16 881	-
Riksbankens inlevererade överskott	6 200	5 800
Kammarkollegiet, övrigt	694	1 262
Centrala studiestödsnämnden	3 690	4 483
Riksgäldskontoret	1 747	712
Skatteverket	1 232	1 005
Kärnavfallsfonden	1 123	1 502
Exportkreditnämnden	479	221
Försäkringskassan	130	89
Styrelsen för internationellt utvecklings-samarbete	66	704
Regeringskansliet	47	64
Trafikverket	29	57
Affärsverk		
Statens järnvägar	172	298
Luffartsverket	42	85
Svenska kraftnät	8	9
Sjöfartsverket	3	1
Övriga myndigheter	169	204
Summa	32 712	16 496

De finansiella intäkterna och kostnaderna för förvaltning av statsskulden redovisas i not 12 Nettokostnader för statsskulden.

Staten sålde i februari 255 miljoner aktier i Nordea Bank AB för 18 981 miljoner kronor. Försäljningen gav en vinst på 16 796 miljoner kronor. Vidare ingår vinster vid försäljning av aktier i Arbetslivsresurs AB samt Zenit Shipping AB. Vinsterna har redovisats av Kammarkollegiet.

Riksbankens inlevererade överskott uppgick till 6 200 miljoner kronor. Även detta redovisas av Kammarkollegiet.

Kammarkollegiets övriga finansiella intäkter består främst av utdelning på återstående aktier i Nordea Bank AB, till den del dessa redovisas av Kammarkollegiet, med 678 miljoner kronor.

Finansiella intäkter vid Centrala studiestödsnämnden avser bl.a. räntor på studielån.

Riksgäldskontoret redovisar bl.a. utdelning från de aktier i Nordea Bank AB som ingår i stabilitetsfonden med 737 miljoner kronor. Vidare redovisar Riksgäldskontoret intäkter på 527 miljoner kronor kopplade till repotransaktioner i förvaltningen av insättningsgarantifonden.

Skatteverket redovisar främst räntor i skattekontosystemet.

Kärnavfallsfondens intäkter omfattar huvudsakligen ränteintäkter för nominella placeringar.

Sida redovisar främst ränteintäkter för U-krediter, Fristående garantier och garantier för U-krediter. Föregående år redovisade Sida ett överskott på 687 miljoner kronor från det äldre systemet för U-krediter.

De finansiella intäkterna hos Statens järnvägar utgörs bl.a. av ränteintäkter på långfristiga värdepappersinnehav samt på leasingtillgångar (lok, färjor och fordon i egen förvaltning)

Not 14

Övriga finansiella kostnader

Miljoner kronor

	2011	2010
Trafikverket	506	553
Riksgäldskontoret	293	9
Tullverket	208	0
Statens jordbruksverk	68	0
Regeringskansliet	52	55
Kärnavfallsfonden	23	194
Exportkreditnämnden	10	613
Affärsverk		
Luffartsverket	188	245
Statens järnvägar	50	162
Sjöfartsverket	33	15
Svenska kraftnät	2	158
Övriga myndigheter	120	98
Aktivering av finansiella kostnader	-89	-30
Summa	1 464	2 072

Trafikverkets kostnader avser huvudsakligen finansiella avgifter för Botniabanan med 440 miljoner kronor.

Riksgälden redovisar realiserade räntekostnader för repotransaktioner med

182 miljoner kronor och räntekostnader för stabilitetsfonden om 111 miljoner kronor.

I Tullverkets finansiella kostnader ingår 205 miljoner kronor som betalats till EU mot bakgrund av en dom i EU-domstolen den 15 december 2009. Sverige tvingades med anledning av domen att kompensera EU-budgeten retroaktivt med 161 miljoner kronor före avdrag för uppbörds-kostnader, motsvarande netto 131 miljoner kronor. Vidare redovisar Tullverket finansiella kostnader avseende dröjsmålsränta som tillkommit därutöver genom att EU-kommissionen tillämpat artikel 11 i rådets förordning (EG, Euratom) 1150/2000.

Exportkreditnämndens finansiella kostnader avser huvudsakligen kursdifferenser och beräknade kursförluster för premier.

Luftfartsverkets finansiella kostnader avser ränteandel av pensionskostnader.

I noten redovisas finansiella kostnader per myndighet brutto. Några myndigheter har aktiverat räntekostnader i samband med anläggningsprojekt, eftersom räntan är en del av de utgifter för att bygga anläggningen som tas upp som tillgång.

3.5.2 Noter till balansräkningen

Not 15

Balanserade utgifter för utveckling

<i>Miljoner kronor</i>	2011	2010
Försvarmakten	1 409	1 213
Försäkringskassan	1 394	1 439
Skatteverket	545	603
Transportstyrelsen	400	103
Rikspolisstyrelsen	342	313
Kronofogdemyndigheten	202	222
Migrationsverket	200	150
Trafikverket	183	168
Verket för högskoleservice	136	157
Lantmäteriet	113	113
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	215	190
Sjöfartsverket	28	19
Övriga myndigheter	1 603	1 463
Summa	6 770	6 153

Under posten Balanserade utgifter för utveckling redovisas främst egenutvecklade IT-system och program.

Försvarmaktens post avser i huvudsak utveckling av system PRIO. Med system PRIO kommer ett samlat och integrerat resurs- och ekonomiledningssystem realiseras för hela Försvarmakten. Målet är att på ett effektivt sätt kunna svara upp mot såväl statsmakternas krav på redovisning som Försvarmaktens interna krav på intern styrning och uppföljning.

Försäkringskassans balanserade utgifter avser utveckling av it-system. De största posterna avser it-stöd för pensionssystem samt följdreformer till dessa, it-stöd för ärendehantering inom andra försäkringsområden samt ny infrastruktur för it. Försäkringskassan har kvar it-stöden för pensionshantering även efter Pensionsmyndighetens bildande och vidareutvecklar dessa samt hanterar nyutveckling enligt uppdrag från Pensionsmyndigheten. Kostnader för avskrivningar avseende dessa tillgångar faktureras Pensionsmyndigheten.

Skatteverkets post avser utgifter för utveckling av it-system.

Skatteverket har under 2011 fortsatt det interna arbetet med att realisera framtagna målar-

kitektur genom att utveckla gemensamma it-komponenter för att bland annat minska utvecklings- och förvaltningskostnader och skapa gemensamt arbetssätt för användare i olika verksamhetsprocesser.

Myndigheterna inom rättsväsendet deltar i ett Regeringsuppdrag att förbättra informationsutbytet i brottmålsprocessen. För Skatteverkets del innebär det förenklat att gå från pappershantering till ett elektroniskt flöde gällande verkets brottsanmälningar och brottsutredningar.

Not 16 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar

Miljoner kronor

	2011	2010
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	184	179
Rikspolisstyrelsen	65	38
Försäkringskassan	52	62
Bolagsverket	34	33
Pensionsmyndigheten	23	15
Skatteverket	22	22
Fortifikationsverket	17	24
Domstolsverket	15	19
Transportstyrelsen	7	151
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	92	92
Sjöfartsverket	13	13
Luffartsverket	2	2
Övriga myndigheter	294	341
Summa	820	991

Under posten Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar redovisas i första hand köpta it-system och program.

Tillgångarna hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap avser främst investeringar i växlar och licenser för det nationella radiokommunikationssystemet Rakel.

Affärsverket Svenska kraftnäts post består av markrättigheter i form av servitut och ledningsrätter samt nyttjanderättigheter för optoförbindelser

Not 17 Förskott avseende immateriella anläggningstillgångar

Miljoner kronor

	2011	2010
Övriga myndigheter	-	2
Summa	-	2

Förskott i samband med investeringar i immateriella anläggningstillgångar förekommer endast i liten omfattning i staten. Tidigare års förskott har reglerats och inga förskott fanns kvar vid räkenskapsårets slut.

Not 18 Statliga väganläggningar

Miljoner kronor

	2011	2010
Trafikverket	108 180	102 667
Summa	108 180	102 667

Trafikverket redovisar investeringar i statliga väganläggningar. Redovisade belopp är nettovärden efter avskrivning och avskrivningstiden är normalt 40 år.

Väganläggningar har under året invärderats som färdigställda till ett värde drygt 9 400 miljoner kronor. Större objekt med en investeringskostnad över 100 miljoner kronor som öppnats för trafik under året är Partihallsförbindelsen vid Tingstadstunneln i Göteborg, E4 Enånger-Hudiksvall, Tvärleden Osby-Markaryd, Väg 31 förbi Tenhult, Riksväg 25 Eriksmåla-Boda samt väg 68 Norberg-Avesta.

Not 19 Statliga järnvägsanläggningar

Miljoner kronor

	2011	2010
Trafikverket	97 773	95 053
Summa	97 773	95 053

Trafikverket redovisar investeringar i järnvägsanläggningar. Anskaffningskostnad för mark för järnvägsändamål ingår också i redovisat värde för järnvägsanläggningen. Trafikverket

tillämpar differentierade avskrivningstider på samtliga järnvägsanläggningar, dvs. mellan 25–110 år.

Värdet av järnvägsanläggningar som färdigställts under året uppgår till 5 567 miljoner kronor.

Större projekt med en investeringskostnad överstigande 100 miljoner kronor som färdigställts under året Uppsala bangård inklusive resecentrum, Malmö bangård samt ökad kapacitet på Malmbanan

Not 20

Byggnader, mark och annan fast egendom

Miljoner kronor

	2011	2010
Statens fastighetsverk	13 273	13 320
Fortifikationsverket	9 417	9 064
Naturvårdsverket	6 703	6 497
Riksdagsförvaltningen	967	1 005
Affärsverk		
Sjöfartsverket	1 090	994
Luftfartsverket	890	1 053
Svenska Kraftnät	232	196
Övriga myndigheter	1 420	1 304
Summa	33 992	33 433

Statens fastighetsverk förvaltar den del av statens fasta egendom som regeringen bestämmer. Större delen av fastigheterna tillhör det nationella kulturarvet. Exempel på fastigheter är de kungliga slotten, ett trettiotal fästningar, nationalteatrarna, museerna, regeringens byggnader, landshövdingarnas residens och ambassadbyggnader i utlandet. De markegendomar som redovisas av Statens fastighetsverk består till stora delar av markområden väster om odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens län samt renbetesfjällen i Jämtlands län. I mellersta och södra Sverige förvaltas ett antal kungsgårdar som av kulturhistoriska skäl ägs av staten. Årets investeringar uppgår till 630 miljoner kronor och består i huvudsak av om- och tillbyggnader av hyresfastigheter. De största projekten avser om- och tillbyggnad av Loen (del av regeringskvarteren) och ombyggnad av gamla Riksarkivet i Stockholm.

Fortifikationsverket förvaltar fastigheter avsedda för försvarsändamål. Utgifter för investeringar avseende ny- och ombyggnader samt markinköp uppgick till 1 017 miljoner kronor. Nybyggnadernas andel av utgifterna har ökat jämfört med 2010. Under året har några större nybyggnationer pågått, t.ex. motorskola i Skövde, elevförläggning och SIB (strid i bebyggelse) på övnings- och skjutfältet på Kvarn och beredskapsbyggnad i Ronneby.

Naturvårdsverket redovisar främst nationalparker och naturreservat. Dessa är dock i många fall upptagna till ett lågt värde. Under 2011 har värdet av marken ökat med 206 miljoner kronor, vilket främst avser investeringar i markinköp för bildande av naturreservat och nationalparker.

Riksdagsförvaltningen förvaltar riksdagsbyggnaderna och ombyggnader och förbättringar under året är förhållandevis små.

Luftfartsverket delades den 1 april 2010 och de flygplatser som staten äger övergick då till det nya bolaget Swedavia AB. Luftfartsverkets verksamhet är nu helt inriktad på flygtrafiktjänst. Det som återstår är i huvudsak teleutrustning. Minskningen på 163 miljoner kronor beror på att det har skett stora avskrivningar på teleanläggningar under 2011.

Not 21

Förbättringsutgifter på annans fastighet

Miljoner kronor

	2011	2010
Rikspolisstyrelsen	728	768
Regeringskansliet	432	278
Försvarsmakten	234	279
Kungl. Tekniska högskolan	163	159
Umeå universitet	146	92
Göteborgs universitet	144	140
Stockholms universitet	121	128
Lunds universitet	113	107
Domstolsverket	110	96
Övriga myndigheter	1 613	1 589
Summa	3 804	3 636

Förbättringsutgifter på annans fastighet avser sådana utgifter som myndigheten har haft för att anpassa hyrda lokaler till den egna verksamheten, exempelvis om- och tillbyggnationer, kabeldragningar för nätverk, larmanordningar samt repa-

rationer och underhåll i fall där utgifterna uppgått till väsentliga belopp.

Rikspolisstyrelsens förbättringsutgifter avser diverse om- och tillbyggnationer av polislokaler runt om i landet.

Regeringskansliets förbättringsutgifter har ökat med 154 miljoner kronor beroende på investeringar i kontorslokaler i Klarakvarteren i Stockholm och investeringar avseende nya kanslier för vissa utlandsmyndigheter.

Umeå universitets förbättringsutgifter har ökat med 54 miljoner kronor. Det avser främst nybyggnationer och utveckling av universitetets konstnärliga campus samt speciallaboratorium.

Not 22

Maskiner, inventarier, installationer m.m.

Miljoner kronor

	2011	2010
Kustbevakningen	2 067	2 160
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 348	1 364
Rikspolisstyrelsen	1 210	1 236
Kriminalvården	1 146	432
Försvarsmakten	1 486	1 137
Trafikverket	761	871
Domstolsverket	744	687
Lunds universitet	642	600
Karolinska institutet	606	593
Uppsala universitet	606	588
Regeringskansliet	499	515
Moderna Museet	419	409
Göteborgs universitet	399	366
Kungl. Tekniska Högskolan	363	278
Sveriges lantbruksuniversitet	327	193
Umeå universitet	278	228
Skatteverket	274	309
Affärsverk		
Svenska kraftnät	7 320	6 221
Sjöfartsverket	599	599
Statens järnvägar	156	175
Lufftartsverket	33	39
Övriga myndigheter	4 033	4 203
Summa	25 316	23 203

Datorer och kringutrustning, möbler, maskiner, installationer, bilar, fartyg, flyg och andra trans-

portmedel är exempel på tillgångar som redovisas under denna post. Även tillgångar som innehas genom finansiell leasing ingår.

Ökningen för Kriminalvården, 714 miljoner kronor, beror på driftsättning av säkerhetsinstallationer avseende anstalterna Saltvik, Kumla och Hall samt häktena Huddinge, Sollentuna, Göteborg och Helsingborg.

Försvarsmaktens ökade tillgångar beror på årets anskaffning av ett nytt statsflygplan (Gulfstream G550), vilket har aktiverats under 2011 med 389 miljoner kronor.

Svenska kraftnäts tillgångar består främst av kraftledningar, stationer, byggnader och mark, sjökablar, kontrollanläggningsdelar, optoförbindelser och tele- och informationssystem. Under 2011 slutfördes projektet med den nya likströmslänken Fenno-Skan 2 över Södra Kvarken på 1 300 miljoner kronor.

Not 23

Pågående nyanläggningar

Miljoner kronor

	2011	2010
Trafikverket	86 091	77 532
Fortifikationsverket	796	1 012
Statens fastighetsverk	853	568
Sveriges lantbruksuniversitet	360	276
Lunds universitet	155	80
Försvarsmakten	135	64
Kustbevakningen	123	72
Affärsverk		
Svenska kraftnät	3 556	2 516
Lufftartsverket	550	504
Sjöfartsverket	180	203
Övriga myndigheter	573	2 612
Summa	93 372	85 439

Trafikverkets pågående större investeringsprojekt omfattar bl.a. Citybanan i Stockholm, Väst-kustbanan inklusive tunnel genom Hallandsåsen, Norge/Vänernbanan, Ådalsbanan, E20 Norra länken och E45 Göteborg-Trollhättan.

Bland de största investeringarna hos Svenska Kraftnät kan nämnas:

- SydVästlänken som syftar till att förstärka och öka kapaciteten i stamnätet till södra Sverige och till Norge; hittills investerat 636 miljoner kronor
- Stockholm Ström som syftar till att bygga ut och förbättra elförsörjningen inom storstockholmsområdet; hittills investerat 536 miljoner kronor
- NordBalt som är en utlandsförbindelse som byggs mellan Sverige och Litauen för att koppla samman den nordiska elmarknaden med den baltiska; hittills investerat 252 miljoner kronor
- Linorme-Stenkullen som byggs som ett led i att förbättra elförsörjningen inom Göteborgsområdet; hittills investerat 239 miljoner kronor.

Not 24

Beredskapstillgångar

Miljoner kronor

	2011	2010
Militära beredskapstillgångar (Försvarsmakten)	92 905	95 224
Räddningstjänst- och varningsmateriel m.m. (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap)	249	424
Läkemedel och sjukvårdsförnödenheter (Socialstyrelsen)	184	231
Övriga myndigheter	37	29
Summa	93 375	95 908

Beredskapstillgångar avser tillgångar för både civil och militär beredskap.

Posten omfattar främst Försvarsmaktens tillgångar för militär beredskap. Tillgångar för civil beredskap omfattar t.ex. läkemedel, fordon samt medicinsk utrustning.

Försvarsmakten delar in sina beredskapstillgångar i dels beredskapsinventarier, dels beredskapsvaror, vilka redovisas som anläggningstillgångar. Beredskapsinventarierna uppgår till 80,3 miljarder kronor och utgörs av t.ex. flygplan, fartyg och stridsvagnar. Beredskapsvaror som t.ex. ammunition, reservmateriel och beklädnadsmateriel uppgår till 16,1 miljarder kronor. I posten ingår även

tillgångar under uppbyggnad i Försvarets materielverk.

Nyanskaffning av militära beredskapsinventarier uppgår till 4,1 miljarder kronor och av- och nedskrivningar uppgår till 6,5 miljarder kronor under 2011. Anskaffningen innefattar bl.a. modifiering av JAS 39 Gripen och mottagande av ett antal helikoptrar. Under året har försäljningar och utrangeringar genomförts för 0,3 miljarder kronor. Beredskapslagrets värde har ökat med 0,3 miljarder kronor under året.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har beredskapstillgångar bestående av materiel för räddningstjänst, andningsskydd och anläggningar för varningssignaler.

Socialstyrelsen har beredskapstillgångar avseende läkemedel och sjukvårdsförnödenheter.

Not 25

Förskott avseende materiella anläggningstillgångar

Miljoner kronor

	2011	2010
Försvarets materielverk	2 208	1 073
Trafikverket	1 505	1 533
Kustbevakningen	609	157
Övriga myndigheter	1	19
Summa	4 323	2 782

Under denna post redovisas förskott som myndigheten lämnat vid anskaffning av materiella anläggningstillgångar.

Försvarets materielverks post avser till övervägande del förskott till utländska leverantörer för försvarsmateriel varav 1 704 miljoner kronor avser FMS (Foreign Military Sales). Den stora ökningen av posten förskott till leverantörer i förhållande till förra året beror huvudsakligen på ett nytt FMS-uppdrag.

Trafikverkets förskott avser byggandet av järnvägsanläggningar och väganläggningar, bland annat bro över Sundsvallsfjärden, projekt Hallandsåsen, Myre-Skönsmon, Mjölby-Motala, Norra Länken, Norra station samt E18 Hjulsta-Kista.

Kustbevakningens post avser förskott för fartygsprojekt, dels kombinationsfartyg KBV 031 och dels övervakningsfartyg KBV312.

Förskott betalas i samband med kontraktsteckandet och vid uppnådda milstolpar under byggnationen.

Not 26

Andelar i hel- och delägda företag

Miljoner kronor

	2011	2010
Summa andelar i företag med bestämmande statligt inflytande	294 129	287 644
Summa andelar i företag med väsentligt statligt inflytande	54 637	57 881
Riksbankens grundfond	1 000	1 000
Summa	349 766	346 525

Andelar i hel och delägda företag är uppdelad på de företag där staten har ett bestämmande statligt inflytande (när statens ägarandel överstiger 50 procent) och på väsentligt statligt inflytande (när statens ägarandel uppgår till högst 50 och lägst 20 procent).

Förutom de förändringar vilka specificeras nedan är postens totala förändring en följd av förändringar i företagens justerade egna kapital, utbetalda utdelningar samt förvärv och avyttringar.

Andelar i företag med bestämmande statligt inflytande

Miljoner kronor

	2011	2010	Statens ägarandel
Vattenfall AB	131 988	126 704	100%
Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB)	37 893	33 419	100%
Akademiska Hus AB	26 521	25 406	100%
Sveaskog Holding AB (Sveaskog AB)	18 674	19 516	100%
AB Svensk Exportkredit	13 968	12 497	100%
SBAB Bank AB (Sveriges Bostadsfinansieringsaktieföretag SBAB)	8 384	8 014	100%
PostNord AB (Posten Norden AB)	7 238	7 128	60,7%
Almi Företagspartner AB	6 122	6 095	100%
Specialfastigheter Sverige AB	5 612	5 266	100%
SJ AB	4 419	4 486	100%
Jernhusen AB	4 080	4 004	100%

Swedavia AB	3 992	3 618	100%
Swedfund International AB	2 965	2 710	100%
Fouriertransform AB	2 936	3 013	100%
Apoteket AB	2 656	7 665	100%
Systembolaget AB	2 087	2 170	100%
Inlandsinnovation AB	2 013	2 000	100%
Teracom Holding AB (Teracom AB)	1 773	1 743	100%
Samhall AB	1 513	1 387	100%
Svevia AB	1 236	1 425	100%
Green Cargo AB	1 220	1 253	100%
Vasallen AB	835	1 673	100%
RISE Research Institutes of Sweden Holding AB (IRECO Holding AB)	740	699	100%
Infranord AB	631	693	100%
Statens Bostadsomvandlings AB	556	552	100%
Apoteksgruppen i Sverige Holding AB	525	640	100%
Lernia AB	498	551	100%
Svenska Rymdaktieföretaget	436	575	100%
Vectura Consulting AB	425	378	100%
Innovationsbron AB	411	451	83,7%
AB Svensk Bilprovning	367	466	52%
Apotek Produktion & Laboratorier AB	204	198	100%
Ersättningsmark i Sverige AB	156	-	100%
Metria AB	99	-	100%
Apotekens Service AB	99	101	100%
AB Göta Kanalbolag	42	42	100%
European Spallation Source ESS AB	38	58	73,7%
Swedesurvey AB	21	25	100%
Kungliga Operan AB	19	12	100%
SweRoad (Swedish National Road Consulting AB)	18	23	100%
Kungliga Dramatiska Teatern AB	14	19	100%
Arlandabanan Infrastructure AB	10	10	100%
Voksenåsen A/S	9	8	100%
Svenska Miljöstyrningsrådet AB	3	3	85%
Botniabanan AB	1	1	91%
Preaktio AB	1	1	100%
Arbetslivsresurs AR AB	-	109	100%
Svenska Spel AB	0	0	100%
Svensk-Danska Broförbindelsen AB (SVEDAB)	0	0	100%

<i>Affärsverk</i>			
Luftfartsverket - LfV Holding AB	170	367	100%
Svenska kraftnät - SwePol Link AB m.fl.	192	162	-
Sjöfartsverket Holding AB	5	-	100%
Övriga andelar	313	308	-
Summa	294 129	287 644	

Andelsvärdet ovan är baserat på det justerade egna kapitalet hos företagen enligt bokslut per 31 december, utom i några fall då senaste delårsbokslut använts.

Andelar i företag med bestämmande statligt inflytande har ökat med 6,5 miljarder kronor.

Ökningen av andelsvärdet för Vattenfall AB uppgår till 5,3 miljarder kronor. Förändringen utgörs främst av årets resultat som uppgår till 11,1 miljarder kronor samt kassaflödessäkring med en positiv påverkan med 1,6 miljarder kronor. Kassaflödessäkringen avser huvudsakligen orealiserade värdeförändringar av el-derivat som används för prissäkring av framtida försäljning. Kapitalandelen har minskats främst av utdelning av 6,5 miljarder kronor till staten och av negativa omräkningsdifferenser för verksamhet i utlandet på 1,4 miljarder kronor, som dock delvis har utjämnats av positiv påverkan från valutasäkring av utländskt eget kapital på 0,7 miljarder kronor. Omräkningsdifferenserna har uppstått när balansräkningar i utländska dotterbolag räknats om till svenska kronor.

LKAB:s resultat för året uppgår till 11,0 miljarder kronor, vilket bidragit till andelsvärdets ökning med 4,5 miljarder kronor. Kassaflödessäkringar och marknadsvärdering av finansiella instrument har minskat värdet med 0,9 miljarder kronor. Utdelning av 5,0 miljarder kronor har reducerat värdet.

Andelsvärdet för Akademiska Hus AB har ökat med 1,1 miljarder kronor mellan åren. Årets resultat på 2,4 miljarder kronor har utjämnats av betald utdelning av 1,2 miljarder kronor.

Andelsvärdet för Sveaskog AB har minskat med 0,8 miljarder kronor. Förändringen förklaras av årets resultat på 0,9 miljarder kronor minskat med utdelning till staten dels av 0,8 miljarder kronor i likvida medel och dels aktier i företaget Ersättningsmark i Sverige AB för 1,0 miljarder kronor.

Svensk Exportkredit AB har ökat med 1,5 miljarder kronor, vilket främst förklaras av årets resultat på 1,4 miljarder kronor, positiv påverkan från omvärdering av finansiella tillgångar med 0,3 miljarder kronor samt utdelning till staten av 0,3 miljarder kronor.

SBAB Bank AB har ökat i värde med 0,4 miljarder kronor, främst som en följd av årets resultat.

Andelen i PostNords resultat uppgår till 0,7 miljarder, vilket tillsammans med utdelningen till staten av 0,6 miljarder kronor förklarar ökningen av kapitalandelen med 0,1 miljarder kronor.

SJ AB har minskat med 0,1 miljarder kronor, vilket väsentligen avser årets utdelning av 0,1 miljarder kronor.

Swedavia har ökat andelsvärdet med 0,4 miljarder kronor, vilket är helt hänförligt till årets resultat.

Apoteket AB har minskat andelsvärdet med 5,0 miljarder kronor främst förklarat av utdelning till staten av 5,4 miljarder kronor samt årets resultat på 0,4 miljarder kronor.

Vasallen AB har minskat med 0,8 miljarder kronor, vilket främst avser utdelning till staten av 0,8 miljarder kronor.

Apoteksgruppen i Sverige Holding AB har minskat med 0,1 miljarder kronor. Förändringen förklaras av utdelning till staten av 0,2 miljarder kronor samt årets resultat som påverkat andelsvärdet positivt med 0,1 miljarder kronor.

Jernhusen AB har ökat med 0,1 miljarder kronor, vilket beror på årets resultat på 0,2 miljarder kronor samt utdelning av 0,1 miljarder kronor.

Swedfund International AB har erhållit ett aktieägartillskott på 0,3 miljarder kronor, vilket förklarar andelsvärdets ökning på 0,3 miljarder kronor.

Ersättningsmark i Sverige AB har delats ut till staten av Sveaskog AB och andelsvärdet 0,2 miljarder kronor är en minskning med 0,8 miljarder kronor jämfört med företagets koncernmässiga värde hos Sveaskog.

Metria har bildats under året genom bolagisering av verksamhet som tidigare bedrivits inom Lantmäteriet.

Arbetslivsresurs AR AB har sålts under året för 0,1 miljarder kronor.

Innehavet i SVEDAB har skrivits ned till noll i enlighet med kapitalandelsmetoden eftersom SVEDAB-koncernens egna kapital uppgår till

minus 1,8 miljarder kronor. Efter övergång till redovisning enligt IFRS täcks moderbolaget SVEDAB:s förlust av balanserade vinstmedel och bolaget behöver därför inte något aktieägartillskott.

Svenska Spel AB bokförs till värdet av aktiekapital och reservfond (värdet uppgår till 260 000 kronor som i tabellen avrundats till noll miljoner kronor). Resultatet tillförs som skatteintäkt när utdelning betalas till staten. Företagets egna kapital uppgick till

5,0 miljarder kronor vid årsskiftet och till staten betald utdelning uppgår till 4,8 miljarder kronor

Andelar i företag med väsentligt statligt inflytande

Miljoner kronor

	2011	2010	Statens ägarandel
TeliaSonera AB	43 510	46 951	37,3%
Nordiska			
Investeringsbanken (NIB)	8 132	7 506	34,6%
SAS AB	2 661	3 090	21,4%
AB Bostadsgaranti	140	144	50%
SOS Alarm Sverige AB (SOSAB)	82	81	50%
VisitSweden AB	16	20	50%
Norrland Center AB	5	5	33,3%
Dom Shvetsii	0	0	36%
Affärsverk			
Svenska kraftnät – Nord-Pool Spot As m.fl.	91	84	–
Summa	54 637	57 881	

Andelar i företag med väsentligt statligt inflytande är 3,2 miljarder kronor lägre än föregående år främst på grund av att andelen i TeliaSonera minskat i värde med 3,4 miljarder kronor. Utdelning av 4,6 miljarder kronor till staten och inlösen av statens aktier för 3,7 miljarder kronor har minskat värdet med motsvarande belopp. Andelsvärdet i TeliaSonera har påverkats positivt med 6,8 miljarder kronor av andelen i årets resultat och negativt av 2,0 miljarder kronor i valutakursdifferenser. Marknadsvärdet på statens aktier i TeliaSonera uppgick vid årsskiftet till 89,2 miljarder kronor.

Nordiska Investeringsbanken har ökat med 0,6 miljarder kronor, främst med periodens

resultatandel som uppgår till 0,7 miljarder kronor. Uppgifterna avser värdet enligt delårsbokslut per 31 augusti för respektive år.

SAS har minskat i värde med 0,4 miljarder kronor till 2,7 miljarder kronor, vilket till största delen beror på 0,4 miljarder kronor avseende andel i periodens förlust. Marknadsvärdet på statens aktier i SAS AB uppgick vid årsskiftet till 0,6 miljarder kronor

Not 27

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Miljoner kronor

	2011	2010
Kärnavfallsfonden, bostadsobligationer	24 265	23 222
Statens aktier i Nordea Bank AB	7 844	10 029
Exportkreditnämnden, obligationer	6 866	4 347
Kammarkollegiet, Europeiska investeringsbanken EIB	1 677	1 677
Kammarkollegiet, Europeiska utvecklingsbanken EBRD	1 040	1 040
Kammarkollegiet, Världsbanken IBRD	593	593
Karolinska institutet, aktier, andelar och obligationer	245	259
Kammarkollegiet, Europarådets utvecklingsbank CEB	34	34
Affärsverk		
Statens järnvägar	3 726	3 775
Övriga myndigheter	337	257
Summa	46 627	45 233

Det största innehavet av värdepapper avser Kärnavfallsfonden, som ytterligare ökat fondmedel placerade i bostadsobligationer med 1,0 miljarder kronor.

Statens aktier i Nordea redovisas dels av Kammarkollegiet som en del av statens aktieförvaltning med 2,2 miljarder kronor, dels av Riksgäldskontoret som deltog i Nordeas nyemission 2009 genom stabilitetsfonden med 5,6 miljarder kronor. Staten sålde under året 255 miljoner av de aktier som redovisades av Kammarkollegiet för 18,9 miljarder kronor, vilket medförde en reavinst på 16,8 miljarder kronor. Statens ägarandel i Nordea minskade därmed från 19,9 procent till 13,5 procent.

Marknadsvärdet för resterande aktieinnehav uppgick vid årsskiftet till 29,0 miljarder kronor.

Exportkreditnämndens innehav av obligationer har ökat med 2,5 miljarder kronor. Som ett led i garantiverksamheten placerar Exportkreditnämnden erhållna premier i olika finansiella tillgångar och har under året ökat innehavet av obligationer i utländska valutor. Innehavet utgör en del av likvid buffert för riskexponering och balanserande innehav för åtaganden i respektive valuta.

Statens Järnvägars innehav avser till största delen nollkupongobligationer i syfte att återbetala lån avseende finansiering av anläggningstillgångar uthyrda till SJ AB och Green Cargo AB.

Not 28

Långfristiga fordringar

Miljoner kronor

	2011	2010
Exportkreditnämnden		
- Skadefordringar	1 198	1 232
- Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	395	435
<i>Summa Exportkreditnämnden</i>	1 593	1 667
Riksgäldskontoret	519	
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	240	261
Göteborgs universitet	120	125
Havs- och vattenmyndigheten	83	-
Statens bostadskreditnämnd	52	43
Fiskeriverket	-	89
Affärsverk		
Statens järnvägar	987	1 021
Luffartsverket	464	468
Svenska kraftnät	121	133
Sjöfartsverket	41	54
Övriga myndigheter	24	25
Summa	4 244	3 886

Exportkreditnämnden (EKN) redovisar försäkringstekniskt beräknat nettovärde på skadefordringar. Fordringarna utgår från de skadebelopp som betalats ut. Avdrag görs för återvunna eller avskrivna belopp. Till detta läggs kapitaliserade räntor samt förfallna, obetalda och

upplupna, ej förfallna avtalsräntor. Värderingen av EKN:s fordringar görs utifrån olika kriterier. En utgångspunkt vid bedömning av fordringar på andra länder är det aktuella landets skuldsättning och inkomstnivå samt hur landet skött sina skuldbetalningar. Detta kompletteras med det allmänna riskläget på landet vad gäller krediter och på den återstående löptiden av EKN:s utestående fordran.

Försäkringstekniskt beräknat nettovärde på skadefordringar 2011 uppgår till 1 198 miljoner kronor. Värdet före reservering av förväntade förlustrisker på EKN:s fordringar uppgår till 5 638 miljoner kronor (se not 44). Reserveringen uppgår till 4 440 miljoner kronor.

Under 2011 har ökade avsättningar för förväntade förluster i nya affärer i stort sett motsvarats av minskade avsättningar för garantier som löpt ut under året. Nettoförändringen uppgår till 13 miljoner kronor. Reserveringarna för förväntade förluster uppgick vid utgången av året till 7 616 miljoner kronor. De oväntade förlusterna beräknas till 6 566 miljoner kronor, men reservering görs inte längre för dessa.

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) garanterar och subventionerar U-landskrediter i projekt som Sida bedömer kan få betydande utvecklingseffekter i landet. Posten består främst av det försäkringstekniskt beräknade nettovärdet på skadefordringar inom säkerhetsreserven som är knutet till U-kreditsystemet, 147 miljoner kronor, premiefordringar på garantitagare inom U-kreditsystemet, 58 miljoner kronor och fristående garantier, 22 miljoner kronor.

Göteborgs universitets fordringar avser utlåning av donationsmedel till Akademiska Hus.

Havs- och Vattenmyndigheten har tillgångar som förvaltas av Kammarkollegiet. Dessa tillgångar avser fiskeavgifter beslutade enligt vattenlagen. Medlen består av 25 fonder med olika placering. De redovisades tidigare av Fiskeriverket

Affärsverket Statens järnvägar redovisar fordringar avseende leasingavtal på SJ AB med 924 miljoner kronor och en långfristig fordran på Överskottsfonden i Skandia Liv uppgående till 63 miljoner kronor. Leasingavtalen förfaller i sin helhet inom ett år.

Luftfartsverket redovisade långfristiga fordringar utgörs av en fordran på Eurocontrol avseende terminal- och undervägsavgifter.

Not 29 Utlåning

Miljoner kronor

	2011	2010
<i>Centrala studiestödsnämnden</i>		
Annuitetslån (beviljade efter den 30 juni 2001)	101 105	94 680
Studielån (lån med villkorad återbetalning, beviljade mellan 1989 och 2001)	57 415	62 287
Studiemedel och äldre lån (beviljade före 1989)	4 236	5 308
Hemutrustningslån	960	1 029
<i>Summa Centrala studiestödsnämnden</i>	<i>163 716</i>	<i>163 304</i>
<i>Riksgäldskontoret</i>		
Riksbanken	86 367	83 758
Botniabanan AB	16 237	16 665
Svensk-Danska Broförbindelsen AB	4 261	4 566
Swedavia AB	1 608	2 313
Island	4 410	2 229
Premiepensionssystemet	1 042	1 215
A-train AB	800	800
7:e AP-fonden	111	158
Övrigt	461	492
<i>Summa Riksgäldskontoret</i>	<i>115 297</i>	<i>112 196</i>
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	248	278
Statens energimyndighet	158	101
Övriga myndigheter	64	52
Summa	279 483	275 931

Centrala studiestödsnämnden (CSN) administrerar ett flertal lånetyper som kan delas in i två huvudkategorier. Den ena typen är lån finansierade med lån hos Riksgäldskontoret vilket är de lån som går under benämningen studielån. Den andra kategorin är lån som ursprungligen finansierades via anslag på statsbudgeten och benämns som studiemedel i sammanställningen. CSN:s fordringar har ökat med 0,4 miljarder kronor och uppgår till nästan 164 miljarder kronor, efter att hänsyn tagits till reservationerna för osäkra fordringar.

CSN:s modell för att beräkna de osäkra fordringarna och nedskrivningarna utgår ifrån tre värderingsprinciper. Dessa principer är betalningsbenägenhet, reservation enligt de trygghetsregler som finns vid återbetalning och framtida förluster på grund av dödsfall. Med bristande betalningsbenägenhet menas att inga eller få inbetalningar gjorts under de senaste åren trots påminnelser och kravåtgärder. Vid reservation enligt trygghetsreglerna görs en bedömning av möjligheterna att betala tillbaka lån utifrån individens ekonomiska förutsättningar i förhållande till skuldens storlek. Den tredje värderingsprincipen beräknas slumpmässigt utifrån kön- och åldersspecifika dödsfallsrisker från Statistiska centralbyrån.

Den totala lånefordran uppgår till 191 miljarder kronor och vid utgången av 2011 är den totala reserveringen 27,7 miljarder kronor. Både lånefordran och reserveringen av osäkra fordringar har ökat under året. Dels ökade nyutlåningen vilket beror på att studiemedelsbeloppet höjdes. När det gäller reserveringen ökade den med 3,1 miljarder kronor och av dessa beror 2,5 miljarder kronor på ändringar i beräkningsmodellen. Ändringen innebär att låntagare redan under studietiden ingår i beräkningen av osäkra fordringar.

Riksgäldskontorets utlåning ökade totalt sett med 3,6 miljarder kronor. Det beror på att utlåningen till Riksbanken ökade med 2,6 miljarder kronor. Lånet är upptaget i utländsk valuta för att förstärka valutareserven i samband med lågkonjunkturen och finanskrisen. Sverige undertecknade 2009 ett låneavtal med Island tillsammans med de övriga nordiska länderna på totalt 17,2 miljarder kronor. Under året ökade Sveriges utlåning till Island med 2,2 miljarder kronor och är nu totalt 4,4 miljarder kronor. Med de utbetalningar som gjorts under året så är hela lånet utbetalat till Island.

I Riksgäldskontorets utlåning ingår också utlåning till premiepensionssystemet och AP-fonderna, eftersom pensionssystemets tillgångar och skulder inte konsolideras i årsredovisningen för staten.

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbetes (Sida) utlåning avser biståndskrediter och villkorslån.

Not 30 Varulager och förråd

Miljoner kronor

	2011	2010
Trafikverket	646	574
Försvarmakten	357	320
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	139	136
Rikspolisstyrelsen	117	116
Försvarets materielverk	89	95
Kriminalvården	68	74
<i>Affärsverk</i>		
Sjöfartsverket	80	63
Svenska kraftnät	2	5
Luftfartsverket	1	1
Övriga myndigheter	175	185
Summa	1 674	1 569

Med varulager och förråd avses råmaterial, råvaror, halvfabrikat och färdiga produkter samt förnödenheter som förbruknings- och tillsatsmaterial.

Trafikverkets post avser järnvägsspecifikt material, såsom räls, elmaterial etc.

Försvarmaktens varulager och förråd avser i huvudsak Försvarmaktens drivmedelslager.

Not 31 Pågående arbeten

Miljoner kronor

	2011	2010
Försvarets materielverk	305	1 032
Lantmäteriet	228	220
Försvarmakten	21	29
Trafikverket	17	11
Fortifikationsverket	15	18
Statens väg- och transportforskningsinstitut	11	13
Skogsstyrelsen	11	7
<i>Affärsverk</i>		
Luftfartsverket	0	0
Övriga myndigheter	9	15
Summa	617	1 345

Pågående arbeten hos Försvarets materielverk avser uppdragsbeställningar som ännu inte levererats till kund.

Pågående arbeten hos Lantmäteriet avser i huvudsak fastighetsbildning, vilket innebär t.ex. avstyckning och reglering med gränsdragning mellan fastigheter. Värdet på pågående arbeten ökade med 7 miljoner kronor (3 procent) från föregående år främst på grund av stora omarronderingar inom fastighetsbildning.

Not 32 Fastigheter

Miljoner kronor

	2011	2010
Länsstyrelsen i Dalarnas län	145	138
Länsstyrelsen i Värmlands län	21	20
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	7	7
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	2	2
Övriga länsstyrelser	1	1
Summa	176	168

Länsstyrelsen i Dalarnas län innehar ett stort antal fastigheter i den s.k. Jordfonden, där bytesprojekt pågår eller är planerade.

Not 33 Förskott till leverantörer

Miljoner kronor

	2011	2010
Trafikverket	47	33
Sveriges geologiska undersökning	4	-
<i>Affärsverk</i>		
Luftfartsverket	1	0
Övriga myndigheter	1	0
Summa	53	33

Myndigheternas förskott avser bl.a. varuleveranser.

Not 34 Kundfordringar

Miljoner kronor

	2011	2010
Exportkreditnämnden	3 330	4 528
Trafikverket	1 581	1 423
Statens institutionsstyrelse	189	162
Karolinska institutet	122	137
Lantmäteriet	115	175
Transportstyrelsen	110	276
Lunds universitet	104	104
Försvarmakten	97	139
Försvarets materielverk	97	1 078
Naturvårdsverket	90	60
Statens tjänstepensionsverk	90	59
Göteborgs universitet	82	93
Statens fastighetsverk	79	69
Riksgäldskontoret	66	7
Statens jordbruksverk	58	52
Affärsverk		
Svenska kraftnät	681	686
Sjöfartsverket	188	189
Luftfartsverket	54	42
Övriga myndigheter	1 357	941
Summa	8 490	10 220

Myndigheternas redovisning av kundfordringar avser främst försäljning av tjänster.

Exportkreditnämndens fordringar utgörs av fordringar på garantitagare avseende förskotts- och efterskottspremier. Av minskningen med 1 198 miljoner kronor 2011 avser 721 miljoner kronor efterskottspremier och 477 miljoner kronor förskottspremier.

Not 35 Övriga fordringar

Miljoner kronor

	2011	2010
<i>Skatteverket</i>		
- Fordringar på skattekonto, inkl. restförda samt värdering	48 005	45 068
- Fordran kommuner och landsting avseende slutreglering av kommunalskatt för föregående inkomstår	-	16 502

- Övriga fordringar	7	13
Summa Skatteverket	48 012	61 583

Riksgäldskontoret

- Regressfordringar för infriade garantier	2 033	11
- Depositioner för handel med futures	297	396
- Affärsdagsredovisning	-274	153
- Övriga fordringar	16	313
Summa Riksgäldskontoret	2 072	873

Statens jordbruksverk	6 172	7 051
Försäkringskassan	2 295	2 519
Tullverket	1 705	2 375
Kronofogdemyndigheten	1 005	760
Centrala studiestödsnämnden	888	847
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	269	195
Lantmäteriet	170	380

Affärsverk		
Luftfartsverket	177	149
Svenska kraftnät	35	42
Sjöfartsverket	9	6
Statens järnvägar	0	-

Övriga myndigheter	1 349	1 205
Summa	64 158	77 985

Övriga fordringar har minskat med 14 miljarder kronor jämfört med föregående år.

Skatteverkets fordringar på skattekontot har ökat med 3 miljarder kronor. Förra året redovisade Skatteverket en fordran på 16,5 miljarder kronor på kommuner och landsting avseende slutreglering av kommunalskatt för inkomståret 2009. I år redovisar Skatteverket en skuld om 8,8 miljarder kronor, se not 47 Övriga skulder. Slutavräkningen av kommunalskatt kan variera starkt mellan åren. Slutavräkningen görs i januari månad andra året efter inkomståret. Då justeras de totala slutliga kommunalskattemedlen mot de preliminära medel som betalades ut till kommuner och landsting under inkomståret.

Riksgäldskontorets fordringar har ökat med 1,2 miljarder kronor och fordringarna och merparten av den redovisade fordran avser regressfordringar från infriade garantier för Saab AB.

Statens jordbruksverk redovisar huvudsakligen fordringar på EU för gjorda utbetalningar av bidrag inom jordbruksfonderna samt bundet kapital i offentliga lager till följd av inköp- och försäljningsverksamhet för EU: s räkning. Fordran på EU uppgår till totalt 6,0 miljarder kronor (6,9 miljarder kronor föregående år). Övriga fordringar utgörs av bl.a. produktionsavgift på socker samt återkrav.

Försäkringskassans fordringar utgörs till största delen av fordringar på bidragsskyldiga avseende underhållsstöd, 0,7 miljarder kronor (0,9 miljarder kronor föregående år), återkravsfordringar 1,2 miljarder kronor, fordringar för EU-vård och fordringar hos kommuner för assistansersättning.

Tullverkets övriga fordringar består till största delen av obetalda tullräkningar avseende uppbörd.

Not 36 Periodavgränsningsposter - Förutbetalda kostnader

Miljoner kronor

	2011	2010
<i>Riksgäldskontoret</i>		
- underkurser, upplåning i svenska kronor	4 155	4 628
- underkurser, upplåning i utländsk valuta	78	115
- underkurser, statsskulden till nominellt belopp i svenska kronor	323	486
- underkurser, statsskulden till nominellt belopp i utländsk valuta	45	41
- förutbetalda kostnader	11	13
- fordran ränta, Riksgäldsspar	115	155
<i>Summa Riksgäldskontoret</i>	<i>4 727</i>	<i>5 438</i>
Rikspolisstyrelsen	518	463
Trafikverket	391	361
Kriminalvården	345	324
Lunds universitet	244	247
Skatteverket	180	186
Försäkringskassan	203	185
Transportstyrelsen	128	149
Domstolsverket	185	172
Arbetsförmedlingen	146	154
Göteborgs universitet	150	153
Uppsala universitet	139	137
Stockholms universitet	136	128

Karolinska institutet	126	114
Kungl. Tekniska högskolan	112	112
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	138	104
Linköpings universitet	127	194
Fortifikationsverket	118	114
Affärsverk		
Sjöfartsverket	67	71
Luftfartsverket	66	62
Svenska kraftnät	30	24
Statens järnvägar	1	1
Övriga myndigheter	1 823	1 658
Summa	10 100	10 551

En förutbetalad kostnad är en utgift som har betalats ut under året och som avser ej förbrukade resurser eller ej utnyttjade tjänster som normalt kommer att omvandlas till en kostnad kommande år. Syftet med att periodisera förutbetalda kostnader är att resultaträkningen enbart ska visa årets kostnader för förbrukade resurser och utnyttjade tjänster. En förutbetalad kostnad kostnadsförs när resurser har förbrukats eller tjänster har utnyttjats och då reduceras den förutbetalda kostnaden.

Underkurser uppstår när Riksgäldskontoret emitterar obligationer och marknadsvärdet är lägre än det nominella värdet. Mellanskillnaden utgör underkurs och bokförs som en förutbetalad kostnad som periodiseras över lånets löptid.

Rikspolisstyrelsens redovisar förutbetalda kostnader avseende hyror på 424 miljoner kronor och övriga förutbetalda kostnader som leasingavgifter, telefonikostnader, försäkringar samt drift, underhåll och support av datasystem.

Posten förutbetalda kostnader vid Kriminalvården utgörs huvudsakligen av förutbetalda hyror och nyttjanderätter.

I posten förutbetalda kostnader för Trafikverket ingår bland annat hyreskostnader till Botniabanan AB med 71 miljoner kronor och projektkostnader för Citybanan med 98 miljoner kronor.

Förutbetalda kostnader i övrigt avser exempelvis hyror eller licensavgifter för kommande kvartal eller år.

Not 37

Periodavgränsningsposter Upplupna bidragsintäkter

Miljoner kronor

	2011	2010
Trafikverket	397	19
Kungl. Tekniska högskolan	181	136
Karolinska institutet	172	179
Lunds universitet	148	125
Göteborgs universitet	109	98
Försäkringskassan	94	107
Stockholms universitet	88	119
Uppsala universitet	71	61
Sveriges lantbruksuniversitet	64	56
Linköpings universitet	60	36
Luleå tekniska universitet	53	44
Umeå universitet	48	36
Övriga myndigheter	359	361
Summa	1 844	1 377

Som upplupna bidragsintäkter redovisas överenskommen ersättning för genomförd verksamhet som ännu inte utbetalats till myndigheten.

Cirka 240 miljoner kronor av Trafikverkets upplupna bidragsintäkter avser Västsvenska-paketet, en infrastruktursatsning som började 2011 och beräknas avslutas 2027. Satsningen syftar till att fördubbla resandet med kollektivtrafik och avser Västlänken, Marieholmstunneln, en delfinansiering av ny Göta Älvbro samt miljö och trafiksäkerhetsåtgärder. Paketet omfattar satsningar på 34 miljarder kronor och ska medfinansieras bland annat med bidrag från kommuner i regionen.

När det gäller universitetens och högskolornas upplupna bidragsintäkter avser de till exempel pågående forskningsprojekt.

Not 38

Periodavgränsningsposter Övriga upplupna intäkter

Miljoner kronor

	2011	2010
<i>Riksgäldskontoret</i>		
Upplupna ränteintäkter, svenska kronor	5 503	5 719
Upplupna ränteintäkter, utländsk valuta	1 695	2 482
Övriga upplupna intäkter	283	735
<i>Summa Riksgäldskontoret</i>	<i>7 481</i>	<i>8 936</i>
Kärnavfallsfonden	993	769
Trafikverket	494	319
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	447	482
Försäkringskassan	356	159
Exportkreditnämnden	280	290
Tillväxtverket	165	329
Transportstyrelsen	105	23
Affärsverk		
Svenska kraftnät	905	1 128
Luftfartsverket	208	192
Sjöfartsverket	22	38
Statens järnvägar	4	3
Övriga myndigheter	539	599
Summa	11 999	13 267

Som upplupna intäkter redovisas räntor och andra intäkter som upparbetats, men där fakturering eller betalning inte skett till och med brytdagen.

Riksgäldskontorets upplupna ränteintäkter avseende skuldskötselinstrument avser ränteintäkter förknippade med statsskulden som är intjänade under året men som ännu inte är inbetalda till Riksgäldskontoret.

Kärnavfallsfondens upplupna intäkter avser upplupna avgifter för producerad el som kärnkraftsbolagen i efterhand betalar till Kärnavfallsfonden med 449 miljoner kronor och 544 miljoner kronor upplupna ränteintäkter på placeringar.

Upplupna intäkter hos Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens består av finansieringsavgifter från arbetslöshetskassor och arbetslöshetsavgifter. Av Tillväxtverkets upplupna intäkter avser 124 miljoner kronor en

fordran på EU avseende TA-medel (Technical Assistance).

Svenska kraftnät redovisar upplupna nätintäkter på 287 miljoner kronor samt upplupna systemintäkter på 592 miljoner kronor.

Not 39

Värdepapper och andelar

Miljoner kronor

	2011	2010
Riksgäldskontoret	28 061	47
Försäkringskassan	944	912
Pensionsmyndigheten	486	505
Exportkreditnämnden	69	455
Kungl. Tekniska högskolan	47	-
Stockholms universitet	-	22
Affärsverk		
Luftfartsverket	99	-
Övriga myndigheter	5	1
Summa	29 711	1 942

Riksgäldskontoret värdepapper och andelar avser huvudsakligen kortfristiga placeringar om 27 737 miljoner kronor. Dessa placeringar utgörs i huvudsak av andra låneinstituts obligationer (24 551 miljoner kronor) och placerade dagslån i svenska kronor (2 500 miljoner kronor). Vidare redovisar Riksgäldskontoret köpta köpoptioner för premier till ett värde av 324 miljoner kronor (47 miljoner kronor föregående år). Riksgäldskontoret redovisade inga kortfristiga placeringar förra året.

Försäkringskassans värdepapper och andelar avser huvudsakligen hypoteksobligationer i de fonder Försäkringskassan redovisar, främst Trafiklivräntefonden.

Pensionsmyndigheten redovisar främst hypoteksobligationer som hör till den frivilliga pensionsförsäkringen och Fonden för sjömanspension.

Exportkreditnämnden redovisar fasträntepaceringar i utländsk valuta i form av valuta-depositioner i svenska banker.

Kungl. Tekniska högskolan redovisar aktier och andelar i svenska företag.

Luftfartsverket redovisar företagscertifikat.

Not 40

Kassa, bank m.m.

Miljoner kronor

	2011	2010
Exportkreditnämnden	988	605
Statens energimyndighet	378	372
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	343	307
Kronofogdemyndigheten	322	441
Karolinska institutet	193	123
Regeringskansliet	152	131
Länsstyrelsen i Norrbottens län	149	146
Kustbevakningen	137	118
Länsstyrelsen i Västerbottens län	114	111
Lunds universitet	113	125
Kungl. Tekniska högskolan	112	139
Internationella programkontoret för utbildningsområdet	112	132
Göteborgs universitet	95	23
Försvarets materielverk	93	51
Affärsverk		
Luftfartsverket	1 650	2 721
Svenska kraftnät	700	313
Statens järnvägar	69	34
Sjöfartsverket	67	96
Övriga myndigheter	500	450
Summa	6 287	6 438

Exportkreditnämnden redovisar banktillgodohavanden i valuta till motvärdet av 938 miljoner kronor (545 miljoner kronor föregående år) samt banktillgodohavanden i SEK i svenska affärsbanker om 50 miljoner kronor.

Bankmedel hos Statens energimyndighet avser belopp för miljöåtgärder på konto hos en finansinstitution i Finland.

Sida redovisar likvida medel avseende säkerhetsreserven samt tillgodohavanden vid utlandsmyndigheterna.

Kronofogdemyndighetens belopp avser till största delen klienters bankmedel (deponerade medel samt ansökningsavgifter som inbetalats men ännu ej redovisats mot inkomsttitel).

Luftfartsverkets likvida medel har minskat med 1 017 miljoner kronor. Minskningen beror huvudsakligen på att Luftfartsverket under våren 2011 betalat en inlösenpremie till Statens tjänstepensionsverk om 1 863 miljoner kronor

inklusive löneskatt för pensionsavtal i samband med bildandet av Swedavia AB.

Not 41 Nettoförmögenheten

Miljoner kronor

	2011	2010
Uppskrivningskapital	64	106
Donationskapital	526	462
Resultatandelar i hel- och delägda företag	232 090	218 742
Balanserad kapitalförändring	-586 895	-624 720
Årets över-/underskott enligt resultaträkningen	37 173	53 995
Summa	-317 042	-351 415

Nettoförmögenheten är skillnaden mellan tillgångar och skulder. Eftersom statens skulder är större än tillgångarna är statens nettoförmögenhet negativ. Förändringen av nettoförmögenheten mellan två år samvarierar i huvudsak med statsskuldens förändring. Nettoförmögenheten påverkas i första hand av resultaträkningens överskott. Därutöver påverkas nettoförmögenheten av andra transaktioner som förändrar tillgångarnas eller skuldernas värde utan att de redovisas i resultaträkningen. Under 2011 ökade nettoförmögenheten med 34,4 miljarder kronor främst som en följd av årets överskott reducerat med transaktioner redovisade direkt mot resultatandelar i dotterföretag. Nedan redogörs för förändringar av poster som ingår i nettoförmögenheten. Vissa händelser som i sig inte innebär att nettoförmögenheten påverkas utgör ändå förklaringar till förändringar av ingående delposter.

Uppskrivningskapital

Uppskrivningskapitalet har minskat med 42 miljoner kronor under året. Kapitalet minskar med avskrivningsbeloppen på uppvärderade anläggningar samt med omföring till balanserad kapitalförändring vid försäljning av tillgångar.

Donationskapital

Donationskapitalet har ökat med 64 miljoner kronor under året. Ökningen beror till största delen på att gåvor av kulturtillgångar mottagits av Nationalmuseet och Statens musikverk samt

att Moderna museet har erhållit donationer i form av konstverk och likvida medel.

Resultatandelar i hel- och delägda företag

Kammarkollegiet svarar för merparten av posten. Andelsvärdet är vid årets beräkning till största delen baserat på företagens egna kapital enligt årsbokslut. Ökningen på 13,3 miljarder kronor under året består av föregående års resultatandelar (46,1 miljarder kronor), utdelningar betalda under 2011 (- 26,7 miljarder kronor), inlösen och försäljning av aktier (- 3,3 miljarder kronor) samt övriga förändringar av eget kapital i företagen (- 3,0 miljarder kronor). Den del av Systembolaget AB:s resultat, motsvarande årets utdelning, och som redovisas som skatteintäkt omföres från balanserad kapitalförändring till resultatandel påföljande år (0,3 miljarder kronor).

Inlösen och försäljning av andelar har minskat resultatandelar med 3,3 miljarder kronor, vilket främst avser inlösen av aktier i TeliaSonera AB.

Vattenfall AB redovisar en ökning av det egna kapitalet vid sidan av resultatet. Förändringen uppgår till 0,7 miljarder kronor och består till största delen av kassaflödessäkring (1,6 miljarder kronor), omräkningsdifferenser vid konsolidering av verksamhet i utlandet (- 1,4 miljarder kronor) och valutasäkring av utländskt eget kapital (0,7 miljarder kronor).

TeliaSonera AB rapporterar en direkt minskning av eget kapital med 2,0 miljarder kronor avseende främst valutakursdifferenser.

LKAB redovisar en direkt minskning av eget kapital med 1,0 miljarder kronor främst avseende kassaflödessäkringar och marknadsvärdering av finansiella instrument i säkringsreserv och reserv för verkligt värde.

Sveaskog Holding AB har delat ut företaget Ersättningsmark i Sverige AB till staten. Detta har medfört en reduktion av eget kapital med 1,0 miljarder kronor avseende det koncernmässiga värdet av det utdelade företaget.

Svensk Exportkredit AB rapporterar en positiv värdeförändring av säkringsreserven på 0,3 miljarder kronor främst avseende kassaflödessäkrande derivat.

Balanserad kapitalförändring

Den balanserade kapitalförändringen har ökat med 37,8 miljarder kronor under året. Den del av föregående års överskott som ej är hänförligt till resultatandelar har ökat kapitalförändringen med 7,9 miljarder kronor.

Utdelningar från hel- och delägda företag enligt föregående stycke ökar denna delpost med motsvarande belopp dvs. 26,7 miljarder kronor.

Inlösen och försäljning av aktier i hel- och delägda företag enligt föregående stycke har medfört en ökning av balanserad kapitalförändring med 3,3 miljarder kronor.

Systembolaget AB:s resultat förs till en del som skatteintäkt, vilket påföljande år omförs till resultatandel från kapitalförändring (- 0,3 miljarder kronor).

Saldot vid avräkning av inomstatliga betalningar avseende anslag och inkomstitlar uppgick vid årsskiftet till 0,5 miljarder kronor och redovisas som en ökning av nettoförmögenheten.

Skilda principer vid värdering av inomstatliga värdepapper har medfört en utjämningspost på 0,4 miljarder kronor som redovisas som balanserad kapitalminskning.

Lantmäteriet redovisar fakturerad men obetald stämpelskatt som kostnad för inleverans till statsbudgeten, men utan att någon inleverans

sker, vilket medför en minskning av balanserat kapital med 0,2 miljarder kronor.

Trafikverket redovisar anslagsmedel för amortering på 0,2 miljarder kronor som en direkt ökning av balanserad kapitalförändring.

Riksgäldskontorets konton för hantering av TV-avgiften, rundradiokontot m.fl., rapporteras som en del av statsverket, vilket har inneburit en ökning av nettoförmögenheten med 0,1 miljarder kronor.

Statens jordbruksverk har minskat nettoförmögenheten med 0,1 miljarder kronor avseende förändring av interventionslager.

Eliminering av inomstatliga ensidiga periodiseringar samt diverse fordringar och skulder medför ett saldo på 0,1 miljarder kronor som ökar nettoförmögenheten.

Summan av statens interna fordringar och skulder avseende moms har ökat nettoförmögenheten med 0,1 miljarder kronor.

Nedanstående tabell visar de poster som lett fram till nettoförmögenhetens förändring. Se även avsnittet Nettoförmögenheten i anslutning till balansräkningen.

Nettoförmögenhetens förändring

Miljoner kronor

	Uppskrivnings- kapital	Donations- kapital	Resultat- andelar i hel- och delägda företag	Balanserad kapital- förändring	Årets över- /underskott	Summa
Utgående balans 2010	106	462	218 742	-630 448	52 706	-358 432
Ändrad redovisningsprincip Exportkreditnämnden				5 386	1 317	6 703
Ändrad redovisningsprincip , Sida				342	-28	314
Ingående balans 2011	106	462	218 742	-624 720	53 995	-351 415
Föreg. års kapitalförändring	-3		46 106	7 892	-53 995	0
Utdelning från hel- och delägda företag			-26 742	26 742		0
Inlösen och avyttring av aktier i hel- och delägda företag			-3 333	3 333		
Förändring av eget kapital hos hel- och delägda företag			-3 018			-3 018
Omföring av resultatandel från Systembolaget redovisad som skatteintäkt			345	-345		0
Saldo inomstatlig betalningsavräkning				457		457
Utjämningspost avser eliminering statspapper				-442		-442
Fakturerad ej inbetald stämpelskatt, Lantmäteriet				-169		-169
Anslagsmedel för amortering,Trafikverket				150		150
Saldo vid eliminering av ensidiga inomstatliga periodavgränsningsposter samt diverse fordringar och skulder				149		149
Rundradiokonto m.m., Riksgäldskontoret				134		134
Minskning av interventionslager, Statens jordbruksverk				-123		-123
Eliminering av inomstatliga balansposter avseende moms				104		104
Övriga förändringar	-39	64	-10	-57		-42
Årets över-/underskott					37 173	37 173
Summa årets förändring	-42	64	13 348	37 825	-16 822	34 373
Utgående balans	64	526	232 090	-586 895	37 173	-317 042

I tabellen nedan redovisas en beräkning av skillnaderna mellan balansräkningens nettoförmögenhet för 2010 och 2009 jämfört med statens förmögenhet beräknad i anslutning till nationalräkenskapernas principer.

Miljarder kronor	2010	2009
Statens nettoförmögenhet enligt årsredovisningen för staten	-351	-384
<i>Avgående poster ur Nettoförmögenheten</i>		
Beredskapstillgångar	-95	-97
Affärsverkens anläggningstillgångar	-13	-22
Fordringar och skulder hos andra myndigheter än Riksgäldskontoret, Centrala studiestödsnämnden m.fl.	89	90
Värdejusteringar, Centrala studiestödsnämnden och Exportkreditnämnden	30	22
<i>Tillkommande poster i Statens förmögenhet enligt NR-principer</i>		
Uppvärdering av börsnoterade aktier till marknadsvärde	89	84
Pålägg av moms och indexuppräknning till aktuell prisnivå av anläggningstillgångar/förbrukningsinventarier samt utökad aktivering av mjukvaruutveckling	315	312
Omvärdering av statskuld och övriga finansiella poster till marknadsvärde	5	-22
Riksbankens egna kapital utöver grundfond	72	77
Värdepapper hos Norrlandsfonden, Riksbankens jubileumsfond, Allmänna arvsfonden m.fl.	24	28
Löneskatt på kommunsektorns pensionsskuld	79	81
Övrigt	-4	6
Statens förmögenhet enligt NR-principer	240	175

Not 42 Fonder

Miljoner kronor	2011	2010
Kärnavfallsfonden	45 697	43 213
Stabilitetsfonden (Riksgäldskontoret)	24 734	20 531
Insättningsgarantifonden (Riksgäldskontoret)	24 609	22 599
Trafiklivräntefonden (Försäkringskassan)	835	807
Batterifonden (Naturvårdsverket)	779	801
Kammarkollegiet, försäkringsverksamheten m.m.	421	401
Bygdemedel m.m. (länsstyrelser)	316	310
Försäkringskassans övriga fonder	289	293

Övriga	245	265
Total summa	97 925	89 220

Som fonder i staten redovisas medel som reserverats för särskilda ändamål, men där det reserverade beloppet inte bestäms av en fastställd skuld eller en försäkringstekniskt beräknad risk. De viktigaste förändringarna i fondkapitalet beskrivs i not 5 Avsättning till/upplösning av fonder.

Kärnavfallsfonden redovisas av myndigheten Kärnavfallsfonden och förvaltas av Kammarkollegiet. Fonden består av avgifter från kärnkraftsföretagen, baserade på produktionen av elektrisk kraft. Avgifterna skall täcka alla kostnader nu och i framtiden för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och annat avfall. Kärnavfallsfonden har ökat kraftigt under ett antal år. Fondmedlen är sedan 2009 till stor del placerade i s.k. säkerställda obligationer utgivna av bostadsfinansieringsinstitut och i övrigt liksom tidigare i statspapper och på konto i Riksgäldskontoret. Vid utgången av 2011 utgörs 53 procent av tillgångarnas bokförda värde av säkerställda obligationer.

Stabilitetsfonden inrättades enligt riksdagens beslut I samband med finanskrisen under hösten 2008 för att finansiera framtida stödåtgärder. Inledningsvis tillfördes 15 miljarder kronor genom särskilt anslag på statsbudgeten. Avsikten är att fonden genom de inbetalda stabilitetsavgifterna och bankgarantiavgifterna från banker och andra institut med avkastning, ska öka så att den inom 15 år uppgår till motsvarande 2,5 procent av BNP. Under året har fondens behållning ökat med drygt 4 miljarder kronor. Fondens tillgångar innefattar aktier i Nordea Bank AB som är värderade till anskaffningsvärde 5,6 miljarder kronor. Om dessa värderas till marknadsvärde blir Stabilitetsfondens totala behållning nära 10 miljarder kronor högre, 34,2 miljarder kronor.

Insättningsgarantifonden förvaltas av Riksgäldskontoret och utgörs av avgifter från institut som omfattas av garantin. Avgiftens storlek, som baseras på institutens kapitaltäckningsgrad, används till att bygga upp en fond varifrån ersättning betalas ut till institut som försatts i konkurs och som omfattas av garantin. Insättningsgarantin gäller för såväl privatpersoner som företag och andra juridiska personer. Även insättningsgarantimedlen är

placerade i statspapper och på konto i Riksgäldskontoret. Insättningsgarantifonden har ökat med 2,0 miljarder kronor under året.

Försäkringskassan redovisar ett antal fonder som förvaltas av Kammarkollegiet och från vilka bl.a. vissa livräntor enligt äldre bestämmelser betalas ut. Den största är Trafiklivräntefonden och utöver den finns bl.a. Frivilliga yrkesskadefonden och Affärsverksfonden.

Batterifonden redovisas av Naturvårdsverket och används för bl.a. omhändertagande av miljöfarliga batterier.

Kammarkollegiets fonder avser kollegiets försäkringsverksamhet, men även bl.a. Viltvårdsfonden, Kulturfonden för Sverige och Finland samt Författarfonden.

Länsstyrelserna redovisar s.k. bygdemedel (vattenregleringsmedel) och älgvårdsfonder. Cirka 45 procent av beloppet redovisas av Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Bland fonder som inte specificeras i tabellen finns främst medel från vattendomar m.m. hos Havs- och vattenmyndigheten samt Sjömanspensionsfonden hos Pensionsmyndigheten.

Not 43

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Miljoner kronor

	2011	2010
Statens tjänstepensionsverk	186 723	175 292
Riksdagsförvaltningen	2 719	2 190
Försvarsmakten	252	324
Rikspolisstyrelsen	161	208
Trafikverket	91	88
Skatteverket	75	136
Försäkringskassan	68	92
Affärsverk		
Luftfartsverket	2 609	3 791
Sjöfartsverket	1 827	1 727
Svenska kraftnät	433	385
Statens järnvägar	86	92
Övriga myndigheter	713	763
Summa	195 757	185 088

Det stora flertalet myndigheter betalar pensionspremier till Statens tjänstepensionsverk

(SPV). SPV ansvarar och gör avsättningar för merparten av statens pensionsåtagande i den statliga försäkringsmodellen. Undantag från denna försäkringslösning är de myndigheter som gör egna avsättningar för pensioner, främst affärsverken utom Statens järnvägar.

Den av SPV redovisade pensionsskulden har ökat med drygt 11 miljarder kronor (föregående år en minskning med 3 miljarder kronor). De viktigaste faktorerna som påverkade avsättningen var ändrade beräkningsgrunder med 6,5 miljarder kronor, basbeloppsindexering (värdesäkring) 1,6 miljarder kronor, nyintjänad pension 5,5 miljarder kronor samt grundränta (uppräknings enligt de försäkringstekniska riktlinjerna), netto, 2,9 miljarder kronor medan avsättningen minskade på grund av utbetalade förmåner med 8,3 miljarder kronor.

Riksdagsförvaltningen tar upp avsättning för pensioner och inkomstgarantier till förutvarande och nuvarande ledamöter. Cirka 64 procent av avsättningen avser avgångna ledamöter, medan återstoden avser aktiva ledamöter. Årets ökning avser till största delen att Riksdagsförvaltningen tagit upp avsättning för inkomstgaranti för aktiva ledamöter med 365 miljoner kronor, vilket inte beräknats tidigare.

Försvarsmaktens avsättningar har fortsatt minska eftersom utbetalningarna varit betydligt högre än årets kostnader.

Luftfartsverkets pensionsavsättningar har minskat kraftigt med anledning av att en stor del av den skuld som fanns upptagen föregående år har lösts ut med en engångspremie och övertagits av SPV.

Not 44

Övriga avsättningar

Miljoner kronor

	2011	2010
Exportkreditnämnden	8 011	8 038
Försvarsmakten	1 035	1 105
Riksgäldskontoret	1 106	1 625
Trafikverket	646	694
Pensionsmyndigheten, frivillig pensionsförsäkring	506	502
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	186	176
Statens bostadskreditnämnd	232	279

Affärsverk		
Luftfartsverket	128	43
Statens järnvägar	268	260
Sjöfartsverket	4	7
Övriga myndigheter	1 072	907
Summa	13 194	13 636

Balansposten Övriga avsättningar består till största delen av Exportkreditnämndens (EKN) avsättningar för risker i garantiengagemang. Reserveringar har gjorts för förväntad förlustrisk i affärerna (jfr förändrad redovisningsprincip i avsnittet Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar). Reserveringen vid utgången av 2011 uppgår till 8 011 miljoner kronor vilket innebär en liten minskning under året. Engagemanget har minskat något under året samtidigt som den genomsnittliga risken bedöms något högre än föregående år. Koncentrationsriskerna i engagemanget värderas till 6 858 miljoner kronor (7 113 miljoner kronor föregående år), vilket bedöms vara ytterligare en förlustrisk och är det belopp som enligt de tidigare redovisningsprinciperna ingick i avsättningen.

Riksgäldskontoret reserverar medel för framtida garantiförluster i garantiverksamhet enligt den s.k. nya garantimodellen. Reserveringen avser till största delen garantin avseende Öresundsbron. Minskningen av avsättningen beror främst på att en garanti till Svensk Exportkredit och en till SBAB förföll under året, samt på infriandet av garantin till Saab AB.

Försvarsmaktens avsättning för framtida utgifter för omstrukturering enligt främst Försvarsbeslut 2004 har fortsatt minska under 2011. De kvarstående avsättningarna avser till 75 % avsättningar för avveckling av materiel, medan de återstående delarna bl.a. avser avsättningar för sanering, uppsagd personal, hyra och rivning

Avsättningar hos Trafikverket avser i huvudsak avsättningar för miljöåtgärder.

Pensionsmyndighetens avsättning för frivillig pensionsförsäkring avser verksamhet enligt äldre lagstiftning. Nyteckning till försäkringen upphörde i början av 1980-talet och avsättningen minskar successivt, eftersom inga premier inbetalas, med skillnaden mellan kapitalavkastning och pensionsutbetalningar.

Styrelsens för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) avsättningar för risker i engage-

mang avser garantier som Exportkreditnämnden administrerar för Sidas räkning avseende u-krediter. U-krediterna avser f.n. 11 länder för export som av Sida bedöms få betydande utvecklings-effekter i länder som inte själva kan bära kostnaden för normal finansiering på kommersiella villkor. Till följd av nya regler har inga nya utfästelser utfärdats under vare sig 2010 eller 2011. Engagemanget har därför fortsatt minska under året från cirka 1 300 miljoner kronor till 1 151 miljoner kronor. Avsättningen för förväntade förluster inom u-kreditsystemet har minskat något som följd av det minskade engagemanget och kortare risktid i engagemanget. Koncentrationsrisken, för vilken avsättning tidigare gjordes, har värderats till 307 miljoner kronor. Förutom u-krediter ingår i avsättningen även en mindre del som avser s.k. fristående garantier samt en del som avser uppsagda lokaler och uppsagd personal, där ökningen av Sidas totala avsättning avser fristående garantier som följd av nytillkomna sådana garantier samt uppsagda lokaler.

Luftfartsverket har gjort nya avsättningar för omstruktureringkostnader.

Affärsverket Statens järnvägars avsättningar avser främst riskreserv för leasing.

Not 45 Statsskulden

Lån i Sverige

Miljoner kronor

	2011	2010
Nominella statsobligationer	547 169	556 918
Ränte- och valutaswappar	-268 175	-256 350
Statsskuldväxlar	72 054	84 744
Ränteswappar	137 450	126 008
Privatmarknadslån	57 625	61 885
Likviditetsförvaltningsinstrument	67 283	45 023
Valutaterminer i svenska kronor	34 562	51 606
Real i skuld svenska kronor	215 559	211 551
<i>Summa</i>	<i>863 527</i>	<i>881 385</i>
Eliminering, myndigheters innehav	-32 205	-38 162
Summa	831 322	843 223

I Riksgäldskontorets definition av den svenska statsskulden ingår de låneinstrument som kontoret använder, och har använt sig av, i sin finan-

siering av statens lånebehov (se Redovisningsprinciper). Lån i Sverige redovisas till nominellt slutvärde, dvs. de marknadsvärderas inte med avseende på förändringar i marknadsräntorna.

I årsredovisningen för staten används Riksgäldskontorets definition av statsskulden minskat med elimineringar av de statliga myndigheternas innehav av statliga obligationer.

Det är endast ett fåtal myndigheter som innehar statsobligationer. Kärnavfallsfondens innehav var vid årsskiftet 9,3 miljarder kronor och Riksgäldskontoret innehav för insättningsgarantifonden var 22,2 miljarder kronor. Övriga myndigheters innehav avser främst Riksgäldskontorets eget innehav av premieobligationer.

Lån utomlands

Miljoner kronor

	2011	2010
Obligationer m.m. i utländsk valuta	158 190	197 985
Valutaswappar	118 504	119 809
Terminskontrakt m.m.	-32 546	-47 711
Summa	244 148	270 083

Lån i utländsk valuta upptas i balansräkningen till sitt aktuella värde, dvs. den räknas om till de valutakurser som gällde på bokslutsdagen (till skillnad från lån i Sverige, se ovan). De redovisade lånen i utländsk valuta minskade med 26 miljarder kronor.

Statsskulden totalt

Miljoner kronor

	2011	2010
Lån i Sverige	831 322	843 223
Lån utomlands	244 148	270 083
Summa	1 075 470	1 113 306

Not 46 Leverantörsskulder

Miljoner kronor

	2 011	2 010
Trafikverket	6 545	6 759
Försvarets materielverk	2 494	3 098
Försvarmakten	913	1 025
Arbetsförmedlingen	611	572
Rikspolisstyrelsen	573	495
Försäkringskassan	391	400
Fortifikationsverket	337	345
Statens fastighetsverk	327	318
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	289	368
Kriminalvården	276	331
Skatteverket	236	207
Regeringskansliet	214	189
Sveriges lantbruksuniversitet	209	175
Karolinska institutet	193	193
Domstolsverket	188	340
Transportstyrelsen	183	170
Lunds universitet	158	140
Migrationsverket	147	127
Göteborgs universitet	139	142
Umeå universitet	132	107
Uppsala universitet	132	132
Post- och telestyrelsen	121	82
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	103	90
Linköpings universitet	100	96
Affärsverk		
Svenska kraftnät	1 191	459
Luffartsverket	131	112
Sjöfartsverket	94	95
Övriga myndigheter	2 798	2 735
Summa	19 225	19 302

Leverantörsskulder avser skulder som uppkommer vid köp av varor och tjänster. Posten kan visa stora variationer på grund av skuldernas kortfristiga karaktär.

Not 47

Övriga skulder

Miljoner kronor

	2011	2010
<i>Riksgäldskontoret</i>		
Skuld CSA-avtal	31 433	18 502
Skuld till premiepensionssystemet	10 803	9 125
EU-avgifter	3 178	2 374
Avistamedel	22	5 945
Obligationer som förfallit, vinster, räntor	32	93
Övrigt, Riksgäldskontoret	493	32
<i>Summa Riksgäldskontoret</i>	45 961	36 071
<i>Skatteverket</i>		
Kontoöverskott, skattekonto	20 702	20 009
Skuld till kommuner och landsting	8 825	0
Övrigt, Skatteverket	369	512
<i>Summa Skatteverket</i>	29 896	20 521
<i>Trafikverket</i>		
Trafikverket	21 855	22 369
Försäkringskassan	7 904	8 502
Statens tjänstepensionsverket	354	350
Rikspolisstyrelsen	307	298
Försvarsmakten	277	246
Exportkreditnämnden	229	283
<i>Affärsverk</i>		
Statens järnvägar	925	1 728
Svenska kraftnät	825	60
Sjöfartsverket	87	13
Lufftartsverket	30	8
Övriga myndigheter	2 824	2 608
Summa	111 474	93 057

Riksgäldskontoret tar upp lån i svenska kronor och genom skuldbytesavtal (kron/valutaswappar) omvandlas lånen till skuld i utländsk valuta. Genom dessa swaptransaktioner uppstår en kreditrisk och för att hantera denna ingår man s.k. CSA-avtal. Storleken på säkerheterna beror på marknadsvärderingen på de underliggande derivaten den aktuella dagen och varierar kraftigt över tid. Vid utgången av 2011 var de betydligt högre än föregående år.

Riksgäldskontorets skuld till premiepensionssystemet avser huvudsakligen inbetalda ålderspensionsavgifter som övergångsvis placerats på

konto i Riksgäldskontoret för finansiering av framtida pensioner.

Medel för EU-avgiften avser medel som har satts in på EU-kommissionens konto i Riksgäldskontoret, men ännu inte rekvirerats av kommissionen och betalats från statens centralkonto i Riksbanken. Beloppet varierar över tid beroende på EU-kommissionens aktuella likviditetsbehov.

Avistamedel avser inlåning i Statens internbank. Den del som avses här gäller inlåning från statliga bolag och andra organ som inte ingår i den konsoliderade balansräkningen och därför inte elimineras. Minskningen med 5 923 miljoner kronor avser till största delen Apoteket AB:s försäljningsinkomster som tillfälligt placerades på konto i Riksgäldskontoret 2010.

Skatteverkets skuld avseende kontoöverskott på skattekonto utgörs huvudsakligen av skattskyldigas kompletteringsinbetalningar för att täcka den slutliga skatten, vilken avräknas först 2012. Till viss del utgörs överskotten också av oreglerade skulder avseende överskjutande ingående mervärdesskatt eller andra återbetalningar som inte hunnit effektueras per balansdagen. Skatteverkets skulder till kommuner och landsting avser slutreglering av kommunalskatt. Slutavräkningen görs i januari månad andra året efter inkomståret. Då justeras de totala slutliga kommunalskattemedlen mot de preliminära medel som betalades ut till kommuner och landsting under inkomståret. Föregående års slutavräkning resulterade i en fordran på kommuner och landsting.

I Trafikverkets övriga skulder ingår leasingskulder med 16 337 miljoner kronor. Minskningen med 514 miljoner kronor beror i huvudsak på att leasingskulder har amorterats ned. Leasingskulder har använts till finansiering av Botniabanans etapp 1, 2 och 3. I övriga skulder ingår även en betalningsutfästelse till SVEDAB med 1 975 miljoner kronor.

Försäkringskassans övriga skulder avser skatt på pensioner som betalas ut för Pensionsmyndighetens räkning samt på sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning, föräldrapenning m.fl. skattepliktiga socialförsäkringsförmåner. Minskningen jämfört med 2010 beror till största delen på att skulden avseende preliminärskatt på pension är 657 miljoner kronor lägre än föregående år, vilket bedöms bero på de skattelättnader för pensionärer som gjordes 2011.

Affärsverket Statens järnvägar har minskat sina övriga skulder med 803 miljoner kronor, vilket till övervägande del beror på minskade skulder till utländska leasegivare. Istället har lån tagits upp i Riksgäldskontoret.

Svenska kraftnäts övriga skulder har ökat med 765 miljoner kronor på grund av att affärsverket från 2011 löpande redovisar erhållna kapacitetsavgifter i balansräkningen som därefter avräknas mot kostnader för mothandel eller utnyttjas till investeringar.

Förskott från uppdragsgivare och kunder består av medel som erhålls för finansiering av större projekt, t.ex. infrastrukturprojekt och forsknings- och utvecklingsprojekt, som pågår under en längre tid och där arbetet ej har avslutats eller slutavräknats. Svenska kraftnäts förskott består av avtal med kunder inom optoverksamheten, dvs. infrastruktur för tele- och datakommunikation. Avtalstiden varierar mellan 15 och 25 år och förskotten intäktsförs under denna tid.

Not 48 Depositioner

Miljoner kronor

	2011	2010
Kronofogdemyndigheten	586	702
Länsstyrelsen i Stockholms län	241	300
Länsstyrelser, övriga	172	158
Övriga myndigheter	211	202
Summa	1 210	1 362

Depositioner utgörs bl.a. av indrivna medel hos Kronofogdemyndigheten och av hyror som deponerats av privatpersoner hos länsstyrelserna i samband med tvist med fastighetsägare

Not 49 Förskott från uppdragsgivare och kunder

Miljoner kronor

	2011	2010
Trafikverket	113	176
Kemikalieinspektionen	24	18
Patent- och registreringsverket	20	21
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	75	86
Övriga myndigheter	39	26
Summa	271	327

Not 50 Periodavgränsningsposter – upplupna kostnader

Miljoner kronor

	2011	2010
Riksgäldskontoret	15 630	16 665
Trafikverket	2 207	2 444
Migrationsverket	1 704	1 431
Försvarsmakten	1 145	1 062
Rikspolisstyrelsen	1 118	931
Försäkringskassan	1 043	1 106
Statens jordbruksverk	962	921
Kriminalvården	334	306
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	321	400
Försvarets materielverk	240	97
Lantmäteriet	236	89
Domstolsverket	175	197
Uppsala universitet	156	136
Kammarkollegiet	136	139
Sveriges lantbruksuniversitet	131	118
Umeå universitet	121	111
Transportstyrelsen	118	82
Fortifikationsverket	117	113
Stockholms universitet	116	113
Statens institutionsstyrelse	109	132
Statens fastighetsverk	107	163
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	764	1 032
Sjöfartsverket	117	119
Luffartsverket	88	96
Statens järnvägar	8	6
Övriga myndigheter	3 011	3 634
Summa:	30 214	31 643

Upplupna kostnader redovisas för under redovisningsperioden utförda tjänster och levererade varor som faktureras eller betalas först under nästkommande räkenskapsår.

Riksgäldskontorets upplupna kostnader avser räntekostnader för upplåning i svenska kronor och utländsk valuta samt skuldskötselåtgärder.

Trafikverket redovisar upparbetade kostnader uppgående till 633 miljoner kronor avseende personalrelaterade kostnader, 117 miljoner kronor utgör upplupna utgiftsräntor och 413 miljoner kronor avser markinlösen. Dessutom ingår övriga upplupna kostnader med 990 miljoner kronor för investeringsverksamheten och 320 miljoner kronor för underhållsverksamheten. Bland investeringsprojekten är de största posterna E20 Norra Länken (118 miljoner kronor) och Bana i väst (217 miljoner kronor).

Migrationsverket redovisar bl.a. upplupna kostnader för placering av barn med 955 miljoner kronor, sjuk- och hälsovård med 271 miljoner kronor, utbildning med 134 miljoner kronor samt schablonersättningar vid flyktmottagande med 195 miljoner kronor.

Upplupna kostnader hos Försvarsmakten avser i huvudsak semesterlöneskuld och annan löneskuld på 992 miljoner kronor. Försvarsmakten har i sin årsredovisning angett att det finns osäkerhet i beräkningen av semesterlöneskulden.

Försäkringskassan redovisas bl.a. upplupna kostnader för EU-vård, tandvård och andra försäkringskostnader uppgående till 649 miljoner kronor.

Under posten upplupna kostnader redovisar Statens jordbruksverk finansiella korrigeringar om 896 miljoner kronor, dvs. krav på eller förväntade krav på återbetalningar av bidrag från EU. De finansiella korrigeringarna beslutas av kommissionen per medlemsstat.

Svenska kraftnät redovisar bl.a. upplupna kostnader för balanskraft och överföringsförluster.

I övrigt består upplupna kostnader även av semester och löneskulder som redovisas av de flesta myndigheter samt konsult- och revisionsarvoden m.m.

Not 51

Periodavgränsningsposter – oförbrukade bidrag

Miljoner kronor

	2011	2010
Karolinska institutet	1 503	1 468
Statens jordbruksverk	1 180	1 233
Lunds universitet	1 130	1 102
Göteborgs universitet	975	929
Uppsala universitet	767	701
Kungl. Tekniska högskolan	462	383
Stockholms universitet	380	343
Umeå universitet	330	336
Linköpings universitet	266	227
Sveriges lantbruksuniversitet	261	260
Södertörns högskola	182	187
Örebro universitet	131	132
Kustbevakningen	128	81
Luleå tekniska universitet	100	97
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	718	489
Luftfartsverket	34	25
Övriga myndigheter	1 079	1 006
Summa	9 626	8 999

Som oförbrukade bidrag redovisas bidragsmedel som erhållits, men som ännu inte förbrukats för sitt ändamål. De oförbrukade bidragsmedlen som redovisas hos universitet och högskolor avser finansiering av olika forskningsprojekt.

De oförbrukade bidragen hos Statens jordbruksverk består bland annat av ett förskott från EU:s landsbygdsfond om 1,1 miljarder kronor. Svenska Kraftnät redovisar här bidrag från markägare till investeringar. Posten kommer minska i takt med att investeringarna skrivs av.

För att ge en helhetsbild av oförbrukade bidrag i staten är det intressant att studera både de oförbrukade bidrag som mottagits men ännu inte förbrukats från finansiärer utanför staten och de som erhållits från andra myndigheter. I nedanstående tabell visas de belopp som redovisas vid utgången av 2011 uppdelade på universitet och högskolor, länsstyrelser samt övriga myndigheter fördelat på bidrag som erhållits från annan myndighet (inomstatliga) och bidrag som erhållits utifrån (utomstatliga).

Oförbrukade bidrag*Miljoner kronor*

	2011	2010
Universitet och högskolor, totalt	13 921	13 312
Inomstatligt	7 042	6 795
Utomstatligt	6 879	6 517
Länsstyrelser, totalt	2 106	2 107
Inomstatliga	2 020	2 010
Utomstatliga	86	97
Övriga, totalt	4 888	4 500
Inomstatliga	2 227	2 116
Utomstatliga	2 661	2 384
total inomstatliga	11 289	10 921
total utomstatliga	9 626	8 999
Summa	20 915	19 919

De totala oförbrukade bidragen har ökat med 1 miljard kronor eller 5 procent mellan 2010 och 2011. Ökningen avser huvudsakligen högskolesektorn med 0,6 miljarder kronor. Länsstyrelsernas oförbrukade bidrag är i princip oförändrade, medan de hos övriga myndigheter ökat med 0,4 miljarder kronor.

För oförbrukade bidrag från utomstatliga finansiärer framgår jämförelser för de myndigheter som har störst poster av notsammanställningen ovan. Ökningen på 0,6 miljarder kronor fördelar sig mellan högskolesektorn med nära 0,4 miljarder kronor och drygt 0,2 miljarder kronor hos affärsverket Svenska kraftnät.

För oförbrukade inomstatliga bidrag, som i de flesta fall redovisats mot anslag hos den givande myndigheten, står högskolesektorn för huvuddelen av ökningen som totalt är nära 0,4 miljarder kronor. Oförbrukade bidrag i högskolesektorn avser vanligen forskningsmedel, ofta från Vetenskapsrådet och andra myndigheter med uppgift att fördela sådana medel. Ökningen är lägre än de tre närmast föregående åren då den varit mellan 0,8 och 1,2 miljarder kronor årligen. De lärosäten som redovisar störst belopp per 31 december 2011 är Lunds universitet med 1,6 miljarder kronor och en ökning på 0,2 miljarder kronor, Karolinska institutet och Uppsala universitet med 0,8 miljarder kronor

vardera samt Kungl. Tekniska högskolan och Sveriges lantbruksuniversitet med vardera 0,6 miljarder kronor. Förutom Lunds universitet har posten inte förändrats väsentligt hos de olika lärosätena under året.

Inomstatliga bidrag hos länsstyrelserna avser vanligen medel från centrala myndigheter som ska förmedlas till olika regionala projekt.

Bland övriga myndigheter med väsentliga oförbrukade bidrag från andra myndigheter kan nämnas Vetenskapsrådet med 0,5 miljarder kronor och Socialstyrelsen med 0,4 miljarder kronor. Socialstyrelsen står för årets ökning med 0,2 miljarder kronor.

Not 52**Periodiseringsposter – övriga förutbetalda intäkter***Miljoner kronor*

	2011	2010
Riksgäldskontoret,		
förutbetalda överkurser vid upplåning m.m.	27 005	30 706
Periodisering av skatter	15 089	3 642
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	590	400
Försvarets materielverk	552	4 447
Karolinska institutet	311	310
Trafikverket	237	484
Lunds universitet	219	209
Tillväxtverket	171	-
Statens fastighetsverk	125	121
Göteborgs universitet	117	126
<i>Affärsverk</i>		
Sjöfartsverket	23	11
Svenska kraftnät	10	28
Luffartsverket	4	2
Övriga myndigheter	1 177	726
Summa	45 630	41 212

Övriga förutbetalda intäkter är inkomster för varor och tjänster som ännu inte har levererats eller utförts. Förutbetalda intäkter uppstår på grund av att varor och tjänster faktureras i förskott eller förskottsbetalas innan prestationer har utförts.

Överkurser uppstår när Riksgäldskontoret emitterar obligationer och marknadsvärdet är högre än det nominella värdet. Mellanskillnaden

utgör överkurs och bokförs som förutbetalda intäkt som periodiseras över lånets löptid.

Försvarets materielverk förutbetalda intäkter avser exportverksamheten.

Periodisering av skatter avser mellanskillnaden mellan de skatter som inbetalats och de skatteintäkter som beräknas i samband upprättande av årsredovisningen för staten. Att en förutbetalda intäkt redovisas innebär att de periodiserade intäkterna är lägre än de betalda skatterna som Skatteverket m.fl. myndigheter redovisat.

Bland de förutbetalda intäkterna redovisar Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige 590 miljoner kronor och Tillväxtverket 171 miljoner kronor avseende medel från EU hänförliga till den fleråriga budgetramen 2007–2013.

Som Övriga förutbetalda intäkter hos andra myndigheter redovisas främst avgiftsintäkter som betalats före årsskiftet, men som är hänförliga till kommande år.

Not 53

Garantiförbindelser

Miljoner kronor

	2011	2010
Garantier för vilka avsättning ej görs		
Insättningsgarantin och investerarskyddet	1 138 533	947 646
Kreditgarantier		
Bankgarantier	90 735	176 347
Garantier om tillförsel av kapital		
Garantikapital, RGK	111 419	95 604
Övriga garantier		
Affärsverk m.fl., RGK	1 625	1 622
Summa	1 342 312	1 221 219
Garantier för vilka avsättning görs		
Garantier om tillförsel av kapital		
Grundfondsförbindelser	405	1 005
Övrigt	0	2 000

Exportgarantier m.m.

Exportgarantier, EKN	210 398	201 448
U-kreditgarantier (Sida)	1 033	1 048
Fristående krediter (Sida)	167	173

Kreditgarantier

Infrastruktur, RGK	22 282	25 265
Bostadskrediter, Statens bostadskreditnämnd	2 208	2 366
Internationella åtaganden, RGK	6 287	6 372
Fordonsindustri	1 700	1 953
Övrigt, RGK	23	28

Övriga garantier

Pensionsgarantier, RGK	8 253	8 440
Summa	252 756	250 098

Total summa	1 595 068	1 471 317
--------------------	------------------	------------------

De statliga garantiåtagandena hanteras av fyra myndigheter: Riksgäldskontoret (RGK), Exportkreditnämnden (EKN), Sida och Statens bostadskreditnämnd (BKN). Garantiverksamheten beskrivs närmare i kapitel 5.

I noten har garantiåtagandena delats upp i garantier för vilka ingen avsättning för förluster görs och garantier för vilka avsättning görs. Inom linjen tas de åtaganden upp för vilka ingen avsättning görs (se även Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar samt kapitel 5).

Garantiförbindelser avseende insättningsgarantin avser förhållandet den 31 december 2010. Beloppet avser insättningsgarantin. För investerarskyddet saknas uppgift om storleken på de skyddade tillgångarna.

Det maximala ersättningsbeloppet för den svenska insättningsgarantin höjdes den 31 december 2010 som en anpassning till EU:s regelverk. De garanterade insättningarna uppgick till 1 139 miljarder kronor per den 31 december 2010, vilket var en ökning med 191 miljarder kronor. Uppgift om belopp per 31 december 2011 finns ännu inte tillgänglig.

Bankgarantierna avser det s.k. garantiprogrammet som beslutades 2008 och som ger banker, bostadsinstitut och vissa kreditmarknadsbolag möjlighet att avtal med staten om garantier för en del av sin upplåning. Regeringen beslutade 2010 att halvera beloppsgränsen för garantiprogrammet. Under 2009 lämnade SEB och SBAB garantiprogrammet och övriga institutet lämnade programmet under 2010. Fortfarande har dock de flesta berörda institut skuldförbindelser

kvar som är garanterade inom ramen för programmet. Efter den 30 juni 2010 har inga nya garantier ställts ut. Utestående garantier har mot denna bakgrund minskat från 176 miljarder kronor till 91 miljarder kronor under 2011.

Garantikapital avser medlemsåtaganden i nio internationella finansieringsinstitut som består av inbetalt kapital och garantikapital. Garantikapitalet innebär att staten förbinder sig att under vissa omständigheter tillskjuta ett bestämt kapitalbelopp till instituten. Åtagandet ökade under 2011 med 16 miljarder kronor till 111 miljarder kronor.

De garantier för vilka avsättningar görs kommenteras i viss mån i not 44, Övriga avsättningar.

Not 54

Övriga ansvarsförbindelser

Miljoner kronor

	2011	2010
Statens kulturråd	14 106	3 073
Riksgäldskontoret	8 125	7 600
Statens tjänstepensionsverk	2 448	2 622
Trafikverket	1 975	1 108
Kriminalvården	1 184	1 288
Totalförsvarets forskningsinstitut	181	179
Rikspolisstyrelsen	166	195
Försäkringskassan	29	35
Sveriges lantbruksuniversitet	26	-
Strålsäkerhetsmyndigheten	19	20
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	17	17
<i>Affärsverk</i>		
Sjöfartsverket	84	92
Luftfartsverket	25	25
Övriga myndigheter	13	38
Summa	28 398	16 292

Ansvarsförbindelser är förpliktelser som inte redovisas som skuld eller avsättning i balansräkningen på grund av att det inte är troligt att de kommer att regleras eller på grund av att deras storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Det kan också vara möjliga förpliktelser, dvs. det är osäkert om det förekommer en förpliktelse eller ej. Som Övriga

ansvarsförbindelser redovisas de ansvarsförbindelser som inte är garantiförbindelser.

Statens kulturråd beslutar enligt särskild förordning om statliga utställningsgarantier. Den som anordnar en tillfällig utställning som ska visas i Sverige kan få en statlig garanti som täcker kostnader för skada eller förlust. Ökningen mellan 2010 och 2011 beror främst på en extra högt värderad utställning på Moderna museet på cirka 8 miljarder kronor. Ytterligare 3 utställningar med värdering på cirka 1,2 miljarder kronor vardera har också bidragit till skillnaden mellan 2010 och 2011 års totala garantivärde.

Ansvarsförbindelser hos Riksgäldskontoret avser Skuldbevis för utbetalningar till kapitalhöjning i internationella finansieringsinstitutioner.

Statens tjänstepensionsverk redovisar delar av utfästelser antastbara pensionsförmåner som ansvarsförbindelser.

Trafikverkets ansvarsförbindelser på 1 975 miljoner kronor avser en förbindelse att när så erfordras lämna ett villkorat aktieägartillskott till Svensk-Danska Broförbindelsen SVEDAB AB. Utöver detta redovisar Trafikverket flera åtaganden som inte beräknats med belopp. Det innefattar ansvar för avhjälpande enligt 10 kap. Miljöbalken i vissa fall till följd av den flygplatsverksamhet som bedrivits av Luftfartsverket och den verksamhet som bedrivits av Vägverket och Banverket. Trafikverket redovisar även åtaganden rörande den av staten utställda miljögarantin i avtalet om bolagisering av Statens järnvägar. Slutligen finns en kapitaltäckningsgaranti till Arlandabanan Infrastructure AB som i första hand belastar Riksgäldskontorets garantireserv, men som under vissa förutsättningar kan belasta Trafikverket.

Rikspolisstyrelsen redovisar vitesbelopp i hyreskontrakt vid förtida avflyttning. Totalförsvarets forskningsinstitut, Kriminalvården och Försäkringskassan samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap redovisar ansvarsförbindelser gällande hyrda lokaler. I Kriminalvårdens belopp ingår även projekteringsgarantier.

Försvarsmakten har tagit upp avsättningar för bl.a. sanering av förorenade områden (se not 44). Utöver detta kommer Försvarsmakten efter 2019 att ha utgifter för att sanera förorenade områden. Dessa är osäkra till belopp och

tidpunkt och något belopp har därför inte angivits här.

Sjöfartsverkets post utgörs av antastbara pensionsförpliktelser. Luftfartsverkets belopp avser borgensåtagande till dotterföretag och pensionsåtaganden till dotter- och intresseföretag.

3.5.3 Noter till finansieringsanalysen

Not 55 Skatter

<i>Miljoner kronor</i>		
	2011	2010
Enligt resultaträkningen	996 362	964 899
Tillkommer/avgår:		
Förändring av fordringar och skulder	34 531	-9 229
Summa	1 030 893	955 670

Vid periodisering av skatteintäkter tas upplupna eller förutbetalda intäkter upp i årsredovisningen för staten avseende de skatter som är hänförliga till året, men ännu ej betalats eller omvänt. Skatteintäkterna enligt resultaträkningen justeras för dessa. Detsamma gäller fordringar och skulder avseende skatter som tas upp av Skatteverket. För 2011 överstiger inbetalningarna de beräknade intäkterna och dessutom har fordringarna på kommuner avseende reglering av kommunalskattemedel minskat. Därför redovisas en positiv påverkan på kassaflödet

Not 56 Avgifter och andra ersättningar

<i>Miljoner kronor</i>		
	2011	2010
Enligt resultaträkningen	56 659	58 351
Tillkommer: Utdelningar	26 846	17 577
Avgår: realisationsvinster	-	-989
Summa	83 505	74 939

Statens hel- och delägda företag värderas enligt den s.k. kapitalandelsmetoden vilket innebär att utdelningar inte redovisas i resultaträkningen.

Det innebär att utdelningar från dessa företag måste läggas till för att komma fram till statens nettoupplåning. Statens utdelningar redovisas i huvudsak av Kammarkollegiet. Under året har bl.a. Vattenfall AB delat ut 6,5 miljarder kronor, Apoteket AB 5,4 miljarder kronor, LKAB 5,0 miljarder kronor och TeliaSonera AB 4,6 miljarder kronor.

Not 57 Transfereringar

<i>Miljoner kronor</i>		
	2011	2010
Enligt resultaträkningen	846 031	839 256
<i>Avgår:</i>		
Avsättningar till fonder	-8 705	-7 802
Nedskrivning och avskrivning av lån, CSN	-3 770	-609
Förändring av fordringar, socialförsäkring	-14	-235
Summa	833 542	830 610

Avsättningar till fonder och nedskrivningar av lån medför inte några betalningar och dessa kostnader tas därför bort.

Avsättning till fonder i staten för 2011 avser främst Stabilitetsfonden, Insättningsgarantifonden och Kärnavfallsfonden (se not 5).

Nedskrivningar och avskrivningar av lån hos CSN är ett netto av avskrivningar på grund av ålder och andra orsaker och återföring av tidigare reservering för osäkra fordringar. CSN:s nedskrivningar av fordringar är högre än föregående år, beroende på den ändring av beräkningsmodellen som innebär att CSN gör en beräkning av osäkra fordringar även för personer med pågående studier.

Till transfereringar hänförs även förändringar i återkravsfordringar m.m. hos Försäkringskassan.

Not 58 Statens egen verksamhet

Miljoner kronor

	2011	2010
Enligt resultaträkningen	233 745	221 461
<i>Avgår:</i>		
Avskrivningar	-23 185	-22 339
Avsättningar (se not 43 och 44)	-10 227	2 106
Justering av kostnader, Sida	-	687
Realisationsförluster	-106	-54
Summa	200 227	201 861

Kostnader för avskrivningar, avsättningar och nedskrivning av lån medför inte några betalningar och tas därför bort.

Avsättningarna för statens tjänstepensioner har ökat relativt kraftigt under 2011. Förändringar av avsättningar beskrivs i not 43 och 44.

Kostnaderna för statens verksamhet justeras även för realisationsförluster vid försäljning av egendom som redovisats som kostnad utan att medföra någon betalning.

Not 59 Justeringar till betalningar

Miljoner kronor

	2011	2010
Förändring av långfristiga fordringar	-1 898	1 711
Förändring av omsättningstillgångar	-26 085	15 277
Förändring av kassa och bank	151	-2 512
Förändring av skulder	5 528	24 577
Summa	-22 304	39 053

Förändringar av långfristiga fordringar avser främst ökning av Försvarets Materielverks förskott till utländska leverantörer (se not 25).

Omsättningstillgångarna har ökat kraftigt, vilket innebär en negativ påverkan på kassaflödet. Det beror på att Riksgäldskontorets kortfristiga placeringar vid årsskiftet är drygt 27 miljarder kronor högre än föregående år.

Skulderna har ökat med drygt 5 miljarder kronor under året, vilket medför att statens nettoupplåning minskat. Den största posten avser ökning skulder avseende CSA-avtal som

används av Riksgäldskontoret för att minska risken i skuldbytesavtal, s.k. swapptransaktioner (se not 47).

Not 60 Investeringar

Miljoner kronor

	2011	2010
<i>Finansiella investeringar</i>		
Aktier och andra värdepapper	4 187	11 910
<i>Materiella investeringar</i>		
Beredskapstillgångar	4 172	4 969
Väganläggningar	10 611	11 288
Järnvägsanläggningar	13 033	20 575
Maskiner och inventarier	4 685	5 426
Fastigheter och markanläggningar	1 672	1 032
Övriga investeringar	3 888	4 214
<i>Summa materiella investeringar</i>	<i>38 061</i>	<i>47 504</i>
<i>Immateriella investeringar</i>		
Datasystem, rättigheter m.m.	2 425	2 281
Total summa	44 673	61 695

De finansiella investeringarna uppgick till 4,1 miljarder kronor under 2011.

Den största delen avser ökning av Exportkreditnämndens långfristiga placeringar i valutadepositioner med 2,5 miljarder kronor. För Kärnavfallsfonden redovisas nettoinvesteringar i bostadsobligationer med 1,3 miljarder kronor

Materiella investeringar uppgick till drygt 38 miljarder kronor vilket är en minskning jämfört med föregående år.

Investeringar i beredskapstillgångar uppgick till 4,2 miljarder kronor, vilket är en minskning med 0,7 miljarder kronor från föregående år (se not 24).

Investeringar i väganläggningar uppgick till 10,6 miljarder kronor, vilket är en minskning med 0,7 miljarder kronor jämfört med föregående år.

Den största förändringen jämfört med 2010 avser investeringar i järnvägsanläggningar som uppgick till 13 miljarder kronor, vilket är en minskning med 7,5 miljarder kronor från föregående år. Minskningen beror på att Botniabanans etapp 3 redovisades som

investering med 6,4 miljarder kronor under 2010.

Investeringar i maskiner och inventarier uppgick till 4,7 miljarder kronor vilket är en minskning med drygt 0,7 miljarder kronor mot föregående år.

Investeringar i fastigheter och markanläggningar uppgick till 1,6 miljarder kronor, och ökade jämfört med 2010. Fortifikationsverket står för cirka 70 procent av dessa investeringar.

Övriga investeringar ökar med 1,5 miljard kronor. En stor del av detta avser pågående nyanläggningar vid affärsverket Svenska kraftnät, men även hos andra stora myndigheter, bl.a. Statens fastighetsverk.

Investeringar i immateriella tillgångar som i huvudsak avser it-system uppgick till 2,4 miljarder kronor 2011, vilket är liten ökning jämfört med föregående år. De största investeringarna i immateriella tillgångar finns hos Försäkringskassan med 0,5 miljarder kronor, Försvarsmakten med 0,4 miljarder kronor och Skatteverket med 0,2 miljarder kronor.

Not 61 Utlåning

Nyutlåning

Miljoner kronor

	2011	2010
Centrala studiestödsnämnden, studielån och hemutrustningslån	13 173	12 706
Riksgäldskontoret	5 244	2 115
Övriga myndigheter	111	83
Summa nyutlåning	18 528	14 904

Amorteringar

Miljoner kronor

	2011	2010
Centrala studiestödsnämnden	10 167	9 841
Riksgäldskontoret	1 970	5 467
Övriga myndigheter	43	87
Summa amorteringar	12 180	15 395

Centrala studiestödsnämndens nyutlåning, som till största delen består av studielån, uppgick till 13,2 miljarder kronor, vilket är en ökning med 0,5 miljard kronor. Amorteringarna ökade med 0,3 miljarder kronor.

Riksgäldskontorets nyutlåning avser framför allt ökning av utlåning till Island och till Riksbanken. Amorteringarna avser framför allt valutaförändringar vid omsättning av lånet till Riksbanken i utländsk valuta.

Not 62 Finansiellt netto för statens upplåning

Miljoner kronor

	2011	2010
Finansiella intäkter enligt resultaträkningen	30 098	48 739
Finansiella kostnader enligt resultaträkningen	-65 340	-60 880
<i>Avgår:</i>		
Orealiserade valutadifferenser	-1 498	-21 553
Summa	-36 740	-33 694

Det finansiella nettot som är hänförligt till statens upplåning har försämrats med 3 miljarder kronor jämfört med föregående år. Det är främst räntekostnader i utländsk valuta som ökat.

De finansiella intäkterna i statsskuld-förvaltningen är betydligt lägre än föregående år, men det kompenseras av att en stor del av intäkterna 2010 avsåg realiserade valutavinster som inte påverkar kassaflödet (skulder och fordringar i utländsk valuta värderade till bokslutsdagens kurser). Realiserade poster påverkar inte statens nettoupplåning. De realiserade valutakursvinsterna ökar därför det negativa beloppet och efter justering för detta har nivån endast förändrats marginellt

Not 63**Övrigt finansiellt netto***Miljoner kronor*

	2011	2010
Finansiella intäkter enligt resultaträkningen	32 712	16 494
Finansiella kostnader enligt resultaträkningen	-1 464	-2 037
<i>Avgår:</i>		
Kapitaliserade räntor på utlåning	-1 297	-1 591
Avgår reavinst vid försäljning av aktier m.m.	-16 881	81
Summa	13 070	12 947

Under Övrigt finansiellt netto redovisas räntor och andra finansiella transaktioner som inte är hänförliga till statsskuldförvaltningen (se not 13 och 14).

Centrala studiestödsnämnden tar upp ränteintäkter för sin utlåning i resultaträkningen. En stor del av denna ränteintäkt betalas inte in till staten utan bokförs i balansräkningen som en ökning av fordran avseende utlåning. Denna s.k. kapitaliserade ränta har inte betalats in till staten och den påverkar således inte statens nettoupplåning.

Realisationsvinster vid försäljning av aktier ingår i finansieringsanalysens post Försäljning av anläggningstillgångar och dras därför av från de finansiella intäkterna. Årets stora realisationsvinst avser i huvudsak vinst vid försäljning av aktier i Nordea Bank AB.

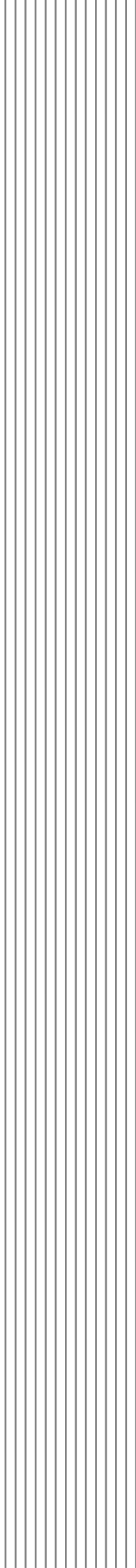
Not 64**Justeringar till betalningar***Miljoner kronor*

	2011	2010
Förändring av tillgångar hänförliga till statens upplåning	2 168	1 630
Förändring av skulder hänförliga till statens upplåning	-4 745	3 172
Summa	-2 577	4 802

Upplupna och förutbetalda räntor som är hänförliga till statens upplåning redovisas i balansräkningen under periodavgränsningsposter och påverkar således inte statsskulden. Förändringar av tillgångar och skulder som är hänförliga till statens upplåning har påverkat statens nettoupplåning med 2,2 respektive - 4,7 miljarder kronor under året.

4

Utvecklingen av statskulden

4 Utvecklingen av statsskulden

Statens budget visade ett överskott på 68 miljarder kronor 2011. Det är en kraftig ökning jämfört med 2010 då budgeten i princip var i balans. Statens lånebehov är definitionsmässigt lika med saldot på statens budget fast med omvänt tecken. Den konsoliderade statsskulden minskade med 38 miljarder kronor till 1 075 miljarder kronor 2011.

Att minskningen av statsskulden var mindre än budgetöverskottet beror på att Riksgäldskontorets kortfristiga placeringar var 28 miljarder kronor högre i slutet av 2011 än vid utgången av 2010. Det beror i sin tur framför allt på att volymen av marknadsvärdande repor ökade kraftigt eftersom det var en stor efterfrågan på svenska statspapper inför årsskiftet. Effekten av de kortfristiga placeringarna är tillfällig och får ingen bestående inverkan på statsskulden. Statsskulden ökade dessutom med 7 miljarder kronor beroende på omvärdering av valutaskulden.

Den statsskuld som redovisas i årsredovisningen för staten (konsoliderad) skiljer sig från den som Riksgäldskontoret redovisar (okonsoliderad) på grund av elimineringar för myndigheters innehav av svenska statsobligationer. Vissa myndigheter som bedriver en omfattande tillgångshantering av medel avsatta för ändamål vid sidan av statens budget har rätt att placera på den svenska statspappersmarknaden, och dessa tillgångar räknas bort vid beräkningen av den konsoliderade statsskulden. Därigenom påverkas statsskulden i årsredovisningen av förändringar i myndigheters innehav av statspapper.

Elimineringen av statliga myndigheters innehav av statspapper uppgick till 32,2 miljarder

kronor 2011 (se tabell 4.1). Nästan hela beloppet avser Insättningsgarantifondens och Kärnavfallsfondens innehav. Övriga myndigheters innehav har varit mindre än 1 miljard kronor de senaste åren. Pensionsmyndighetens innehav av statspapper för premiepensionssystemet elimineras inte eftersom dessa tillgångar inte ingår i den konsoliderade balansräkningen för staten. Sammantaget innebär detta att den okonsoliderade statsskulden som Riksgäldskontoret redovisar är 32,2 miljarder kronor högre än vad som redovisas i balansräkningen i årsredovisningen för staten.

Tabell 4.1 Statliga myndigheters innehav av statspapper 2011

Miljarder kronor

	Insättningsgarantifonden	Kärnavfallsfonden	Riksgäldskontoret, övrigt	Övriga myndigheter	Elimineras i ÅRS
Premieobligationer			0,5		0,5
Nominella statsobligationer	22,2			0,2	22,4
Reala statsobligationer		9,3			9,3
Totalt	22,2	9,3	0,5	0,2	32,2

Definition av statsskulden

Statsskulden redovisas till nominellt belopp inklusive upplupen inflationskompensation för realobligationer till och med bokslutsdagen. Att statsskulden redovisas till nominellt belopp betyder att nollkuponglån och statsskuldväxlar tas upp till det belopp som kommer att betalas ut på förfallodagen och inte till det belopp som betalats in.

Även derivatinstrument inkluderas, t.ex. de skuldbytesavtal (swappar) som Riksgäldskontoret ingår för att påverka sammansättningen och löptiden av statsskulden. Instrumenten i utländska valutor är värderade till de valutakurser som gällde på bokslutsdagen.

Nuvarande mått överensstämmer i huvudsak med hur skulden mäts i EU-sammanhang.

4.1 Statsskuldens fördelning och löptid

Det lagfästa målet för statsskultsförvaltningen är att långsiktigt minimera kostnaden för statsskulden utan att ta för stora risker. Därutöver ska förvaltningen ske inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer.

Det övergripande målet för statsskultsförvaltningen konkretiseras genom de riktlinjer som regeringen årligen fastställer efter förslag från Riksgäldskontoret. Riktlinjerna styr hur statsskulden ska fördelas mellan de tre skuldslagen nominell skuld i kronor, real skuld i kronor och valutaskuld. Av riktlinjerna framgår också vilken löptid de olika delarna av skulden ska styras mot. I tabellen nedan redovisas huvuddragen i regeringens riktlinjer för 2011.

Tabell 4.2 Regeringens riktlinjer för 2011

	Andel, procent	Räntebindningstid, år
Nominell skuld i kronor ¹	60	3,1
Real skuld i kronor	25	8-10
Valutaskuld	15	0,125

¹ Därutöver kan Riksgäldskontoret ha maximalt 65 miljarder kronor i nominell kronaskuld med löptider över 12 år.

Den största delen av statsskulden består av nominella lån i kronor. I övrigt består statsskulden av real kronaskuld och valutaskuld. Att fördela statsskulden på flera skuldslag är ett sätt att minska risken i förvaltningen.

Upplåningen görs huvudsakligen genom att Riksgäldskontoret ger ut statsobligationer och statsskuldväxlar. De köps i första hand av inhemska och utländska fonder, försäkringsbolag och finansiella institutioner. En del av upplåningen täcks genom realobligationer, som ger investerarna ett inflationsskydd. En mindre del av statsskulden finansieras genom sparprodukter som är riktade till privatpersoner och

andra mindre placerare. Riksgäldskontoret deltar både på den svenska och utländska räntemarknaden.

Inom ramen för regeringens riktlinjer fattar Riksgäldskontoret strategiska beslut rörande förvaltning och upplåning. Det gäller t.ex. vilka valutor som ska ingå i valutaskulden och deras inbördes fördelning. Riksgäldskontoret har även möjlighet att fatta beslut om ränte- och valutapositioner.

Det riktvärde som regeringen anger för den genomsnittliga räntebindningstiden baseras på en avvägning mellan kostnad och risk.

Den nominella kronaskuldens löptid har varierat kring riktvärdet under 2011, bland annat beroende på att statsskuldens storlek följer ett visst säsongsmönster. Under 2011 var räntebindningstiden i genomsnitt knappt 3,2 år för lån med löptid under 12 år. Den var alltså något längre än riktvärdet på 3,1 år, vilket i huvudsak berodde på större överskott i likviditetsförvaltningen under sommaren än Riksgäldskontoret hade räknat med.

Den reala kronaskuldens löptid minskade från 9,1 år i början av 2011 till 8,4 år vid årets slut. Emissionerna var små i förhållande till den utestående skulden och inget reallån löpte ut. Förkortningen av löptiden avspeglar därför främst att utestående lån kom ett år närmare förfall. Realskuldens andel av den totala skulden uppgick i genomsnitt till 27 procent under 2011. Riktvärdet på 25 procent är långsiktigt och Riksgäldskontoret kan tillåta vissa avvikelser utan att behöva vidta åtgärder.

Under hela året låg valutaskuldens räntebindningstid på riktvärdet 0,125 år. Eftersom valutaskulden kan styras med hjälp av derivat, varierar löptiden inte nämnvärt över året. Andelen valutaskuld uppgick i genomsnitt till 14 procent under 2011. Att andelen var mindre än riktvärdet beror främst på att Riksgäldskontoret hade stora tillgångar i utländsk valuta i början av året. Tillgångarna förklaras av att en fordran på Riksbanken förföll vid en tidpunkt då Riksgäldskontoret inte hade någon motsvarande skuld med matchande förfallotidpunkt.

Fördelningen av skuldslagen i riktlinjerna bygger på det s.k. SSK-måttet (statsskuldens summerade kassaflöde) som är ett annat skuldmått än den konsoliderade statsskulden. De procentuella andelarna enligt riktlinjerna som beskrivs ovan överensstämmer således inte med

andelarna i tabell 4.3 Statsskuldens utveckling och sammansättning.

Tabell 4.3 Statsskuldens utveckling och sammansättning

Miljarder kronor

	2007	2008	2009	2010	2011
Nominella lån i svenska kronor	683	651	631	632	625
Reala lån i svenska kronor	199	186	190	211	206
Nominella lån i utländsk valuta	233	225	328	270	244
Summa konsoliderad statsskuld	1 115	1 062	1 149	1 113	1 075

Nominella lån i svenska kronor minskade med 7 miljarder kronor till 625 miljarder kronor i slutet av 2011.

Den reala lånestocken uppgick till 206 miljarder kronor i slutet av 2011, vilket är en minskning med 5 miljarder kronor jämfört med 2010. Riksgäldskonoret säljer en begränsad mängd realobligationer vilket gör att den årliga förändringen i realskulden är liten. Realskuldens andel styrs därmed främst av statsskuldens storlek. Återköp för att minska andelen skulle sannolikt vara kostsamma. Andelen minskar dessutom automatiskt när ett reallån förfaller.

Genom att Riksgäldskonoret har gett ut reallån i stället för nominella lån med motsvarande löptider har en besparing gjorts på uppskattningsvis 0,6 miljarder kronor under 2011. Vid jämförelser av detta slag beräknar man skillnaden mellan den reala räntan vid emissionstidpunkten och räntan på en nominell obligation med motsvarande löptid. Den sammanlagda besparingen sedan reallån infördes 1994 är ungefär 32 miljarder kronor, varav 27 miljarder kronor är ännu inte realiserad vinst. En stor del av vinsten hänförs till att inflationen var låg under tidigare år.

Valutaskulden minskade med 26 miljarder kronor under 2011. Orealiserade valutakursförändringar ingår i valutaskulden och kan variera kraftigt mellan åren. År 2011 uppgick de orealiserade valutavinsterna till 19 miljarder kronor. År 2010 uppgick de orealiserade valutavinsterna till 26 miljarder kronor. Dessa år kan jämföras med 2008 då de orealiserade valutaförlusterna uppgick till 30 miljarder kronor.

Riksgäldskonoret skapar även valutaskuld med hjälp av s.k. valutaswappar. Det innebär att Riksgäldskonoret ingår avtal om att byta

åtaganden i kronor mot åtaganden i utländsk valuta. Omkring hälften av valutaskulden är finansierad i kronor som omvandlats till åtaganden i annan valuta genom valutaswappar.

Tabell 4.4 Nominella lån i svenska kronor

Miljarder kronor

	2007	2008	2009	2010	2011
Nominella statsobligationer	478	473	475	518	525
Ränte- och valuta-swappar	-226	-228	-249	-256	-268
Statsskuldväxlar	170	139	115	85	72
Ränteswappar	112	134	121	126	137
Privatmarknadslån	63	81	70	62	58
Likviditetsförvaltningsinstrument	69	50	108	45	67
Valutaterminer i svenska kronor	17	2	-9	52	34
Nominella lån i svenska kronor	683	651	631	632	625

Upplåningen i statsskuldväxlar fortsatte att minska 2011. Den utestående stocken statsskuldväxlar krympte från 85 miljarder kronor i början av 2011 till 72 miljarder kronor i slutet av året. Det avspeglar dels det låga lånebehovet, dels att Riksgäldskonoret prioriterar obligationsmarknaden.

I nominella lån i svenska kronor ingår också privatmarknadslån. Privatmarknadslån består dels av premieobligationer, dels av Riksgäldsspar. Under 2011 minskade privatmarknadsupplåningen med 4 miljarder kronor och var vid årets slut 58 miljarder kronor, eller 5,4 procent av statsskulden.

Den totala volymen av Riksgäldsspar minskade med 3,7 miljarder kronor till totalt 24,4 miljarder kronor 2011. Premieobligationer minskade 2011 med 0,6 miljarder kronor till 33,9 miljarder kronor. Minskningen beror på de låga räntorna. Nivån var dessutom tillfälligt hög under föregående år eftersom stora insättningar gjordes hösten 2008 på grund av finansoron. Volymen av premieobligationer är nu tillbaka till de nivåer som rådde före finansoron.

Upplåningen på privatmarknaden minskade kostnaderna för statsskulden med drygt 0,1 miljarder kronor jämfört med annan upplåning på kapitalmarknaden under 2011. För femårsperioden 2007–2011 var den sammanlagda kostnadsbesparingen 0,8 miljarder kronor, varav premieobligationer stod för 0,7 miljarder kronor.

Positionstagning

Riksgäldskontoret tar aktiva positioner baserat på bedömningar av den framtida ränte- och växelkursutvecklingen i syfte att sänka statens kostnader. Positioner tas med hjälp av derivat som gör att skuldens löptid och fördelning mellan valutor justeras. Riksgäldskontoret kan ta valutapositioner och räntepositioner, men räntepositioner tas endast i utländsk valuta. Dessutom bedriver Riksgäldskontoret en löpande aktiv förvaltning både i egen regi och med hjälp av externa förvaltare. Där tas normalt relativt små positioner. En vinst i den aktiva förvaltningen minskar statens räntekostnader med samma belopp. Utrymmet för risktagande styrs av regeringens årliga riktlinjer.

Den senaste femårsperioden har Riksgäldskontoret sparat i genomsnitt 2,2 miljarder kronor per år, till största delen tack vare den strategiska positionen för en starkare krona som byggdes upp under 2009. I juni 2011 var positionen helt avvecklad och den totala realiserade vinsten blev 8,1 miljarder kronor. Huvuddelen av vinsten uppstod under 2010 då kronan stärktes markant. Av det totala resultatet härrör 285 miljoner kronor från 2011.

År 2011 präglades av stor osäkerhet på de finansiella marknaderna. Den ogynnsamma miljön visade sig i det svaga resultatet för den löpande interna och externa positionstagningen. Den externa positionstagningen gav i princip ett nollresultat medan den egna löpande positionstagningen gav en förlust på 151 miljoner kronor. Under den senaste femårsperioden har den externa förvaltningen bidragit med ett överskott på 101 miljoner kronor per år. Den interna löpande förvaltningen har gett ett underskott på 42 miljoner kronor per år.

4.2 Statsskuldens kostnader

Utgifterna för statsskuld räntor m.m., som redovisas i utfallet för statens budget, uppgick till ca 34 miljarder kronor 2011. Jämfört med 2010 ökade räntebetalningarna med 11 miljarder kronor.

Beloppen i statens budget redovisas enligt utgiftsmässiga principer och utgör ett netto av inkomster och utgifter i upplåningsverksamheten. Den utgiftsmässiga redovisningen

innehåller dock svagheter när det gäller att beskriva statsskuld räntornas utveckling över tiden. Exempelvis har valet av upplåningsteknik stor påverkan på anslagsbelastningen ett visst år. En kostnadsmässig redovisning ger därför en bättre bild av hur räntekostnaderna under en viss period påverkas av underliggande skuld-, ränte- och valutautveckling.

I resultaträkningen för staten redovisas räntor enligt kostnadsmässiga principer efter eliminering av räntor till/från statliga myndigheter. I kostnaderna ingår även en omvärdering av skulden i utländsk valuta. I tabell 4.5 nedan visas statsskuldens kostnader, vilket är en sammanfattning och specificering av uppgifterna i resultaträkningen (se not 12 till resultaträkningen, Nettokostnad för statsskulden).

Enligt resultaträkningen för 2011 uppgick nettokostnaden för statsskulden (räntor, över- och underkurser, valutakursförändringar m.m.) till 35 miljarder kronor, vilket är en ökning med 23 miljarder kronor jämfört med 2010. Ökningen beror främst på att redovisade realiserade valutakursdifferenser ökade nettokostnaderna med 20 miljarder kronor jämfört med 2010. Av dessa avser 13 miljarder kronor vidareutlåning i utländsk valuta.

Tabell 4.5 Statsskuldens kostnader

Miljarder kronor

	2007	2008	2009	2010	2011
Räntekostnader på lån i svenska kronor	55	55	37	38	45
Räntekostnader på lån i utländsk valuta	26	21	12	7	6
Realiserade valutakursdifferenser	2	-6	14	8	4
Realiserade kursdifferenser	4	5	2	8	10
Orealiserade valutakursdifferenser	0	17	-16	-8	2
Över-/underkurs vid emission m.m.	-6	-7	-6	-7	-9
Summa kostnader	81	85	43	46	58
Ränteutgifter i upplåningsverksamheten	-31	-28	-24	-20	-19
Nettokostnader efter intäkter, exklusive skuldskötselåtgärder	50	57	19	26	39
Orealiserade valutavinster (-) / förluster (+) hänförliga till skuldskötselinstrument och vidareutlåning	4	19	-14	-14	-4
Nettokostnader inklusive skuldskötselåtgärder	54	76	5	12	35

Räntekostnaderna för lån i svenska kronor uppgick till 45 miljarder kronor, vilket är en ökning med 7 miljarder kronor. Förändringen beror främst på högre räntebetalningar på lån i svenska kronor. Även lägre överkurser vid emission bidrog till att räntekostnaderna blev högre.

Räntekostnaderna för lån i utländsk valuta minskade med 1 miljard kronor till 6 miljarder kronor.

Realiserade valutakursdifferenser påverkas framför allt av kronans växelkurs mot andra valutor när ett lån förfaller, men också av inbördes förändringar mellan andra valutors växelkurser eftersom man i förvaltningen av valutaskulden använder olika derivatinstrument. Utfallet för de realiserade valutakursdifferenserna uppgick till 4 miljarder kronor 2011 och minskade därmed kostnaderna med 4 miljarder kronor jämfört med utfallet 2010 som uppgick till 8 miljarder kronor.

Under 2011 ökade kostnaderna för de realiserade kursdifferenserna med 2 miljarder kronor, från 8 till 10 miljarder kronor.

De orealiserade valutakursdifferenserna uppgick för 2011 till totalt 2 miljarder kronor i orealiserad valutakursförlust, vilket innebär att kostnaderna ökat med 10 miljarder kronor jämfört med 2010, då motsvarande belopp var 8 miljarder kronor i orealiserad valutakursvinst. Även kostnaden för orealiserade valutavinst/-förluster hänförliga till skuldskötselinstrument och vidareutlåning ökade med 10 miljarder

kronor 2011 jämfört med 2010. Att de orealiserade valutakursvinsterna minskade beror på att kronan försvagades under 2011.

Över- och underkurser vid emission av statspapper m.m. är på ungefär samma nivå som tidigare år; denna post minskade statsskuldens kostnader med 9 miljarder kronor 2011.

Ränteintäkter i upplåningsverksamheten uppgick till 19 miljarder kronor 2011, vilket är en minskning med 1 miljard kronor jämfört med 2010.

Skillnaden mellan statsskuldens nettokostnader inklusive skuldskötselåtgärder på 35 miljarder kronor och statsskuldens utgiftsmässiga räntekostnader på 34 miljarder kronor förklaras av olika principer för redovisning mot anslag och den kostnadsmissiga redovisningen i resultaträkningen. Nollkupongräntor och andra upplupna räntor och orealiserade valutakursförändringar redovisas till exempel på olika sätt i statens budget och i resultaträkningen. År 2010 var motsvarande belopp 23 miljarder kronor i utgifter på statens budget, jämfört med 12 miljarder kronor i nettokostnad i resultaträkningen, dvs. en skillnad på 11 miljarder kronor.

5

Redovisning och riskanalys av statliga garantier och krediter

5 Redovisning och riskanalys av statliga krediter och garantier

5.1 Statliga garantier

Ett statligt garantiåtagande innebär att staten går i borgen för någon annans betalningsåtagande, vilket leder till en finansiell risk för staten. Generella regler för hanteringen av statliga garantier finns i lag och förordning. Den nya budgetlagen (2011:203) trädde i kraft den 1 april 2011, med vissa övergångsbestämmelser som trädde i kraft först 2012. Detta innebär att den redovisning som här görs för 2011 i allt väsentligt vilar på den tidigare regleringen i lagen (1996:1059) om statsbudgeten (budgetlagen). Dessutom finns det garantier som regleras i särskild lagstiftning.

Enligt budgetlagen får regeringen ställa ut kreditgarantier och göra andra liknande åtaganden för det ändamål och med högst det belopp som riksdagen bestämmer. En garantiavgift ska tas ut som motsvarar statens ekonomiska risk och övriga kostnader för åtagandet, om inte riksdagen beslutar annat. Avgifterna sätts in på konton hos Riksgäldskontoret, i bank eller placeras i värdepapper. Avgifterna ska täcka förväntade kostnader för garantierna, vilka består av förväntade förluster (eller eventuella återvinningar) i de fall garantitagaren inte kan fullgöra sina förpliktelser samt administrationskostnader. Garantiverksamheten förväntas på så sätt vara självfinansierad på lång sikt. Denna princip för garantigivning kallas för den statliga garantimodellen. Exempel på stora garantiåtaganden som omfattas av garantimodellen är exportkreditgarantier och kreditgarantier för infrastrukturprojekt. Riksdagen har dock möjlighet

att besluta om att undanta specifika garantier från modellen.

Vid sidan av budgetlagen finns garantier som regleras i särskilda lagar. Avgifterna för sådana garantier är vanligen angivna direkt i lag och sätts ofta på andra grunder än att de ska täcka de förväntade kostnaderna. Insättningsgarantin, investerarskyddet och bankgarantiprogrammet är exempel på garantier som hanteras utanför garantimodellen.

Den nya budgetlagen innebär en rad ändrade och nya bestämmelser som bland annat berör statliga garantier och statlig utlåning med kreditrisk. Den största skillnaden inom detta område är en modell för den statliga utlåningen som innebär att garanti- och kreditgivning kommer att behandlas enligt samma principer, dvs. en gemensam statlig garanti- och kreditmodell. I anslutning till den nya budgetlagen har regeringen fattat beslut om en ny förordning, förordningen (2011:211) om utlåning och garantier. Förordningen innehåller mer enhetliga och detaljerade bestämmelser av garantigivning och utlåning med kreditrisk.

I samband med att den finansiella krisen tilltog under hösten 2008 beslutade riksdagen och regeringen om åtgärder för att trygga det finansiella systemet. Flera av dessa åtgärder gällde garantier och ledde till en väsentlig ökning av statens garantiåtaganden. Även under 2011 var statens garantiåtaganden förhållandevis stora. Programmet för garantier av bankers värdepappersupplåning, som tillkom hösten 2008, har förlängts vid flertalet tillfällen och löpte fram till den 30 juni 2011 då det stängdes för nyteckning. Efter halvårsskiftet 2010 har inga nya garantier

ställt ut och alla institut har nu lämnat garantiprogrammet. Dock har några av instituten fortfarande kvar garanterade skuldförbindelser inom ramen för programmet.

Oron för kreditförsörjningen till företagssektorn i krisens spår gjorde att riksdagen höjde Exportkreditnämndens ram för garantigivning 2009 och 2010. Utställda exportkreditgarantier och utfästelser var även under 2011 på en hög nivå.

5.1.1 Garantiportföljens sammansättning

Statens garantiportfölj ökade med ca 120 miljarder kronor under 2011 och uppgick till 1 595 miljarder kronor vid utgången av 2011, jämfört med 1 471 miljarder år 2010. Störst av åtagandena är insättningsgarantin (1 139 miljarder kronor per 31 december 2010) följt av kreditgarantier (335 miljarder kronor) och garantier om tillförsel av kapital (112 miljarder kronor). Pensionsgarantier inklusive övriga garantier uppgår till sammanlagt 10 miljarder kronor.

Tabell 5.1 Statliga garantiåtaganden och utfästelser 2011-12-31

Miljoner kronor

Utgifts- område	Garantier	Utfästelser
2	Insättningsgarantin ¹	1 138 533
2	Investerarskyddet ²	
	Kreditgarantier	334 833
		138 369
2	Bankgarantier	90 735
24	Exportkreditgarantier	210 398
		133 784 ³
7	U-kreditgarantier	1 033
		118
7	Fristående garantier	167
		2 617
22	Infrastruktur	22 282
18	Bostadskrediter	2 208
2, 7	Internationella åtaganden	6 287
24	Fordonsindustri	1 700
		1 850
6, 23,1	Övrigt	23
	Garantier om tillförsel av kapital	111 824
22	Kapitaltäckningsgarantier ⁴	
22	Grundfondsförbindelser	405
2, 7	Garantikapital	111 419
	Övrigt	0
2, 16, 22, 24	Pensionsgarantier⁵	8 253
	Övriga garantier	1 625
	Affärsverkens garantier m.fl.	1 625
	Totalt	1 595 068
		138 369

¹ Åtagandet för Insättningsgarantin avser den 31 december 2010.

² För investerarskyddet saknas uppgifter om storleken på de skyddade tillgångarna.

³ Avser såväl bundna som obundna utfästelser.

⁴ Det finns två kapitaltäckningsgarantier för vilka inte några värden uppskattats eftersom garantierna är obegränsade till tid och belopp.

⁵ Åtagandet för pensionsgarantier avser den 31 december 2010.

I beloppet ingår inte de två utestående kapitaltäckningsgarantierna till Arlandabanan Infrastructure AB och Svensk-Danska Broförbindelsen SVEDAB AB, eftersom dessa åtaganden inte kan beloppsbestämmas. Även för investerarskyddet saknas det uppgifter om storleken på statens åtagande.

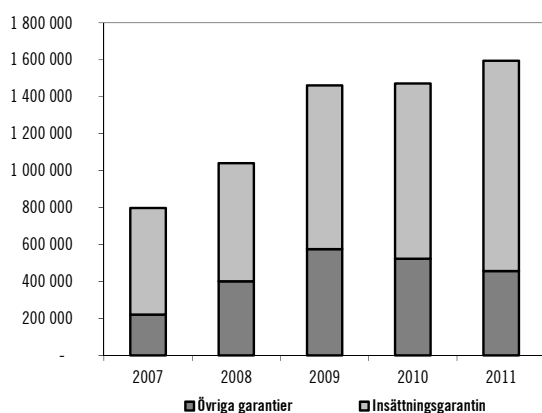
Utöver dessa utfärdade garantier finns det utfästelser om nya garantier på 138 miljarder kronor, i huvudsak i form av exportkreditgarantier.

Garantierna hanteras av fyra myndigheter: Riksgäldskontoret (RGK), Exportkreditnämnden (EKN), Statens bostadskreditnämnd (BKN) samt Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida). Garantikapital till internationella finansieringsinstitut hanteras av

Regeringskansliet men redovisas av Riksgäldskontoret.

Diagram 5.1 Garantiåtaganden 2007–2011

Miljoner kronor

Av riksdagen beslutade garantiramar

I tabell 5.1 redovisas en sammanställning av de garantier och utfästelser som regeringen och myndigheterna utfärdat. Garantierna motsvarar de garantiförbindelser som redovisas i balansräkningen. Utfästelserna omfattar såväl bundna som obundna. I tabell 5.2 redovisas en sammanställning över av riksdagen beslutade garantiramar respektive utfärdade garantier. För EKN och Sidas garantier ingår i utfallsbeloppen i tabell 5.2 utöver garantier även bundna och hälften av de obundna utfästelserna. Skillnaderna i totalbelopp mellan tabell 5.1 och 5.2 förklaras främst av att garantikapital, grundförförbindelser och affärsverkens garantier ingår i tabell 5.1 men inte i tabell 5.2.

Finanskrisen ledde till både nya och utökade garantiramar och därmed större volymer av utfärdade garantier. Regeringen beslutade en ram för bankgarantiprogrammet, som tillkom med stöd av lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut, om 1 500 miljarder kronor. Den maximala ramen halverades i november 2010 till 750 miljarder kronor och programmet är sedan den 30 juni 2011 stängt för nyteckning. För Riksgäldskontorets övriga garantigivning finns ramar för enskilda projekt och några mindre program.

Riksdagen höjde i början av 2009 ramen för EKN:s garantigivning från 200 miljarder kronor till 350 miljarder kronor. Riksdagen beviljade senare en ytterligare ökning till 500 miljarder kronor från den 1 januari 2010. Det finns en särskild ram på 10 miljarder kronor för EKN:s investeringsgarantier.

Den totala ramen för Sidas garantiåtaganden är 10 miljarder kronor.

BKN får ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder till ett belopp om högst 10 miljarder kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden. För BKN:s övriga verksamhetsgrenar finns ramar på lägre belopp.

Tabell 5.2 Garantiramar och utfärdade garantier 2011-12-31

Miljoner kronor

Utgiftsområde		Beslutadegarantiramar	Utfärdade garantier
2	RGK Insättningsgarantin ¹	Obegränsad	1 138 533
2	Garantier till insättare i utländska instituts filialer i Sverige ²	Obegränsad	
2	Investerarskyddet	Obegränsad	*
2	Garantier till banker m.fl. för skuldförbindelser ³	750 000	90 735
24	Kreditgarantier till företag inom fordonsindustrin för lån i EIB för omställning till grön teknologi m.m. ⁴	20 000	1 700
22	Kreditgarantier till Öresundsbro Konsortiets upplåning	Obegränsad	22 282
2	Nordiska investeringsbanken, garantier för projektinvesteringsslån ⁵	6 000	6 000
7	Nordiska investeringsbanken, garantier för miljöinvesteringsslån ⁵	928	251
2, 16, 22, 24	Pensionsgarantier	30 000	8 253
1	Kreditgarantier till UD-anställda	50	1
24	EKN Exportkreditgarantier (garantier och utfästelser)	500 000	281 186 ⁶
24	därav för s.k. SLV-garantier (stipulated loss value-garantier avseende export av civila flygplan).	5 000	2 118
24	Investeringsgarantier	10 000	5 135 ⁶
7	SIDA Totalram	10 000	
7	därav biståndsgarantier (garantier och utfästelser)		1 151 ⁶
7	därav fristående garantier och utfästelser		2 784 ⁶
18	BKN Kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder ⁷	10 000	1 681
18	Kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden ⁸	1 000	528
18	Förvärvsgarantier	5 000	
Summa			1 560 220

¹ Åtagandet för insättningsgarantin avser den 31 december 2010.² Garantin innebär endast en möjlighet att skydda dessa filialer och den är en följd av finanskrisen.³ Bankgarantiprogrammet är en följd av finanskrisen.⁴ Garantierna är en följd av finanskrisen och konjunkturedgången.⁵ Avvikelsen från posten Internationella åtaganden i tabell 5.1 beror på garantiåtagandet till Dom Shvetsii på 36 miljoner kronor.⁶ I beloppet ingår garantier, samtliga bundna utfästelser och hälften av de obundna utfästelserna, vilket förklarar skillnaden mot tabell 5.1.⁷ Såväl garantier för färdigställda fastigheter som för fastigheter under byggtiden.⁸ Total ram för kreditgarantierna är 10 000 miljoner kronor inklusive avlösen av kommunala borgensåtaganden på 1 000 miljoner kronor.

* För investerarskyddet saknas uppgifter om storleken på de skyddade tillgångarna

5.1.2 De olika garantityperna

I följande avsnitt presenteras de olika garantityperna. Som tidigare nämnts hamnar de flesta garantier inom garantimodellen. Flera av de beloppsmässigt största garantierna, exempelvis insättningsgarantin och bankgarantierna, hanteras dock utanför garantimodellen.

Insättningsgarantin

Syftet med insättningsgarantin är ett starkt konsumentskydd för allmänhetens insättningar och att bidra till stabilitet i det finansiella systemet. Garantin infördes i Sverige 1996 och baseras på ett EU-direktiv. Motsvarande garanti finns i övriga EU-länder och även i flera länder utanför EU. De institut som omfattas av insättningsgarantin betalar en avgift till staten. Den 31 december 2010 höjdes det maximala ersättningsbeloppet för den svenska insättningsgarantin. Förändringen var en anpassning till EU:s regelverk som innebär att ersättningsbeloppen inom EU ska vara 100 000 euro oavsett land. Under 2010 var det maximala ersättningsbeloppet 50 000 euro, dock minst 500 000 kronor. Regeringen har också möjlighet att ställa ut garantier för att insättare i ett utländskt instituts filial i Sverige ska få ersättning motsvarande vad som skulle ha betalats ut i institutets hemland. Detta kan bli aktuellt om det finns risk att garantiåtagandet inte kan uppfyllas inom det utländska systemet och att det bedöms medföra störningar i det svenska finansiella systemet. De garanterade insättningarna uppgick till 1 139 miljarder kronor per den 31 december 2010.

Erfarenheter från den finansiella krisen har gjort att ett omfattande arbete pågår på EU-nivå för att uppdatera och förändra regelverket för insättningsgarantin. En ökad harmonisering inom EU ska ytterligare stärka konsumentskyddet samt bidra till att förstärka den finansiella stabiliteten.

Inga ersättningsfall avseende insättningsgarantin inträffade under året.

Eftersom garantin ligger utanför garantimodellen och avgiften bestäms på andra grunder finns det i dag ingen värdering av statens ekonomiska risk i insättningsgarantin. Avgiften regleras i lagen (1995:1571) om insättningsgarantin.

Investerarskyddet

När en kund anlitar ett värdepappersinstitut för köp, försäljning eller deponering av värdepapper är institutet skyldigt att hålla kundens värdepapper skilda från sina egna. Om institutet trots detta inte kan lämna ut kundens egendom vid en konkurs, t.ex. därför att det efter konkursen inte går att klargöra vad som är kundens respektive institutets tillgångar, har kunden rätt till ersättning. Ett ersättningsfall förutsätter därmed en konkurs i kombination med grovt slarv eller brottslig handling hos institutet. Ersättningsbeloppet är maximalt 250 000 kronor per kund och institut.

Inga nya ersättningsfall inträffade under året. Riksgäldskontoret har dock arbetat vidare med ett tidigare ersättningsfall – värdepappersbolaget CTA Lind & Co Scandinavia (CTA) – och under året har Riksgäldskontoret tagit in avgifter för de hittills uppkomna kostnaderna. Dessa avgifter kan dock behöva justeras i framtiden då det slutliga utfallet av ärendet ännu inte är helt klart.

För investerarskyddet betalar de institut som omfattas av skyddet en årlig administrativ avgift. Ersättningsfall som uppstår finansieras i efterhand av samma institut.

Kreditgarantier

Den vanligaste formen av enskilda garantiåtaganden är kreditgarantier. Dessa innebär att staten tar på sig hela eller delar av kreditrisken vid bankers upplåning eller för finansiering av investeringar i exportaffärer, infrastruktur, bostäder etc., men överlåter själva kreditgivningen till andra långgivare.

Garantiprogram för att underlätta bankernas upplåning

Under hösten 2008 beslutade regeringen med stöd av lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut om ett garantiprogram för att underlätta bankernas och bostadsinstitutens upplåning under den rådande globala finanskrisen. Det syftar till att ge bättre förutsättningar för företag och hushåll som behöver låna pengar. Garantiprogrammet är en direkt följd av den finansiella krisen och löpte efter flera förlängningar fram till den 30 juni 2011.

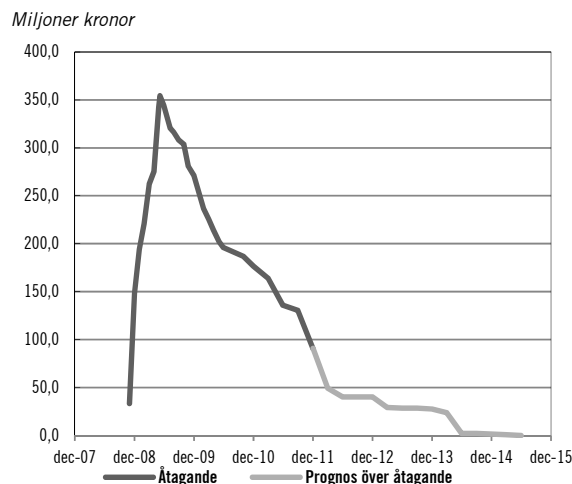
Garantiprogrammet ger banker, bostadsinstitut och vissa kreditmarknadsbolag möjlighet att avtala med staten om garantier för en del av sin upplåning. Garantin innebär att institutet, mot en riskbaserad garantiavgift, kan avtala med staten om en garanti för refinansiering av förfallande lån under en viss löptid. För varje utfärdad garanti betalar institutet en avgift till staten. Prissättningen följer regler som fastställts på EU-nivå. Avgifterna förväntas täcka kostnaderna för eventuella förluster som uppstår på grund av garantierna.

Den totala beloppsgränsen för garantiprogrammet var inledningsvis 1 500 miljarder kronor men regeringen beslutade 2010 att halvera beloppsgränsen till 750 miljarder kronor. I november 2008 gick Swedbank AB, Swedbank Hypotek AB och Volvofinans Bank AB med i programmet. Under 2009 gick Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag (SBAB), Sparbanken Gripen, Carnegie Investment Bank och Skandinaviska Enskilda Banken (SEB) med. I samband med förlängningen av programmet i augusti 2009 valde SBAB och SEB att inte förlänga avtalen. SEB begärde aldrig att få några garantier utställda. Övriga institut lämnade garantiprogrammet under 2010. Alla institut med undantag för SEB och Swedbank Hypotek har dock fortfarande skuldförbindelser som är garanterade inom ramen för programmet.

Efter halvårsskiftet 2010 har inga nya garantier ställts ut. I slutet av 2011 hade de utestående garantierna minskat till 91 miljarder kronor från 176 miljarder kronor i slutet av 2010. Regeringen beslutade att stänga programmet för nyteckning den 30 juni 2011. Utestående garantier löper dock tills de garanterade lånen förfaller.

I diagram 5.2 visas hur omfattningen beräknas att avta kontinuerligt under de kommande åren, under förutsättning att inga nya garantier ställs ut och att de utestående garantierna behålls löptiden ut.

Diagram 5.2 Omfattningen av bankgarantiprogrammet

Exportkreditgarantier

EKN har i uppdrag att främja svensk export genom att erbjuda konkurrenskraftiga exportkreditgarantier och investeringsgarantier. Efterfrågan på exportkreditgarantier ökade kraftigt under senare delen av 2008 för att nå rekordnivå under 2009. För att möta efterfrågan utökades ramen för exportkreditgarantier i januari 2009 till 350 miljarder kronor. Den 1 januari 2010 höjdes ramen till 500 miljarder kronor.

Finanskrisen och den pågående lågkonjunkturen har haft stor inverkan på företagens möjligheter att genomföra exportaffärer och få riskskydd. Ökningen i efterfrågan på EKN-garantier gäller i lika hög grad för små som för medelstora och stora företag.

Under 2011 utfärdade EKN nya offerter för 66 miljarder kronor och garantier för 63 miljarder kronor. Det är den största garanti-givningen i EKN:s historia, bortsett från de tillfälliga lösningar i form av rörelsekreditgarantier som EKN erbjöd under 2009 och första halvåret 2010. Offertgivningen gick dock ner med 64 miljarder kronor jämfört med 2010. Minskningen förklaras till stor del av att möjligheten att teckna rörelsekreditgarantier upphörde vid halvårsskiftet 2010.

Engagemanget i form av garantier och offerter var vid årsskiftet 344 miljarder kronor fördelade på 136 länder. De femton länder där EKN har störst riskexponering svarade vid utgången av året för 85 procent av den totala riskexponeringen. Därav utgjorde exponeringen mot företag i Sverige drygt en tredjedel. Den stora exponeringen på svenska företag uppstod under finanskrisen då EKN tillfälligt erbjöd rörelsekreditgarantier till stora företag.

Av de nya garantier som utfärdades under 2011 täcker drygt hälften risker i affärer i Asien, Latinamerika, Mellanöstern och Afrika, en fjärdedel risker i affärer på Balkan och i länder inom OSS⁹ samt en fjärdedel risker kopplade till företag i Sverige och andra OECD-länder. Den genomsnittliga risken i portföljen har ökat något under 2011 till följd av att återhämtningen på de finansiella marknaderna kom av sig under våren 2011. Telekombranschen stod för 28 procent och försvarsindustrin stod för 24 procent av de utestående offerterna och garantierna vid årsskiftet.

Skadeutbetalningarna minskade till 373 miljoner kronor jämfört med 400 miljoner kronor under 2010.

U-kreditgarantier

En u-kreditgaranti är en exportkredit som staten garanterar och subventionerar genom Sida. Garantierna har fram t.o.m. den 1 juni 2009 ställts ut till projekt som Sida bedömt kommer att få betydande utvecklingseffekter i berörda länder och som inte kan bära kostnaderna för en normal finansiering på kommersiella villkor. EKN administrerar u-kreditgarantierna på uppdrag av Sida.

Sidas totala engagemang av u-kreditgarantier inklusive utfästelser uppgick till 1,2 miljarder kronor vid årsskiftet. Inga nya utfästelser för u-kreditgarantier kommer att utfärdas till följd av förordning (2009:320) om finansiering av utvecklingslån och garantier för utvecklings-samarbete. Förordningen trädde i kraft den 1 juni 2009. Enligt de nya reglerna ska Sida i stället kunna kombinera utvecklingslån med garantier.

Inga skadeersättningar avseende u-kreditgarantier har utbetalats under året.

Fristående garantier

I och med införandet av förordningen om finansiering av utvecklingslån och garantier för utvecklings-samarbete får Sida besluta om finansiering med utvecklingslån och garantier (lånebestånd). Sida får därmed ställa ut fristående garantier för risker i samband med transaktioner på marknaden.

Vid utgången av 2011 hade Sida totala engagemang för fristående garantier om totalt 2,8 miljarder kronor. Engagemanget består av sex garantier som uppgår till totalt 167 miljoner kronor samt utfästelser på 2,6 miljarder kronor. Administrationen av fristående garantier har under året förts över från Sida till EKN.

Infrastruktur

Öresundsbron har finansierats genom att Öresundsbro Konsortiet emitterat obligationer på kreditmarknaden. Svenska staten genom Riksgäldskontoret och danska staten genom Nationalbanken garanterar solidariskt denna upplåning som vid årsskiftet var drygt 22 miljarder kronor.

Fordonsindustrin

Riksdagen bemyndigade i december 2008 regeringen att ställa ut statliga kreditgarantier till företag inom fordonsindustrin för upptagande av lån i Europeiska investeringsbanken (EIB). Garantierna gäller för omställning till grön teknologi m.m. inom en ram av 20 miljarder kronor.

Regeringen gav i juni 2009 Riksgäldskontoret uppdraget att förhandla med Saab Automobile (Saab) om kreditgarantier för lån i EIB. I slutet av november meddelade den potentiella köparen Koenigsegg att man inte tänkte genomföra köpet. Strax därefter påbörjades förhandlingar med en ny köpare, holländska Spyker Cars. Den 23 februari 2010 slutfördes försäljningen av Saab till Spyker och Riksgäldskontoret skrev avtal om en kreditgaranti för lån om högst 400 miljoner euro (ca 3,6 miljarder kronor) hos EIB. I samband med en fastighetsförsäljning sänktes garantiramen till 280 miljoner euro. Då Saab försattes i konkurs infriades garantin och Riksgäldskontoret löste Saabs lån på motsvarande 2,2 miljarder kronor och fick samtidigt en fordran på motsvarande belopp på Saabs konkursbo.

Under 2010 tecknade Volvo Personvagnar ett avtal om en statlig kreditgaranti för ett projektlån om högst 3,55 miljarder kronor från EIB. Vid utgången av 2011 var 1,7 miljarder kronor av detta belopp garanterat.

Bostadskreditgarantier

Den ökade efterfrågan på bostadskreditgarantier, som direkt kunde härledas från marknadsoron, har mattats av. Det gällde inte minst för de garantier under byggtiden som BKN fick

⁹I Oberoende staters samvalde (OSS) ingår de republikerna i det forna Sovjetunionen exklusive de baltiska staterna och Georgien.

möjlighet att ställa ut efter halvårsskiftet 2009. Även kreditgarantier avseende färdigställda fastigheter minskade i jämförelse med föregående år. Under året minskade den totala garantistocken något och uppgick vid årsskiftet till 2,2 miljarder kronor. Stocken omfattar nu knappt 1 300 garantier.

BKN tillhandahåller även förvärvsgarantier, vilka är till för grupper som har svårt att få tillträde till bostadsmarknaden. BKN föreslog 2010 att förvärvsgarantierna bör avvecklas. Anledningen till förslag om avveckling är främst att förvärvsgarantierna i sin nuvarande omfattning inte har gett avsedd effekt och att någon ökad användning inte är trolig.

Internationella åtaganden

De internationella åtagandena på 6,3 miljarder kronor gäller främst garantier för utlåning från Nordiska investeringsbanken (NIB) till enskilda projekt i flera länder. Detta görs genom NIB:s projektinvesteringslån och miljöinvesteringslån. Risken i Riksgäldskontorets garantiåtaganden för NIB:s projektinvesteringslån har de senaste åren minskat till följd av att NIB vid tre tillfällen avsatt medel i en kreditriskfond, vilken tas i anspråk innan garantin kan återopas.

Övrigt

Staten har tidigare haft garantiprogram för att främja sysselsättningen inom lantbruk och glesbygd men programmen är stängda för ny garantigivning. Det finns fortfarande kvar ett antal kreditgarantier inom dessa program på relativt små belopp.

Garantier om tillförsel av kapital

I stället för att staten ger ett direkt kapitaltillskott till ett företag kan garantier ställas ut där staten åtar sig att under vissa omständigheter tillskjuta kapital. En sådan garanti är en relation mellan två parter: företaget och staten som utfärdare av garantin. Men garantin skyddar i praktiken tredje part, dvs. företagets långivare, kunder och andra intressenter.

Kapitaltäckningsgarantier

En kapitaltäckningsgaranti innebär att staten åtar sig att ovillkorligen tillskjuta kapital till ett bolag i ett utsatt läge. Eftersom det inte går att ange en gräns för hur stort kapitalbehov ett bolag kan ha eller när det ska inträffa, är dessa garantier

obegränsade i tid och belopp. De är mycket svåra att prissätta på ett tillförlitligt sätt och är därför problematiska ur ett riskperspektiv.

De kapitaltäckningsgarantier som finns kvar är till två statliga bolag inom infrastrukturområdet: Arlandabanan Infrastructure AB och Svensk-Danska Broförbindelsen SVEDAB AB.

Grundfondsförbindelser

En grundfondsförbindelse liknar kapitaltäckningsgarantin, men åtagandet är begränsat i belopp och oftast även i tid. Riksgäldskontoret har sådana åtaganden på tillsammans 405 miljoner kronor till Skeppshypotekskassan och Fonden för den mindre skeppsfarten. Riksdagen beslutade 2010 att bemyndiga regeringen att avskaffa grundfondsförbindelsen till AB Svensk Exportkredit vilket gjordes under 2011.

Garantikapital

Sverige har medlemsåtaganden i nio internationella finansieringsinstitut (Världsbanken, Europeiska investeringsbanken, Nordiska investeringsbanken med flera). Åtagandena består av inbetalt kapital och garantikapital. Garantikapitalet innebär att svenska staten, precis som de övriga medlemsländerna, förbinder sig att under vissa omständigheter tillskjuta ett bestämt kapitalbelopp till instituten – utöver det kapital som Sverige direkt betalat in. Åtagandena var 111 miljarder kronor vid utgången av 2011.

Finansieringsinstituten är exponerade mot landspecifika risker, till stor del i länder med relativt hög kreditrisk. Men instituten är prioriterade långivare med god kapacitet att hantera kreditförluster. De har även en konservativ syn på kreditgivning. Åtagandena bedöms därför ha en relativt sett låg risk. Dessutom är det praxis att medlemsstaterna utökar andelen inbetalt kapital i stället för att infria garantikapitalet. Mot den bakgrunden har riksdagen beslutat att ingen garantiavgift ska utgå för garantikapitalet, dvs. det tillhör den grupp av garantier som är undantagna från garantimodellen.

Övrigt

Sedan den 1 januari 2002 finns en garanti som innebär en rätt för SBAB att ta upp lån hos Riksgäldskontoret inom en begränsad ram. Denna ram, som från början var 10 miljarder kronor, minskar årligen med 1 miljard kronor

vilket innebar att den upphörde vid slutet av 2011.

Pensionsgarantier

Garantier för pensionsåtaganden ska trygga upparbetade avtalspensioner för de som var anställda i statliga myndigheter som bolagiserats, t.ex. Posten AB, Akademiska hus AB och Sveaskog AB. I vissa fall har de aktuella delarna av företagens (de tidigare myndigheternas) pensionskulder tryggats direkt genom statliga garantier. I andra fall finns försäkringar hos PRI Pensionsgaranti, som sedan garanteras indirekt genom en efterborgen från staten.

Riksgäldskontorets åtagande är 8,3 miljarder kronor, varav Posten står för den större delen. Posten har fonderat den största delen av sina pensionsåtaganden i en pensionsstiftelse.

Pensionsgarantierna har en varierande risk. Riskerna bedöms totalt sett som små på grund av den goda genomsnittliga kreditvärdigheten hos bolagen, tillgängligt buffertkapital hos PRI Pensionsgaranti och en konservativ placeringspolicy hos Postens pensionsstiftelse.

5.1.3 Förväntade kostnader i statens samlade garantiportfölj

Som ett mått på risken för garantiåtaganden som hanteras enligt garantimodellen värderar myndigheterna löpande de förväntade förlusterna. Myndigheterna gör avsättningar för de förväntade kostnaderna på skuldsidan i sina balansräkningar, som består av förväntade förluster samt administrativa kostnader för att hantera garantierna.

Insättningsgarantin, investerarskyddet och bankgarantierna regleras inte av budgetlagen utan i särskild lagstiftning. Det görs därför varken någon värdering eller avsättning för den förväntade förlusten. Avgifterna för bankgarantierna förväntas överstiga de förväntade kostnaderna enligt Riksgäldskontorets beräkningar.¹⁰ För dessa garantier är det också mycket svårt att beräkna den förväntade kostnaden och sannolikt behöver riskerna

uppskattas utifrån andra angreppssätt och metoder än de som används för garantier som regleras av budgetlagen och förordningen om krediter och utlåning.

Det finns flera anledningar till varför det är svårt att beräkna den förväntade kostnaden för exponering som staten har mot den svenska finanssektorn. Den största orsaken är att statens exponering mot svensk finanssektor inte är begränsad till varken utestående belopp eller ramar. Oavsett garantier eller inte så behöver staten förhindra finansiell instabilitet. Risken kan därför inte härledas från dessa utestående garantivolymer. I avsnitt 5.4 förs en mer utvecklad diskussion angående detta.

I tabell 5.3 redovisas avsättningar för förväntade kostnader för de garantier som hanteras enligt den statliga garantimodellen. I tabellen framgår också hur avsättningarna står i relation till respektive ansvarig myndighets totala åtaganden samt hur avsättningarna förändrats under 2011.

Tabell 5.3 Avsättningar för förväntade garantikostnader 2011-12-31 (exklusive insättningsgarantin, investerarskyddet, bankgarantier och garantikapital)

Miljoner kronor

Myndighet	Garanti-engagemang ¹	Avsättningar för förväntade kostnader	Avsättningar i relation till engagemangen	Förändring i avsättningarna under 2011
RGK	38 950	1 106	2,8 %	-519
EKN ²	218 670	8 011	3,7 %	-27
Sida	3 935	161	4,1 %	-2
BKN	2 208	232	10,5 %	-47
Summa	263 763	9 510	3,6 %	-595

¹I engagemangen för EKN ingår bundna utfästelser vilket förklarar skillnaden mellan tabell 5.3 och tabell 5.1 samt not 53 till balansräkningen. I engagemangen för Sida ingår alla utfästelser. I Riksgäldskontorets engagemang ingår inte insättningsgarantin och investerarskyddet, bankgarantier, garantikapital eller andra åtaganden där avsättningar inte görs för förväntade förluster.

²EKN återförsäkrar en del av sitt engagemang. Genom återförsäkringar har EKN reducerat sina förväntade kostnader från 8 011 miljoner kronor till 7 616 miljoner kronor. EKN har alltså täckt förväntade kostnader om 395 miljoner kronor via återförsäkringar (se även not 28 till balansräkningen). I beloppet 218 670 miljoner kronor ingår garantier (210 398) och bundna utfästelser (18 062) samt övrigt (9 790) vilket förklarar avvikelserna från beloppen i tabell 5.1 och 5.3.

De totala avsättningarna för förväntade kostnader, i den del av statens garantiportfölj som värderas enligt garantimodellen, minskade under 2011 från 10,1 till 9,5 miljarder kronor. Minskningen beror främst på infriandet av kreditgarantin till Saab samt att garantiåtaganden (till SBAB och AB Svensk Exportkredit) löpt ut. Även avsättningarna avseende bostadskreditgarantier minskade något under året medan EKN:s och Sidas avsättningar i stort sett är

¹⁰ Se Riksgäldskontorets PM "Riksgäldens åtgärder för att stärka stabiliteten i det finansiella systemet", (Dnr 2011/2006), 2011-11-30.

oförändrade jämfört med 2010. Förutom att avsättningar påverkas av mängden åtaganden påverkas avsättningsbehovet även av exempelvis ränte- och valutakursförändringar.

Den grupp av garantier som har störst avsättning i förhållande till sitt åtagande är BKN:s bostadskreditgarantier. BKN:s avsättningar har däremot minskat med 47 miljoner kronor till 232 miljoner kronor jämfört med 2010. Minskningen beror främst på att vissa garantier har sagts upp under året. Dessutom har avsättningarna bland annat påverkats av marknadsförändringar och förändringar i garanterat belopp.

Utfallet kan skilja sig från förväntade förluster

Som framgår av avsnitt 5.1.3 görs avsättningar för förväntade förluster. Det slutliga utfallet av garantiverksamheten kan dock bli bättre eller sämre än det som förväntansmässigt beräknats, även om utfallet över en mycket lång tidsperiod tenderar att röra sig mot det förväntade. Sämre utfall brukar benämnas oförväntade förluster. Med liten sannolikhet kan utfallet bli mycket sämre än förväntat, med andra ord kan oförväntade förluster bli stora – speciellt med avseende på relativt korta tidsperioder. På grund av det behöver analysen av förväntade kostnader kompletteras med analyser av mycket negativa scenarier.

Hittills har det endast genomförts övergripande beskrivningar av statens totala portfölj av garantier och krediter. I takt med att garantiåtaganden och utlåning med kreditrisk har ökat, har även behovet av en fördjupad analys av statens samlade risker blivit större. Regeringen gav 2011 Riksgäldskontoret ett uppdrag, att i samverkan med övriga garanti- och kreditmyndigheter, analysera statens samlade garantier och krediter. Avsikten är att denna analys ska genomföras årligen. Riksgäldskontorets analys sammanfattas i avsnitt 5.4.

Under räkenskapsåret 2011 har EKN och Sida ändrat redovisningsprincipen för avsättning för förluster i garantiverksamheten. Det innebär att avsättning för oförväntade förluster inte längre görs i redovisningen (se även avsnitt 3.4.1)

Redovisning av åtaganden utanför garantimodellen

De garantiåtaganden som inte har riskbedömts enligt garantimodellen, och för vilka det därmed inte gjorts några avsättningar för förväntade förluster, redovisas som ansvarsförbindelser. Detta gäller för insättningsgarantin, investerarskyddet och bankgarantierna, liksom för garantikapital till internationella finansieringsinstitutioner där eventuella infrianden för de senare belastar anslag. Tillsammans är de åtaganden som redovisas som ansvarsförbindelser 1 342 miljarder kronor (se även not 53 till balansräkningen).

5.1.4 Tillgångar i garantiverksamheten

Garantiverksamheten finansieras i normalfallet av avgifter som betalas av garantitagarna. I vissa fall täcks avgiften dock av anvisade anslag. Avgiften ska motsvara statens ekonomiska risk i åtagandet. Avgifterna samlas på räntebärande konton i Riksgäldskontoret, på bankkonton eller i värdepapper som reserv för framtida infrianden och redovisas som en tillgång i myndigheternas balansräkningar. Staten har även tillgångar i form av regressfordringar från tidigare infriade garantier.

Värdepappersinnehav och långfristiga placeringar

Inkomsterna från avgifterna för insättningsgarantin placeras i statsobligationer som förvaltas av Kammarkollegiet på uppdrag av Riksgäldskontoret. Kammarkollegiet placeras avgifterna i statsobligationer som har en löptid på 10 år. Placeringarna utgör den så kallade insättningsfonden vilken hade ett bokfört värde på 24,6 miljarder kronor vid utgången av året. För att höja avkastningen på portföljen får Kammarkollegiet sedan 2010 bedriva repo- verksamhet med portföljens värdepapper. Det innebär att värdepapper lånas ut och likviden placeras i omvända repor på motsvarande löptid i statsskuldväxlar samt i nominella och reala statsobligationer.

EKN och Sida placerar avgiftsmedel i utländsk valuta från exportkreditgarantier och u-kreditgarantier på valutakonton samt i valuta-depositioner och obligationer.

Räntekonton i Riksgäldskontoret

En stor del av avgifterna i garantiverksamheten redovisas på räntebärande konton i Riksgäldskontoret. Även återvinningar från tidigare infrianden tillförs kontona. Från de räntebärande kontona i Riksgäldskontoret hämtas medel för framtida infrianden och för myndigheternas administrationskostnader. En obegränsad kredit är kopplad till räntekontona. Överskott på ett konto ger ränteintäkter, medan en utnyttjad kredit medför räntekostnader.

Behållningen på dessa räntekonton konsolideras med statens övriga finanser. Influtna avgifter avräknas direkt mot statens upplåningsbehov, vilket minskar lånebehovet och därmed också statsskulden. Konto-behållningarna i Riksgäldskontoret är således inte reserver med likvida medel för eventuella infrianden. Ett infriande belastar kontona, men det är enbart en redovisningsmässig hantering. Finansieringen av infrianden sker i praktiken genom statlig upplåning.

Kortfristiga placeringar och banktillgodohavanden

Myndigheterna har en mindre del av sina tillgångar som kortfristiga placeringar och banktillgodohavanden.

Regressfordringar

Förutom värdepappersinnehav och andra placeringar samt kontobehållningar i Riksgäldskontoret har myndigheterna även tillgångar i form av regressfordringar på 8,5 miljarder kronor från tidigare infriade garantier. Större delen av dessa fordringar får betraktas som osäkra men det bedömda värdet är för åtminstone den regressfordran som uppstod i samband med infriandet av Saab Automobiles garanti samt exportkreditgarantierna betydande. Det totala nettovärdet på regressfordringarna uppskattas till 3,4 miljarder kronor.

Tabell 5.4 Tillgång i garantiverksamheten 2011-12-31 (exklusive stabilitetsfonden)

Miljoner kronor

Myndighet	Värdepappersinnehav och långfristiga placeringar	Räntekonton hos RGK	Kortfristiga placeringar och banktillgodohavanden	Regressfordringar (netto)	Totalt
RGK, insättningsgaranti ¹	24 091	193			24 284
RGK, övriga garantier utom bankgarantierna ²		269		2033	2 302
EKN	6 866	14 496	1 079	1 198	23 639
Sida		1 322	329	147	1 798
BKN		2 129		52	2 181
Summa	30 957	18 410	1 408	3 430	54 205

¹ Avser obligationerna som ingår i fonden till anskaffningsvärde på 24 091 miljoner kronor. Insättningsgarantifonden uppgår till 24 609 miljoner kronor (inkl. räntekonton, obligationer och periodiserade intäkter).

² Avgifterna för bankgarantierna tillförs stabilitetsfonden.

5.1.5 Jämförelse mellan avsättningar för förväntade kostnader och tillgångar i garantiverksamheten

För att bedöma hur väl garantiverksamheten förväntas kunna hantera framtida infrianden analyseras förhållandet mellan dels avsättningarna för förväntade kostnader, dels de tillgångar som finns i form av både inbetalda och kommande garantiavgifter för att möta framtida infrianden och administrativa kostnader.

Garantiverksamhetens skuld- och tillgångssida jämförs i tabell 5.5. Jämförelsen görs på myndighetsnivå, men insättningsgarantin, investerarskyddet, bankgarantierna samt garantikapital till internationella finansieringsinstitut ingår inte eftersom de förväntade kostnaderna i dessa garantier inte har värderats.

Tabell 5.5 Jämförelse mellan avsättningar för förväntade kostnader och tillgångar i garantiverksamheten 2011-12-31 (exklusive insättningsgarantin, investerarskyddet, bankgarantier och garantikapital)

Miljoner kronor

Myndighet	Garanti-engagemang	Avsättningar för förväntade kostnader	Garanti-tillgångar	Nuvärde av framtida avgifter
RGK	38 950	1 106	2 302	287
EKN ¹	218 670	8 011	23 639	3 259
Sida ²	3 935	161	1 798	80
BKN	2 208	232	2 181	38
Summa³	263 763	9 510	29 921	3 664

¹ I beloppet 218 670 miljoner kronor ingår garantier (210 398) och bundna utfästelser (18 062) samt övrigt (- 9 790) vilket förklarar avvikelser från beloppen i tabell 5.1 och 5.2.

² I engagemangen för Sida ingår alla utfästelser.

³ Summan 29 921 miljoner kronor motsvarar de totala tillgångarna i garantiverksamheten enligt tabell 5.4 exklusive insättningsgarantins tillgångar på 24 284 miljoner kronor.

Jämförelsen visar att för denna del av garantiportföljen täcks avsättningarna för förväntade kostnader väl av de avgifter som redan inbetalats (redovisas som garantitillgångar i tabell 5.5) och till det tillkommer nuvärdet av framtida avgifter. EKN:s garantiverksamhet utgör i dagsläget en väsentlig andel av detta överskott.

Trots att Sverige precis genomgått en svår ekonomisk tid är därmed tillgångarna fortfarande större än avsättningarna. Avsättningarna har dock relativt sett ökat mer än garantitillgångarna de senaste åren på grund av den finansiella oron och en nedgång i konjunkturen.

5.1.6 Flöden i garantiverksamheten och dess påverkan på statens finanser

Statligt subventionerade avgifter

I vissa fall kan riksdagen besluta att subventionera hela eller delar av avgiften för en viss garanti. När detta inträffar anvisar riksdagen normalt anslag för att betala avgiften.

År 2011 utbetalades 650 000 kronor i statliga subventioner för garantiavgifter. Det finns även fortfarande några garantiåtaganden som vid infrianden helt eller delvis belastar anslag. Det gäller åtaganden i form av garantikapital, ukreditgarantier och kapitaltäckningsgarantier.

I tabell 5.6 visas vilka anslag som finansierat dessa subventioner samt vilka anslag i övrigt vars ändamål omfattar garantiverksamhet.

Tabell 5.6 Anslag vars ändamål omfattade garantiverksamhet 2011

Miljoner kronor

Utgifts-område	Anslag	Garantiåtagande	Utfall 2011
2	1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	A/O Dom Shvetsii	0,65
	1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	Vissa internationella finansieringsinstitut	-
7	1:1 Bistånds-verksamhet	Garantier under Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet	-
7	1:1 Bistånds-verksamhet	U-kreditgarantier	-
16	2:10 Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning	Fysikhuset Stockholm KB	-
16	2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning:	Fysikhuset Stockholm KB	-
22	1:4 Banverket: Banhållning och sektorsavgifter:	Arlandabanan Infrastructure AB Ådalsbanan	-

Flöden i garantiverksamheten

Garantiverksamheten påverkar i flera fall statens lånebehov och därmed statsskulden. Denna påverkan består av flöden in till och ut från statens konsoliderade centralkonto, t.ex. externa betalningar av garantiavgifter, infrianden, återvinningar och kostnader för administration. I den mån dessa betalningar går via räntekonton i Riksgäldskontoret påverkar de statens finanser direkt via statens centralkonto. I tabell 5.7 beskrivs dessa flöden.

Tabell 5.7 Flöden i garantiverksamheten under 2011

Miljoner kronor

Myndighet	Avgifter	Återvinningar	Infrianden	Kostnader för administration	Summa
RGK, insättningsgarantin	1 138			-13	1 125
RGK, bankgarantier	1 488			-1	1 487
RGK, övriga garantier	140	2	-2 116	-47	-2 021
EKN	1 251	112	-373	-193	797
Sida	17	10	0	-1	26
BKN	9	14	-5	-5	13
Summa	4 043	138	-2 494	-260	1 427

Avgifter

Garantitagarna betalade 4 miljarder kronor i avgifter under 2011 varav huvuddelen var avgifter för insättningsgarantin, bankgarantierna och exportkreditgarantierna. Avgifterna för bankgarantier innehåller inbetalningar som avser dels sista kvartalet 2010, dels de tre första kvartalen 2011.

Återvinningar

Från tidigare utbetalningar vid infrianden återvanns 138 miljoner kronor, varav huvuddelen gällde exportkreditgarantier.

Infrianden

Utbetalningarna för infriade garantier var 2,5 miljarder kronor, huvudsakligen för Saab men även en mindre del rörande exportkreditgarantier.

Kostnader för administration

Administrationskostnaderna var 260 miljoner kronor. I förhållande till de totala åtagandena utgör administrationen en mycket liten del, men den varierar beroende på typ av garanti.

Flöden i garantiverksamheten och dess påverkan på lånebehovet

Posterna avgifter, infrianden, återvinningar och administration har i olika grad påverkan på lånebehovet. Flöden i den del av garantiverksamheten som enbart har tillgångar i form av räntekonton i Riksgäldskontoret, eller finansiering genom anslag, påverkar direkt statens lånebehov. Däremot har flöden i den del av garantiverksamheten som har tillgångar i form

av utomstatliga placeringar inte någon påverkan på lånebehovet.

En analys av flödena pekar på att nettoflödet i garantiverksamheten totalt sett innebar att inbetalningarna till garantiverksamheten översteg utbetalningarna med 1,4 miljarder kronor 2011.

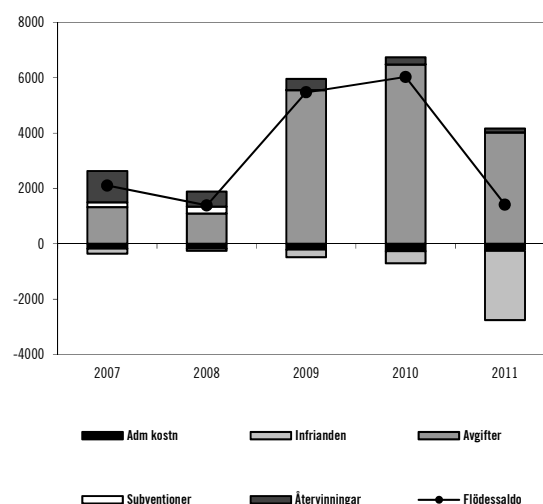
Tillbakablick på de senaste fem åren

De statliga subventionerna av garantiavgifter har de senaste fem åren varierat mellan knappt 1 miljon kronor och 345 miljoner kronor årligen. De avgifter som garantitagarna själva betalat har uppgått till mellan 1,1 och 6,5 miljarder kronor varje år. Det är främst avgifterna från exportkreditgarantierna som varierat över tiden.

I början av perioden 2007–2011 låg de årliga infriandena under 200 miljoner kronor för att sedan öka. År 2009 ökade infriandena till nästan 300 miljoner kronor och 2010 till knappt 450 miljoner kronor för att nå 2,5 miljarder kronor 2011. Återvinningarna har successivt sjunkit från 1 miljard 2007 till 138 miljoner kronor 2011. Det är främst tidigare infriade exportkreditgarantier som återvunnits.

Diagram 5.3 Återvinningar, statliga subventioner, avgifter, infrianden och administrationskostnader samt saldo för betalningsflödet 2007-2011

Miljoner kronor

5.2 Statlig utlåning med kreditrisk

Statliga lån, liksom statsbidrag och statliga garantier, ges till verksamheter som staten finner angelägna. Den statliga kreditgivningen utgör ett komplement till den övriga kreditmarknaden. Riksdag och regering beslutar om all statlig utlåning, antingen genom särskilda beslut för ett enskilt lån eller genom lagar och förordningar om låneprogram, t.ex. studielån.

Ett lån med kreditrisk innebär samma risk för staten som en kreditgaranti. Skillnaden är att finansieringen av lånet sköts av staten och vid garantier av en bank eller annat kreditinstitut. Merparten av statens utlåning finansieras direkt genom upplåning genom Riksgäldskontoret.

Som nämnts i avsnitt 5.1 är garanti-verksamheten i enlighet med garantimodellen självfinansierad på lång sikt eftersom garantiavgifterna ska täcka de förväntade kostnaderna. Innan den nya budgetlagen trädde i kraft har inte några motsvarande regler funnits för statens utlåning med kreditrisk. Det har därför inte funnits något generellt krav på att en riskavspeglande avgift ska tas ut för lån eller att en reserv ska byggas upp för framtida kreditförluster under 2011.

Kostnaderna för Riksgäldskontorets utlåning ska dock enligt regeringsbeslut¹¹ motsvaras av dess intäkter över en längre tidsperiod genom att avgiftssättningen ska ske till försäkringsmässiga principer. Avgifterna för kreditrisken (exklusive administrativa kostnader) sätts in på ett räntebärande konto hos Riksgäldskontoret och disponeras för att täcka uteblivna amorteringar och räntor på utgivna lån.

Den nya budgetlagen innebär att räntan för ett lån ska motsvara statens finansieringskostnad för ett lån med samma löptid, ett räntepåslag som motsvarar förväntad förlust beräknad utifrån samma principer som gäller för statliga garantier och ett påslag för finansiering av administrationskostnaderna.

¹¹ Exempelvis i regleringsbrev för budgetåret 2011 avseende Riksgäldskontoret (Dnr Fi2011/4902).

5.2.1 Kreditportföljens sammansättning

Statens utlåning till privatpersoner, företag och projekt, dvs. lån med kreditrisk, uppgick den 31 december 2011 till 221 miljarder kronor före nedskrivning för osäkra fordringar. Den dominerande posten är studielånen från Centrala studiestödsnämnden (CSN) på 189,9 miljarder kronor, vilket motsvarar 86 procent av statens utlåning med kreditrisk. CSN har också beviljat hemutrustningslån till flyktingar på 1,5 miljarder kronor.

Riksgäldskontorets utlåning på 28,7 miljarder kronor går främst till olika infrastrukturprojekt. Övriga myndigheter har en utlåning som tillsammans är knappt 1 miljard kronor inom bistånd samt till småföretagare, jordbrukare, fiskare med flera. En beskrivning av de större lånen finns i avsnitt 5.2.2.

Enligt grundläggande redovisningsregler ska lånefordringar skrivas ned till det värde som förväntas inflyta. Kreditmyndigheterna har uppskattat de osäkra fordringarna till 29 miljarder kronor eller 13 procent av utlånat belopp. CSN:s studielån står för 27,1 miljarder kronor eller 94 procent av de osäkra fordringarna.

Tabell 5.8 Statens utlåning med kreditrisk 2011-12-31

Miljoner kronor

Utgifts- område	Kreditmyndighet respektive låntagare/ändamål	Utlånat belopp	Ned- skrivning för osäkra fordringar	Utlåning efter ned- skrivning för osäkra fordringar	Utlånings- ram
15	CSN, studielån ¹	189 891	27 132	162 760	172 300
13	CSN, hemutrustnings- lån	1 501	550	952	1 200
22	RGK, A-Train AB (Arlandabanan)	1 000	200	800	1 000
22	RGK, Botniabanan AB	16 237	-	16 237	18 000
22	RGK, Svedab AB Öresundsbrons landförbindelser	4 961	700	4 261	5 200 ²
22	RGK, Swedavia	1 608	-	1 608	3 240
2	RGK, Island	4 410	-	4 410	³
17,					
24	RGK, övriga	462	-	462	1 115
*	Sida, bistånds- krediter	225	100	125	Obegränsad
*	Sida, villkorslån	317	190	126	Obegränsad

* Tillväxtverket, lokaliseringsslån m.m.	87	66	21
* Energimyndigheten, Baltikumlån	0	0	0
* Energimyndigheten, villkorsslån	199	41	158
* Länsstyrelserna, lantbrukslån m.m.	58	15	43
* Kammarkollegiet, näringslån m.m.	0,1	0,0	0,1
Summa	220 956	28 995	191 961

* Anslagsfinansierad utlåning

¹ Det utlånade beloppet överstiger låneramen på grund av att även anslagsfinansierad utlåning ingår i det utlånade beloppet.

² Utlåningsram exklusive kapitaltjänstkostnader och mervärdesskatt är 3 361 miljoner kronor.

³ Utlåningsramen för Island är 495 miljoner euro, vilket motsvarar 4 410 miljoner kronor.

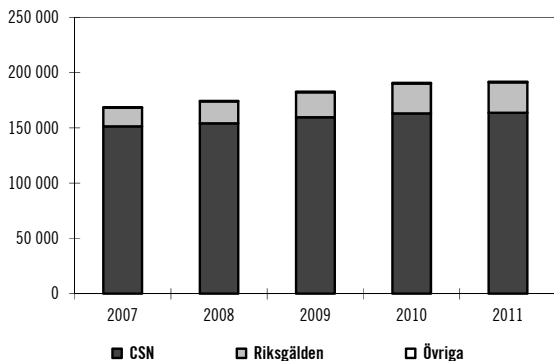
Anm. I denna tabell redovisas statens utlåning med kreditrisk varför beloppet inte stämmer överens med posten Utlåning i balansräkningen. Skillnaden utgörs av RGK:s utlåning till AP-fonden, Premiepensionssystemet samt Riksbanken med 111 miljoner kronor, 1 042 miljoner kronor respektive 86 367 miljoner kronor. Denna utlåning betraktas inte som lån med kreditrisk.

Anm. Tillväxtverket, Energimyndigheten, Länsstyrelserna och Kammarkollegiet finansierar sin utlåning med anslag varför utlåningsramar saknas

Under de senaste fem åren har utlåningen efter nedskrivning för osäkra fordringar, ökat från 169 till 192 miljarder kronor.

Diagram 5.4 Statens utlåning med kreditrisk efter nedskrivning för osäkra fordringar 2007-2011

Miljoner kronor

Utöver den utlåning som redovisas ovan finns hos Försvarets Materielverk samt affärsverken Svenska Kraftnät och Statens Järnvägar viss utlåning, leasing- och leasehold-avtal med mera som redovisas under andra fordringsrubriker. Enligt redovisningsreglerna klassificeras inte dessa åtaganden som lån med kreditrisk, men det finns stora likheter ur ett riskperspektiv.

I tabell 5.9 redovisas CSN:s och Riksgäldskontorets utlåning uppdelad på de tre kategorier som Ekonomistyrningsverket anger i sina anvisningar.

Tabell 5.9 Statens utlåning med kreditrisk efter lånekategori 2011-12-31

Miljoner kronor

Myndighet respektive lånekategori	Utlånat belopp	Nedskrivning för osäkra fordringar	Utlåning efter nedskrivning för osäkra fordringar
CSN			
Lånefordringar	116 743	10 439	106 303
Lånefordringar med villkorad återbetalnings-skyldighet	74 655	17 242	57 413
Delsumma	191 398	27 682	163 716
RGK			
Lånefordringar	27 221	700	26 521
Lånefordringar med villkorad återbetalnings-skyldighet			
Utvecklingskapital/Royalty	1 456	200	1 256
Delsumma	28 677	900	27 777
Summa	220 075	28 582	191 494

Anm.: I CSN:s utlåning är oplacerade betalningar på 5,1 miljoner kronor medräknade vilket gör att beloppet i denna tabell är högre än motsvarande belopp för CSN i tabell 5.8. Däremot överensstämmer beloppet med posten Utlåning i balansräkningen (se not 29 till balansräkningen).

5.2.2 De olika lånen med kreditrisk

Studielån

Studielånen regleras i studiestödslagen och särskilda förordningar. Drygt 1,4 miljoner personer har studieskulder till CSN på tillsammans 189,9 miljarder kronor. CSN bedömer de osäkra fordringarna till 27,1 miljarder kronor vilket motsvarar 14,3 procent av det utlånade beloppet.

CSN administrerar flera olika typer av lån vilka skiljer sig åt från finansierings- och redovisningssynpunkt. Lånen kan delas in i två huvudkategorier.

- Lån som beviljats före 1989 och som har finansierats genom anslag på statens budget. Låntagarnas återbetalningar redovisas mot inkomsttitel på statens budget.
- Lån som beviljats från och med 1989 finansieras genom upplåning i Riksgäldskontoret. Den ränta som CSN betalar till Riksgäldskontoret belastar anslaget 1:3 *Studiemedelsröntor m.m.* under utgiftsområde 15 Studiestöd. Räntebetalningar

från låntagarna till CSN redovisas via inkomsttitel.

CSN:s låntagare betalar en ränta som motsvarar 70 procent av CSN:s upplåningsränta i Riksgäldskontoret. Denna ränta fastställs årligen av regeringen och baseras på den ovägda genomsnittsräntan för emission av statsskuldväxlar och statsobligationer under de tre senaste åren.

Avdraget på 30 procent från räntan kompenseras av att låntagarna inte medges avdrag för räntekostnader på studielån i sina självdeklarationer. Därmed blir nettoeffekten på budgetsaldot som helhet neutral.

Om en låntagare inte betalar hela räntekostnaden läggs den obetalda räntan till kapital-skulden vid nästa årsskifte. Dessa kapitaliserade räntor har dock inte lånats upp hos Riksgäldskontoret.

När studielån skrivs av på grund av dödsfall, uppnådd åldersgräns eller av andra skäl amorterar CSN av sin skuld till Riksgäldskontoret med motsvarande belopp. Medel tas från anslaget 1:3 *Studiemedelsräntor m.m.* Avskrivning av kapitaliserade räntor leder däremot inte till någon avräkning utan reducerar CSN:s myndighetskapital.

Hemutrustningslån till flyktingar

Sedan 1991 beviljar CSN lån till flyktingar för inköp av hemutrustning. De utestående lånen var vid årsskiftet 1,5 miljarder kronor varav 0,5 miljarder betraktas som osäker fordran.

Hemutrustningslånen har fram till 2011 finansierats genom lån i Riksgäldskontoret.¹² Den ränta som Riksgäldskontoret debiterar CSN belastar anslaget 1:5 *Hemutrustningslån* under Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet. Regeringen fastställer årligen den ränta som CSN ska betala till Riksgäldskontoret. Räntan baseras på den ovägda genomsnittsräntan för emission av statsskuldväxlar och statsobligationer under de tre senaste åren.

Regeringen fastställer också vilken ränta som låntagarna ska betala till CSN. Låntagarnas räntebetalningar till CSN redovisas mot anslaget 1:5 *Hemutrustningslån*.

Lån till infrastrukturprojekt

För vissa infrastrukturprojekt har riksdagen genom särskilda beslut gett Riksgäldskontoret i uppdrag att ställa ut lån till statliga eller privata företag. Det gäller byggandet av Arlandabanan och Botniabanan, de svenska landanslutningarna till Öresundsbron och till Swedavia AB. Vid årsskiftet var 23,8 miljarder kronor utlånade till dessa projekt.

Botniabanan AB

Lånet till Botniabanan uppgick till 16,2 miljarder kronor. Återbetalning av lånet kommer att finansieras via avgifter som betalas av Banverket. Dessa avgifter belastar anslag på statens budget. Eftersom återbetalningen av lånet till Botniabanan i praktiken finansieras direkt med anslagsmedel bedöms inte lånet ha någon kreditrisk, varför ingen kreditriskavgift tas ut.

Svensk-Danska Broförbindelsen (SVEDAB)

Lånet till SVEDAB för finansiering av de svenska landanslutningarna till Öresundsbron var vid årsskiftet 5 miljarder kronor. Återbetalningen av lånet, liksom Öresundsbro Konsortiets egna obligationslån, ska finansieras med intäkter från Öresundsbron. Som tidigare nämnts garanteras Öresundsbro Konsortiets obligationslån solidariskt av den svenska och den danska staten. Värdet på lånet är nedskrivet med 0,7 miljarder kronor för framtida kreditförluster.

A-Train AB

Lånet till A-Train, det privata företag som driver Arlandabanan, är ett villkorslån på 1 miljard kronor. I stället för vanlig återbetalning äger staten rätt till en årlig vinstdelning när de privata ägarna fått en viss, på förhand bestämd, avkastning på sitt insatta kapital. Värdet på lånet är nedskrivet med 0,2 miljarder kronor för framtida kreditförluster.

Swedavia AB

Den 1 april 2010 bolagiserades Luftfartsverkets flygplatsverksamhet och flyttades till det statliga bolaget Swedavia AB. Bolaget övertog flygplatsverksamhetens tillgångar och skulder inklusive Luftfartsverkets befintliga lån från Riksgäldskontoret. Swedavia AB betalar en ränta till Riksgäldskontoret som avspeglar risken för de statliga lånen. Lånen var 1,6 miljarder kronor vid utgången av 2011. Swedavia AB ska ha omvandlat alla lån hos Riksgäldskontoret till lån

¹² Fr.o.m. budgetåret 2012 är hemutrustningslånen anslagsfinansierade.

på den öppna marknaden senast den 31 mars 2013.

Lån till exportfinansiering och flygindustrin

Exportfinansiering

Riksdagen bemyndigade i december 2008 regeringen att bevilja AB Svensk Exportkredit (SEK) en låneram för finansieringen av långfristiga krediter intill ett belopp om högst 100 miljarder kronor i Riksgäldskontoret. SEK utnyttjade inte låneramen vare sig 2009, 2010 eller 2011. Den bidrog dock till att underlätta företagets utlåning till exportindustrin. Låneramen har förlängts i tre omgångar och gäller nu till den 31 december 2012.

Saab AB och Volvo Aero AB

Riksgäldskontoret har lämnat royaltylån till Saab och Volvo Aero AB för delfinansiering av utvecklingskostnaderna för vingbalkar respektive komponenter till flygmotorer.

Återbetalningarna är beroende av försäljningsintäkterna från projekten. Riksgäldskontoret har inte bedömt att det finns något nedskrivningsbehov i utlåningen.

Lån till Island och Lettland

Riksdagen beslutade i början av 2009 att Sverige, tillsammans med de övriga nordiska länderna, ska ge Island rätt att låna totalt 1,8 miljarder euro (ca 15,9 miljarder kronor). Lånet samordnas i ett finansiellt stödprogram från Internationella valutafonden (IMF) och hanteras från svensk sida av Riksgäldskontoret. Totalt uppgår nu utlåningen till ca 4,4 miljarder kronor.

Tillsammans med de övriga nordiska länderna och Estland har Sverige ställt ut en låneram på sammanlagt 1,9 miljarder euro till Lettland. Sveriges andel uppgår till högst 720 miljoner euro. Lettland har ännu inte begärt att få några lån och möjligheten har nu upphört.

Övriga lån med kreditrisk

Övrig utlåning omfattar lån från Sida, Tillväxtverket, Energimyndigheten, Kammarkollegiet samt länsstyrelserna. Totalt uppgår dessa lån till 886 miljoner kronor varav 413 miljoner kronor,

motsvarande 47 procent av beloppet, bedöms som osäkra fordringar.

Dessa lån finansieras via anslag på statens budget. Framtida kreditförluster är därmed redan finansierade. Låntagarnas betalningar av räntor och amorteringar redovisas mot inkomsttitel.

Störst är Sidas utlåning på 542 miljoner kronor, varav 225 miljoner kronor som biståndskrediter för finansiering av infrastruktur och 317 miljoner kronor som villkorlån för näringsutveckling och kapitalmarknadsutveckling. De osäkra fordringarna bedöms till 291 miljoner kronor, vilket är drygt hälften av utlånat belopp.

5.3 Stabilitetsfonden

Riksdagen beslutade 2008 att anvisa medel till en stabilitetsfond i form av ett räntebärande konto hos Riksgäldskontoret som ska finansiera statens åtgärder för att stödja det finansiella systemet. Inledningsvis tillförde staten 15 miljarder kronor genom ett särskilt anslag. Stabilitetsfonden har därefter fyllts på genom att banker och andra kreditinstitut betalar en årlig stabilitetsavgift. Utöver avgiften från bankerna läggs också intäkter som garantiavgifter, utdelningar och pengar för försäljningar in i fonden. Avgifterna för bankgarantierna ska också tillföras fonden och eventuella infrianden av dessa garantier ska belasta fonden.

Målet är att stabilitetsfonden senast 2023 ska uppgå till motsvarande 2,5 procent av BNP. Enligt Riksgäldskontorets bedömning uppnås den målsatta nivån år 2026 enligt nuvarande prognos.¹³

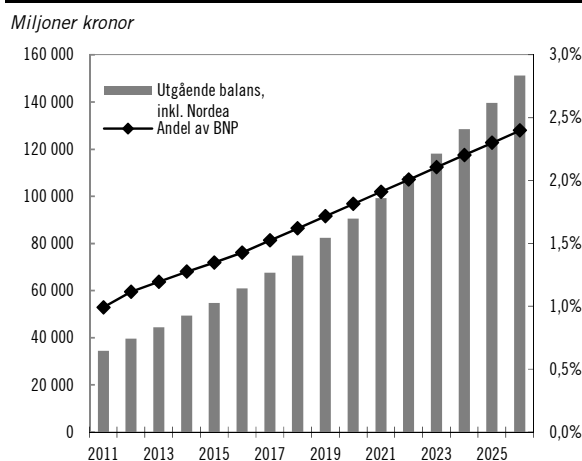
Alla kostnader för stödåtgärderna ska bäras av stabilitetsfonden. Eventuella återvinningar för genomförda åtgärder kommer att gå tillbaka till fonden. Avgifter och kostnader för bankgaranti-programmet påverkar resultatet för stabilitetsfonden men fondens resultat påverkas också av kapitaltillskott och andra statliga stödåtgärder till kreditinstitut.

Fondens sammanlagda behållning var 19,1 miljarder kronor i slutet av 2011 inklusive

¹³ Se rapport: "Riksgäldens åtgärder för att stärka stabiliteten i det finansiella systemet (2011:3)" (Dnr 2011/2006).

fakturerade garantiavgifter för de tre första kvartalen 2011. När man inkluderar de Nordea-aktier som ingår i fonden, värderade till anskaffningsvärde, var behållningen 24,7 miljarder kronor. Värderas aktierna i stället till marknadsvärde blir stabilitetsfondens behållning 34,2 miljarder kronor, vilket kan jämföras med 35,6 miljarder kronor 2010. I marknadsvärdestermerna har alltså stabilitetsfondens värde minskat trots betydande inflöde. Det beror på att marknadsvärdet på Nordeaaktierna föll kraftigt under året.

Diagram 5.5 Stabilitetsfondens utveckling över tiden, inklusive Nordeaaktierna värderade till marknadsvärde

5.4 Samlad analys av statens risker

Portföljen av statliga garantier och krediter har ökat markant de senaste åren, mycket beroende på den finansiella oron. Det är främst åtaganden gentemot den finansiella sektorn, så som insättningsgarantin och bankgarantiprogrammet, som stått för den största ökningen men även exportkreditgarantierna har ökat i omfattning samt att nya åtaganden tillkommit gentemot t.ex. fordonsindustrin. I diagram 5.1 och diagram 5.5 framgår utvecklingen av statens portfölj av garantier respektive krediter från 2007 och framåt.

Denna ökning av statens garanti- och kreditåtagande innebär att behovet av en fördjupad portföljanalys har ökat. Det gäller oberoende av vad analysen visar, eftersom ökad transparens och förbättrad information om portföljen och dess risker är positivt i sig. Skulle analysen visa på stora, eller på något annat sätt obekväma risker, kan det utgöra ett

betydelsefullt underlag för beslutsfattare i bedömningen av huruvida det finns behov av att vidta några särskilda åtgärder för att minska, eller på annat sätt hantera, riskerna. Visar analysen å andra sidan att riskerna är små och hanterbara är även det värdefull information att kunna kommunicera till exempelvis statens långivare.

På grund av detta behov av en fördjupad analys gav regeringen i slutet av 2009 Riksgäldskontoret i uppdrag att föreslå hur man varje år bättre ska kunna analysera riskerna i statens samlade garanti- och kreditportfölj. Ett sådant uppdrag bidrar samtidigt till en bättre förståelse för de ökade garanti- och kreditengagemangens potentiella inverkan på statens finanser. Uppdraget avrapporterades i november 2010 med förslaget att regeringen ger Riksgäldskontoret i uppdrag att årligen lämna en separat rapport som ger en förbättrad bild av riskerna i utestående garantier och krediter.¹⁴

Riksgäldskontoret fick under 2011 ett regeringsuppdrag, att i samverkan med övriga garanti- och kreditmyndigheter inklusive övriga berörda myndigheter, göra en samlad riskanalys av statliga garantier och krediter.¹⁵ Analysen ska utgå från två riskperspektiv. Dels kreditrisken, då syftet är att ge en tydlig bild av risken för att staten ska drabbas av förmögenhetsförluster kopplade till garanti- och kreditverksamheten, dels likviditetsrisken. Syftet med analysen av likviditetsrisken är att ge en tydlig bild av risken för att staten måste ta fram finansiering för infrianden inom garantiverksamheten och därmed vilka effekter detta kan väntas få för lånebehov och upplåningskostnader. Dessutom bör analysen belysa de implicita garantiåtaganden som finns inom den finansiella sektorn, i de fall det finns en tydlig koppling till stora explicita garantiåtaganden. Avsikten är att detta ska vara ett årligt återkommande uppdrag.

Uppdraget avrapporterades¹⁶ för första gången den 15 mars 2012 och nedan följer de väsentligaste iakttagelserna från denna analys samt från garanti- och kreditmyndigheterna.

¹⁴ Förslag till samlad riskanalys av statliga garantier och krediter (Dnr 2010/1842).

¹⁵ Dnr. Fi2010/5311

¹⁶ Dnr Fi/2012/1262

5.4.1 Fortsatt utvecklingsbehov

Mot bakgrund av att det inte tidigare gjorts någon egentlig samlad riskanalys av statliga garantier och krediter kvarstår en del analys och utvecklingsarbete för att kunna dra mer långtgående slutsatser. Denna analys ställer till exempel helt nya och större krav på hur olika uppgifter och underlag tas fram, sammanställs och presenteras av de berörda myndigheterna. För att på sikt kunna utveckla en portföljanalys av statens garanti- och kreditåtagande har nu arbetet med att identifiera vad en sådan analys ska inkludera påbörjats. Att ännu bättre förstå vilka olika risker som är relevanta att analysera, och på vilka grunder, är ett naturligt första steg. Givet den information som finns i dag kan endast en översiktlig analys av hela portföljen göras och slutsatserna bör därför hanteras med viss försiktighet.

5.4.2 Kreditrisk – den ordinarie portföljen

Staten tar på sig kreditrisk genom att utfärda garantier och krediter. Kreditrisken blir i princip lika stor i båda fallen varför engagemangen utifrån det ger upphov till lika stor förväntad kostnad för staten. En kreditförlust i samband med ett lån innebär att värdet på en tillgång måste skrivas ner, vilket slår mot statens nettoförmögenhet. Ett infriande av en garanti innebär att staten måste fullgöra låntagarens skyldigheter gentemot långivaren. Utbetalningen måste normalt finansieras med ny

statlig upplåning och slår följaktligen även den mot statens nettoförmögenhet. För att analysera kreditrisker finns det således ingen anledning att skilja på garantier och krediter. Det avspeglas i den nya budgetlagen genom att åtagandena ska hanteras på samma sätt utifrån ett kreditriskperspektiv.

För att kunna säga något om kreditrisken måste portföljens sammansättning och egenskaper studeras. En översiktlig bild visar att staten har stora exponeringar mot ett antal olika branscher. Den beloppsmässigt ojämförigt största exponeringen är mot svensk bank- och finanssektor genom insättningsgarantin och bankgarantierna, vilket behandlas i avsnitt 5.4.4. Sammansättningen av statens ordinarie garanti- och kreditportfölj, dvs. exklusive de nämnda åtagandena gentemot bank- och finanssektorn, uppvisar inte några påtagliga negativa egenskaper, även om en viss volymkoncentration kan skönjas med hänvisning till ett fåtal större garantier och krediter. Portföljen innehåller vid utgången av 2011 en tydlig mix av garantier och krediter med varierande nivå på fallissemangsrisk; varierande utsikter för återvinningsmöjligheter i händelse av fallissemang; både långa och korta löptider; risker både inom och utanför Sverige samt en spridning av exponeringar och risker på olika branscher och ekonomiska grupper.

Storleken på den ordinarie garanti- och kreditportföljen i relation till ett antal andra storheter såsom BNP, takbegränsade utgifter och statsskulden framgår av tabell 5.10.

Tabell 5.10 Den ordinarie garanti- och kreditportföljens nominella omfattning

	2007	2008	2009	2010	2011
Utestående garantier och krediter (mdkr)¹	418,0	455,9	513,3	564,1	586,7
Andel av BNP	13,6%	14,5%	16,5%	16,9%	16,8%
Andel av takbegränsade utgifter	45,9%	48,3%	53,2%	57,2%	59,3%
Andel av statsskulden	37,5%	42,9%	44,7%	50,7%	54,6%
Andel av statens redovisade balansomslutning	41,1%	41,8%	42,1%	45,3%	45,7%

Anm.: Underliggande uppgifter för åren 2007–2010 har hämtats från tidigare publiceringar av Årsredovisning för staten.

¹ Utöver utestående garantier och krediter finns det utfärdade utfästelser om garantier i storleksordningen 138 miljarder kronor.

För att få en uppfattning om storleksordningen av de beräkningsbara kreditriskerna i portföljen ställs i tabell 5.11 även summan av förväntade kostnader och osäkra fordringar avseende engagemangen i relation till samma storheter.

Tabell 5.11 Förväntade kostnader och osäkra fordringar i den ordinarie garanti- och kreditportföljen

	2007	2008	2009	2010	2011
Förväntade kostnader (mdkr)	5,6	7,4	8,3	10,1	9,5
Osäkra fordringar (mdkr)	29,2	28,1	25,6	25,5	28,6
Summa (mdkr)	34,8	35,5	33,9	35,6	38,1
Andel av BNP	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%
Andel av takbegränsade utgifter	3,8%	3,8%	3,5%	3,6%	3,9%
Andel av statsskulden	3,1%	3,3%	3,0%	3,2%	3,5%
Andel av statens redovisade balansomslutning	3,4%	3,3%	2,8%	2,9%	3,0%

Anm.: Underliggande uppgifter för åren 2007–2010 har hämtats från tidigare publiceringar av Årsredovisning för staten.

Mot bakgrund av portföljens begränsade storlek och kreditrisk i termer av förväntad kostnad och osäkra fordringar och statens starka finansiella ställning torde risken vara liten för att portföljen skulle orsaka problem för staten.

Kreditrisken i portföljen är dock till stor del även beroende på hur stora samvariationer som finns i riskerna hos de olika garantierna och krediterna, vilket inte är inkluderat i uppgifterna i tabell 5.11. En sådan analys är komplex och kräver ett mer långtgående utvecklingsarbete än vad som har varit möjligt i denna första analys.

För att kunna dra mer långtgående slutsatser är det således nödvändigt att genomföra en mer fördjupad kvantitativ analys och då företrädesvis i form av att uppskatta de så kallade oförväntade förlusterna i den ordinarie garanti- och kreditportföljen.

5.4.3 Likviditetsrisk – den ordinarie portföljen

Ett infriande av en garanti leder som nämnt ovan till att staten måste göra en utbetalning till långivaren. Ett fallissemang för ett garantiobjekt påverkar således inte enbart statens nettoförmögenhet utan även det omedelbara lånebehovet, vilket är en skillnad mot en kredit där utbetalningen skett redan vid lånetidpunkten.

Av tabell 5.12 framgår, utifrån aktuella kreditvärdighetsbedömningar (per den 31 december 2011), en uppskattning av förväntade infrianden med hänsyn till olika tidshorisonter, samt den mest sannolika mängden infrianden. Utifrån dessa riskmått framgår att det med hänvisning till utestående garantier sammantaget handlar om små belopp.

Tabell 5.12 Förväntade infrianden och mest trolig mängd infrianden för garantierna i den ordinarie portföljen per 2011–12–31

Miljarder kronor

Förväntade infrianden med hänsyn till faktisk återstående löptid ¹	18,2
Förväntade infrianden på ett års sikt	5,9
Mest sannolik mängd infrianden ²	10,2

Anm. I underlaget till tabellen som sammanställts av uppgifter från de enskilda garantimyndigheterna har garantikapitalen samt affärsverkens garantier undantagits

¹ Detta belopp är högre än motsvarande uppskattningar av förväntade kostnader som redovisas i tabell 5.11 eftersom ingen hänsyn tas till förväntade återvinningsmöjligheter efter själva utbetalningen vid infriandet av en garanti.

² Sammanställningen har gjorts av Riksgäldskontoret utifrån ett underlag med uppskattningar från de enskilda garantimyndigheterna avseende utestående garantier där sannolikheten för kreditförluster är mycket hög, där det finns konstaterade kontraktsbrott eller konstaterade dröjsmål (såsom uteblivna betalningar).

Fokus på den likviditetsrisk som närmare analyserats är i stället risken för infrianden, och därmed utbetalningar, av stora belopp på kort tid. Tidsperspektivet är här kortsiktigt till skillnad från analysen av kreditrisk som i första hand är medel- och långsiktigt.

En inledande analys ger att likviditetsrisken som kan härledas till portföljen är mycket låg. Den samlade slutsatsen grundar sig på två

bedömningar. Givet statens starka finansiella ställning och likviditetsberedskapen inom stats-skuldsförvaltningen bedöms att risken är i stort sett obefintlig för att själva upplåningen för att infria garantier i sig skulle vara svår att genomföra. På samma grunder bedöms dessutom risken för merkostnader i samband med upplåningen på grund av själva infriandet av utfärdade garantier vara mycket låg.

5.4.4 Risker i den finansiella sektorn

Budgetlagen omfattar endast explicita statliga garantier och utlåning, dvs. sådana åtaganden som staten genom lag eller avtal förbundit sig att svara för. Storleken på dessa åtaganden framgår av tabell 5.1 och 5.8.

Utöver de explicita åtagandena finns även implicita åtaganden som inte är formellt bindande för staten. Dessa implicita åtaganden kan inte värderas på samma sätt som konventionella garantier eftersom det inte på

förhand går att avgöra var gränserna för ett implicit åtagande går. Det specifika fallet är när staten har möjlighet och motiv att agera på ett sådant sätt att explicita åtaganden inte kommer att behöva infrias. För den finansiella sektorn är detta extra tydligt. Ett agerande för att undvika infrianden av explicita åtaganden gentemot den finansiella sektorn kan vara nödvändigt för att värna den finansiella stabiliteten.

De åtaganden som är kopplade till den finansiella sektorn, främst insättningsgarantin och bankgarantin, behöver analyseras från just detta faktum att staten har både goda skäl, och möjlighet, att undvika situationer där det explicita åtagandet infrias och i stället vidta åtgärder för att undvika stora finansiella störningar. Givet en sådan slutsats är det nödvändigt att också belysa statens implicita åtagande mot den finansiella sektorn.

Det saknas dock tillfredsställande analyser på detta område och bedömningen är att dessa frågor är så komplexa att de måste lämnas för vidare analys.

6

Nationellt intygande samt avgifter till och bidrag från EU

6 Nationellt intygande samt avgifter till och bidrag från EU

I detta avsnitt lämnar regeringen ett intygande avseende EU-medel och en redovisning av avgifter till och bidrag från EU. Redovisningen omfattar medel hänförliga till både den innevarande fleråriga budgetramen 2007–2013 och den tidigare budgetramen 2000–2006. I redovisningen ingår även de medel som tas emot direkt från Europeiska kommissionen av svenska myndigheter och inte redovisas mot inkomstitlar och anslag på statens budget. I avsnittet redogörs även för Europeiska revisionsrättens granskningar avseende kommissionens genomförande av EU-budgeten 2010.

Avsnitten 6.1–6.5 lämnas även till Europeiska kommissionen och till Europeiska revisionsrätten. Av den anledningen innehåller avsnittet en redogörelse för dels den svenska förvaltningsmodellen, dels en kort beskrivning av de redovisningsprinciper som tillämpas i årsredovisningen för staten.

6.1 Redovisningsskyldighet för EU-medel i den svenska statsförvaltningen

Regeringen är inför riksdagen ansvarig för hur den styr riket. Regeringen är redovisningsskyldig inför riksdagen för statens medel och de övriga tillgångar som står till dess disposition. Regeringen lämnar årligen en årsredovisning för staten till riksdagen. Årsredovisningen innehåller bl.a. utfallet på budgetens inkomstitlar och anslag, konsoliderade resultat- och

balansräkningar samt finansieringsanalys avseende samtliga statliga myndigheter, inklusive affärsverken, under riksdagen och regeringen samt de fonder och andelar i bolag som myndigheterna innehar. Sveriges avgift till EU och återflödet från EU-budgeten redovisas i såväl budgetens inkomstitlar och anslag som i de konsoliderade resultat- och balansräkningarna i årsredovisningen för staten.

Regeringen har i hög grad delegerat beslutsfattandet avseende genomförande av EU-program till förvaltningsmyndigheterna, som är regeringens organ för att verkställa den fastlagda politiken. Riksdagen och regeringen beslutar om inriktningen och förutsättningarna för den statliga verksamheten och vilka verksamhets- och ansvarsområden som tilldelas myndigheterna. Myndigheterna har sedan långtgående befogenheter i sitt dagliga och operativa arbete. Det är dock regeringens uppgift att styra myndigheterna och försäkra sig om att myndigheterna fullgör sitt verksamhetsansvar.

6.1.1 Innehållet i regeringens intygande avseende EU-medel

Regeringens intygande avseende EU-medel omfattar de EU-medel som hänförs till innevarande fleråriga budgetram 2007–2013. Intygandet begränsas till denna period eftersom ramverket för intern styrning och kontroll trädde i kraft 2008. Genom ramverket ställer regeringen krav på att ansvariga myndigheter lämnar en försäkran vilken möjliggör för regeringen att utfärda ett nationellt intygande.

Regeringens intygande innehåller en årlig räkenskapssammanställning över medel mottagna från EU:s budget samt en redogörelse för hur dessa medel har använts. Med EU-medel avses i detta sammanhang de medel som förvaltas inom ramen för delad förvaltning mellan medlemsstaten Sverige och kommissionen. Medlen redovisas på budgetens anslag och inkomstitlar. Intygandet, som ingår som en del i årsredovisningen för staten, överlämnas till riksdagen, med kopia till kommissionen och Europeiska revisionsrätten.

I intygandet bedömer regeringen huruvida EU-räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande samt intygar att det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen. Räkenskaperna som ligger till grund för sammanställningen är upprättade enligt god redovisningssed och har varit föremål för Riksrevisionens granskning.

Regeringens intygande syftar dels till att öka riksdagens insyn i hur Sverige fullgör sitt förvaltningsansvar och hur tilldelade EU-medel används, dels till att stärka den interna styrningen och kontrollen hos de myndigheter som ansvarar för att förvalta medlen. Regeringens övergripande ambition är att säkerställa ett effektivt förvaltnings- och kontrollsystem kring EU-medlen i syfte att med rimlig säkerhet garantera de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet.

6.2 Räkenskapssammanställning av EU-medel

Räkenskapssammanställningen av EU-medel omfattar en resultaträkning, en balansräkning samt en kassamässig redovisning av utfall på anslag och inkomstitlar.

Genom medlemskapet i EU hanterar svenska myndigheter olika typer av medel från och till EU:s budget. De medel som Sverige erhåller som återflöde från EU-budgeten kommer huvudsakligen från EU:s jordbruksfonder och strukturfonderna. Sverige får också stöd till transeuropeiska nätverk samt forsknings- och utbildningsprogram. För den senare bidragskategorin ligger dock ansvaret för att administrera och förvalta dessa medel på kommissionen och andra institutioner inom EU

och inte på medlemsstaten. Det är enbart de medel som Sverige erhåller och som förvaltas gemensamt med kommissionen som omfattas av regeringens intygande. Ett delat förvaltningsansvar innebär i korthet att kommissionen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av EU:s budget men att medlemsstaten är ansvarig för att nationellt bygga upp ett förvaltnings- och kontrollsystem som garanterar en sund ekonomisk förvaltning av EU:s medel.

De utbetalningar som gjorts under 2011 avser i stort sett enbart den innevarande fleråriga budgetramen 2007–2013. Detta innebär att i princip samtliga EU-medel som förvaltas gemensamt med kommissionen som utbetalats under 2011 omfattas av regeringens intygande. För 2011 omfattar intygandet den svenska förvaltningen av jordbruksfonderna, strukturfonderna, fiskerifonden, integrationsfonden, flyktingfonden och återvändandefonden.

På de områden där det föreligger ett delat förvaltningsansvar mellan Sverige och kommissionen finns på resultaträkningens intäktssida (EU-budgetens utgiftssida) för den aktuella fleråriga budgetramen 2007–2013 totalt åtta myndigheter som är utsedda att vara förvaltande myndighet.

Nedan redogörs för de olika fonderna.

Jordbruksfonder

Stödet till jordbruket består i innevarande fleråriga budgetram av två fonder – Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) är ansvarigt utbetalningsställe för båda fonderna och har därmed det yttersta ansvaret för att dessa medel används på ett korrekt och effektivt sätt. Attesterande organ är Ekonomistyrningsverket (ESV).

EGFJ finansierar bl.a. olika direktstöd till jordbrukare samt interventioner i syfte att stabilisera jordbruksmarknaden. EJFLU ska både främja miljön och verka för ökad konkurrenskraft och livskvalitet på landsbygden.

Strukturfonder

Antalet strukturfonder är i innevarande fleråriga budgetram två, Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF). Strukturfonderna ska bidra till att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna mellan Europas regioner och invånare.

I Sverige är ERUF uppdelad i åtta regionala program och fem territoriella program medan ESF omfattas av ett nationellt program. För varje program finns förvaltande myndighet, attesterande myndighet och revisionsmyndighet. Den förvaltande myndigheten har ansvaret för att det operativa programmet förvaltas och genomförs på ett effektivt och korrekt sätt. Den förvaltande myndigheten betalar även ut strukturfondsmedlen till de slutliga stöd-mottagarna.

Den attesterande myndigheten gör en bedömning av om kostnaderna är stödberättigande och intygar till kommissionen att utgiftsdeklarationen är korrekt.

För ERUF är Tillväxtverket förvaltande och attesterande myndighet för åtta regionala program samt ett territoriellt program. För fyra territoriella program är Länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens respektive Jämtlands län förvaltande och attesterande myndigheter.

För ESF är Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) förvaltande och attesterande myndighet.

ESV är utsedd till att vara revisionsmyndighet för ESF och de ERUF-program som förvaltas i Sverige.

Ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar

För att ge finansiellt stöd till asyl- och migrationspolitiken i EU har ett ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar inrättats under den innevarande fleråriga budgetramen och omfattar fyra olika fonder – Europeiska flyktingfonden (2008–2013), Europeiska fonden för de yttre gränserna (2007–2013), Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare (2007–2013) samt Europeiska återvändandefonden (2008–2013).

Fonderna kan användas för att finansiera samarbetsprojekt som rör flyktingmottagning, gränskontroll, integration och återvändande.

Migrationsverket har utsetts till ansvarig myndighet för att sköta de nationella insatser som får stöd från flyktingfonden samt återvändandefonden i enlighet med tillämplig gemenskapslagstiftning och principen om en sund ekonomisk förvaltning. Svenska ESF-rådet har utsetts till ansvarig myndighet för integrationsfonden och Rikspolisstyrelsen för gränsfonden. ESV är utsedd till att vara

revisionsmyndighet för samtliga fonder inom ramprogrammet.

Fiskerifonden

Stödet till fiskerinäringen består i innevarande fleråriga budgetram av en fond, Europeiska Fiskerifonden (EFF). Jordbruksverket tog den 1 juli 2011 över uppgiften som förvaltande och attesterande myndighet för denna fond när Fiskeriverket lades ner. ESV är utsedd till att vara revisionsmyndighet.

6.2.1 Redovisningsprinciper för räkenskapsammanställningen

Räkenskapsammanställningen består av en resultaträkning, en balansräkning samt en kassamässig redovisning av de flöden på statens budget som avser medel med gemensamt förvaltningsansvar avseende den innevarande fleråriga budgetramen. Dessa medel brutto-redovisas på statens budget. Sammanställningen bygger på uppgifter som lämnats av de förvaltande myndigheterna. Uppgifterna har stämts av mot dessa myndigheters års-redovisningar. Redovisningsprinciperna för dessa medel är därmed desamma som de som gäller för årsredovisningen för staten i övrigt när det gäller kostnader, intäkter, fordringar och skulder samt utgifter och inkomster på statens budget. Principerna kan i fråga om dessa medel sammanfattas på följande sätt.

I resultaträkningen redovisas kostnader och intäkter, dvs. medlen redovisas det år de är hänförliga till. Kostnaderna avser huvudsakligen transfereringar till olika stödberättigande ändamål, som periodiseras i den mån berörd myndighet bedömt dem tydligt hänförliga till en viss period. När denna period sammanfaller med betalningstidpunkten eller om utgiften inte tydligt kan hänföras till en viss period, redovisas de vid utbetalningstillfället. En intäkt tas, om den bedöms säker, upp i samband med att den transferering som ska finansieras med medlen betalas ut. Annars tas den upp i den period då den bedöms säker.

På balansräkningens fordringssida redovisas en fordran eller periodavgränsningspost i fråga om en intäkt för vilken betalning ännu inte har mottagits. För en mottagen betalning som avser en senare period eller som bedöms komma att behöva återbetalas, redovisas en skuld eller

periodavgränsningspost på balansräkningens skuldsida. Skillnaden mellan fordran eller skuld och periodavgränsningspost är vanligen att om anspråk på betalning ställts redovisas en fordran respektive skuld, annars redovisas en periodavgränsningspost.

Utgifter på statens budget som finansieras från EU-budgeten avser i allt väsentligt transfereringar. Dessa redovisas mot anslag det år betalning sker. Undantag gäller för mindre belopp som avser förvaltningskostnader, vilka redovisas mot anslag det år som kostnaderna hänför sig till. Inkomsterna på statens budget avser bidrag från EU. De redovisas mot inkomsttitel på statens budget det år betalning sker.

6.2.2 Resultaträkning

Resultaträkningen visar i sammandrag återflödet från EU-budgeten och dess användning.

Tabell 6.1 Resultaträkning avseende fleråriga budgetramen 2007–2013

Miljoner kronor	2011	2010
Intäkter av bidrag från EU		
Jordbruksstöd	8 196	8 798
Europeiska regionala utvecklingsfonden	1 403	1 222
Europeiska socialfonden	988	857
Övrigt	115	205
<i>Summa intäkter av bidrag från EU</i>	<i>10 702</i>	<i>11 082</i>
Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal	-122	-109
Kostnader för lokaler	-18	-29
Övriga driftkostnader	-77	-130
<i>Summa verksamhetens kostnader</i>	<i>-217</i>	<i>-268</i>
Lämnade bidrag		
Jordbruksstöd	-9 025	-9 686
Europeiska regionala utvecklingsfonden	-1 348	-1 410
Europeiska socialfonden	-903	-823
Övrigt	-67	-151
<i>Summa lämnade bidrag</i>	<i>-11 343</i>	<i>-12 070</i>
<i>Summa kostnader</i>	<i>-11 560</i>	<i>-12 338</i>
Nettokostnad	-858	-1 256

Intäkter – återflöde från EU-budgeten

De intäkter som redovisas avser till största delen medel från jordbruksfonderna för finansiering av gårdsstöd och landsbygdsutveckling. Jordbruksverket redovisar intäkter på 8 196 miljoner kronor. 6 140 miljoner kronor avser gårdsstöd och djurbidrag och det övriga avser främst stöd för landsbygdsutveckling. Intäkterna har reducerats med 68 miljoner kronor som avser s.k. finansiella korrigeringar. Detta är framställda eller förväntade krav på återbetalningar av utbetalda bidrag från EU för projekt som inte har godkänts av kommissionen. Medlen avser delvis perioden 2005–2007 men eftersom de dragits av eller förväntas leda till avdrag på bidragen från EU under kommande år, har de ändå redovisats som intäktsminskning här.

Tillväxtverket och till en mindre del Länsstyrelsen i Jämtlands län redovisar intäkter på 1 403 miljoner kronor från regionala utvecklingsfonden och Svenska ESF-rådet redovisar intäkter på 988 miljoner kronor, huvudsakligen från socialfonden. Migrationsverket redovisar 113 miljoner kronor från flyktingfonden och återvändandefonden.

Kostnader – användningen av de medel som erhållits från EU-budgeten

Jordbruksverkets bidragskostnader är liksom tidigare huvuddelen av de bidrag som finansieras med EU-medel. Av totalt 9 025 miljoner kronor utgör gårdsstöd och djurbidrag 6 340 miljoner kronor och medel från landsbygdsprogrammet 2 532 miljoner kronor. Tillväxtverket och Länsstyrelsen i Jämtlands län redovisar lämnade bidrag finansierade från regionala utvecklingsfonden med 1 348 miljoner kronor, medan Svenska ESF-rådets utbetalningar av bidrag finansierade från ESF har ökat till 903 miljoner kronor. Sammantaget har utbetalda bidrag finansierade med EU-medel sjunkit jämfört med 2010, främst på grund av lägre utbetalningar av gårdsstöd och djurbidrag.

6.2.3 Balansräkning

Balansräkningen visar i sammandrag fordringar och skulder avseende medel från EU-budgeten.

Tabell 6.2 Balansräkning avseende fleråriga budgetramen 2007–2013

Miljoner kronor	2011-12-31	2010-12-31
Övriga fordringar	6 021	6 964
Upplupna intäkter	221	345
Summa tillgångar	6 242	7 309
Kapital	3 359	4 758
Leverantörsskulder	1	3
Upplupna kostnader	896	869
Oförbrukade bidrag	1 180	1 233
Övriga förutbetalda intäkter	806	446
Summa kapital och skulder	6 242	7 309

Fordringar

Fordringarna avser främst Jordbruksverkets fordringar på EGFJ för i första hand gårdsstöd utbetalat i slutet av 2011 samt fordran på EJFLU med sammanlagt 6 019 miljoner kronor. Tillväxtverket redovisar upplupna intäkter på 164 miljoner kronor och Migrationsverket med 53 miljoner kronor.

Kapital och skulder

Skulderna avser oförbrukade bidrag på 1 180 miljoner kronor i form av förskott främst från EJFLU. Vidare redovisar Jordbruksverket framställda eller förväntade krav på återbetalning av tidigare erhållet återflöde från EU-budgeten med 896 miljoner kronor som upplupna kostnader. Svenska ESF-rådet, Tillväxtverket och Migrationsverket redovisar förutbetalda intäkter på sammanlagt 806 miljoner kronor.

6.2.4 Redovisning på statens budget – kassamässig redovisning

I tabellen redovisas årets utfall på anslag och inkomstitlar avseende den aktuella fleråriga budgetramen 2007–2013.

Tabell 6.3 Utfall på anslag och inkomstitlar fleråriga budgetramen 2007–2013

Tusental kronor

U0/Anslag		Utfall 2011
08 1:8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	105 618
13 1:6	Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	16 365
14 1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	920 062
19 1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	1 391 597
23 1:11	Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	6 347 512
23 1:12	Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	195 227
23 1:16	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	47 861
23 1:20	Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EU-budgeten	6 500
23 1:24	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 534 714
Summa anslag		11 565 456
Inkomstitlar		
6111	Gårdsstöd	6 028 524
6113	Övriga interventioner	134 797
6114	Exportbidrag	919
6115	Djurbidrag	306 600
6116	Offentlig lagring	-75 204
6119	Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	-225 536
6124	Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2007-2013	2 521 805
6213	Bidrag från Europeiska fiskefonden 2007-2013	49 648
6313	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007-2013	1 779 143
6413	Bidrag från Europeiska socialfonden 2007-2013	1 165 072
6911	Övriga bidrag från EU	98 793
6912	Bidrag till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	56 360
Summa inkomstitlar		11 840 921
Saldo		275 465

Inkomster

Inkomsterna avser främst gårdsstöd och förskottsmedel från EJFLU som liksom övriga jordbruksstöd ovan (inkomsttitel 6111–6119) redovisas av Jordbruksverket.

Bidrag från ERUF redovisas av Tillväxtverket och Länsstyrelsen i Jämtlands län. Även länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län är förvaltande och attesterande myndigheter. Bidrag från ESF redovisas av Svenska ESF-rådet. Stöd till sockernäringen redovisas av Jordbruksverket.

Utgifter

Utgifterna på anslag avser i första hand gårdsstöd och djurbidrag samt åtgärder för landsbygdens miljö och struktur som redovisas av Jordbruksverket. Även utgifterna för intervention och exportbidrag redovisas av Jordbruksverket.

Bland övriga utgifter är det i första hand Tillväxtverket som redovisar stöd från ERUF. Svenska ESF-rådet redovisar stöd från ESF.

6.3 Bedömning av ansvariga myndigheter

Myndigheter som förvaltar EU-medel med delad förvaltning omfattas av det nationella ramverket för intern styrning och kontroll. Det innebär bl. a. att myndighetens ledning ska lämna en bedömning av myndighetens interna styrning och kontroll i myndighetens årsredovisning.

I detta avsnitt redogörs för aktuella myndigheters intyganden av räkenskaperna och bedömningar av den interna styrningen och kontrollen samt resultaten av de iakttagelser som ESV och Riksrevisionen har gjort vid sina granskningar av aktuella program/fonder respektive myndigheter.

6.3.1 Myndighetsledningarnas intygande av räkenskaperna och bedömning av den interna styrningen och kontrollen

Nedan följer en sammanställning av ansvariga myndigheters intyganden av räkenskaperna och bedömningar av den interna styrningen och kontrollen avseende EU-medel.

Jordbruksfonderna

I årsredovisningen för 2011 intygar Jordbruksverkets ledning, dvs. generaldirektören, att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Vidare bedöms den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten vara betryggande.

Förutom att Jordbruksverket lämnar en bedömning och ett intygande enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag utfärdar generaldirektören vid myndigheten en särskild försäkran enligt rådets förordning (EG) nr 1290/05 för EGFJ och EJFLU. Försäkran ingår som en del i de räkenskaper som Jordbruksverket lämnar för räkenskapsåret (16 oktober 2010 till 15 oktober 2011) till kommissionen, och som därefter granskas av ESV.

Av försäkran framgår att generaldirektören på heder och samvete bekräftar att räkenskaperna ger en sann, fullständig och korrekt bild av utgifterna och intäkterna under räkenskapsåret. I synnerhet har alla skulder, förskott, säkerheter och lager registrerats i räkenskaperna, och alla inkomster som rör EGFJ och EJFLU har krediterats till rätt fonder. Vidare har ett system införts vid myndigheten som med rimlig säkerhet kan garantera de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet, inbegripet att bidragsansökningarna uppfyller krav för stödberättigande och, när det gäller EJFLU, att förfarandena för tilldelning av stöd förvaltas, kontrolleras och dokumenteras i enlighet med gemenskapsreglerna.

Strukturfonderna

Ansvariga myndighetsledningar vid Tillväxtverket, Svenska ESF-rådet, Länsstyrelserna i Jämtlands, Norrbottens och Västerbottens län intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Den interna styrningen och kontrollen vid myndigheterna bedöms vara betryggande.

Fiskerifonden

Generaldirektören för Jordbruksverket intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska

ställning. Den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten bedöms vara betryggande.

Ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar

Ansvariga myndighetsledningar vid Migrationsverket, Svenska ESF-rådet och Rikspolisstyrelsen intygar att respektive årsredovisning ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Svenska ESF-rådet bedömer vidare att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Såväl Migrationsverket som Rikspolisstyrelsen anger i sin årsredovisning att det finns vissa brister avseende den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten. De angivna bristerna avser dock inte för någon av myndigheterna hantering av EU-medel.

6.3.2 Ekonomistyrningsverkets iakttagelser

Regeringen har gett ESV i uppdrag att fungera som nationellt revisionsorgan för de EU-medel som hanteras i Sverige. ESV granskar de EU-program och fonder där ansvaret för en sund ekonomisk förvaltning och genomförandet av effektiva kontroller är delat mellan svenska myndigheter och kommissionen. ESV lämnar för varje program/fond en årlig revisionsrapport och i anslutning till denna även ett revisionsutlåtande. I det följande redovisas de väsentligaste iakttagelserna från respektive program/fond. ESV:s bedömning grundar sig, enligt EU:s regelverk, på genomfört granskningsarbete under granskningsperioden.

Jordbruksfonderna

Som attesterande organ lämnar ESV ett utlåtande om årsräkenskaper. Utlåtandet omfattar även ett uttalande om den interna kontrollens effektivitet. Revisionen avser årsredovisningen för EGFJ och EJFLU.

ESV anser att redovisningarna för EGFJ och EJFLU som översänts till kommissionen är rättvisande och korrekta i alla väsentliga avseenden vad gäller de utgifter som belastat fonderna. ESV gör bedömningen, efter granskningen av Jordbruksverkets överensstämmelse med ackrediteringskriterierna, att de

interna kontrollförfarandena fungerat tillfredsställande.

Strukturfonderna

ESV har genomfört system- och projektgranskning för att bedöma om förvaltnings- och kontrollsystemen under perioden har varit förenliga med bestämmelserna i artiklarna 58–62 i rådets förordning (EG) nr 1083/2006 och med avsnitt 3 i kommissionens förordning (EG) nr 1828/2006 för programmen inom strukturfonderna.

ESV har för fyra territoriella program inom ERUF lämnat yttranden utan förbehåll. ESV bedömer därmed att förvaltnings- och kontrollsystemen fungerar tillräckligt effektivt för att ge en rimlig garanti för att de utgiftsdeklarationer som lämnats till kommissionen är korrekta, och som en följd av detta, ger en rimlig garanti för att de underliggande transaktionerna är korrekta.

För det territoriella samarbetsprogrammet Botnia Atlantica har ESV lämnat en reservation i sitt yttrande för en specifik identifierad oriktighet som motsvarar 3,4 procent av de sammanlagda deklarerade utgifterna.

För de åtta regionala programmen inom ERUF har ESV bedömt att förvaltnings- och kontrollsystemet för de operativa programmen fungerade tillräckligt effektivt för att ge en rimlig garanti för att de utgiftsdeklarationer som lämnats till kommissionen är korrekta och, som en följd av detta, ge en rimlig garanti för att de underliggande transaktionerna är lagliga och korrekta med undantag för att resultatet visar vissa brister i förvaltnings- och kontrollsystemet. Felprocenten har projicerats till hela populationen i utgiftsdeklarationerna och beräknats till 2,64 procent av de deklarerade utgifterna. Om ett enskilt projekt inte tas med i beräkningen blir felprocenten 1,19 procent.

För ESF lämnar ESV motsvarande yttrande med skillnaden att reservationen berör 2,74 procent av de sammanlagda deklarerade utgifterna.

Felprocenten för de åtta regionala programmen inom ERUF och för ESF överstiger kommissionens fastställda toleransnivå på två procent och dessa delar av systemen fungerade inte på ett sådant sätt att de ger rimlig garanti för att de utgiftsdeklarationer som lämnats till kommissionen är korrekta.

De rapporterade bristerna är för närvarande föremål för hantering hos kommissionen. Den slutliga bedömningen av felnivån görs efter avslutad programperiod varför det är för tidigt att bedöma hur de reservationer som har lämnats för aktuella program påverkar programmen inom strukturfonderna som helhet. De förvaltande myndigheterna har lämnat rättvisande räkenskaper i sina respektive årsredovisningar.

Fiskerifonden

ESV bedömer att förvaltnings- och kontrollsystemet för det operativa programmet inom EFF har varit förenligt med de tillämpliga bestämmelserna i artiklarna 57–60 i rådets förordning (EG) nr 1198/2006 och med kapitel VII i kommissionens förordning (EG) nr 498/2007 och har fungerat tillräckligt effektivt för att ge en rimlig garanti för att de utgiftsdeklarationer som lämnats till kommissionen är korrekta och, som följd av detta, ger en rimlig garanti för att de underliggande transaktionerna är lagliga och korrekta utom i följande avseenden.

De förmedlande organen har brustit vid sin granskning av stödmottagarnas begäran om utbetalning vad gäller kontroll av stödmottagarnas efterlevnad av regelverk för offentlig upphandling. Dessutom har ett fåtal felaktigheter av engångskaraktär identifierats.

Fiskeriverket var utsedd till förvaltande myndighet vid granskning när ovan nämnda fel identifierades. Regeringen flyttade i samband med att myndigheten lades ner det förvaltande ansvaret för EFF till Jordbruksverket.

Ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar

För gränsfonden och integrationsfonden har ESV under 2011 bedömt om förvaltnings- och kontrollsystemen för det årliga programmet 2008 var förenliga med tillämpliga bestämmelser i beslut nr 574/2007/EG och kommissionens beslut 2008/456/EG.

För gränsfonden bedömer ESV att systemet fungerade tillräckligt effektivt för att ge rimlig visshet om att de utgiftsredogörelser som lämnats till kommissionen är korrekta, och som en följd därav, ger rimlig visshet om att de underliggande transaktionerna är lagliga och korrekta. ESV bedömer även att utgiftsredogörelserna på ett rättvisande sätt i allt väsentligt återger de utgifter som har betalats

inom ramen för det årliga programmet och att ansökan om slutbetalning av gemenskapsbidraget till detta årliga program är giltig.

För integrationsfonden bedömer ESV att förvaltnings- och kontrollsystemen inte fungerade tillräckligt effektivt för att ge rimlig visshet om att de utgiftsredogörelser som lämnats till kommissionen är korrekta, och som en följd därav, inte ger rimlig visshet om att de underliggande transaktionerna är lagliga och korrekta. ESV uppskattar dessutom att 9,02 procent av de sammanlagda rekviderade stödberättigade utgifterna är felaktiga.

Svenska ESF-rådet är förvaltande myndighet för integrationsfonden. Myndigheten rapporterar enligt sin årsredovisning rättvisande räkenskaper.

För flyktingfonden och återvändandefonden har inte ESV lämnat något revisionsuttalande avseende 2011.

6.3.3 Riksrevisionens granskning av myndigheternas årsredovisningar och ledningens förvaltning

Enligt 3 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska Riksrevisionen granska årsredovisningen för de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen. Granskningen ska göras i enlighet med god revisionssed och syftar till att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande. Granskningen sker utifrån risk för väsentliga fel, vilket innebär att Riksrevisionen vid sin granskning fokuserar på de områden där det finns risk för väsentliga fel i myndigheternas årsredovisningar. Granskningen omfattar även myndighetsledningens bedömning av räkenskapernas tillförlitlighet samt bedömningen avseende den interna styrningen och kontrollen. Varje räkenskapsår avslutas granskningen med en revisionsberättelse.

Samtliga ansvariga förvaltande myndigheter av EU-medel (Jordbruksverket, Svenska ESF-rådet, Tillväxtverket, Migrationsverket, Rikspolisstyrelsen samt Länsstyrelserna i Jämtlands, Norrbottens och Västerbottens län) erhöll för 2011 en revisionsberättelse utan uttalande med reservation eller avvikande mening. Enligt Riksrevisionens uppfattning ger respektive

myndighets årsredovisning en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av dess finansiella ställning per den 31 december 2011 samt av dess resultat och finansiering för året enligt förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, instruktion, regleringsbrev och övriga beslut för myndigheten.

6.4 Regeringens intygande avseende EU-medel

Regeringens intygande grundar sig på ansvariga myndigheters intyganden och bedömningar avseende hanteringen av EU-medel, ESV:s revisionsutlåtanden och Riksrevisionens uttalande från granskningen av myndigheternas räkenskaper och deras interna styrning och kontroll.

Under året har ESV:s yttranden innehållit reservationer för vissa fonder. De myndigheter som förvaltar EU-medlen har dock rapporterat rättvisande räkenskaper och bedömt att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande. Riksrevisionen har inte gjort något uttalande med reservation eller avvikande mening vid sin granskning av de aktuella myndigheterna. Resultaten från ESV:s granskning behandlas för närvarande av kommissionen. Då felprocenten med hänsyn till kommissionens fastställda toleransnivå på två procent bedöms för programperioden som helhet är det möjligt att de identifierade bristerna inte längre är föremål för reservation efter programperiodens slut. Regeringen följer kommissionens behandling av resultaten noga, men bedömer att det hos ansvariga myndigheter finns tillräckliga rutiner för att kunna säkerställa en korrekt hantering av EU-medel.

Regeringen lämnar följande intygande:

Rättvisande räkenskaper

Sammanställningen av EU-räkenskaperna, omfattande resultat- och balansräkning samt en kassamässig redovisning, har upprättats enligt god redovisningssed. Regeringen bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Betryggande intern styrning och kontroll

Det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen.

6.5 Europeiska revisionsrättens årsrapport om budgetgenomförandet

Europeiska revisionsrätten svarar för den externa revisionen av EU:s budget. I detta avsnitt redovisas revisionsrättens väsentligaste iakttagelser från årsrapporten om kommissionens genomförande av budgeten 2010.

Revisionsrättens uppdrag är att göra en oberoende granskning av hur EU:s medel uppbärs och används, och på så sätt bedöma hur de europeiska institutionerna fullgör sina uppgifter i samband med detta. Revisionsrätten granskar om samtliga inkomster och utgifter varit lagliga och korrekta och om den ekonomiska förvaltningen varit sund. Syftet med revisionsrättens arbete är att bidra till att förbättra den ekonomiska förvaltningen av unionens medel på alla nivåer. Revisionsrättens granskningsmandat omfattar alla organ som förvaltar eller tar emot EU-medel. Detta innebär att revisionsrätten inte bara granskar EU:s institutioner och organ, utan även medel som administreras på nationell, regional och lokal nivå.

Varje år lämnar revisionsrätten sin årsrapport, som innehåller iakttagelser om EU:s budgetgenomförande. Årsrapporten innehåller även en revisionsförklaring om räkenskapernas tillförlitlighet för året i fråga och de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet. I årsrapporten sammanfattas även revisionsrättens granskningar under föregående budgetår, sektor för sektor, samt för institutionernas egna administration. Revisionsrättens årsrapport utgör ett mycket viktigt underlag för ministerrådets ställningstagande till att rekommendera Europaparlamentet huruvida kommissionen bör beviljas ansvarsfrihet för det berörda budgetåret. Till rekommendationen om ansvarsfrihet lämnas även slutsatser på de åtgärder som rådet anser att kommissionen bör vidta för att komma till rätta med de brister som revisionsrätten identifierat. Årsrapporten utgör även ett viktigt underlag för Europaparlamentet som slutligen beslutar om ansvarsfriheten.

6.5.1 Väsentliga iakttagelser budgetåret 2010

I det följande redovisas de viktigaste iakttagelserna i revisionsrättens årsrapport för 2010 som ligger till grund för ministerrådets rekommendation om ansvarsfrihet för kommissionen.

Revisionsförklaringen består som tidigare av uttalanden om dels tillförlitligheten i EU-räkenskaperna för 2010, dels lagligheten och korrektheten i de transaktioner som ligger till grund för räkenskaperna.

För fjärde året i rad gavs ett uttalande utan reservation för räkenskaperna. Revisionsrätten lämnade för 17:e året i rad ett uttalande med reservation vad gäller genomförandet av EU:s budget. Revisionsrättens granskningsresultat visade jämfört med 2009 en ökning av den uppskattade felprocenten när det gäller genomförandet av budgeten som helhet. För utgiftsområdena Jordbruk och naturresurser och Sammanhållning, energi och transport visade revisionsrättens granskning fel över den accepterade tvåprocentgränsen.

Förslaget som ministerrådet enades om i februari 2012 är att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för budgetåret 2010. Sverige röstade nej till rekommendationen vid omröstningen i frågan. Regeringen, som tidigare tydligt markerat att den vill se förbättringar vid genomförandet av budgeten, ställde sig inte bakom rådets rekommendation när revisionsrättens granskning visade att felet vid hanteringen av EU-medel har ökat. Nederländerna och Storbritannien röstade också nej vid omröstningen.

6.5.2 Revisionsrättens iakttagelser gällande Sverige

Sverige kommenteras i mycket begränsad omfattning i årsrapporten för 2010. Revisionsrätten har gjort vissa iakttagelser gällande Sverige som inte nämns i årsrapporten, men där Sverige har ombetts kommentera vilka åtgärder som vidtagits, eller ska vidtas. Det är sammanlagt fem fall där tre avser jordbruksfonder och två avser ESF.

6.5.3 Utgångspunkter för Sveriges agerande avseende revisionsrättens iakttagelser

I propositionen om budgeteffekter av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen m.m. (prop. 1994/95:40), som riksdagen ställt sig bakom (bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:67), slås fast att Sverige ska verka för en effektiv och återhållsam EU-budgetpolitik och för att närhetsprincipen ska tillämpas på budgetområdet. I den svenska politiken ingår även att prioritera frågor som berör uppföljning och kontroll.

Kommissionen är enligt fördraget om Europeiska unionens funktionsätt (EUF-fördraget) ytterst ansvarig för budgetens genomförande. Medlemsstaterna har dock ett ansvar inför kommissionen och ska samarbeta med kommissionen i genomförandet av budgeten och för att upprätta effektiva kontrollsystem som säkerställer en sund ekonomisk förvaltning i medlemsstaten. Sverige fäster stor vikt vid revisionsrättens iakttagelser och att kommissionen tillsammans med medlemsstaterna vidtar nödvändiga åtgärder mot de brister som revisionsrätten har upptäckt.

6.6 Redovisning av samtliga EU-medel

I detta avsnitt redovisas samtliga medel till och från EU-budgeten som redovisas mot inkomstitlar och anslag på statens budget. Utöver utfallet för 2011 redovisas de fyra närmast föregående årens utfall kassamässigt, dvs. i överensstämmelse med statens budget. Redovisningen omfattar alla medel oavsett vilken flerårig budgetram medlen är hänförliga till. Detta avsnitt ger därmed en översikt över den direkta påverkan av EU-budgeten på statens budget.

6.6.1 Avgiften till EU:s budget

EU-budgeten upprättas med stöd av EUF-fördraget. EU-budgetens utgifter och inkomster ska balansera och det är budgetens utgifter som styr behovet av inkomster. Inkomsterna utgörs huvudsakligen av egna medel i form av tull- och

sockeravgifter (traditionella egna medel) samt avgifter från medlemsstaterna. Egna medel fastställs på basis av regelverket i rådets beslut 2007/436/EG, Euratom av den 7 juni 2007 om system för gemenskapernas egna medel (egna medelsbeslutet).

Tullavgiften består av handelstullar som tas ut enligt den gemensamma tulltaxan vid handel med länder utanför EU. Dessa inkomster tillfaller unionsbudgeten. Medlemsländerna får dock behålla 25 procent av intäkterna för att finansiera administrativa kostnader.

Inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken tas en särskild produktionsavgift för socker ut. Dessa inkomster tillfaller unionsbudgeten, med avdrag för finansiering av administrativa kostnader enligt samma procentsats som för tullavgifter.

Den tredje delen av avgiften, den s.k. mervärdesskattebaserade avgiften, beräknas som en procentuell andel av respektive medlemsstats mervärdesskattebas. Med mervärdesskattebas avses värdet på den samlade konsumtionen av varor och tjänster under ett år. För att uppnå likabehandling justeras den nationella mervärdesskattebasen så att en harmoniserad mervärdesskattebas uppnås.

Den fjärde avgiften baseras på bruttonationalinkomsten (BNI). Avgiftens storlek beräknas som landets andel av EU:s BNI multiplicerad med den del av EU-budgetens utgifter som inte täcks av de övriga egna medlen. Storleken på BNI-avgiften utgör en restpost och fastställs för att säkra att EU-budgetens inkomster och utgifter balanserar.

Ett antal länder har dock medgetts särskilda nedsättningar av sina avgifter som i sin tur finansieras av övriga EU-länder. Nedsättningarna syftar till att korrigera orimliga nettobördor, dvs. för att kompensera de länder som relativt sett får lite tillbaka från EU-budgetens utgiftssida jämfört med storleken på deras avgifter.

6.6.2 Redovisningen i statens budget

I statens budget bruttoredo visas det återflöde som administreras av svenska myndigheter, dvs. betalningar från kommissionen redovisas mot inkomstitel, medan de utbetalningar som myndigheterna gör redovisas mot anslag på

statens budget. Redovisningen i dessa delar är kassamässig.

Betalningar från kommissionen redovisas samlat under inkomsttypen 6000 Bidrag från EU m.m. och specificeras på separata inkomstitlar. EU-avgiften redovisas på anslaget 1:1 *Avgiften till den Europeiska unionen* under utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen (se tabell 6.4).

År 2011 ökade Sveriges betalningar till EU med knappt 200 miljoner kronor jämfört med 2010. Betalningarna från EU minskade med ca 600 miljoner kronor. De medel som Sverige erhåller som återflöde från EU-budgeten kommer huvudsakligen från EU:s jordbruks- och strukturfonder. I tabell 6.4 sammanfattas det kassamässiga flödet mellan EU-budgeten och den svenska statens budget under perioden 2007–2011.

Uppgifterna i tabellen ger inte en helt rättvisande bild av effekterna på statens budget av EU-medlemskapet. Utöver de anslag som helt eller delvis finansieras av EU-bidrag, måste hänsyn tas till att det förekommer utgifter föranledda av den medfinansiering som staten ofta står för genom anslag på statens budget, t.ex. under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, utgiftsområde 19 Regional tillväxt och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Medfinansieringen är en förutsättning för att Sverige ska kunna tillgodogöra sig medel från många av fonderna i EU-budgeten, bl.a. strukturfonderna och landsbygdsprogrammet.

Undantaget är EGFJ som finansieras helt genom EU-budgeten bortsett från de valutakursdifferenser som kan uppstå. Utgifter hänförliga till medlemskapet förekommer även under relevanta myndigheters förvaltningsanslag.

Eftersom samarbetet inom EU är integrerat i den nationella verksamheten och utgifter för europeiskt samarbete förekom redan före Sveriges anslutning 1995, är dessa svåra att särredovisa.

Tabell 6.4 Avgift till och återflöde från EU (kassamässigt)

Miljoner kronor

Miljoner kronor	2007	2008	2009	2010	2011	Förändring 2010/2011
Tullavgift	3 844	4 023	3 803	4 103	4 399	296
Jordbruksavgifter	425	783	472	52	24	-28
Avgift till tillfällig omstrukturering av EU:s sockersektor	-	-	-	136	-	-136
Momsbaserad avgift	4 475	4 323	-4 305	1 444	1 564	120
BNI-baserad avgift	17 512	21 960	18 741	24 323	24 312	-11
Storbritannien-avgift	379	437	481	349	297	-52
Summa betalningar till EU¹	26 635	31 526	19 192	30 407	30 596	189
Bidrag från EUGFJ ²	269	123	9	0	-20	-20
Bidrag från EGFJ ³	6 886	7 064	8 075	7 345	6 170	-1 175
Bidrag från EJFLU ⁴	2 686	1 807	1 106	2 884	2 521	-363
Bidrag från FFU ⁵	90	94	70	102	50	-52
Bidrag från ERUF ⁶	1 130	464	1 315	872	1 842	970
Bidrag från ESF ⁷	1 633	870	358	1 151	1 191	40
Bidrag till trans.eur.nätv	187	348	470	391	419	28
Övriga bidrag från EU	155	265	279	232	155	-77
Summa betalningar från EU⁸	13 036	11 035	11 682	12 977	12 328	-649
Nettoflöde från statens budget till EU	13 599	20 491	7 510	17 430	18 268	838

¹ Redovisat mot anslag 93:1 Avgiften till Europeiska gemenskapen² Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket³ Europeiska garantifonden för jordbruket⁴ Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling⁵ Fonden för fiskets utveckling⁶ Europeiska regionala utvecklingsfonden⁷ Europeiska socialfonden⁸ Redovisat mot inkomsttyp 6000 Bidrag från EU m.m.

Anslagen för EU-bidrag på statens budget uppgick till ca 12,1 miljarder kronor 2011 (se tabell 6.5). Dessa utgifter ska motsvaras av medel från respektive EU-fond inom EU-budgeten. År 2011 uppgick inkomsterna från EU-budgeten till ca 12,3 miljarder kronor (tabell 6.4). Beroende på periodiserings- och valutakursdifferenser samt finansiella korrigeringar skiljer sig alltså utfallet på anslagen från vad som redovisats som bidrag från EU på inkomstitlar med ca 270 miljoner kronor.

Periodiseringseffekterna uppkommer eftersom EU-budgeten generellt sett ersätter utbetalningar av stöd först i efterhand. För strukturfonderna och EJFLU förskottas dock viss del av det belopp för programperioden som varje medlemsland tilldelats. Statens budget står dessutom för den valutarisk som uppstår i och med att stöden betalas ut i kronor medan kravet på ersättning från EU-budgeten görs i euro enligt gällande regler för valutaomräkning. Kommissionen gör sedan sina utbetalningar i euro.

Tabell 6.5 Anslag som motsvaras av återflöde från EU-budgeten (utfall)

Miljoner kronor

UO/Anslag	Anslagsnamn	2010	2011	Förändring 2010/2011
08 1:8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	114	106	-8
13 1:6	Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	8	16	8
14 1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	847	920	73
19 1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	1 410	1 392	-18
19 33:5 (2008)	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006	-2	-	2
22 1:16	Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk	536	490	-46
23 1:11	Gårdsstöd och djurbidrag m.m.	7 119	6 348	-771
23 1:12	Intervention och exportbidrag för jordbruksprodukter	471	195	-276
23 1:16	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	102	48	-54
23 1:20	Jordbruks- och livsmedelsstatistik finansierad från EG-budgeten	7	7	0
23 1:24	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 377	2 532	155
Summa		12 989	12 054	-935

6.6.3 Redovisning i resultaträkningen

I resultaträkningen för staten redovisas avgiften till EU under posten Transfereringar till utlandet (se not 4 till resultaträkningen). Återflödet från EU redovisas under posten Intäkter av bidrag (se not 3 till resultaträkningen). Redovisningen i resultaträkningen är periodiserad, dvs. intäkter och kostnader redovisas det år de är hänförliga till. Kostnaden för EU-avgiften redovisas det budgetår som avgiften avser. Intäkt av EU-bidrag redovisas det år som stödet betalas ut till bidragsmottagarna, vilket motsvarar det år kostnaden uppstår. Det finns därför vissa skillnader i det periodiserade återflödet jämfört

med den kassamässiga redovisningen på statens budget. Skillnaderna är dock relativt små och därför görs inte någon specificerad redovisning av den totala påverkan på resultaträkningen.

Det finns också bidrag från EU-budgeten, exempelvis från ramprogrammen för forskning som inte redovisas brutto på statens budget, utan endast i resultaträkningen. Under 2011 tog statliga myndigheter, inklusive universitet och högskolor, emot ca 1,7 miljarder kronor i bidrag från EU-budgeten som enbart redovisas som intäkter av bidrag i resultaträkningen och som därmed inte framgår av redovisningen på statens budget.